

การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับ
ประถมศึกษาตอนปลาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF ART HISTORY INNOVATION FOR IMPROVING CROSS-CULTURAL
UNDERSTANDING IN ELEMENTARY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education
Department of Art, Music, and Dance Education
FACULTY OF EDUCATION
Chulalongkorn University
Academic Year 2020
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย
โดย	น.ส.สุภิญญา สมทา
สาขาวิชา	ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนบพร แสงวณิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์)

สุภิญญา สมทา : การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับ
ประถมศึกษาตอนปลาย. (DEVELOPMENT OF ART HISTORY INNOVATION FOR IMPROVING CROSS-
CULTURAL UNDERSTANDING IN ELEMENTARY) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย มี
ความเข้าใจมีความสามารถในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข งานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะ
ที่ 1 ระยะศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 ท่าน โดยใช้วิธีเลือกเฉพาะเจาะจง ได้แก่
ผู้เชี่ยวชาญ 4 ด้าน ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านการเรียนการสอนศิลปศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านการ
สอนในบริบทการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์
แนวทางการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ระยะที่ 2 ระยะพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้เชี่ยวชาญที่
เกี่ยวข้อง จำนวน 9 ท่าน โดยใช้วิธีเลือกเฉพาะเจาะจง และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) นวัตกรรมการสอน
ประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย 2) แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม 3) แบบ
วัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และ 4) แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ค่าร้อยละ สถิติ t-test และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้หลายมิติ โดยใช้เนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกในเชิง
เปรียบเทียบและบูรณาการ เพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ให้แก่ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย
องค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ แนวทางคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก แนวคิดส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จุดประสงค์ 3 ด้าน (ความรู้
ทักษะ ลักษณะนิสัย) วิธีการสอนแบบเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เนื้อหาที่เหมาะสมและใกล้ตัวผู้เรียน และสื่อหลากหลาย
ประเภท ทั้งเทคโนโลยีที่สร้างอารมณ์และความสนุกสนาน นำมาซึ่ง 2) นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นชื่อว่า “History of Art... การเดินทาง
ของศิลปะ” โดยเป็นชุดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย โดยประกอบด้วย คู่มือการใช้ หนังสือ
คลิปวิดีโอ วัสดุอุปกรณ์กิจกรรมศิลปะ เกมการ์ด การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีผ่าน QR CODE ที่อยู่ในรูปแบบของชุดกิจกรรม
(Activities Package) รวมทั้งรูปแบบการประเมินผลผ่านแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน จุดเด่น
ของนวัตกรรมนี้คือการสอนแบบเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นหลัก เชื่อมโยงระหว่างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลป์ วัฒนธรรม
ตะวันตกและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และสังเคราะห์ นำไปสู่ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีเนื้อหาจำนวน 6
บทเรียน มีผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่านใน 4 ด้านได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้าน
วัตถุประสงค์ และด้านการเรียนรู้ที่เหมาะสมมาก โดยผู้เรียนให้ความเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมว่า รู้สึกชอบ สนุกสนานเพลิดเพลิน ได้
ความรู้ เข้าใจที่มาของศิลปะ มีความกระตือรือร้นอยากทำงานศิลปะที่หลากหลาย

สาขาวิชา	ศิลปศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา	2563	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก.....

6280156427 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORD: Art History, Art Education, Elementary, Cross-Cultural, Innovation

Supinya Somtha : DEVELOPMENT OF ART HISTORY INNOVATION FOR IMPROVING CROSS-CULTURAL UNDERSTANDING IN ELEMENTARY. Advisor: Asst. Prof. INTIRA PHROMPAN, Ph.D.

The objectives of this research were to 1) study guideline to improve art history teaching innovation for improving cross—cultural understanding in elementary and 2) develop art history teaching in elementary for cross-cultural understanding and live happily in society. This research separates to 2 phases. First, study phase. The sample group was specific selected, 9 experts in 4 fields. Including Art history, Teaching Art in elementary, Cross-cultural Learning and Innovation development. The research instrument was Interview forms the guideline. Statistical data analysis by qualitative data analysis. Second, develop phase. The sample groups were specific selected, 9 experts in 4 fields and were selected by cluster sampling, 30 students in P.5 Satit Chulalongkorn University school. The research instruments were 1) Art history innovation for improving cross-cultural understanding in elementary 2) Quality assessment form 3) Pre&Posttest in cross-cultural skill 4) Student's interview form. Statistical data analysis by using mean, standard deviation, t-test and qualitative data.

The research findings were as follows: 1) guideline to improve art history teaching innovation for improving cross—cultural understanding in elementary: Instructional media develop from west art history comparison and integration for cross-cultural understanding in elementary students. including 6 elements: guideline to student center, self-directed learning concept, 3 objectives in knowledge, practice and attitude, narrative learning, appropriate contents and multimedia with technology. 2) The innovation was called “History of Art... การเดินทางของศิลปะ” which art history learning for elementary including packaging, manual, book, video clip, art materials, game card and QR CODE learning. The innovation is in activities package design. This innovation's concept is teaching strategy by student center. Teaching by narration with technology and linked between art history culture in west and Thai. The result of Quality assessment in 4 fields, Content, Design, Objectives and Learning was very suitable. Student's interview form showed students appreciated in innovation, enjoyed, understand knowledge and history of art, enthusiastic to do art.

Field of Study: Art Education

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำปรึกษา การสนับสนุนและกำลังใจ กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงและสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขนบพร แสงวณิช ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ รวมถึงให้คำแนะนำในการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการภายนอกมหาวิทยาลัยสอบวิทยานิพนธ์ อีกทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนตรวจสอบให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พนัส ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมพ์พร อสัมภินพงศ์ และอาจารย์สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์สกุล ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำในการปรับแก้เครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์.ปิยะแสง จันทร์วงศ์ไพศาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติรินทร์ กิตติกล รองศาสตราจารย์พิชญา สุ่มจินดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทินกร บัวพล อาจารย์มนชัย พิทยวารภรณ์ อาจารย์นาวัน ต้นธนะเดชา อาจารย์สถาพร อรุณวิลาศ รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณีกิจ และอาจารย์ ดร.ประติมา ันยบุรณ์ตระกูล ที่ให้ความอนุเคราะห์กับผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ และประเมินคุณภาพ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลไปพัฒนานวัตกรรมที่เสร็จสมบูรณ์ได้

ขอขอบพระคุณ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ทดลองใช้จนสามารถพัฒนานวัตกรรมที่เสร็จสมบูรณ์ได้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบันชุดที่ 2 (มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์) ที่ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำในการปรับแก้เครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องทุกประการ

ขอขอบพระคุณครอบครัว และอาจารย์ธัญวรัตน์ สิงห์จู้ ที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนจนสามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้จนเสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายขอขอบคุณนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลอย่างตั้งใจ รวมทั้งขอขอบคุณทุกคนที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือติดต่อประสานงาน และให้คำแนะนำ จนส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ก
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. สังคมโลกและสังคมไทยในศตวรรษที่ 21.....	10
2. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	12
2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้.....	13
2.2 รูปแบบการสอน.....	14
2.3 การวัดและประเมินผล.....	18
3. ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural).....	20

3.1 ความหมายของวัฒนธรรม.....	21
3.2 ความสำคัญของการข้ามวัฒนธรรม	23
3.3 องค์ประกอบและแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	25
3.4 การวัดทักษะข้ามวัฒนธรรม	32
4. เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย.....	36
5. ศิลปศึกษา.....	38
5.1 ความสำคัญของศิลปศึกษา.....	38
5.2 ศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษา.....	38
5.3 การจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย.....	39
5.4 แนวทางการสอนศิลปศึกษาในประเทศไทย.....	41
6. ประวัติศาสตร์ศิลป์.....	42
6.1 ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์	44
6.2 แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์	47
6.3 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์	51
6.4 ขอบเขตการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์	52
7. นวัตกรรมการศึกษา.....	73
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	83
8.1 งานวิจัยในประเทศ.....	83
8.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	87
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	91
ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลเพื่อสร้างนวัตกรรม	91
ระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	94
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	102

ตอนที่ 1 แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	102
ตอนที่ 2 รูปแบบนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	113
ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	128
ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	135
x̄ 139	
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	144
บรรณานุกรม.....	161
ภาคผนวก.....	181
ภาคผนวก ก	182
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย.....	182
ภาคผนวก ข	184
รายนามผู้เชี่ยวชาญผู้ให้สัมภาษณ์และประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอน.....	184
ภาคผนวก ค	186
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	186
ภาคผนวก ง.....	211
แผนการดำเนินการวิจัย.....	211
ภาคผนวก จ	246
ภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ “History of Art... การเดินทางของศิลปะ”	246
ภาคผนวก ฉ	253
เอกสารอนุมัติจริยธรรมวิจัยในคน ชุดที่ 2	253
ภาคผนวก ช	255

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม spss	255
ประวัติผู้เขียน	258

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

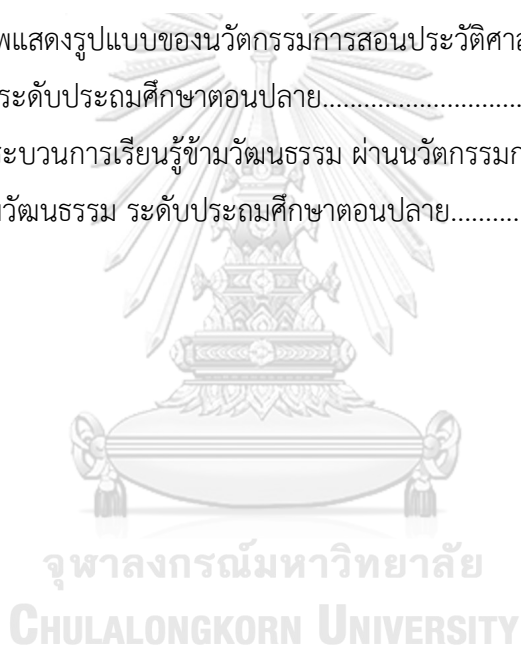
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางสังเคราะห์แนวความคิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม.....	32
ตารางที่ 2 สังเคราะห์แนวความคิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์.....	51
ตารางที่ 3 Art History Timeline ของ Arun Mascarenhas (2019).....	54
ตารางที่ 4 ตารางจำแนกยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่เหมาะสมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษา ตอนปลาย.....	58
ตารางที่ 5 ตารางการเปรียบเทียบการแบ่งยุคสมัยประวัติศาสตร์.....	59
ตารางที่ 6 ตารางแสดงการสังเคราะห์ การแบ่งยุคสมัยประวัติศาสตร์ศิลป์ในงานวิจัย.....	62
ตารางที่ 7 ตารางแสดงเนื้อหาประเด็นทางประวัติศาสตร์ศิลป์.....	63
ตารางที่ 8 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่สอดคล้องกับบริบท ทางวัฒนธรรม.....	66
ตารางที่ 9 ตารางวิเคราะห์การใช้นวัตกรรมการศึกษา.....	77
ตารางที่ 10 การสังเคราะห์การเลือกใช้นวัตกรรมการสอนให้เหมาะสมกับบริบทการใช้ประวัติศาสตร์ ศิลป์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม.....	81
ตารางที่ 11 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์.....	104
ตารางที่ 12 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา ตอนปลาย.....	106
ตารางที่ 13 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม.....	107
ตารางที่ 14 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการศึกษา.....	108
ตารางที่ 15 ตารางสรุปผลการประเมินจากแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม.....	129
ตารางที่ 16 ตารางแสดงข้อดี และข้อปรับปรุงจากแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม.....	132
ตารางที่ 17 ตารางการนำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ไปใช้.....	136
ตารางที่ 18 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม....	139

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 ปัญหาพื้นฐานของมนุษย์และด้านต่าง ๆ ของวัฒนธรรม (งามพิศ สัตย์สงวน, 2553)..	23
แผนภาพที่ 2 การสังเคราะห์แนวทางการเรียนรู้การข้ามวัฒนธรรม.....	36
แผนภาพที่ 3 แผนภาพแสดงการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย.....	112
แผนภาพที่ 4 แผนภาพแสดงรูปแบบของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ชื่อ History of Art... การเดินทางของศิลปะ.....	115
แผนภาพที่ 5 แผนภาพแสดงรูปแบบของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย.....	134
แผนภาพที่ 6 แสดงกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ผ่านนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย.....	138

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ให้ความสำคัญกับการศึกษาที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งคณะกรรมการมานาชาตว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แห่งยูเนสโก (UNESCO) ได้กล่าวถึง “สี่เสาหลักทางการศึกษา” ประกอบด้วย 4 แบบ การเรียนรู้ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ (Learning to do) การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to be) และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to live together) (คณะกรรมการมานาชาตว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21, 2540) ประเด็นการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในด้านต่าง ๆ จึงเป็นที่ยอมรับและกำลังพัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่มากขึ้น

แนวโน้มความสำคัญของศิลปศึกษามีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตในอนาคต เพราะเป็นวิชาหลักที่จะช่วยต่อยอดการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายของผู้เรียน National Art Education Association (2016) ได้กล่าวถึง การให้ความสำคัญของศิลปศึกษาที่มีต่อทักษะศตวรรษที่ 21 ว่า ศิลปศึกษา เป็นวิชาหลักในกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills' Framework for 21st Century Learning) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม การคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) และยังส่งเสริมสร้างทักษะชีวิตและงานอาชีพ (Life and Career Skills) นอกจากนี้วิชาศิลปศึกษายังมีส่วนช่วยพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งด้านอารมณ์และลักษณะนิสัย และยังเป็นรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะแก้ปัญหา สัมผัสกับความเป็นจริง มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้เรียนดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร, 2525)

ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็น 1 ใน 4 แกนของหลักการศึกษา หรือขบวนการศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน (Discipline-based Art Education: DBAE) (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2545) โดยจัดว่าเป็นแนวคิดเชื่อมโยงและบูรณาการเพื่อสะท้อนถึงทักษะที่หลากหลายของผู้เรียน มีความสำคัญเป็นเครื่องมือขยายความรู้ สร้างความเข้าใจที่ชัดเจนในการเรียนศิลปะ (ดำรง วงศ์อุปราช, 2524) ความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์ ไม่เพียงเป็นวิชาที่ศึกษางานศิลปะในอดีตเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาพฤติกรรม ความเป็นจริงของสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี แนวความคิดความ

เชื้อของศิลปินหรือช่างผู้สร้างงาน ที่แปรเปลี่ยนไปตามแต่ละยุคสมัย โดยใช้งานศิลปกรรม (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2543) นอกจากนี้ วิคเตอร์ โลเวนเฟล Viktor Lowenfeld (Jerrod Ross, 2005) กล่าวว่า การศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในงานศิลปะ การเปลี่ยนผ่านของช่วงเวลา สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงรากเหง้า บ่งบอกถึงเรื่องราวความเป็นมาได้ดี เช่นเดียวกับ บรูเนอร์ (Bruner, 1962) กล่าวว่าประวัติศาสตร์ศิลป์ไม่ได้ให้พื้นฐานเพียงการตีความหมายของผลงานในเชิงศิลปะเท่านั้น แต่ยังทำให้เริ่มต้นเข้าใจถึงความสำคัญที่ส่งผลต่อชีวิตอีกด้วย (Jennifer Pazienza, 1986) ดังนั้นศิลปศึกษาโดยใช้ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นฐาน (Art History-Based Learning) จะช่วยทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในรากฐานอดีตและความเป็นมา รวมทั้งการเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายจากผลงานศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551) ได้ระบุว่า สาระทัศนศิลป์ควรมีความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในประเทศไทยพบว่ามี การนำวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เข้ามาสอนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษากันอย่างแพร่หลาย ส่วนในระดับประถมศึกษาชั้นนั้นมีการริเริ่มการจัดการเรียนรู้ แต่ยังไม่อยู่ในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยประถมศึกษาตอนปลายนั้น คือเด็กในช่วงวัย 10-12 ปี มีความสามารถในการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Stage) คิดย้อนกลับไปได้ (Reversibility) คิดหลายมิติ มีกระบวนการจำ ตลอดจนสามารถใช้การให้เหตุผลในการคิดได้ จอห์น เพียเจตต์ (Jean Piaget, 1936) วรรณิการ์ พวงเกษม (2533) ยังได้กล่าวไว้ว่าเด็กในระดับประถมศึกษาที่มีความอยากรู้อยากเห็นในการทำสิ่งใหม่และเรียนรู้สิ่งต่างๆ เด็กในวัยนี้ อยู่ในช่วงขั้นที่ 4 ของพัฒนาการทางสังคม เป็นวัยที่เริ่มปลีกตัวออกจากพ่อแม่ และสนใจที่จะมีกิจกรรมกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะกับเพื่อนวัยเดียวกัน เรียนรู้เกี่ยวกับการแข่งขัน การร่วมมือ และรู้จักควบคุมพฤติกรรม และอยู่ในช่วงระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่น คืออายุประมาณ 11-13 ปีโดยวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการมีเพื่อนเพศเดียวกัน ระยะนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมาก (เพชรยุพา บุรณ์สิริจรรุงรัฐ, 2558)

จากแนวคิดการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านศิลปศึกษาอย่างบูรณาการแล้วนั้น ยังมีบทบาทในการศึกษาพฤติกรรม สังคม ความเป็นมา และอิทธิพลของวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการสร้างสรรค์งานนั้น ๆ (วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์, 2528) ทำให้มนุษย์ในแต่ละสังคมอารยะได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และชี้ให้เห็นพัฒนาการของมนุษยชาติตามช่วงเวลาต่างๆ จนเกิดความเข้าใจอารยธรรมของมนุษย์ เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างของผู้คนในแต่ละพื้นที่ (วิภาดา พินลา, ออนไลน์) ประวัติศาสตร์ศิลป์จึงเป็นสาระที่ช่วยหล่อหลอมให้

ผู้เรียนตระหนักในรากฐานวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการทางสังคมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ยังกำหนดเป้าหมายผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาตอนปลายว่านอกเหนือจากมาตรฐานการเรียนรู้ทางศิลปะยังต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ศิลปะศึกษายังเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีวัฒนธรรมเป็นพลังขับเคลื่อน (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2552) และเป็นสิ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะประจำชาติ ได้อย่างชัดเจนที่สุด (วิทย์ พิณคันเงิน, 2547) อีกทั้งยังเป็นภาษาสากลที่แม้ว่าแต่ละท้องถิ่นจะมีศิลปวัฒนธรรมเป็นของตน แต่สามารถชื่นชมความงามของวัฒนธรรมที่ต่างออกไป รวมทั้งนักวิชาการ เดวิด รอสส์ (David Ross, 2017) ที่ปรึกษาและผู้ร่วมก่อตั้ง 21st Century learning ให้เหตุผลว่า เด็กในวัยนี้มีความสามารถในการพัฒนาพื้นฐานทักษะการคิด และควรมีโอกาสในการพัฒนาทัศนคติ ทักษะ ความรู้และความเข้าใจในการเป็นพลเมืองโลก

ในสภาวะที่โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี นำมาซึ่งการสื่อสารอย่างเสรีและไร้พรมแดน โดยรวมไปถึงการทำงานที่ไม่อาจยึดเชื้อชาติและศาสนา ส่งผลให้สังคมเกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพ็ชรี ระบุวิเชตร์ (2559) ได้กล่าวว่า สังคมไทยปัจจุบันมีความเป็นพหุวัฒนธรรมที่เด่นชัด ในการทำงานและการสื่อสารของผู้คนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในการตีความหรือไม่เข้าใจวิถีชีวิต การคิด การประพฤติปฏิบัติ ค่านิยม ความเชื่อของคนที่แตกต่างกัน อีกทั้ง กฤษณพงศ์ กีรติกร (2557, 79) ได้กล่าวว่า ในมิติสังคมการยอมรับสภาพสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural) เป็นปัจจัยสำคัญ ประเทศไทยมีประชาชนหลากหลายชาติพันธุ์ หลากศาสนา ความเชื่อ หลากวัฒนธรรม รวมทั้งภาษา จึงต้องยอมรับสภาพสังคมพหุวัฒนธรรมนี้อย่างเข้าใจ ความแตกต่างของวัฒนธรรมที่อาจกลายเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการทำงาน โรนัน อิงเกิลฮาร์ท (Ronald Inglehart, 2018) ทำให้การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างมาก เพื่อสามารถติดต่อสื่อสาร เกิดความเข้าใจ การยอมรับ และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

การเรียนรู้เพื่อเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมจึงนำมาซึ่งความเห็นอกเห็นใจ และการมีมนุษยสัมพันธ์ หัวใจของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม คือ ความสามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่าง (วิจารณ์ พานิช, 2555, 53-54) งามพิศ สัตย์สงวน (2553) ได้ระบุหัวใจสำคัญของวัฒนธรรมออกเป็นทั้งหมด 9 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมด้านกีฬาและนันทนาการ วัฒนธรรมด้านการแพทย์และสาธารณสุข วัฒนธรรมด้านระบบศาสนาและความเชื่อ วัฒนธรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรมด้านระบบการสื่อสาร วัฒนธรรมด้านระบบเศรษฐกิจ วัฒนธรรมด้านการศึกษาและ

การขัดเกลาทางสังคม วัฒนธรรมด้านระบบเครือญาติและความสัมพันธ์ทางเพศ และวัฒนธรรมด้านระบบการเมืองและการปกครอง สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ปัจจุบันเน้นการให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ

ผู้เรียนยุคใหม่ควรมีทักษะชีวิตและการอยู่ร่วมกัน เพื่อลดความขัดแย้งของวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (พัชรี ประจัญ, อรุณช ศรีสะอาด และปรีชา จันทวี, 2556) อีกทั้งเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เข้าใจความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม และความเชื่อของแต่ละบุคคลในสังคม (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557) เช่นเดียวกับที่ พัชราภา เอื้ออมรวนิช (2560) กล่าวว่า การที่บุคคลที่มาจากความแตกต่างกันจะประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกันได้นั้นจะต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการทำงานข้ามวัฒนธรรมนี้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง และได้รับการกำหนดไว้เป็นหนึ่งในทักษะที่ผู้คนในศตวรรษที่ 21 พึงต้องมีหรือพัฒนา โดยจัดอยู่ในหมวดทักษะชีวิตและอาชีพ เพราะสังคมโลกมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น (วิจารณ์ พาณิช, 2555) การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ต่างต่างนั้น แจนสัน โจฮันสัน และรามสเตอร์ม (Jansson, Johanson and Ramstrom, 2007) ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อการปรับตัวประกอบด้วย การตระหนักถึงความแตกต่าง, สำรวจค้นหา และปรับตัว ควรมีหลักการเพื่อสร้างประสบการณ์ในการค้นหาวัฒนธรรม สื่อสารพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องราว สังเกตและทดลอง นำตนเองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งใหม่ๆ

ดังนั้น วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์มีสมรรถนะในการสร้างองค์ความรู้ ทั้งด้านการศึกษาศิลปะและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาผู้เรียนในวัยประถมศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่เหมาะสม ผ่านการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงมีบทบาทสำคัญที่จะเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีทักษะการเรียนรู้และการใช้ชีวิต แนวทางในการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน จึงควรเน้นการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงจึงจะถือว่าการเรียนรู้ที่มีพลัง เพื่อที่จะได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพไปตลอดชีวิต (วิจารณ์ พาณิช, 2555)

แนวทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีการ พาเทอราคิส (Paterakis, 1976) ได้กล่าวถึงการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ใน 4 แนวทาง ได้แก่ การสอนตามยุคสมัยทางศิลปะ (Chronological Survey) การสอนตามประเด็น (The Thematic Approach) การสอนตามความสนใจ (Spontaneous Approach) และการสอนรายบุคคล (The Independent Approach) เป็นการสอนที่ตอบสนองต่อความสนใจของแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง.

สาวตรี บุตรเล็ก (2548) ได้เสนอรูปแบบการสอนเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การสอนโดยบรรยายเนื้อหาประกอบ ทำให้ได้รับความรู้จากผู้สอนแต่บทบาทของผู้เรียนค่อนข้างน้อย 2) สอนโดยการศึกษานอกสถานที่ ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงแต่มีข้อจำกัดของการเดินทางและเวลา และ 3) สอนโดยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้ค้นคว้าตามความสนใจ แต่ผู้สอนต้องคอยให้คำปรึกษา

นอกเหนือจากนี้ การค้นพบแนวทางสอนจากงานวิจัยของ นิภากร ธาธาภูมิ (2555) ได้ค้นพบรูปแบบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์จากผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็นการเน้นการพัฒนาแต่ละด้านประกอบด้วย 1) ด้านพุทธิพิสัย บรรยายประกอบตัวอย่าง 2) ด้านจิตพิสัย เน้นการศึกษาสถานที่จริง 3) ด้านทักษะพิสัย สนับสนุนให้ค้นคว้าในหัวข้อที่ผู้สอนมอบหมาย 4) ด้านทักษะกระบวนการ ค้นคว้าในหัวข้อที่สนใจและนำเสนอผลงาน 5) ด้านบูรณาการ เสนอให้ประยุกต์เชิงสหวิทยาการ 6) ด้านอื่นๆ ประยุกต์เข้ากับการใช้ชีวิต

เมื่อสังเคราะห์แนวทางในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ สอดคล้องกับเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายตามศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปได้ว่า แนวทางในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมควรส่งเสริมความเข้าใจใน 3 ด้านของบริบททางวัฒนธรรม ได้แก่ ด้านความรู้ คือการมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น จนเกิดความเข้าใจและเห็นถึงความแตกต่าง ด้านทักษะ คือการนำตนเข้าไปมีประสบการณ์วัฒนธรรม จนมีความพร้อมในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และ ด้านพฤติกรรม คือ การมีทัศนคติที่ดี แม้ว่าจะประสบกับความแตกต่าง และสามารถใช้ทักษะนั้นปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่ขัดแย้ง

ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับประถมศึกษาตอนปลาย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผนวกระหว่างวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ และแนวทางการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จึงต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และแนวทางการสอนแบบใหม่ๆ ที่เรียกว่า “นวัตกรรมการศึกษา” เพื่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้นแก่ผู้เรียน (อิษฎาภรณ์ นิยมวงศ์ และธัญพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์, 2561) ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นหรือพัฒนาเพื่อช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นได้ทั้ง รูปแบบ แนวคิด กระบวนการ และสื่อ

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาส่วนใหญ่มีรูปแบบการใช้โดยเน้นครูผู้สอนเป็นหลัก อีกประการหนึ่งการพัฒนาโดยใช้ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เท่านั้น รวมทั้งมีแนวทางการสอนในลักษณะเชิงบรรยาย ซึ่งไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียนและการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมากขึ้น

จากที่กล่าวในข้างต้นจะเห็นถึงความสอดคล้องกันระหว่างแนวทางการเรียนรู้ศิลปะโดยใช้ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นฐาน ที่จะสามารถปลูกฝังการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมให้แก่เด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ผ่านความเชื่อมโยงของลำดับเวลาระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมไทย โดยอยู่ในรูปแบบของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรม และเทคโนโลยีแบบผสมผสาน

คำถามวิจัย

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะแบบใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย มีความเข้าใจมีความสามารถในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขอบเขตวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

1. ระยะศึกษา เป็นการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนผ่านการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
2. ระยะพัฒนา เป็นการนำข้อมูลในระยะที่ 1 ระยะศึกษามาพัฒนานวัตกรรม โดยนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพ ปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้

การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ทำการศึกษาภายใต้ขอบเขต การนำประวัติศาสตร์ศิลป์ไปใช้สอนในระดับประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยนำองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก ร่วมกับองค์ความรู้วัฒนธรรมตะวันตกและไทย ผ่านรูปแบบการสอนผ่านสื่อ และกิจกรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม หมายถึง ความเข้าใจของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และลักษณะนิสัย โดยทำการศึกษาเฉพาะในเรื่องทัศนคติต่อการข้ามวัฒนธรรม วัตถุประสงค์โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสังคม

เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 10 -12 ปี

นวัตกรรมการสอน หมายถึง สิ่งใหม่หรือพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ วิธีการสอน กระบวนการสอน ชุดกิจกรรม ชุดการเรียนการสอน แบบฝึกหัด เกม สื่อที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ประวัติศาสตร์ศิลป์ หมายถึง การศึกษาเรื่องราวในอดีตผ่านแนวทางการสร้างสรรค์งานศิลปะ ทำให้เข้าใจถึงเนื้อหาแนวคิด รูปแบบวิธีการทำงาน ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในสมัยนั้น

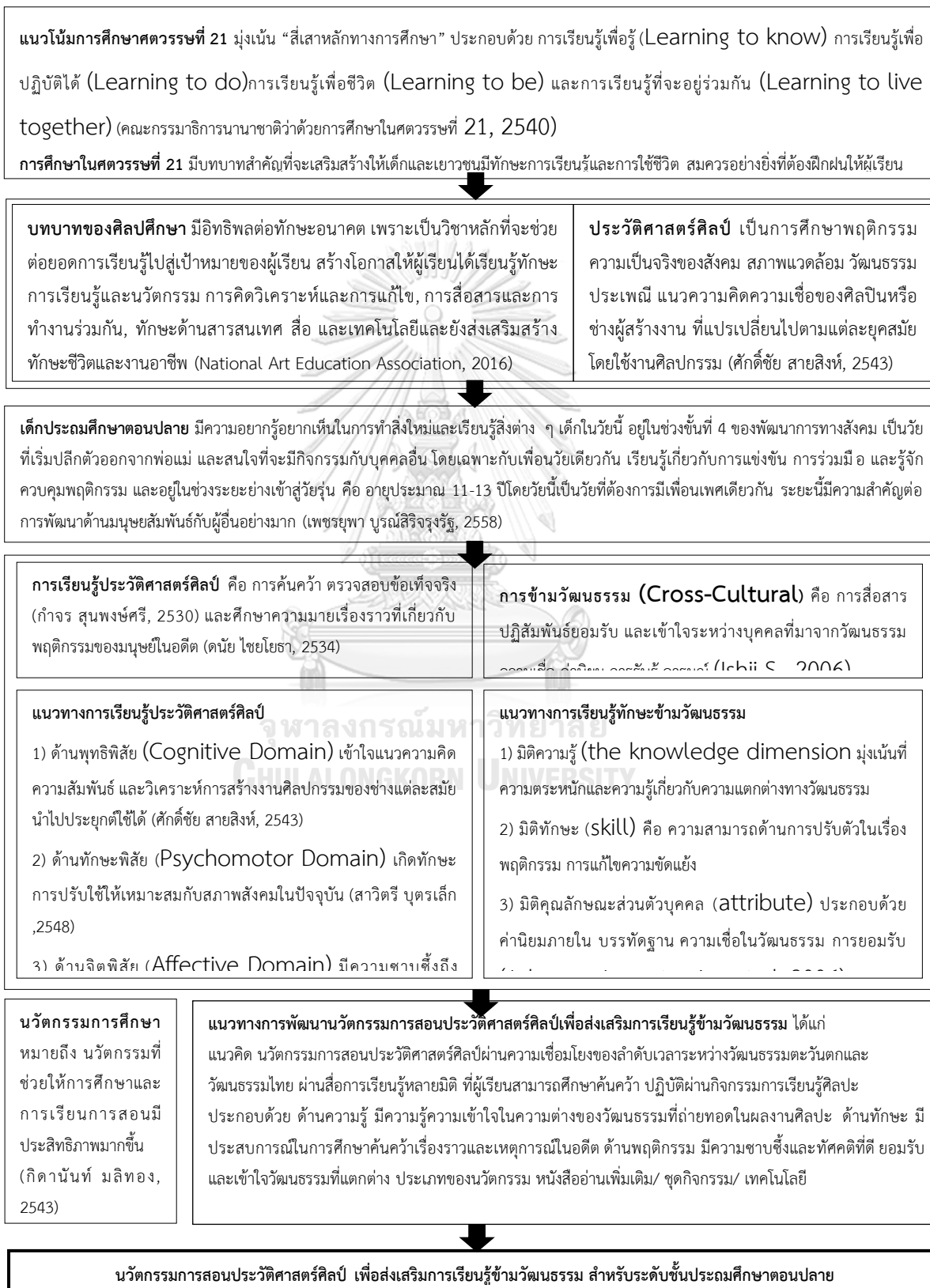
นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย หมายถึง การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยแนวคิดใหม่ ที่ใช้ลำดับเวลา ระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วยเครื่องมือได้แก่ หนังสืออ่าน ชุดกิจกรรม และการนำเทคโนโลยีผสมผสาน ที่เกิดจากการสังเคราะห์แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์และแนวทางการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยนี้จะสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เหมาะสมสำหรับการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยผู้เรียนและสภาพปัจจุบัน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมทักษะชีวิตในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้มีการทบทวนเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ในประเด็นที่สอดคล้องกับหัวข้อที่สนใจศึกษา สามารถแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อดังนี้

1. สังคมโลกและสังคมไทยในศตวรรษที่ 21
2. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
 - 2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้
 - 2.2 รูปแบบการสอน
 - 2.3 การวัดและประเมินผล
3. ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural)
 - 3.1 ความหมายของวัฒนธรรม
 - 3.2 ความสำคัญของการข้ามวัฒนธรรม
 - 3.3 องค์ประกอบและแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
 - 3.4 การวัดทักษะข้ามวัฒนธรรม
4. เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย
5. ศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 5.1 ความสำคัญของศิลปศึกษา
 - 5.2 ศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษา
 - 5.3 การจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย
 - 5.4 แนวทางการสอนศิลปศึกษาในประเทศไทย
6. ประวัติศาสตร์ศิลป์
 - 6.1 ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์
 - 6.2 แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
 - 6.3 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
 - 6.4 ขอบเขตการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
7. นวัตกรรมการศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. สังคมโลกและสังคมไทยในศตวรรษที่ 21

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก นักคิดในแวดวงต่าง ๆ ของโลกและไทยต่างให้ความสนใจกับสภาพสังคมเป็นอย่างยิ่งนัก คิดทั้งหลายเรียนสังคมของมนุษยชาติในอนาคตในชื่อที่แตกต่างกัน อัลวิน ทอฟฟเลอร์ (Alvin Toffler, 2538) เรียกว่า ยุคคลื่นลูกที่สาม (The Third wave) โดยมองว่าการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะ “ทั้งโลก” (Global) ไม่ว่าจะในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อน ในขณะที่อีริก ชมิดท์ และเจเรด โคเฮน (Eric Schmidt and Jared Cohen, 2014) เรียกโลกยุคนี้ว่า ยุคดิจิทัลเปลี่ยนโลก (The New Digital Age) นอกจากนี้แล้วยังถูกเรียกในชื่ออื่นๆ อีกว่าเป็น “ยุคโลกไร้พรมแดน” (Borderless world) ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) สุวิทย์ เมษินทรีย์ กล่าวไว้ว่า (จินตนา สุขจรรย์, 2556 : 2) เรียกว่าเป็นยุค “หลังสังคมฐานความรู้” (Post Knowledge – based society) ซึ่งเป็นโลกที่เน้นเรื่องกลายณมิตรมีการเปลี่ยนรูปแบบของคนจากต่างคนต่างปิด ไปสู่ต่างคนต่างเปิด เป็นโลกที่ก้าวข้ามสังคมที่เน้นการแข่งขันไปสู่การร่วมสร้างสรรค์ (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557)

อารีย์ นัยพินิจ, ภัทรพงษ์ เกริกสกุล และธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร (2557) ได้ให้ความหมายของ ยุคโลกาภิวัตน์ว่า ความเป็นโลกเดียวกัน (เป็นการย่อโลกให้เล็กลงโดยการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว) มีความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะในปัจจุบันความเป็นโลกเดียวกันของเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การเงินเสรี ทำให้ทั้งโลกเชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกัน ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการค้าเสรีและการเงินเสรี ส่งผลให้ประชากรในโลกพัฒนาไปสู่การมีอารยธรรมเดียวกันทั่วโลก คือ อารยธรรมวัตถุนิยม บริโภคนิยม ที่ขับเคลื่อนด้วยความโลภนิยม และมองว่าอารยธรรมดังกล่าวคือ ความสำเร็จของการพัฒนา นอกจากนั้นกระแสโลกาภิวัตน์ จากที่กล่าวมาอาจจะสามารถสรุปได้สั้นๆ ว่าโลกาภิวัตน์ หมายถึง “โลกไร้พรมแดน” หรือทำให้โลกเล็กลงภายใต้การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศ

สโคล (Scholte, 2005) อธิบายความหมายของโลกาภิวัตน์ไว้ว่า โลกาภิวัตน์ หมายถึง การที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น (Internationalization) ซึ่งจะเป็นการพูดถึงโลกาภิวัตน์ในแง่ของความสัมพันธ์ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ (Cross-Border Relations) เป็นการพูดถึงความเจริญเติบโตของการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศและการพึ่งพากันระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสังคมยุคโลกาภิวัตน์ จึงเป็นโลกที่มนุษย์สามารถข้ามพรมแดนของประเทศและสามารถทะลุกาลเวลาได้โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารในลักษณะที่ไร้พรมแดน มีผลทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น โลกที่เคยกว้างใหญ่ดูแคบลง ประชากรในประเทศที่อยู่ห่างไกลกันสามารถติดต่อกันได้ภายในเวลาเสี้ยววินาที เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้คนในแต่ละภูมิภาคของโลกมีกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน แต่งกายเหมือนกัน สามารถศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มีวิถีชีวิตที่กำลังปรับเปลี่ยนไปใกล้เคียงกันมากขึ้น (อารีย์ นัยพินิจ, ภัทรพงษ์ เกริกสกุล และธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2557)

อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ทำให้ประเทศต่าง ๆ มีการขยายการค้า การลงทุน การติดต่อสื่อสาร การเดินทางไปมาหาสู่กันมากขึ้นและการรวมตัวเป็นภูมิภาคนิยม เช่น การรวมตัวเป็นภูมิภาคอาเซียน (10 ประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) เพื่อตอบสนองการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน ส่งผลทำให้สังคมเกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะประเทศไทยที่เป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้สังคมไทยปัจจุบันมีความเป็นพหุวัฒนธรรมที่เด่นชัด ในการทำงานและการสื่อสารของผู้คนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในการตีความหรือไม่เข้าใจวิถีชีวิต การคิด การประพฤติปฏิบัติ ค่านิยม และความเชื่อของคนที่แตกต่างกัน (เพ็ชรี รุประวิเชตร์, 2559)

กฤษณพงศ์ กีรติกร (2557) ได้กล่าวว่า ในมิติสังคมการยอมรับสภาพสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural) เป็นปัจจัยสำคัญ ประเทศไทยมีประชาชนหลากหลายชาติพันธุ์ หลากศาสนา ความเชื่อ หลากวัฒนธรรม รวมทั้งภาษา ประเทศไทยต้องยอมรับสภาพสังคมพหุวัฒนธรรมนี้อย่างเข้าใจ

การเรียนรู้ประเด็นวัฒนธรรม การทำงานและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม นับเป็นเรื่องใหม่ที่สังคมไทยและสังคมทางเอเชียไม่ได้ให้ความสนใจมากเหมือนประเทศโลกตะวันตก เพราะในอดีตนั้นประเทศทางเอเชียไม่ค่อยมีการลงทุนในต่างประเทศ แต่ในทางกลับกันพบว่า ประเทศโลกตะวันตกนั้นมีการลงทุนในแถบเอเชียค่อนข้างมาก ด้วยภูมิภาคเอเชียเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมากมาย และแรงงานมีราคาถูก เห็นได้ชัดว่า บุคลากรชาวต่างประเทศที่ไปทำงานต่างถิ่นจะประสบปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นไม่ได้ จึงได้เกิดการค้นคว้า วิจัยเพื่อศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการทำงาน การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ดังเกิดแนวคิดวัฒนธรรมการจัดการของศาสตราจารย์ Greet Hofstede และศาสตราจารย์ Trompannar ตั้งแต่ ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา (เพ็ชรี รุประวิเชตร์, 2554)

อย่างไรก็ตาม ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการทำงานข้ามวัฒนธรรมนี้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง และได้รับการกำหนดไว้เป็นหนึ่งในทักษะที่ผู้คนในศตวรรษที่ 21 พึงต้องมีหรือพัฒนา โดยจัดอยู่ในหมวดทักษะชีวิตและอาชีพ เพราะสังคมโลกมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น (วิจารณ์ พานิช, 2555)

สรุปได้ว่า สังคมโลกปัจจุบันและอนาคตก้าวเข้าสู่สังคมโลกาภิวัตน์หรือโลกยุคไร้พรมแดน ไม่ว่าด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนา ความเชื่อ ตลอดจนวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องทำความเข้าใจในความหลากหลายที่เกิดขึ้น การพัฒนาทักษะ ทักษะคิดดังกล่าวส่งผลให้แวดวงการศึกษาต้องปรับตัวเพื่อหล่อหลอมให้ผู้เรียน เด็ก และเยาวชนที่จะเติบโตไปในอนาคต มีทักษะชีวิตและพร้อมในการปรับตัวเข้าสู่สังคมข้ามวัฒนธรรม

2. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

แนวคิดคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 ดังจะเห็นได้จากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (Unesco) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยจัดให้มีการประชุมนานาชาติเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของกลุ่มคนต่าง ๆ ทั่วโลก หลังจากนั้นคณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แห่งยูเนสโก จำนวน 15 คน ได้สรุปแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นรายงานและตั้งชื่อเรียกว่า “Learning : The Treasure Within” แปลว่า การเรียนรู้ : ขุมทรัพย์ในตน ในรายงานดังกล่าวมีสาระสำคัญตอนหนึ่งที่กล่าวถึง “สี่เสาหลักทางการศึกษา” ซึ่งเป็นหลักในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยการเรียนรู้ 4 แบบ ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ (Learning to do) การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to live together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to be) (คณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21, 2540) ซึ่งวิชย วงศ์ใหญ่ (2557) ได้ขยายความการเรียนรู้แต่ละแบบมีรายละเอียด ดังนี้

1) การเรียนรู้เพื่อรู้ หมายถึง การเรียนที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแสวงหาความรู้ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้นั้นเน้นการฝึกสติ สมาธิ ความจำ ความคิด ผสมผสานกับสภาพจริงและประสบการณ์ในการปฏิบัติ

2) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความสามารถและความชำนาญรวมทั้งสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะสามารถประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนรู้จะเป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติที่เป็นประสบการณ์ต่างๆ ของสังคม

3) การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ของแต่ละบุคคลในสังคม

4) การเรียนรู้เพื่อชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญาให้มีความสำคัญกับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ภาษาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ศิลธรรม สามารถปรับตัวและปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เข้าใจตนเองและผู้อื่น

2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นที่องค์ความรู้ทักษะความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับตัวของผู้เรียนเพื่อให้ใช้ชีวิตดำรงอยู่ในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันแนวคิดเรื่องดังกล่าวนี้ถูกพัฒนาขึ้นมาจากเครือข่าย P21 หรือ Partnership for 21st Century Learning ของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้บุกเบิกในการจัดทำระบบส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รอบรู้ทักษะการเรียนรู้ (ศศิธร บัวทอง, 2560)

การบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 องค์ความรู้ด้านทักษะความชำนาญและรู้เท่าทันในด้านต่างๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงานและการดำเนินชีวิตเป็นเป้าหมาย วิจารย์ พานิช (2555) ได้อธิบายถึงการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ว่า

1) สาระวิชาหลัก (Core Subjects)

การรอบรู้สาระวิชาหลักมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของนักเรียนสาระวิชาหลักได้แก่ภาษาอังกฤษการอ่านภาษาของโลกศิลปะคณิตศาสตร์เศรษฐศาสตร์วิทยาศาสตร์ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์การปกครองและความเป็นพลเมืองที่ดีตามไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนต้องส่งเสริมความเข้าใจเนื้อหาวิชาการให้อยู่ในระดับสูงด้วยการสอดแทรกทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ต่อไปนี้เข้าไปในทุกวิชาหลักประกอบด้วย

- ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)
- ความรู้เกี่ยวกับการเงินเศรษฐศาสตร์ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy)
- ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy)
- ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)
- ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

2) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันได้แก่

- ความริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม
- การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

- การสื่อสารและการร่วมมือ

3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมายผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลายโดยอาศัยความรู้ในหลายด้านดังนี้

- ความรู้ด้านสารสนเทศ
- ความรู้เกี่ยวกับสื่อ
- ความรู้ด้านเทคโนโลยี

4) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จนักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้

- ความยืดหยุ่นและการปรับตัว
- การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง
- ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม
- การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability)
- ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

2.2 รูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนโดยทั่วไปมีองค์ประกอบร่วมกันที่สำคัญที่ผู้พัฒนารูปแบบควรคำนึงถึงแนวคิดของ Joyce and Weil (ศศิธร บัวทอง, 2560) สรุปได้ว่าองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยหลักการของรูปแบบการสอน วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการสอน และการประเมินผล

รูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ 1) การเข้าถึง 2) กิจกรรม 3)ชุมชนในการเรียนรู้ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการชี้นำตนเองได้แก่ ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Interpersonal and Collaborative Skills) การกำกับดูแลตนเอง (Self-Direction) การปรับตัวและความรับผิดชอบ (Accountability and Adaptability) และความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ดังนี้

1) ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นคือแสดงความสามารถในการทำงานอย่างได้ผลและแสดงความเคารพให้เกียรติที่ทีมงานที่มีความหลากหลายแสดงความยืดหยุ่นและช่วยประนีประนอมเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันแสดงความรับผิดชอบต่อร่วมกันในงานที่ต้องทำเป็นทีมและเห็นคุณค่าของบทบาทของผู้ร่วมทีมคนอื่นๆ

2) จัดการเป้าหมายและเวลาคือกำหนดเป้าหมายโดยมีเกณฑ์ความสำเร็จทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมความสมดุลระหว่างเป้าหมายเชิงยุทธวิธีเป้าหมายระยะสั้นกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์เป้าหมายระยะยาวใช้เวลาและจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ทำงานได้ด้วยตนเองคือทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเองมีการกำหนดตัวตัวงานเองคอยติดตามผลงานเองและกำหนดลำดับความสำคัญของงานเอง

4) เรียนรู้ได้ด้วยตนเองคือ สามารถมองเห็นโอกาสเรียนรู้ใหม่ๆเพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตนเริ่มการพัฒนาทักษะไปสู่ระดับมืออาชีพแสดงความเอาใจจริงเอาใจต่อการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่ต้องทำตลอดชีวิตสามารถทบทวนใคร่ครวญประสบการณ์ในอดีตเพื่อใช้คิดหาทางพัฒนาในอนาคต

5) ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงคือปรับตัวเข้ากับบทบาทที่แตกต่างงานที่ได้รับมอบหมายกำหนดการที่เปลี่ยนไปและบริบทที่เปลี่ยนไปทำงานให้ได้ผลดีในสภาพของความไม่ชัดเจนไม่แน่นอนและในสภาพที่ลำดับความสำคัญของงานเปลี่ยนไปหรือการจัดลำดับความสำคัญ

6) มีความยืดหยุ่น คือนำเอาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างได้ผลจัดการเชิงบวกต่อคำชมคำตำหนิและความผิดพลาดสามารถนำเอาความคิดเห็นและความเชื่อที่แตกต่างหลากหลายของทีมงานจากหลากหลายวัฒนธรรมมาทำความเข้าใจและเปลี่ยนต่อรองตั้งคุณภาพและทำงานให้ลุล่วง

7) การจัดการโครงการคือกำหนดเป้าหมายและทำให้บรรลุตามเป้าหมายนั้นแม้จะมีปัญหาอุปสรรคและมีแรงบีบคั้นแยกเวลาหรือความสนใจการกำหนดลำดับความสำคัญการวางแผนและการจัดการงาน

8) สร้างผลลัพธ์ คือการแสดงความสามารถพิเศษในการทำงานให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพดีเป็นพิเศษได้แก่ความสามารถด้านการทำงานอย่างมีจริยธรรมและด้วยท่าทีเชิงบวกจัดการเวลาและโครงการอย่างมีประสิทธิภาพสามารถทำงานหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกันร่วมงานอย่างเอาใจจริงเอาใจเชื่อถือได้และตรงต่อเวลานำเสนอตนเองอย่างมืออาชีพและมีมารยาททำงานร่วมและร่วมมือเป็นทีมอย่างได้ผลดีเคารพและเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลายในทีมงานและรับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้นร่วมกัน

9) ชี้แนะและเป็นผู้นำแกคนอื่นคือใช้ทักษะมนุษย์สัมพันธ์และทักษะในการแก้ปัญหาในการชักนำผู้อื่นไปสู่เป้าหมายทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกันสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ใช้ศักยภาพและความสามารถสูงสุดผ่านการทำเป็นตัวอย่างและไม่ถึงผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้งทำตัวเป็นตัวอย่างในการใช้อำนาจอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

10) มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นคือการดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นโดยถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

รูปแบบการสอนอีกประเภทหนึ่งที่มีการกล่าวถึงและใช้กันอย่างแพร่หลายในศตวรรษที่ 21 คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย

ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถามอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูก เปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

1. Active Learning ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจาร์ณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาส มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงและมีการใช้วิจาร์ณญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาสไตล์การเรียนรู้ของตนเอง สูการเป็นผู้รู้คิดผู้รู้ ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้น Active Learning จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการมีวิจาร์ณญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

2. Active Learning สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม

3. Active Learning ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จุใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบและทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

4. Active Learning ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและตัวครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนัก 5 แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
4. เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์ และ ประเมินค่า
5. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. ความรู้เกิดจากประสบการณ์และการสรุปของผู้เรียน
7. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

นอกจากนี้ Richard M. Felder และ Rebecca Brent (2009) กล่าวถึงการสอนแบบเชิงรุกว่า หากให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วม ตอบปัญหาในห้องเรียน เกิดการทำโครงการ การทดลอง การเรียนรู้ที่มากกว่าแค่การนั่งรับรู้ในห้องเรียน การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือสิ่งที่จะช่วยเชื่อมโยงผู้เรียนกับชั้นเรียนที่มากกว่าแค่การฟัง หรือการดู ที่จะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์และเพิ่มระดับการเรียนรู้ในห้องเรียนมากขึ้น

2.3 การวัดและประเมินผล

ศศิธร บัวทอง (2560) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลในศตวรรษที่ 21 ว่าควรประเมินผลจากสิ่งที่ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นถึงว่ามีความรู้ ทักษะและความสามารถ ตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นผลจากการเรียนรู้ ตามที่ผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ วิธีการประเมินผลที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ในการประเมินผล มีดังนี้

1. การประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล ได้แก่

- 1) การถามตอบระหว่างทำกิจกรรมการเรียนรู้
- 2) การพบปะสนทนาพูดคุยกับผู้เรียน
- 3) การพบปะสนทนาพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียน
- 4) การสอบปากเปล่าเพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติ
- 5) การอ่านบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ของผู้เรียน
- 6) การตรวจแบบฝึกหัดและการบ้าน พร้อมให้ข้อมูลป้อนกลับ

2. การประเมินจากการปฏิบัติ เป็นวิธีการประเมินกิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไร การประเมินการปฏิบัติผู้สอนต้องเตรียมการในสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ภาระงานหรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ และ 2) เกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งลักษณะการประเมินโดยเน้นการปฏิบัติจริง (กรมวิชาการ, 2545) มีลักษณะดังนี้

1) ประเมินจากสภาพจริง และทำได้ตลอดเวลาทั้งทุกสถานการณ์ทั้งในและนอกโรงเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรม

2) กำหนดปัญหาหรืองานแบบปลายเปิด เพื่อให้ให้นักเรียนสร้างคำตอบเองด้วยการแสดงสร้างสรรค์ หรือผลิตการทำงาน

3) ไม่เน้นการประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่ให้นักเรียนผลิต สร้าง หรือทำงานบางอย่าง เน้นทักษะการคิดที่ซับซ้อน พิจารณาไตร่ตรองการทำงาน และแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา

4) ใช้ข้อมูลหลายอย่างในการประเมิน ต้องพยายามรู้จักนักเรียนทุกแง่มุม ข้อมูลจึงต้องได้มาจากหลายๆ ทาง และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต้องมีหลายประเภทด้วยกัน

5) เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

6) นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะประเมินตนเองตรงไหน เรื่องอะไร การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของตน

กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และเกณฑ์การประเมินผลการเรียน ซึ่งเน้นการประเมินผลที่ใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง

7) ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนและวางแผนการสอนของผู้สอน ว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่

8) ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

3. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลจากการปฏิบัติงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยงานกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติจะเป็นงานสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงซึ่งเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อนและเป็นองค์รวมมากกว่าการปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไปวิธีการประเมินตามสภาพจริงไม่มีความแตกต่างจากการประเมินจากการปฏิบัติเพียงแต่อาจมีความยุ่งยากในการประเมินมากกว่าเนื่องจากเป็นสถานการณ์จริงหรือต้องจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียงแต่จะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากเพราะจะทำให้ทราบความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนว่ามีจุดเด่นและข้อบกพร่องในเรื่องใดท่านจะนำไปสู่การแก้ไขให้ตรงประเด็นมากที่สุดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกล่าวถึงหลักการประเมินตามสภาพจริงดังนี้

1) การประเมินตามสภาพจริงไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐานแต่ การประเมินตามสภาพจริงไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐานแต่เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความ การประเมินตามสภาพจริงไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐานแต่เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานความร่วมมือในการแก้ปัญหาและการ

2) การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมิน ความก้าวหน้าของนักเรียน

3) การประเมินตามสภาพจริงเป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบันของนักเรียนและสิ่งทีนักเรียนได้ปฏิบัติจริง

4) การประเมินตามสภาพจริงเป็นการผูกติดนักเรียนกับงานที่เป็นจริงโดยพิจารณาจากงานหลายชิ้น

5) ผู้ประเมินคนมีหลายๆคนโดยมีการประชุมระหว่างกลุ่มผู้ประเมินเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน

6) การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

7) นำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

8) การประเมินตามสภาพจริงควรมีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะคือการประเมินที่เน้นการปฏิบัติจริงและการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

4. การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน เป็นวิธีการประเมินที่ช่วยส่งเสริมให้การประเมินตามสภาพจริงมีความสมบูรณ์กระทอนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนมากขึ้นด้วยการให้ผู้เรียนได้เก็บรวบรวมผลงานจากการปฏิบัติจริงทั้งในชั้นเรียนและในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาจัดแสดงอย่างเป็นระบบโดยมีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามเจตคติ แรงจูงใจพัฒนาการและความสัมพันธ์ผลของการเรียนรู้ของผู้เรียนการวางแผนดำเนินงานการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานที่สมบูรณ์จะช่วยผู้สอนให้สามารถประเมินจากการสะสมเงินแทนการประเมินจากการปฏิบัติจริงได้

สรุปได้ว่าแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นไปตามแนวคิดสังคมโลกาภิวัตน์ กล่าวคือแนวทางการเรียนรู้ที่ไม่ได้ยึดแค่การรู้และปฏิบัติ แต่ยังครอบคลุมถึงทักษะชีวิตและการอยู่ร่วมกัน การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาศิลปะยังมีความสำคัญในสาระวิชาหลัก แต่ทั้งนี้การเรียนศิลปะเพียงอย่างเดียวไม่อาจส่งผลต่อการดำรงชีวิตได้ จำต้องเพิ่มทักษะต่าง ๆ เข้ามา และทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะด้านชีวิตและอาชีพจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ชีวิตในสังคมโลกาภิวัตน์ได้มากขึ้น

รูปแบบการสอนส่วนใหญ่ เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ต้องมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย รวมทั้งสามารถปรับตัวและมีความยืดหยุ่น ในส่วนของการประเมินผลนั้น การประเมินตามสภาพจริงจะทำให้ทราบถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน และมีความเหมาะสมในการประเมินทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เนื่องด้วยผู้สอนสามารถสังเกตสถานการณ์ที่เป็นจริงได้

3. ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural)

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดน การเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองโลก (Global Citizenship) ความจำเป็นที่จะต้องมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานสากล การสร้างรูปแบบวิถีชีวิตของคนสมัยใหม่ที่จะต้องอยู่ร่วมกันทั้งที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะเมื่อการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การแสดงออกทางวัฒนธรรมระหว่างผู้คนที่แตกต่างกัน อาจสร้างความไม่เข้าใจกัน และไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ (Bencze&Carter, 2011)

เมื่อต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่ข้ามวัฒนธรรม การละลายพฤติกรรมเดิมคือการเรียนรู้ การทำความเข้าใจ (Study) การยอมรับความแตกต่าง (Space) การเริ่มพฤติกรรมใหม่ (Strategy) และการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ (Start) (กิตติวรรณ สินธุนาวา และสภาพร ปกป้อง, 2562) เกิดเป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

3.1 ความหมายของวัฒนธรรม

Broom L.& Selznick P. (1968) กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า เป็น มรดกทางสังคมที่ประกอบด้วย ความเชื่อ ประเพณี ภูมิปัญญาและทักษะต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดสู่สมาชิกในสังคม

UNESCO (2000) (บุญรอด โชติวชิรา, 2554) อธิบายว่า วัฒนธรรมควรได้รับการยอมรับว่าเป็นเรื่องราวของจิตวิญญาณ สติปัญญา รูปแบบทางอารมณ์ของสังคมหรือกลุ่มสังคมซึ่งหล่อหลอมเพิ่มเติมจากศิลปะ วรรณคดี การดำเนินชีวิต และวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกัน

ธิดารัตน์ รักประยูร (2545) กล่าวถึงวัฒนธรรม (Culture) ว่าเป็นรากฐานจากผลผลิตและพื้นฐานการปรับตัวของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมที่มีการสั่งสมประสบการณ์ของคนหลายชั่วอายุ ซึ่งในขณะเดียวกันวัฒนธรรมก็ได้รับใช้ขั้นตอนการดำรงชีวิตของมนุษย์ด้วย วัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและจะต้องเปลี่ยนแปลงไป

สุพัตรา สุภาพ (2546) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมา โดยมนุษย์จะเป็นผู้สร้างทำนุบำรุง ถ่ายทอดและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม มนุษย์เป็นสัตว์ประเภทเดียวที่มีวัฒนธรรม คือ มีวิธีการเรียนรู้รับช่วงสืบทอดกันมาได้และสร้างสรรค์ เพิ่มเติม มีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่งที่ประกอบไปด้วย ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม กฎหมาย ประเพณี วิทยาการ และทุกสิ่งทุกอย่างที่คิดและทำ

บุญรอด โชติวชิรา (2554) กล่าวว่า วัฒนธรรมหมายถึงวิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนับตั้งแต่วิถีกินอยู่ แต่งกาย ทำงาน แสดงอารมณ์ สื่อความ อยู่ร่วมกัน จนกลายเป็นการยอมรับและปฏิบัติสืบทอดกันมา

แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ระบุว่า องค์การยูเนสโก ได้จำแนกวัฒนธรรมเป็น 5 สาขา ได้แก่

- 1) มนุษยศาสตร์
- 2) ศิลปะ
- 3) การช่างฝีมือ
- 4) คหกรรมศิลป์
- 5) กีฬาและนันทนาการ

ซึ่งที่กล่าวมานั้นเป็นทั้งวัฒนธรรมในรูปแบบวัตถุและจิตใจ ปัจจุบันกระทรวงวัฒนธรรมจำแนกวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภทคือ วัฒนธรรมทางวัตถุซึ่งสามารถจับต้องได้ วัฒนธรรมทางจิตใจที่ไม่สามารถจับต้องได้ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

งามพิศ สัตย์สงวน (2553) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) หมายถึงส่วนของวัฒนธรรมที่จับต้องได้สัมผัสได้

2) วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Culture) หมายถึงส่วนของวัฒนธรรมที่จับต้องสัมผัสไม่ได้ เพราะไม่มีรูปร่างแต่มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์มาก แบ่งเป็น 5 ประเภทย่อย คือ

2.1) สถาบันสังคม เป็นหัวใจของวัฒนธรรม ประกอบด้วย สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา ศาสนา การแพทย์ สาธารณสุข เป็นต้น

2.2) การควบคุมทางสังคม คือ วัฒนธรรมที่ช่วยจัดระเบียบในสังคม ได้แก่ ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และกฎหมาย

2.3) ศิลปะ คือการสร้างสรรคผลงานในด้านต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม

2.4) ระบบสัญลักษณ์ คือ ภาษาพูด ภาษาเขียน กิริยาท่าทางต่างๆ

2.5) พิธีกรรม

งามพิศ สัตย์สงวน (2553) ยังได้อธิบายว่า การเกิดวัฒนธรรมมีสาเหตุมาจากความต้องการของมนุษย์ 3 ประการ คือ

1) ความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองทางชีววิทยา (Biological needs) ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานคือ ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ

2) ความต้องการทางสังคม (Social needs) เนื่องจากการอยู่ร่วมกันของคนหมู่มากที่ต้องมีการจัดระเบียบต่างๆ เพื่อให้เกิดการแบ่งหน้าที่ การร่วมมือกันแก้ไขปัญหาพื้นฐาน ความต้องการด้านนี้ ก่อให้เกิดวัฒนธรรม คือ การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization)

3) ความต้องการทางจิตใจ (Psychological needs) ซึ่งวัฒนธรรมที่มาตอบสนองความต้องการคือ ระบบความเชื่อ

จากความต้องการของมนุษย์ทั้ง 3 ประการ งามพิศ สัตย์สงวน ได้อธิบายว่าได้ก่อให้เกิดปัญหา 9 ประการ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ส่วนของวัฒนธรรม	ปัญหาพื้นฐาน
ระบบเครือญาติ	ปัญหาความสัมพันธ์ทางเพศ
ระบบเศรษฐกิจ	ปัญหาเรื่องปากท้อง
ระบบการเมืองการปกครอง	ปัญหาความขัดแย้ง

แผนภาพที่ 1 ปัญหาพื้นฐานของมนุษย์และด้านต่าง ๆ ของวัฒนธรรม (งามพิศ สัตย์สงวน, 2553)

ดังนั้น วัฒนธรรมคือการใช้ชีวิตผ่านความเชื่อ ค่านิยม ปฏิบัติต่อเนื่องและสืบทอดผ่านยุคสมัยต่าง ๆ เป็นรากฐานของการใช้ชีวิตของมนุษย์ แต่ละท้องถิ่นจะมีความเชื่อแตกต่างกัน วัฒนธรรมก็ดำเนินแตกต่างกันตามไปด้วย วัฒนธรรมครอบคลุมถึงด้านในการดำรงชีวิต เป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม

3.2 ความสำคัญของการข้ามวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย วัฒนธรรมจะยังคงอยู่เมื่ออยู่ภายใต้วิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้น ๆ แต่เมื่อสังคมก้าวหน้าสู่ความเป็นสากล มีการแลกเปลี่ยนติดต่อสื่อกันอย่างไร้พรมแดน ความสำคัญของวัฒนธรรมเป็นเสมือนสิ่งที่ทำให้แสดงถึงรากเหง้าที่มาและอารยธรรมของเชื้อชาติตน บทบาทของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจึงมีมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งการเรียนรู้อุบัติศึกษา ติดต่อสื่อสาร ปรับตัวหรือนำมาใช้

Steward (1955) โอภาส เกาไสยาภรณ์, 2554) อธิบายความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่มีต่อมนุษย์ไว้ว่า

1) การสร้างวัฒนธรรม (acculturation) และการผสมกลมกลืน (assimilation) หมายถึงการสร้างวิถีชีวิต และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างวัฒนธรรม 2 กลุ่ม อาจมีแนวโน้มที่จะยอมรับวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่ง เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และยอมรับซึ่งกันและกัน

2) ความขัดแย้ง (Cultural Conflict) คือปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์เกิดจากการที่แต่ละฝ่ายพยายามรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน และไม่ยอมรับวัฒนธรรมของสังคมข้างเคียงหรือขัดแย้งเพราะการแย่งชิงอำนาจ ดังนั้นความสัมพันธ์ดังกล่าวจะอยู่ในลักษณะศัตรูหรือคู่ปรับ

3) การปรับตัว (Adaption) เป็นการปรับตัวทั้งทางชีวภาพและการปรับตัวทางวัฒนธรรม ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมรอบตัวและแหล่งที่อยู่เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อจัดระบบความสัมพันธ์ให้สอดคล้องกันอย่างไร

4) การบูรณาการทางวัฒนธรรม (Cultural Integration) คือ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรมด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม คือ การมีวัฒนธรรมที่หลากหลายร่วมกันและไม่ได้มีการพยายามครอบงำซึ่งกันและกัน

Reisinger (2009) กล่าวว่า วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการศึกษา ไม่ว่าจะสมาชิกในสังคมจะอยู่ระดับใด ย่อมได้รับอิทธิพลต่างๆ จากวัฒนธรรมในสังคมตนเอง สังคมใกล้เคียง หรือสังคมรอบข้าง ตลอดจนไปถึงวัฒนธรรมในอีกมุมหนึ่งของโลก แล้วนำมาเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติ

กลุ่มคนที่มีโอกาสประสบพบเจอวัฒนธรรมที่แตกต่างมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ซึ่งมี 8 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) นักท่องเที่ยวข้ามประเทศ (Tourists) 2) นักศึกษาระหว่างประเทศ (Interational Students) 3) ผู้ที่ไปอยู่ชั่วคราวด้วยเหตุผลทางธุรกิจ (business sojourness) 4) คู่สมรสที่สมรสกับชาวต่างชาติ และเด็ก (Spouse and Children) 5) ผู้ที่อพยพเพื่อไปตั้งรกราก (Immogrants) 6) ผู้ลี้ภัยข้ามประเทศ (refugees) 7) เจ้าของธุรกิจที่ต้องย้ายธุรกิจ (business expatriate) และ 8) นักธุรกิจระหว่างประเทศ (international business man) ดังนั้นหากบุคคลทั้ง 8 กลุ่มนี้ มีการเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรมก่อนที่จะไปประสบพบเจอกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง จะสามารถลดโอกาสของการเกิดขึ้นของความสะเทือนใจทางวัฒนธรรม (culture shock) ได้ในระดับหนึ่ง ดังที่ Oberg (1960) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมทางวัฒนธรรม มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ควรมีการจัดหมวดหมู่ผู้ที่จะต้องไปพบเจอวัฒนธรรมใหม่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และสถานการณ์

2. ตรวจสอบวัดระดับความสะเทือนใจทางวัฒนธรรมด้วยการวิเคราะห์จากลำดับความสำคัญ (ABC analysis) ซึ่งเป็นวิธีวิเคราะห์ลำดับมากน้อยหรือก่อนหลัง โดยพิจารณาจากระดับการยอมรับได้ของแต่ละบุคคล

3. การเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์ (affective) หรือการตรวจสอบสถานะทางจิตวิทยาก่อนออกเดินทาง เตรียมกระบวนการบำบัดลดความสะเทือนใจที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการเดินทาง

4. เข้าใจพฤติกรรม (behavioral) เป็นขั้นตอนการเตรียมความพร้อมและเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มคนที่จะต้องไปพบเจอในวัฒนธรรมอื่น ๆ

5. ปรับกระบวนการทัศนขององค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ทางสังคม (cognitive: social identity) ผู้ที่ต้องไปอาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างต้องมีการปรับกระบวนการทัศนในเรื่องวัฒนธรรม

3.3 องค์ประกอบและแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

Cross et al. (1989) (ชุตินันท์ จันทร เสนานนท์ (2553) ว่าความสามารถทางวัฒนธรรม เป็นกลุ่มของพฤติกรรม เจตคติที่มาด้วยกัน ซึ่งทำให้ผู้ที่มีความสามารถทางวัฒนธรรมสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ยิ่งไปกว่านั้น ครูจะต้องมีความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม สอดคล้องกับ Burchum (2002), Balcaza, Suarez Balcazar et al. (2009) และ McAllister and Irvine (2000) กล่าวว่า ความสามารถทางวัฒนธรรมในการศึกษา ประกอบด้วย การรับรู้และการยอมรับทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง การรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมของตนเอง การรับรู้วัฒนธรรมของนักเรียน และความสามารถในด้านทักษะการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางวัฒนธรรมของนักเรียน

องค์ประกอบของการทักษะทางวัฒนธรรม (Bacote, 1999) ได้แก่

1) ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural awareness) คือ ความคิดพิจารณาไตร่ตรองเป็นกระบวนการทางความคิด ในเรื่องของคุณค่า ความเชื่อ แนวทางการใช้ชีวิต การฝึกฝน และการแก้ปัญหา

2) ความรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural knowledge) คือ กระบวนการค้นหาและได้รับมาซึ่งความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง

3) ทักษะทางวัฒนธรรม (Cultural Skill) คือ ทักษะในการรวบรวมข้อมูลประเด็นสำคัญทั้งในอดีตและปัจจุบันได้อย่างแม่นยำ และการประเมินทางวัฒนธรรม

4) การเผชิญหน้าทางวัฒนธรรม (Cultural encounters) คือ กระบวนการส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ทางตรงกับบุคคลที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน

5) ความปรารถนาทางวัฒนธรรม (Cultural desire) คือ ความรู้สึกผูกพันในกระบวนการของความสามารถทางวัฒนธรรม

จากการศึกษาของ Bacote พบว่าไม่ได้ให้ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบใดมากกว่า แต่เน้นว่าควรมีความสมดุลทั้ง 5 องค์ประกอบ

Suarez Balcazar et al. (2009) ได้พัฒนารูปแบบทักษะทางวัฒนธรรม ได้ 4 องค์ประกอบ คือ

1) ความตระหนักทางความคิด (Critical awareness) คือ การสะท้อนความเข้าใจจากอคติส่วนตัวที่มีต่อความแตกต่างจากตนเอง และการตรวจสอบตำแหน่งของตนเองในสังคม

2) ความรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural knowledge) คือ การมีความรู้ในเรื่องที่นำไปสู่ความคุ้นเคยทางวัฒนธรรม ได้แก่ ลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ค่านิยม ระบบความเชื่อ และพฤติกรรม

3) การพัฒนาทักษะ (Skill development) คือ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้

4) ฝึกและการใช้ (Practice and application) คือการนำทั้ง 3 ด้านไปใช้จริง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดทักษะการข้ามวัฒนธรรมของ Johnson, Lenartowicz et al. (2006) ประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้

1) มิติความรู้ (the knowledge dimension) มีด้านความรู้ทั่วไป มุ่งเน้นที่ความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และด้านความรู้เฉพาะ มุ่งเน้นที่ด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างในเรื่อง ชาติพันธุ์ เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย ประวัติศาสตร์ การแต่งกาย

2) มิติทักษะ (skill) คือ ความชำนาญและความคล่องแคล่วในการทำอย่างในอย่างหนึ่ง ในส่วนของความสามารถข้ามวัฒนธรรมนั้น จะประกอบไปด้วยความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ การปรับตัวในเรื่องพฤติกรรม การแก้ไขความขัดแย้ง

3) มิติคุณลักษณะส่วนบุคคล (attribute) ประกอบด้วยค่านิยมภายใน บรรทัดฐาน ความเชื่อในวัฒนธรรม การยอมรับ

งานวิจัยของ Sue (2001) ได้แบ่งองค์ประกอบความสามารถทางวัฒนธรรมออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) ความตระหนักทางวัฒนธรรม คือ ความตระหนักและสนใจต่อความเชื่อเดิม ภูมิหลัง ประสบการณ์ หรือแม้แต่ต่อคติ และเคารพในแต่ละวัฒนธรรม

2) ความรู้ทางวัฒนธรรม คือ การมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองและความเป็นอยู่แต่ละแบบของแต่ละสังคม

3) ทักษะทางวัฒนธรรม คือ การมีทักษะที่จะหาถึงความเหมือน ความแตกต่างของวัฒนธรรม

จากทฤษฎีองค์ประกอบของวัฒนธรรมข้างต้น สรุปได้ว่าองค์ประกอบทักษะการข้ามวัฒนธรรมประกอบด้วย 1) **ความรู้** คือการมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น จนเกิดความเข้าใจและเห็นถึงความแตกต่าง 2) **ทักษะ** คือการนำตนเข้าไปมีประสบการณ์วัฒนธรรม จนมีความพร้อมในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และ 3) **พฤติกรรม** คือ การมีทัศนคติที่ดี แม้ว่าจะประสบกับความแตกต่าง และสามารถใช้ทักษะนั้นปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่ขัดแย้ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมแนวคิดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะการข้ามวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

แนวคิดขององค์ประกอบในกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมนั้น มีดังนี้

บุษยากร ตีระพุดติกุลชัย, 2561 เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และ 2) การปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication) ปรากฏในเอกสารทางวิชาการครั้งแรกในหนังสือ The Silence Language ของเอ็ดเวิร์ด ที ฮอลล์ (Edward. T. Hall) นักวิชาการด้านมานุษยวิทยาชาวสหรัฐอเมริกา (Rogers, E.M., Hart W.B., & Milke; Y., 2002, p.1) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มาจากฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารมากกว่าบุคคลที่มาจากฐานวัฒนธรรมเดียวกัน ดังนั้น การหาแนวทางการแก้ไขหรือจัดปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสาร

การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication) เป็นรูปแบบการสื่อสารประเภทหนึ่ง ที่มีความสำคัญในโลกยุคปัจจุบันที่เรียกได้ว่าเป็นโลกยุคไร้พรมแดน โดยเทคโนโลยีการสื่อสารรวมถึงการคมนาคมต่าง ๆ มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มนุษย์ที่อยู่ห่างไกลกันคนละมุมโลกและมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่ต่างกันสามารถเชื่อมโยงการสื่อสารร่วมกันได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ดังนั้นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงเข้ามามีบทบาทกับมนุษย์ในสังคมปัจจุบันอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ นักวิชาการได้ให้ความหมายของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication) เอาไว้ว่า การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้นเป็นการปฏิสัมพันธ์แบบเห็นหน้าที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่มาจากวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม การรับรู้ อารมณ์ และกระบวนการแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมในการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งการส่งข่าวสารและการรับข่าวสารทั้งที่เป็นวัจนภาษา

และอวัจนภาษาระหว่างบุคคลที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน (Jandt, 2004; Devito, 2007; Ishii, 2006)

การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจะประสบความสำเร็จได้นั้น แน่แน่นอนว่าคู่สื่อสารจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม โดยความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของทักษะ ความสามารถพิเศษและกลยุทธ์ในการที่คู่สื่อสารจะเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก ทศนคติและพฤติกรรมระหว่างบุคคลที่มีที่มาจากภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน (Matsumoto et al., 2005) ให้มีความเห็นคล้อยตามไปในทิศทางเดียวกันเพื่อความสำเร็จในการสื่อสารซึ่ง Chen and Starosta (1998) อ้างถึงใน Penbek et al., (2009) ได้นิยามความหมายของความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication Competence) ไว้ว่าเป็นความสามารถในการประสบความสำเร็จและมีความเหมาะสมในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรม การสื่อสารที่สามารถต่อรองกับตัวตนของวัฒนธรรมอื่น หรือสามารถทำการสื่อสารในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ Deardoff (2009) ได้กล่าวถึงความหมายของความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมว่ามีความหมายดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมในสถานการณ์ระหว่างวัฒนธรรมบนพื้นฐานความรู้ ทักษะ และทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม
2. ความสามารถในการเปลี่ยนกรอบอ้างอิงอย่างเหมาะสมและพัฒนา ประยุกต์ พฤติกรรมให้เข้ากับบริบททางวัฒนธรรม การประยุกต์ การยืดหยุ่นต่อกรอบอ้างอิง
3. ความสามารถในการแนะนำแนวทางพฤติกรรมทางวัฒนธรรมและดึงดูพฤติกรรมใหม่ๆ ในวัฒนธรรมอื่น ๆ เชื่อมโยงพฤติกรรมที่ไม่คล้ายกันของคนในสังคมของตน
4. ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของพฤติกรรมในสถานการณ์ระหว่างวัฒนธรรมที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้ ทักษะและแรงจูงใจ
5. ความสามารถในการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจากการสร้างปฏิสัมพันธ์ในบริบทระหว่างวัฒนธรรม
6. ทักษะความสามารถระหว่างบุคคลในการฝึกฝนการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การรับส่งสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
7. การเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในประชากรโลก ความคล่องแคล่วระหว่างวัฒนธรรม (พฤติกรรมที่แสดงออกจากทักษะการสื่อสาร) การตระหนักรู้ระหว่างวัฒนธรรม (การรับรู้ เข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม) และความรู้สึกระหว่างวัฒนธรรม (มุ่งประเด็นที่อารมณ์ด้านบวกเกี่ยวกับความแตกต่างของวัฒนธรรม)

ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คู่สื่อสารที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสารร่วมกัน เมื่อใดก็ตามที่คู่สื่อสารมีความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและมีการปรับตัวเพื่อทำการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน แน่ใจว่าการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจะประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก (พัชรภา เอื้ออมรวนิช, 2560)

การปรับตัวข้ามวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการที่มีพลวัตซึ่งปัจเจกบุคคลได้สถาปนาและรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่มั่นคง ต่างตอบแทน และยังคงดำเนินไปได้ตามบทบาทหน้าที่ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ไมคุ้นเคยหรือมีความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ในระหว่างกระบวนการของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมนั้นจะมีขั้นตอนอยู่ 3 ระยะ (บุษยากร ตีระพุดติกุลชัย, 2561) ประกอบด้วย

1. บุคคลรู้สึกว่าตนเองสามารถปฏิสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสมในสังคมใหม่
2. บุคคลเกิดความมั่นคงภายในจิตใจและไม่ประสกับภาวะโศกเศร้าทางอารมณ์จากความกดดันในการปรับตัว

2. บุคคลรู้สึกถึงพัฒนาการภายในที่ค่อยเป็นค่อยไปในการปรับตัวด้านอัตลักษณ์และความเป็นบุคคลที่มีความผสมผสานทางวัฒนธรรมอัตลักษณ์ใหม่

Young Yun Kim (1995) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการปรับตัวด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย

1. โครงสร้างทางความคิด (Cognitive Structure) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กระบวนการรับรู้ (Perceptual Process) คือการจัดเรียงประสบการณ์ต่างๆ ของคนแปลกหน้าให้อยู่ในรูปแบบที่จะทำให้คนแปลกหน้านั้นสามารถจัดการกับสิ่งเร้าได้
2. ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้สึกถึงรูปแบบและกฎเกณฑ์ของระบบ การสื่อสารของเจ้าบ้านซึ่งความรู้นั้นมีผลอย่างมากในการทำให้คนแปลกหน้าเข้าถึงช่องทางการสื่อสารในสังคม
3. ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-image) คือ ภาพลักษณ์ของตนเองที่มีในสายตาของเจ้าบ้าน และในสายตาของกลุ่มคนแปลกหน้าด้วยกัน
4. แรงจูงใจในการปรับตัว (Acculturation Motivation) คือแรงจูงใจที่จะทำให้คนแปลกหน้าได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

Jansson, Johanson & Ramstrom (2007) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อการปรับตัวว่ามี 3 ขั้นตอนใหญ่ ได้แก่

1. ขั้นเริ่มตระหนักและเริ่มปรับตัวต่อผู้ที่แปลกและแตกต่าง (Awareness phase adaptation to “stranger”) เป็นขั้นแรกเมื่อได้เข้าไปพบปะหรืออาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

โดยปกติเมื่อมนุษย์เจอสิ่งที่แตกต่างหรือไม่คุ้นเคย มนุษย์จะเริ่มกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

- ขั้นตอนการเริ่มเรียนรู้โดยอาศัยความรู้จากผู้อื่น (initial learning “second-hand knowledge”) เช่น ศึกษาจากการอ่าน การค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ขั้นตอนนี้จะทำให้ทราบลักษณะความแตกต่างของวัฒนธรรม

- ขั้นตอนการริเริ่มที่จะปรับทางวัฒนธรรม (initial cultural adaptation) เป็นขั้นตอนของการตระหนักว่าวัฒนธรรมที่พบเจอในรูปแบบพฤติกรรมของเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่ต้องปฏิสัมพันธ์ด้วยนั้นมีความแตกต่างแต่เป็นขั้นของการรับรู้เท่านั้น ไม่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อตอบสนองวัฒนธรรมที่แตกต่างในขั้นนี้

2. ขั้นการสำรวจค้นหาความรู้ทางวัฒนธรรมจากประสบการณ์ของตนเอง (exploration phase: adaptation to acquaintance) เป็นขั้นตอนที่เข้าไปค้นหาความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วยประสบการณ์ของตนเองมี 3 ขั้นตอนย่อย คือ

- ขั้นการเข้าไปหาประสบการณ์ทางวัฒนธรรม (experiential cultural learning) เป็นขั้นตอนที่ใช้ตัวเองเข้าไปหาความรู้ ทดลองในวัฒนธรรมใหม่ๆ เช่น การเดินเที่ยวชม สำรวจสังเกต ทดลองรับประทานอาหารทดลองใช้สิ่งใหม่ๆ ที่ไม่เคยพบเจอในวัฒนธรรมตนเอง

- ขั้นการเปิดการสื่อสารในระดับบุคคล (open communication : personal level) เป็นขั้นตอนที่เริ่มเข้าไปพบปะพูดคุย สร้างเพื่อนกับคนในสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่าง เป็นขั้นตอนการศึกษาแลกเปลี่ยนความทางวัฒนธรรม

- ขั้นการได้ประสบการณ์ว่าต้องปรับตัวทางวัฒนธรรม (experiential cultural adaptation) เป็นขั้นตอนที่หลังจากได้พบปะพูดคุยกับคนต่างวัฒนธรรม จะเริ่มรู้สึกว่ามีบางสิ่งที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่เหมือนกัน และในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์นั้นต้องมีการปรับตัว เช่น พบว่าเพื่อนต่างชาติใช้การจับมือเพื่อทักทาย ขณะที่เราใช้การสวัสดี

3. ขั้นการปรับตัวเข้าหาเพื่อน (expansion phase: adaptation to “friend”) เกิดขึ้นหลังจากที่มีประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและพบว่าทั้งสองมีสิ่งที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น เพื่อทำให้ความสัมพันธ์แนบแน่นขึ้น ทั้งสองฝ่ายต้องเริ่มการปรับตัวเข้าหากัน เช่น เราเลิกสวัสดีเพื่อนต่างชาติ แต่ใช้การจับมือแทน มีขั้นตอนย่อยคือ

- ขั้นการได้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม (experiential cultural learning) หลังจากสามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้แล้ว จะทำให้ผู้นั้นมีประสบการณ์เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมจากกลุ่มเพื่อน เข้าใจว่าหากจะอยู่ในสังคมนั้นต้องทำ

อย่างไรบ้าง อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า สามารถพัฒนาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจและเรียนรู้ทางวัฒนธรรมมากขึ้น

- ขั้นการได้ประสบการณ์ในการปรับตัวทางวัฒนธรรม (experiential cultural adaptation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้ผู้ที่มาอาศัยในวัฒนธรรมอื่น เกิดความสามารถในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม มีความเข้าใจในการสร้างความกลมกลืน ปรับตัวและดำรงตนอยู่ได้อย่างไม่มีอุปสรรค กล่าวคือเกิดมีประสบการณ์ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

ภาคภูมิ ภักวิภาส, รัชนีพันธ์ พงศ์วิริทธิ์ธร, สุธิมนต์ ทรงศิริโรจน์ และชาญชัย พัชราพัฒน์ศักดา (2560) ศึกษาการสื่อสารและการปรับตัวต่างวัฒนธรรม พบว่ามีขั้นตอนประกอบด้วย 3 แนวคิด

1) แนวคิดการสื่อสารต่างวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนและตีความสัญลักษณ์ในบริบทหนึ่งๆ โดยบุคคลในกระบวนการสื่อสารนั้น มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากในระดับที่มีการตีความ ซึ่งอาจเกิดอุปสรรคในการสื่อสารไปสู่ความหมายที่ไม่เหมือนกัน (Lustig&Koester, 1993)

2) แนวคิดในการปรับตัว เป็นการผสมผสานความต้องการส่วนบุคคลให้ผสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมได้ดี หรือสามารถปรับสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองได้

3) ทฤษฎีการปรับตัวต่างวัฒนธรรม หมายถึง ขบวนการในการปรับตัวของบุคคล เกิดจากบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อม มีองค์ประกอบ 3 ส่วนได้แก่

3.1) ด้านความคิด (Cognitive Component) หมายถึง ความรู้ที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล หรือกลุ่มหรือสภาวะการณ์ใดๆ ซึ่งจะเป็นส่วนกำหนดลักษณะและทิศทางความคิดเห็นของบุคคล

3.2) ด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง เมื่อมีความคิดและความรู้สึกเป็นทางบวกหรือทางลบ

3.3) ด้านพฤติกรรม (Behavior Component) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเป็นสิ่งบอกทิศทางในการปรับตัว

สอดคล้องกับที่ (Kunstm G&Kim, Y., 2003) กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมมี 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความคิด สืบเนื่องจากความไม่เข้าใจหรือไม่รู้ในภาษาที่ใช้ 2) ด้านทัศนคติและความรู้สึก เช่น การมองแบบเหมารวม ต่वनสรูป และอคติ 3) ด้านพฤติกรรม เช่น ขาดการปรับตัว ขาดความเคารพในวัฒนธรรมอื่น เป็นต้น

สรุปองค์ประกอบของแนวทางการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของวัฒนธรรม พบว่า แนวคิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการปรับตัว และด้านทัศนคติ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางสังเคราะห์แนวคิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

องค์ประกอบ	Rogers, E.M., Hart W.B., & Milke Y (2002)	บุษยากร ตีระพุดทิกุลชัย (2561)	Young Yun Kim (1995)	Jansson, Johanson & Ramstrom (2007)	ภาคภูมิ ภัควิภาส และคณะ (2560)	Kunstm G&Kim, Y. (2003)
การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม	✓					
การปรับตัว		✓			✓	
โครงสร้างทางความคิด			✓			
ความรู้ (Knowledge)			✓	✓		✓
ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-image)			✓			
แรงจูงใจในการปรับตัว (Acculturation Motivation)			✓			
ประสบการณ์				✓		
ทัศนคติและความรู้สึก				✓	✓	✓

3.4 การวัดทักษะข้ามวัฒนธรรม

กมลชนก ขำนาถ และอวยพร เรื่องตระกูล (2557) ได้กำหนดแนวทางการวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไว้ว่า ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1) ความรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความรู้ และ ความเข้าใจทางวัฒนธรรม มีการค้นหาและรวบรวมความรู้ทางวัฒนธรรมผู้อื่น และมีความพร้อมที่จะ เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ประกอบด้วย ภาษาประจำชาติ ค่านิยม ความเชื่อของชน ชาติต่าง ๆ ความเป็นอยู่ของชนชาติต่าง ๆ เช่น อาหาร การแต่งกาย ธรรมเนียมการปฏิบัติ เป็นต้น และพฤติกรรมที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำในแต่ละวัฒนธรรม

2) ทักษะทางวัฒนธรรม หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ ชีวิต เมื่ออยู่ในสังคมต่างวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข รับรู้ ยอมรับ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ สามารถปรับตัวได้ ประกอบด้วย การรับรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ทางสังคม และ การปรับตัว

2.1) การรับรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม คือ การรู้สึกตัวได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเผชิญ กับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การรู้ได้ของครูเมื่อเผชิญกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น การ เห็น การได้ยิน และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม

2.2) ความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนที่มีความเหมือน และความต่างทางวัฒนธรรมได้ ประกอบด้วย การมีความยืดหยุ่นและเป็นกันเอง สามารถเข้ากับผู้อื่น ได้ มีความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

2.3) การปรับตัว คือ การที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยยอมรับและปรับเปลี่ยน ความคิดของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ เลือกพฤติกรรมที่ดีแสดงออกได้ ประกอบด้วย ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถยอมรับฟังปัญหาของความคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้อื่น เข้าใจ และยอมรับในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

3) ความตระหนักทางวัฒนธรรม หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรับรู้ ความเข้าใจ ใช้ความคิดพิจารณา ไตร่ตรอง การคิดได้ ความมุ่งมั่นและต้องการจะแก้ไขเมื่อเผชิญกับ วัฒนธรรมอื่นที่ต่างไป จากวัฒนธรรมของตน ประกอบด้วย ความตระหนักถึงความหลากหลายทาง วัฒนธรรม การยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3.1) ความตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถ มองเห็นความแตกต่างและความเหมือนของวัฒนธรรมของตนกับวัฒนธรรมอื่น

3.2) การยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม หมายถึง การที่ยอมรับและ ปรับเปลี่ยนความคิดของตนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่ประสบ ประกอบด้วย การปรับแนวคิดของ ตนตามบริบททางวัฒนธรรมที่ต่างจากตนเองได้อย่างเข้าใจ เลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารได้

Schmidtchen (Vanderpool, 2002) ได้พัฒนา The Cross-Cultural Adaptability Scale เพื่อประเมินความเหมาะสมของบุคลากรทางทหารเพื่อปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพ ซึ่งได้ระบุปัจจัย 5 ประการ คือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเปิดรับประสบการณ์ เป้าหมายองค์กร เป้าหมายส่วนบุคคล และการแก้ปัญหา

Ross และคณะ (K.G. Ross, C.A. Thornson, D.P. McDonald, B.A. Fritzsche and H. Le., Online) ได้สร้าง Cross-Cultural Competence Inventory เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการทหารของสหรัฐอเมริกา โดยใช้โครงสร้างการวัดที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานข้ามวัฒนธรรม เช่น การร่วมรู้สึก (Empathy) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) การกำกับตนเอง (Self-regulation) การเปิดรับ (Openness) ความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to engage) และความจำเป็นสำหรับการปิด (the need for closure)

Johnston และคณะ (Johnston, 2010) ได้อธิบายว่ามีการสร้างเครื่องมืออย่างหลากหลายเพื่อประเมินบุคลิกลักษณะและความสามารถที่นำไปสู่ความมีประสิทธิภาพในการข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเครื่องมือที่เกี่ยวข้องและได้รับความนิยมในการนำมาใช้สำหรับประเมินตนเอง มีดังนี้ Attitudinal and Behavioral Openness Scale (ABOS), Cross-Cultural Competence Self-Assessment (3CSA) – Developed by DEOMI, Cultural Competency Inventory, Intercultural Adjustment Potential Scale (ICAPS), Intercultural Development Inventory (IDI), Multicultural Personality Questionnaire (MPQ), Schwartz Value Survey, The Project GLOBE measures, Unit Cross-Cultural Assessment (organizational-level assessment)- Developed by DEOMI

สุภลักษณ์ ธาณินรัตน์ (2558) ได้พัฒนาแบบประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 34 ข้อ คือ 1) เข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม 2) เคารพความเป็นบุคคล 3) ให้การพยาบาลสอดคล้องกับวัฒนธรรม 4) มีความไวต่อการแสดงออกทางวัฒนธรรม และ 5) มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร

กมลชนก ชำนาญ (2557) ได้พัฒนาแบบวัดและวิเคราะห์ความสามารถทางวัฒนธรรมของครู โดยเป็นแบบวัดชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีเนื้อหาที่ครอบคลุมองค์ประกอบความสามารถทางวัฒนธรรม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ทางวัฒนธรรม มีข้อคำถาม 12 ข้อ 2) ทักษะทางวัฒนธรรม มีข้อคำถาม 13 ข้อ 3) ความตระหนักทางวัฒนธรรม มีข้อคำถาม 14 ข้อ และ 4) ความสามารถในการสื่อสาร มีข้อคำถามจำนวน 11 ข้อ

ศิริขวัญ กลางสุพรรณ (2560) ได้ศึกษาเพื่อสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมและทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยเป็นเครื่องมือ

มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 37 ข้อ ใช้ตัวแปรด้านความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสังคมเป็นหัวข้อในการวัด และตรวจสอบแบบวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้ง 6 เกณฑ์ พบว่าทุกค่าผ่านเกณฑ์ทั้งหมด

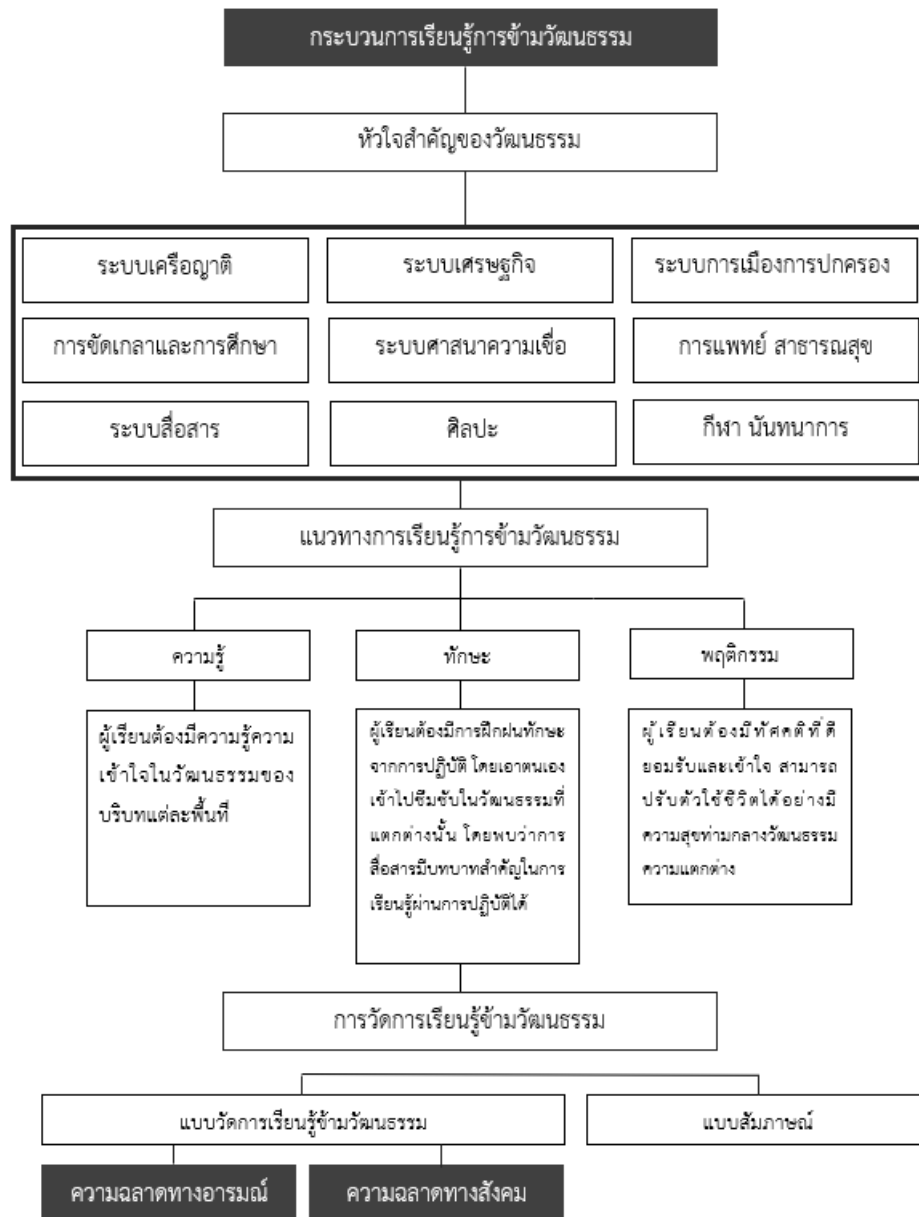
จากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์ปฏิบัติในการดำรงชีวิต และสืบเนื่องต่อกันมา มีความสำคัญเพราะเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต แต่ละบริบทพื้นที่ย่อมมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ดังนั้นเมื่อมีการก้าวข้ามสังคมไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากพื้นที่ทุกมุมโลก การแลกเปลี่ยนทรัพยากรมนุษย์ในการทำงาน รวมทั้งการเดินทางและติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวก ย่อมทำให้บุคคลจากที่หนึ่งต้องพบกับวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตนเองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการข้ามวัฒนธรรมจึงเป็นหนึ่งในทักษะชีวิตและอาชีพ ที่การศึกษาต้องเข้ามามีบทบาทในการเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนยุคใหม่มีประสบการณ์และปรับตัวได้ต่อไปในอนาคต

การเกิดของวัฒนธรรมมีสาเหตุมาจากความต้องการมนุษย์ ทำให้เกิดหัวใจของวัฒนธรรมอันประกอบไปด้วย 9 ด้านได้แก่ วัฒนธรรมเครือญาติ วัฒนธรรมเศรษฐกิจ วัฒนธรรมการเมืองการปกครอง วัฒนธรรมการขัดเกลาทางสังคมและการศึกษา วัฒนธรรมศาสนาและความเชื่อ วัฒนธรรมการแพทย์และสาธารณสุข วัฒนธรรมระบบการสื่อสาร วัฒนธรรมศิลปะ และวัฒนธรรมกีฬาและนันทนาการ

แนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาจะพบว่า จะเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้และปรับตัวเป็นส่วนใหญ่ โดยเมื่อพิจารณาด้านองค์ประกอบของวัฒนธรรมแล้ว จึงสรุปแนวทางการเรียนรู้การข้ามวัฒนธรรมได้เป็น 3 ประเด็น คือ

- 1) ผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของบริบทแต่ละพื้นที่
- 2) ผู้เรียนต้องมีการฝึกฝนทักษะ จากการปฏิบัติ โดยเอาตนเองเข้าไปสัมผัสกับวัฒนธรรมที่แตกต่างนั้น โดยพบว่าการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติได้
- 3) ผู้เรียนต้องมีทัศนคติที่ดี ยอมรับและเข้าใจ สามารถปรับตัวใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขท่ามกลางวัฒนธรรมความแตกต่าง

การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสามารถใช้แบบประเมิน แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามวัดทักษะทางวัฒนธรรมนั้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิด 2 ตัวแปรได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางสังคม นำไปสู่การสร้างแบบวัดทักษะทางวัฒนธรรม โดยอยู่ในรูปแบบของแบบเครื่องมือมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีการตรวจสอบทั้งด้านอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง และความตรงเชิงโครงสร้าง รวมทั้งนำไปใช้กับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในกับกลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างของชาติพันธุ์ และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

แผนภาพที่ 2 การสังเคราะห์แนวทางการเรียนรู้การข้ามวัฒนธรรม

4. เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย

เด็กประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 6-12 ปี หากเปรียบเทียบตามหลักจิตวิทยา พัฒนาการจัดเป็นวัยเด็กตอนกลาง (6-10 ปี) และวัยเด็กตอนปลายหรือระยะแรกรุ่น (11-13 ปี) ในช่วงนี้จะมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายประการ

ธรรมชาติของเด็กประถมศึกษา (อายุ 6-12 ปี) พอสรุปได้ดังนี้

Erickson ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กประถมศึกษาดอนปลาย หรือมีอายุระหว่าง 10-12 ปี ไว้ว่า

- Industry vs. Inferiority อุตสาหะกับต่ำต้อย อายุ 6-11 ปี ถ้าเด็กเกิดความวางใจ ความเป็นอิสระเชื่อมั่น มีความคิดริเริ่มในขั้นแรกแล้วจะทำให้เป็นคนอุตสาหะ ยิ่งถ้าได้รับแรงกระตุ้นจากผู้ใหญ่ก็จะทำให้เด็กเป็นคนมุมานะ อยากรทำงานให้สำเร็จ ในทางตรงข้าม ถ้าเด็กถูกสะกดกั้น พฤติกรรมอันพึงประสงค์ต่างๆ กล่าวคือ เมื่อเด็กเกิดความไม่วางใจ อายุหรือสงสัย มีความรู้สึกผิด เด็กก็จะไม่มีความอุตสาหะ ชีวิตล้มเหลว เรียนไม่ทันเพื่อน ทำงานเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ปรับตัวไม่ได้ ทำให้เด็กมีปมด้อย เกิดความต่ำต้อย

- Identity vs. Role Diffusion เอกลักษณะกับสับสนในบทบาทของตน อายุ 12-18 ปี เมื่อเด็กมีความอุตสาหะ เขาก็จะค้นพบเอกลักษณ์ของตน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเอกภาพของตน ถ้าเด็กมีพื้นฐาน ที่ดีเมื่อมาโรงเรียนจะช่วยประคับประคองให้เขามี เอกลักษณะที่มั่นคง ในทางตรงข้ามเด็กที่ไม่มั่นใจในตนเอง สับสนในบทบาทของตนทำให้เป็นคนล้มเหลว

เพชรยุพา บุรณศิริจรรยา (2558) ได้กล่าวถึงเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยเด็ก คือ อายุประมาณ 4-11 ปีว่า วัยนี้เริ่มปลีกตัวออกจากพ่อแม่ และสนใจที่จะมีกิจกรรมกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะกับเพื่อนวัยเดียวกัน เรียนรู้เกี่ยวกับการแข่งขัน การร่วมมือ และรู้จักควบคุมพฤติกรรม และอยู่ในช่วงระยะอย่างเข้าสู่วัยรุ่น คือ อายุประมาณ 11-13 ปีโดยวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการมีเพื่อนเพศเดียวกัน ระยะนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมาก

เพชรยุพา บุรณศิริจรรยา (2558) กล่าวอ้างทฤษฎี Erikson ว่า พัฒนาการแต่ละวัยจะมีอิทธิพลของสภาพแวดล้อมของสังคมเป็นตัวกำหนด พัฒนาการจะดำเนินไปตามปกติหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ภายในจิตใจ ในการดำเนินชีวิต สำหรับเด็ก 6-12 ปีนั้นถือเป็นขั้นที่ 4 ของพัฒนาการทางสังคม เป็นระยะที่เริ่มไปโรงเรียน สังคมขยายวงกว้างขึ้น เด็กจะเกิดความขยันขันแข็งมุมานะในการเรียน การร่วมกิจกรรมของโรงเรียน พ่อแม่ต้องคอยเสริม เป็นกำลังใจให้ จะทำให้เพิ่มความมั่นใจ รวมทั้งประสบความสำเร็จในการเรียน แต่เด็กที่ล้มเหลวจะมีความรู้สึกผิด ไม่กล้า และกลัวที่จะทำอะไร จะพัฒนาความรู้สึกด้อย รู้สึกไม่มีความสามารถ ท้อถอยเพราะไม่เชื่อความสามารถของตน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความขยันขันแข็งหรือความรู้สึกด้อย (ศรีธรรม ธนะภูมิ, 2535)

ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย จึงมีความเหมาะสมในการปลูกฝังให้เกิดทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นทักษะที่พัฒนาพฤติกรรม และเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางสังคมในระยะแรกเริ่มรวมทั้งความสนใจที่จะมีกิจกรรมกับบุคคลอื่น จะช่วยส่งเสริมการสร้างทักษะสังคมที่ดี

5. ศิลปศึกษา

5.1 ความสำคัญของศิลปศึกษา

ศิลปะได้ถูกยกให้เป็นสิ่งที่ช่วยให้ระดับจิตใจของมนุษย์นั้นสูงขึ้น ดังเช่น คำกล่าวของซูจิตต์ วัฒนารมณ (2529) ที่ว่า ศิลปะช่วยพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยพัฒนาทางอารมณ์ ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีสร้างความละเอียดอ่อน

แนวโน้มความสำคัญของศิลปศึกษามีอิทธิพลต่อทักษะอนาคต เพราะเป็นวิชาหลักที่จะช่วยต่อยอดการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายของผู้เรียน National Art Education Association (2016) ได้กล่าวถึงการให้ความสำคัญของศิลปศึกษาที่มีต่อทักษะศตวรรษที่ 21 ว่า

ประการแรก ศิลปะ การแสดง และดนตรี เป็นวิชาหลักใน กรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills' Framework for 21st Century Learning)

ประการที่สอง ศิลปศึกษาสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมอันประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) การคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration)

ประการต่อมา ศิลปะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ในทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) และ

ประการสุดท้าย ศิลปะเสริมสร้างทักษะชีวิตและงานอาชีพ (Life and Career Skills)

5.2 ศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษา

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525) ได้กล่าวว่า ศิลปะเป็นรายวิชาที่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่างๆ ด้วยวิธีการหรือกระบวนการที่หลากหลาย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ใช้ทักษะต่างๆ ในการแก้ไขปัญหา และได้สัมผัสกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งจะช่วยเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้เจริญงอกงามขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้น การสอนศิลปศึกษาให้แก่ผู้เรียนระดับประถมศึกษา จึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

วีรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2529) ได้กล่าวว่า ศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาจะเน้นการให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระตามความสนใจ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กรู้สึกเพลิดเพลิน เป็นสุขและสนุกสนานในการสร้างสรรค์ การปฏิบัติงานของเด็กในช่วงวัยนี้จะมีระยะเวลาความสนใจอยู่ในวงจำกัด จึงไม่ควรให้ทำงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งเป็นเวลานานๆ อีกทั้งเด็กจะสนใจสิ่งที่เป็นประสบการณ์ใหม่ๆ และจะมีการ

แสดงออกเพื่อให้ทุกคนยอมรับ ซึ่งควรส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับเพื่อเป็นกลุ่ม เพื่อให้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น

อุบล ตูจินดา (2532) ได้กล่าวว่า ศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษา จะเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ครูกำหนด ซึ่งครูจะต้องมีการตั้งจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน รวมถึงครูจะต้องคัดเลือกเนื้อหาสาระทักษะ คุณลักษณะ หรือค่านิยมใดที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยผ่านวิธีการหรือกระบวนการที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ความสามารถ ความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

ศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษาจึงควรเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างพัฒนาการด้านต่างๆ ให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะคุณภาพชีวิตที่จะให้ดำรงในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.3 การจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย

ศิลปศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข มวลประสบการณ์ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มี 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทย และคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาของชีวิตและสังคม โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 สร้างเสริมลักษณะนิสัยว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมนิสัย ค่านิยมเจตคติ และพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

กลุ่มที่ 4 การงานและพื้นฐานอาชีพว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน และความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 ประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจผู้เรียน

พัฒนาการด้านศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539) กล่าวว่า

ช่วงอายุ 9-10 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4) เด็กวัยนี้มีพัฒนาการมากขึ้นในด้านความคล่องตัว การใช้มือ สายตาและประสานสัมพันธ์การเรียนรู้ มีความรับผิดชอบ การทำงานเป็นระเบียบ วางแผนการทำงานร่วมกับเพื่อนๆ มีจินตนาการมากขึ้น

ช่วงอายุ 11-12 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6) พัฒนาการของเด็กในช่วงนี้ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และทางร่างกายเข้าสู่วัยรุ่นมีความรับผิดชอบในตนเองมากขึ้น มีช่วงความสนใจยาวขึ้น การแสดงออกทางด้านศิลปะจะแสดงออกในรูปแบบที่เหมือนจริง โดยนำสภาพแวดล้อมรอบตัวมาสร้างสรรค์งานศิลปะ สนใจการวาดภาพที่แสดงแสงเงา เป็นภาพ 3 มิติ แต่ยังใช้วิธีการลอกเลียนแบบอยู่บ้าง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ระบุว่า การเรียนศิลปะในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานวัฒนธรรม ค้นหาผลงานศิลปะสื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพ ความสนใจส่วนตัว ฝึกการเรียนรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อนนำไปสู่ความรัก เห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ และสิ่งรอบตัว มีทักษะกระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมทั้งของตนเองและวัฒนธรรมอื่น พิจารณาว่าผู้คนในวัฒนธรรมของตนมีปฏิริยาตอบสนองต่องานศิลปะ ช่วยให้มีมุมมองและเข้าใจโลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจ มโนทัศน์ด้านอื่นๆ สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา ด้วยลักษณะธรรมชาติของกลุ่มสาระเรียนรู้ศิลปะ การเรียนรู้เทคนิคเทคนิควิธีการทำงาน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลง จินตนาการ มีสุนทรียภาพ และเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรมไทย และสากล กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเสริมสร้าง ให้มีชีวิตมนุษยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ช่วยให้มีจิตใจที่งดงาม สมานที่แน่นแน สุขภาพกายและสุขภาพจิต มีความสมดุลเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติ โดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวม

คุณภาพของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแล้ว ผู้เรียนจะมีสภาพจิตใจที่งดงาม มีสุนทรียภาพ มีรสนิยม รักความสวยงาม มีการรับรู้อย่างพินิจพิเคราะห์เห็นคุณค่า ความสำคัญของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของคนในชาติ สามารถค้นพบศักยภาพความสนใจของตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพทางศิลปะ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์ มีสมาธิในการทำงาน มีระเบียบวินัย

ความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เมื่อจบการศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 ผู้เรียนจะมีคุณภาพดังนี้

- สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การสังเกตทางศิลปะ ได้แก่ ทักษะธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ทักษะในการใช้เทคนิคให้เกิดผลตามความต้องการของตนเอง และอธิบายให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นทางศิลปะได้
- รู้รู้ทางศิลปะ ได้แก่ ทักษะธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ซึ่งสามารถช่วยในการวิเคราะห์ และอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจในความสวยงามและความไพเราะของศิลปะได้
- ระบุงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจในประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ ในปัจจุบันมีผลหรือได้รับอิทธิพลจากงานศิลปะได้
- นำเอารู้ทางศิลปะสาขาต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นๆ
- สนใจสร้างงานศิลปะ มีความสุขกับการทำงาน มั่นใจในการแสดงออก ยอมรับความสามารถของผู้อื่น
- ตระหนัก ชื่นชมในคุณค่าของงานศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

แนวทางการจัดการเรียนรู้ในการเรียนศิลปะของระดับประถมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระศิลปะสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้รู้จักแสวงหาความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพียงพอ และเกิดการเรียนรู้ให้ได้มีการเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งนอกสถานศึกษาด้วย เช่น ในชุมชนใกล้เคียงบริเวณสถานศึกษา ตลาด วัด หรือสถานที่สำคัญๆ ในชุมชน ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ และสามารถคิดสร้างสรรค์ และวิเคราะห์วิจารณ์ แก้ปัญหา และทำสิ่งที่แตกต่างให้ดีขึ้น

5.4 แนวทางการสอนศิลปศึกษาในประเทศไทย

การจัดการเรียนการสอนศิลปะในโรงเรียนมีครั้งแรกในปีพุทธศักราช 2438 และมีการปรับปรุงหลักสูตรเรื่อยมา ภายหลังจากในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการตั้งระบบโรงเรียนในแบบตะวันตก ทั้งโรงเรียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนศาสนา โรงเรียนเรียนฝึกหัดข้าราชการพลเรือน หรือโรงเรียนมหาดเล็ก (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2545)

ในปี 2438 มีการสอนวิชาศิลปะโดยแบ่งเป็นชั้น คือการเขียนรูปมือเปล่า เขียนรูปมีสเกล เขียนรูปจากของจริงและเขียนรูปภูมิศาสตร์

ในปี 2445 มีการเปลี่ยนแปลงโดยแบ่งตามระดับการศึกษา แต่ในระดับประถมศึกษาไม่มีวิชาศิลปะ มีเพียงระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น และมีเนื้อหาเป็นการสอนเรขาคณิต

ในปี 2452 มีการกำหนดวิชาพิเศษในทุกๆระดับชั้น ส่วนวิชาศิลปะเป็นเพียงวิชาที่ไม่บังคับให้สอน เลือกสอนได้ตามความสมัครใจ โดยรูปแบบการสอนศิลปะเป็นวิชาวาดเขียน และภายหลังมีการนำวิชาวาดเขียนเป็นวิชาบังคับในทุกๆระดับการศึกษา

ต่อมา รัชกาลที่ 6 ได้สถาปนาโรงเรียนเพาะช่าง โดยมี ศิลป พีระศรี ผู้มีบทบาทด้านศิลปะตะวันตก โดยได้แนวคิดจากศิลปศึกษาในประเทศอเมริกา ที่ วอลเทอร์ สมิธ (Walter Smith) นักการศึกษาชาวอังกฤษได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาทางด้านศิลปะขึ้นในสหรัฐอเมริกา โดยในสมัยนั้นหลังกระแสปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้ผลักดันให้การศึกษาในโรงเรียน บรรจุวิชาวาดเขียน (Drawing) ไว้ในหลักสูตร เพื่อให้เกิดทักษะการร่างแบบและออกแบบ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2545)

ในปี 2438 ได้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับแรก หลักสูตรดังกล่าวมีวิชาวาดเขียน และปรับเปลี่ยนในชื่อ วิชาศิลปะ ซึ่งภายหลังที่มีการก่อตั้งโรงเรียนเพาะช่าง ทำให้ศิลปศึกษาแพร่หลาย โดยนำหลักสูตรที่ใช้ปรับปรุงจากระบบการเรียนของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา เนื่องจากมีชื่อเสียงการผลิตครูศิลปศึกษาเป็นอย่างมาก (พีระพงษ์ กุลพิศาล, 2546)

แนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (Discipline-based Art Education) เป็นการสอนทัศนศิลป์ที่ประกอบด้วย 4 แกน ได้แก่ ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ และประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยนำแนวคิดการปฏิรูปหลักสูตรศิลปศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกามาปรับปรุง (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2545)

6. ประวัติศาสตร์ศิลป์

วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นศาสตร์สาขาหนึ่งที่มุ่งศึกษาแนวความคิด ความเชื่อ ความเป็นจริงของสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่เป็นแรงผลักดันและมีอิทธิพลต่อการสร้างงานศิลปกรรม (สาวิตรี บุตรเล็ก, 2548) มีความสอดคล้องกับศาสตร์แขนงต่างๆ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ทั่วไป โบราณคดี วิทยาศาสตร์ และมานุษยวิทยา โดยมานุษยวิทยาเป็นวิชาที่ศึกษามนุษย์และผลงานของมนุษย์ อย่างไม่มีข้อจำกัดเวลา (เสงี่ยม กองธรรม, 2527) ได้กล่าวว่า นักมานุษยวิทยาได้แยกวัฒนธรรมของมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุ และไม่ใช้วัตถุ คือ ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานทางสังคม ในการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์จึงต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางมานุษยวิทยาควบคู่กัน อาจกล่าวได้ว่า มานุษยวิทยาในด้านบริบทสังคมและวัฒนธรรม เป็นรากฐานของการกำเนิดงานศิลปกรรม

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์เป็น 1 ใน 4 แขนงของพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (Discipline-based Art Education) ซึ่งเป็นแนวทางการสอนจากสถาบัน Getty Center for Education in the Arts ที่เห็นว่าศิลปศึกษาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาเรียนรู้ในโรงเรียน แต่มีความเชื่อว่าควรมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนเพราะมีหลักการในการสร้างทักษะที่จำเป็น มีเนื้อหาประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ ศิลปะ ศิลปวิจารณ์สุนทรียศาสตร์ และศิลปะปฏิบัติ (Rasim Basak, 2017) ในทางเดียวกัน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551) ได้ระบุว่า สารทัศนศิลป์ควรมีความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับที่ UNESCO (2016) ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์ ใน Road Map to Art Education ที่จะช่วยให้ได้รับความรู้และการแสดงออกหลากหลายด้าน และ 1 ใน 3 ขอบเขตของศิลปศึกษา สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการศึกษาค้นคว้า (ครอบคลุมถึงลักษณะทางศิลปะและความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับเรื่องราวประวัติศาสตร์)

การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นการสอนที่ใช้งานศิลปกรรมเป็นหลักในการศึกษาค้นคว้าเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง (สาวิตรี บุตรเล็ก, 2548) ในประเทศไทยพบว่ามี การนำประวัติศาสตร์ศิลป์เข้ามาสอนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาค่อนข้างมาก โดยจุดเริ่มต้นของระดับอุดมศึกษานั้น เริ่มขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ.2475 โดยศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในแนวทางวัฒนธรรมต่างๆ (พิริยะ ไกรฤกษ์, 2533) ต่อมาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้ระบุให้เป็นรายวิชาหนึ่งในวิชาบังคับเลือกพื้นฐานอาชีพในสาขาศิลปหัตถกรรม เป็นวิชาที่ศึกษาเรื่องราวศิลปกรรมยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของตะวันตกและตะวันออก รวมทั้งอิทธิพลความเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของศิลปกรรม (กระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ, 2535) และปัจจุบันมีการนำบทเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์ไปใช้ในการสอนระดับประถมศึกษามากขึ้นจากอดีต โดยมีการปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก เริ่มจากจุดเน้นใกล้ตัวเช่น ศิลปะในท้องถิ่น เช่นเดียวกับที่ วิชาศิลปะสำหรับครูประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ระบุให้จุดหมายของผู้สอนในระดับประถมมีความรู้ในด้านการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับเด็กประถมศึกษาต่อไปได้ (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2555) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบุว่าเมื่อผู้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจในด้านการใช้ทัศนธาตุ ยังต้องเข้าใจบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม อิทธิพลของความเชื่อ ความศรัทธาในศาสนา และวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

6.1 ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์

ความหมายของประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น มีนักวิชาการทางศิลปะได้ให้ความหมายไว้มากมายไว้หลายท่าน ด้วยจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไป ดังต่อไปนี้

วีรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2528) กล่าวว่า วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นการศึกษาค้นคว้า เช่นประวัติ และแนวคิดของศิลปิน เทคนิคและเครื่องมือเครื่องใช้ อิทธิพลของวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการสร้างสรรค์งานนั้นๆ

กำจร สุนพงษ์ศรี (2530) ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศึกษาความเป็นไปของประวัติศาสตร์ ด้วยการใช้องค์ประกอบที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์เพื่อเป็นหลักค้นคว้า ตรวจสอบข้อเท็จจริงในอดีต เป็นวิชาที่ผูกกับวิชาประวัติศาสตร์อย่างแนบแน่น จะผิดแปลกแตกต่างกันตรงจุดประสงค์ การยึดถือข้อมูล และวิธีการทำงาน

दनัย ไชโยธา (2534) ได้กล่าวถึงความหมายของประวัติศาสตร์ว่าเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง พฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต ซึ่งได้สอบสวนค้นคว้า และบันทึกไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยจัดระบบข้อเท็จจริงให้สัมพันธ์กับมิติของเวลา สถานที่ บุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543) ได้ให้ความหมายของประวัติศาสตร์ ว่าหมายถึง ความพยายามของคนในสังคมหนึ่งและยุคใดยุคหนึ่ง ในการศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจและอธิบายว่าเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์สำคัญทั้งหลายในอดีตได้เกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างไร ทั้งนี้บนพื้นฐานของหลักฐานร่วมสมัยประเภทต่างๆ เท่าที่ยังหลงเหลืออยู่มาจนถึงปัจจุบัน

ศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2543) ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าเป็นวิชาที่มุ่งศึกษาความเป็นจริงของสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี แนวความคิดความเชื่อของศิลปินหรือช่างผู้สร้างงาน ที่แปรเปลี่ยนไปตามแต่ละยุคสมัย โดยใช้งานศิลปกรรม อันได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสถาปัตยกรรม ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเป็นหลักในการศึกษาค้นคว้าเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง

วนิดา ขำเขียว (2544) กล่าวถึงความหมายของประวัติศาสตร์ศิลป์ว่าเป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องราวในอดีตจนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวกับการแสดงออกซึ่งความคิดและการสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ

Jerrold Ross (2005) กล่าวว่า การเข้าใจในผลงานศิลปะควรตั้งใจศึกษาช่วงเวลาทีผลงานถูกสร้างขึ้น เหตุการณ์จะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงเรื่องราวได้ดีเทียบเท่ากับการแสดงออกของศิลปิน การเปลี่ยนผ่านของช่วงเวลา สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมล้วนเป็นสิ่งที่แสดงถึงรากเหง้า ทำให้เกิดความเข้าใจผ่านการถ่ายทอดผลงานศิลปะ

ดังนั้นจึงสรุปความหมายของประวัติศาสตร์ศิลป์ได้ว่า ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาที่ศึกษาสภาพความเป็นจริงจากผลงานศิลปกรรม ผ่านประวัติ แนวคิด รูปแบบการสร้างสรรคและอิทธิพลของเหตุการณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านศิลปะและความสัมพันธ์ของยุคสมัยที่มีต่อผลงานในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ความสำคัญของประวัติศาสตร์ศิลป์ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน เนื่องด้วยสาระประวัติศาสตร์ทำให้มนุษย์ในแต่ละสังคมอารยะได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง ทั้งที่เป็นความสำเร็จและความล้มเหลว เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจต่อไปในอนาคต ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และชี้ให้เห็นพัฒนาการของมนุษยชาติตามช่วงเวลาต่าง ๆ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจอารยธรรมของมนุษย์ เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างของผู้คนในแต่ละพื้นที่ (วิภาดา พินลา, Online)

นักวิชาการทางด้านศิลปะต่างให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลป์ ในฐานะเป็นเครื่องมือขยายความรู้ ความเข้าใจ และความชัดเจนต่อการศึกษาศิลปะแขนงอื่น ๆ (ดำรง วงศ์อุปราช, 2524) การศึกษาเรื่องราวศิลปะในอดีต เป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาศิลปะในปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้เราเข้าใจความเป็นมาของงานศิลปกรรม ว่าเกิดขึ้นและพัฒนาอย่างไร มีสิ่งใดเป็นแรงผลักดันหรือเป็นอิทธิพลต่อกัน รูปแบบที่แตกต่างกันนั้นมีปัจจัยอะไรเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งจะทำให้เราเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของงานศิลปกรรมอย่างมีระบบ อันก่อนให้เกิดความเข้าใจในงานศิลปกรรมได้ง่ายและรวดเร็ว (นิพนธ์ ทวีกาญจน์, 2529)

นอกจากนี้ประวัติศาสตร์ศิลป์ ยังช่วยให้เราเข้าใจประวัติความเป็นมาของงานศิลปกรรม ตลอดจนวิธีการสร้างงานศิลปกรรมในสมัยต่าง ๆ ทำให้ทราบ ข้อบกพร่องและลักษณะเด่นในการสร้างงาน เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ อันจะนำมาซึ่งการส่งเสริม อนุรักษ์ อนุรักษ์ ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดั่งงามไว้สืบไป (วนิดา ข้าเขียว, 2544)

ประวัติศาสตร์ศิลปะ เป็นรูปแบบในการนำแก่นของปรัชญามาประยุกต์ใช้ทั้งด้านสุนทรียศาสตร์และกระบวนการความคิด (Thomas Lamarre, 2016) เจอโร รอสส์ (Jerrold Ross, 2005) กล่าวว่า ถ้าหากเราต้องการเข้าใจผลงานศิลปะ เราควรตั้งใจศึกษาช่วงเวลา ผลงานถูกสร้างขึ้น เหตุการณ์นั้นจะบ่งบอกถึงสิ่งที่แสดงออกได้ดีเทียบเท่ากับการแสดงออกของศิลปิน การเปลี่ยนผ่านของช่วงเวลา สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมล้วนเป็นสิ่งที่แสดงถึงรากเหง้า และทำให้เกิดความเข้าใจในผลงานที่ถูกสร้างได้ดียิ่งขึ้น

บรูเนอร์ Bruner (1962) กล่าวว่า การเรียนศิลปศึกษา เด็กควรได้รับความเข้าใจถึงพื้นฐานโครงสร้าง เช่นเดียวกับที่ประวัติศาสตร์ศิลปะไม่ได้ให้พื้นฐานเพียงการตีความหมายของผลงาน แต่ยังทำให้เด็กเริ่มต้นเข้าใจถึงความสำคัญของงานศิลปะที่ส่งผลต่อชีวิตของพวกเขาอย่างไร

ประวัติศาสตร์ศิลป์ครอบคลุมสาระศิลปะ ทั้งในเรื่องการศึกษาแนวคิดของศิลปิน เทคนิคการใช้เครื่องมือ รวมทั้งอิทธิพลของวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการสร้างสรรค์งานนั้น (วิรัตน์ พิษณุไพฑูรย์, 2536) อันเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้ทางศิลปะในระบบการศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมตัวไปสู่การศึกษาเฉพาะ ทั้งในระดับอุดมศึกษา สายอาชีพ วิทยาลัย มหาวิทยาลัย จนถึง การศึกษานอกระบบ (เปรี๊ยะ กิจรัตน์, 2528) มีวัตถุประสงค์ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1956) ได้แก่

1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นวัตถุประสงค์ที่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในด้านการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ตักตักชัย สายสิงห์ (2543) กล่าวว่า การเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวความคิด ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์การสร้างงานศิลปกรรมของช่างแต่ละสมัย อันเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

2) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นวัตถุประสงค์ที่เน้นพฤติกรรมด้านความรู้สึก อารมณ์ ความสนใจ ความรักชื่นชอบ เป็นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกลักษณะนิสัยที่ดี จีระพันธ์ สมประสงค์ (2524) ได้เสนอว่า การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์นอกจากจะทำให้ทราบเรื่องราวเหตุการณ์แล้ว ได้มีความซาบซึ้งถึงความสำคัญ อีกทั้งยังภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ

3) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นการพัฒนาทักษะ การเคลื่อนไหวของร่างกาย เป็นการปฏิบัติหรือการแสดงออกของบุคคล โดยเกิดทักษะการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งนำไปสู่การประยุกต์สู่บริบทด้านต่างๆ ในสังคม (สาวิตรี บุตรเล็ก, 2548)

นิภากร ธาราภูมิ (2555) ยังได้ให้ความเห็นว่า ประวัติศาสตร์ศิลป์แสดงให้เห็นความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการพัฒนาพฤติกรรมด้านความเข้าใจ ความคิด ความสามารถในการใช้เหตุผล ความซาบซึ้งในคุณค่า ตลอดจนนำไปปรับใช้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

สามารถสรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นสาระที่ช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสร้างความตระหนักในรากฐานวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันผ่านการเรียนรู้ทางกระบวนการศิลปกรรม นอกเหนือจากนี้ยังเชื่อมโยงผู้เรียนเข้าสู่การประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตที่ช่วยเสริมสร้างการเห็นคุณค่า นำมาซึ่งความเห็นอกเห็นใจกันในสังคม

6.2 แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์มุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้าจากสภาพจริง จึงควรเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ และในขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงความสนใจและวัยของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้ดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วยแนวทางการสอนที่หลากหลาย ได้แก่

Paterakis, 1976 ได้กล่าวถึงการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ใน 4 แนวทาง ได้แก่

1) แนวการสอนตามยุคสมัยทางศิลปะ (Chronological Survey) เป็นการสอนที่ยึดเอายุคสมัยทางศิลปะเป็นแกน โดยการบรรยายทีละยุคสมัย เริ่มต้นจากสมัยที่เก่าแก่ที่สุดแล้วไล่ลงมาตามลำดับ ทั้งนี้กรอบของเนื้อหาสำหรับการสอนในแต่ละยุคนั้น ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดขึ้นวิธีการสอนแบบนี้ เป็นการสอนที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เหมาะสำหรับหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ในเชิงพุทธิปัญญา

2) แนวการสอนตามประเด็น (The Thematic Approach) เป็นการสอนที่ให้อิสระกับผู้สอนในกำหนดจุดเน้น หรือประเด็นที่เห็นว่าสำคัญมาใช้เป็นแกนของเนื้อหาที่จะสอนได้มากขึ้น เช่น เน้นหลักการทางศิลปะ เน้นสภาพความเป็นอยู่ในสังคม หรือนั้นศิลปะกับศาสนา เป็นต้น สามารถนำแนวการสอนนี้มาใช้สอดแทรกหรือสลับกับการสอนตามยุคสมัยเพื่อให้บทเรียนน่าสนใจ ไม่จำเจ หรือยึดติดกับการสอนแบบยุคสมัยมากเกินไป

3) แนวการสอนตามความสนใจ (Spontaneous Approach) เป็นวิธีการสอนที่คล้ายกับแนวการสอนตามประเด็น แต่การสอนแบบนี้ การคัดเลือกเนื้อหาจะเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยสอนจะนำอภิปรายให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ถึงเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ จากนั้นจึงหาข้อสรุปของชั้นเรียน และผู้สอนจะสนองตอบต่อข้อสรุปนั้นๆ โดยนำไปเป็นแนวในการจัดการเรียนรู้ คุณค่าของการสอนแนวนี้คือทำให้ผู้เรียนสนใจติดตาม เพราะเป็นเรื่องที่ตนสนใจและมีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่อง การนำการสอนแนวนี้ไปใช้นั้นขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของหลักสูตร จึงเหมาะกับหลักสูตรรายวิชาที่มีความยืดหยุ่นสูง ซึ่งให้อิสระในการกำหนดบทเรียน แต่อาจไม่เหมาะกับรายวิชาที่มีขอบเขตเนื้อหาตายตัว เช่น ในรายวิชาระดับพื้นฐาน

4) แนวการสอนรายบุคคล (The Independent Approach) หลักการสอนรายบุคคลนี้ สอนความสนใจของแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง ซึ่งคล้ายกับการสอนวิชาศิลปะปฏิบัติที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาเรื่องที่ตนสนใจโดยอิสระ ในการดำเนินการผู้สอนจะให้ผู้เรียนกำหนดเรื่อง เป้าหมาย ขั้นตอน และวิธีการศึกษาเอง จัดทำขึ้นมาในรูปแบบของโครงการ ผู้สอนจะช่วยปรับให้กระชับและมีความเป็นไปได้ รวมทั้งแนะนำแหล่งค้นคว้า ส่วนในการประเมินผลนั้นจะประเมินจากโครงการของผู้เรียนที่ได้เสนอไว้ นอกจากนี้หลักการสอนนี้ยังสนองต่อความสนใจของผู้เรียน ปลูกฝังความรับผิดชอบ การมีวินัยและความพยายามในการแก้ปัญหา

Stinespring และ Steele (1993) ได้เสนอแนวในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ไว้ 6 แบบ ดังนี้

1. แนวการสอนแบบลำดับเวลา

แนวทางการจับจุดอ่อนของเนื้อหาเป็นหัวข้อหลัก อาจมีครูหรือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อต้องการที่จะแสดงให้เห็นถึงหลักความเป็นจริง อธิบายสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

2. แนวการสอนแบบศิลปวิจารณ์

เป็นแนวทางที่ให้ผู้เรียนได้รู้จักและพิจารณางานศิลปะก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหา

3. แนวการสอนแบบรูปแบบเฉพาะตัวของเรื่อง

4. แนวการสอนตามลักษณะของศิลปะในยุคหนึ่ง และจากผลงานศิลปะของนักเรียน

5. แนวการสอนแบบเป็นกิจกรรมการค้นหาค้นคว้าด้วยตนเอง

6. แนวทางการสร้างรูปแบบของการเรียนที่น่าสนใจ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

7. แนวการสอนแบบเล่นเกม

8. แนวทางที่ช่วยกระตุ้นความสนใจในเนื้อหา

สาวิตรี บุตรเล็ก (2548) ได้เสนอรูปแบบการสอนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษาเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) การสอนโดยบรรยายเนื้อหาประกอบ เป็นเทคนิคการสอนที่เก่าที่สุดในกระบวนการสอนทั้งหลาย แต่ก็เป็นการสอนที่ผู้สอนในระบบการศึกษาใช้มากที่สุด เพราะการบรรยายเป็นวิธีที่สามารถเสนอสาระความรู้ได้มาก อาจกล่าวได้ว่าการสอนแบบบรรยาย ยังคงเป็นวิธีการสอนที่ใช้อย่างแพร่หลาย ดังนั้นมีความเหมาะสมที่ผู้สอนจะใช้ถ่ายทอดสาระของเนื้อหา และสร้างความเข้าใจ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาความหมาย แนวคิด และอิทธิพล ผู้สอนเป็นหลักในการสอนต้องมีความเตรียมพร้อมสูง ในขณะเดียวกันบทบาทของผู้เรียนมีน้อย

2) สอนโดยการศึกษาจากสถานที่ การศึกษาจากสถานที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเหมาะสมสำหรับใช้เป็นข้อสรุปและทบทวนเนื้อหา ได้เห็นสภาพและรับรู้ข้อมูลที่แท้จริง เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงการนำผู้เรียนไปยังสถานที่จริง ทั้งการติดต่อประสานงาน ค่าใช้จ่าย และการเดินทาง

3) สอนโดยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเปิดโอกาสให้ได้ศึกษาหาความรู้ตามเรื่องที่ตนเองสนใจ สาวิตรี บุตรเล็ก (2548) ได้สัมภาษณ์ จิตติมา อมรพิเชษฐ์กุล และกำจร สุนพงษ์ศรี ไว้ว่า วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยการค้นคว้าอย่างอิสระยังมีอยู่น้อย ทั้งที่เป็นสิ่งสำคัญและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่ตนสนใจ

อรจิรา หมอทรัพย์ (สัมภาษณ์, 2563) ได้ให้ทรรศนะว่า สามารถทบทวนความรู้ได้สม่ำเสมอ เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว วิเคราะห์และกลั่นกรองข้อมูล เกิดกระบวนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถฝึกฝนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ธัญลักษณ์ ตรียาภิวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2563) ได้ให้ทรรศนะว่า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ในห้องเรียนนั้น ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยายภายในเวลาที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้ เนื่องจากมีเนื้อหาค่อนข้างมาก หากใช้การบรรยายผู้เรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย และเป็นเพียงการท่องจำเท่านั้น หากมีแนวทางที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าด้วยตนเอง จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

นิภากร ธาราภูมิ (2555) ได้ค้นพบรูปแบบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์จากผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็นการเน้นการพัฒนาแต่ละด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านพุทธิพิสัย บรรยายประกอบตัวอย่าง
- 2) ด้านจิตพิสัย เน้นการศึกษาสถานที่จริง
- 3) ด้านทักษะพิสัย สนับสนุนให้ค้นคว้าในหัวข้อที่ผู้สอนมอบหมาย
- 4) ด้านทักษะกระบวนการ ค้นคว้าในหัวข้อที่สนใจและนำเสนอผลงาน
- 5) ด้านบูรณาการ เสนอให้ประยุกต์เชิงสหวิทยาการ
- 6) ด้านอื่นๆ ประยุกต์เข้ากับการใช้ชีวิต

Dickson Adom, Saeed Adam and Osafo Agyemang (2016) ได้ทำการศึกษาและค้นพบแนวทางการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ได้ถึง 13 แบบ ดังต่อไปนี้

- 1) การอ่าน และวิเคราะห์ (The Directed Reading-Thinking Activity D.R.T.A)
- 2) การตั้งคำถามที่เชื่อมโยงกัน (Question-Answer Relationship Q.A.R)
- 3) การใช้ตารางเปรียบเทียบ (Comparison Matrix)
- 4) การแสดง (Acting out a Story)
- 5) การใช้คำปริศนา (Collecting Anonymous Student Generated Questions)
- 6) การเล่นเกมการ์ด (Response Cards)
- 7) การทบทวน (Daily Re-looping of Previously Learned Material)
- 8) การใช้ภาพกราฟิก (Graphic Organizers)
- 9) การเข้ากลุ่มย่อย (Small Group)
- 10) การตีความหมาย (Paraphrasing)
- 11) เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Tutoring)
- 12) การเล่าเรื่อง (Retelling)

13) การมองเห็น (Using Visuals)

Marie Gasper-Hulvat (2017) ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์แบบ Active Learning รวมทั้งรวบรวมแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ได้แก่

- 1) Active Learning
- 2) Object-Based Learning
- 3) Problem-Based Learning by Mark Miller and Molly Lindner
- 4) การอภิปราย
- 5) การโต้แย้งที่และแสดงบทบาทสมมติ
- 6) สื่อการเรียนรู้ Interactive และเกม

ตารางที่ 2 สัเคราะห์แนวคิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์

แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์	Paterakis, 1976	Stinespring และ Steele (1993)	สาริทธิ์ บุตรเหล็ก (2548)	นิภากร ธาราภูมิ (2555)	Dickson Adom, Saeed Adam and Osafo Aweemane (2016)	Marie Gasper-Hulvat (2017)	James Elkins (2008)
สอนตามยุคสมัย	✓	✓					
สอนตามประเพณี	✓	✓				✓	
	✓	✓		✓			

สรุปได้ว่า แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์มีหลากหลายรูปแบบ และมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมที่ผู้สอนเลือกใช้ โดยคำนึงถึงการวิเคราะห์กลุ่มผู้เรียนทั้งวัยและพฤติกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ผู้สอนได้ตั้งไว้ แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่พบมากได้แก่ การสอนตามประเด็น การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบบรรยาย และการสอนแบบเล่นเกม การใช้บทบาทสมมติ รวมทั้งการสอนตามลำดับเวลาทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา ยังพบว่า การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะบรรยายและท่องจำ ทำให้การเรียนการสอนวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างมากนั้นไม่เป็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยมีความคิดว่าหากมีการผสมผสานแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่หลากหลายรูปแบบจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น

6.3 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

การวัดและประเมินผล เป็นมาตรฐานในการศึกษาเพื่อทดสอบว่า แนวทางการเรียนรู้ที่สัมฤทธิ์ผลหรือไม่ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเรียนการสอน

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนการสอนทางด้านประวัติศาสตร์ไว้ว่า ผู้เรียนควรมีความสามารถในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อรู้จักการใช้เหตุผล และความสามารถในการเขียน เพื่อถ่ายทอดความคิดออกมาได้ชัดเจน

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2543) ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับการประเมินผลทางด้านประวัติศาสตร์ว่า ผู้สอนควรประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการสังเกต บันทึก รวบรวมข้อมูล วิธีการคิดและความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน

ธัญวรัตน์ สิงห์จู่ (สัมภาษณ์, 2563) กล่าวว่า การวัดผลการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ เพียงแค่การทดสอบความรู้ นั้นไม่เพียงพอ การประเมินจากกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ความสามารถในการอภิปราย จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ในการเรียนรู้

พัฒน์นรี มูลปา (สัมภาษณ์, 2563) กล่าวว่า ในการวัดผลการเรียนประวัติศาสตร์ ควรดำเนินการตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นหลัก ได้แก่ด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม กล่าวคือมีการประเมินความรู้ด้วยการทดสอบ ประเมินทักษะจากผลงาน และประเมินพฤติกรรมจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

สาวิตรี บุตรเล็ก (2548) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ควรตอบสนองวัตถุประสงค์ทั้งด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ให้ความสำคัญทั้งด้านความเข้าใจ ความคิด ความสามารถในการใช้เหตุผล ความซาบซึ้งในคุณค่า และการจัดระบบค่านิยมความเชื่อ ตลอดจนสามารถนำไปปรับใช้ได้

ดังนั้นอาจสรุปการประเมินผลการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ได้ว่า ควรประเมินผลตามวัตถุประสงค์ในการเรียน ประกอบด้วยด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) ทักษะพิสัย (ทักษะ) และจิตพิสัย (พฤติกรรม) แม้ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างมาก การสอบท่องจำก็เพียงวัดผลได้ในด้านพุทธิพิสัยเท่านั้น หากแนวทางการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เกิดกระบวนการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้ จะช่วยสะท้อนผลด้าน ทักษะพิสัยและจิตพิสัยได้อย่างครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่ส่งผลต่อชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น

6.4 ขอบเขตการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

เนื้อหาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ปรากฏในตำราทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหา โดยแบ่งตาม ยุคสมัยของประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก เนื่องจากมีความหลากหลาย

ทางวัฒนธรรมโดยมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างบริบทพื้นที่ ค่อนข้างเด่นชัด โดยใช้ตาราง Art History Timeline ของ Arun Mascarenhas (2019) โดยแบ่งเป็น 50 ยุคสมัยและแนวทางการทำงานศิลปะ ดังนี้

ตารางที่ 3 Art History Timeline ของ Arun Mascarenhas (2019)

Art Movement /Ism /Style	ARTIST	COUNTRY OF ORIGIN	CATEGORY	ELEMENTS	WORKING WITH
Creative activities 80,000-30,000 BCE	<i>Nomadic Hunters and Gatherers</i>	Various Paleolithic sites	Surface scribbles, rearranged structures	Magic, Abstract, Expressive and overlapping	Cave surfaces, Organic and mineral, natural pigments,
Cave Painting 30,000-12,000 BCE	<i>Nomadic Hunters and Gatherers</i>	Various Paleolithic sites	Wall Paintings, Small Portable sculptures,	Magic, Abstract, Expressive and overlapping	Cave surfaces, Organic and mineral pigments,
Lost Civilizations 12,000 BC – 8,000 BC	<i>Temporary Settlements, small groups,</i>	Middle eastern sites	Megalithic Engravings, Stone Structures	Bold Figures, Animal depictions, Ritualistic,	Built Structures, Places of warships/ Sacrifices
Neolithic 8,000 – 3000 BC	<i>Settled societies</i>	Various Neolithic sites	Large Stone Structures,	Crude Animal reliefs,	Decorated Skulls, Brick work, Carvings
Mesopotamian Art 3500 – 700 BC	<i>Sumerians 3500 BC Akkadians 2330 BC Amarites 2000-1595 BC Decline c 1500-700 BC</i>	Mesopotamia Creedal of Civilization	Birth place of Agriculture, Mathematics, Government, cities, Wheel	Natural and religious Symbolism, Cones and cylinders	Clay, Precious metal and stones, Shells
Egyptian Art 3,000 BC- 30 BC (31 Dynasties) Amarna Period 1085 – 1055 BC is the highpoint in details and use of Materials Ancient Greece 1100 – 776 BC, Greek City-states 500-338 BC Hellenistic period 323- 30 BC (336 Alexander the great)	<i>Various Unknown artists of Old, Middle and new kingdom</i> <i>Various Artists & Architects of Geometric period Archaic Period Classical Period Hellenistic period</i>	Egypt, Middle east Greece	Murals, Reliefs, Frontal sculptures, Hieroglyphs Reliefs, Wall paintings, Sculptures of Bronze, Iron	Rigid anatomy, figurative, Stylized Archaic, Near eastern Art Towards the classical ideas, Vase painting	Stone, Brickwork, Plastered walls, Precious metals Aristocratic themes Ideal Beauty, Philosophical thinking
Roman Art 800 BC- 476 CE/AD early influences form Etruscan art	<i>Various Artists & Architects</i>	Greece, Rome	Reliefs, Sculpture, Portraits of Bronze, Iron and marble	Masters of clay and metal works, Ideal anatomy, Arches,	Carvings, reliefs, Wall Paintings,
Celtic Art 800 BC-1200 AD	<i>Celtic Artists originated from British ails and influenced by many styles and cultures</i>	Scandinavian countries	Metal work, Pottery, Jewelry, lack of human figures	<i>Celtic geometric Motifs, Patterns,</i>	High cross, Tomb Stones, <i>Spiritual symbols, Decorative</i>
Early Christian Art 33 AD-400 AD (Before the edict of Milan by Constantine at 330 AD)	Combinations from several cultures	Rome, and various places	Frescos, Symbolic Jesus representations art of secret	No three dimensional art of human and animals	Christian Themes, early symbols of Christ
Byzantine Empire 330 AD onwards (Ended 1492)	<i>Various Artists & Architects</i>	Turkey, Istanbul Hygeia, Sophia,	Mosaic Murals	Figurative, Elongated	Structure, Indoor surfaces
Medieval Period 400 AD-1300 AD (Middle Dark Age) 8 artistic movements	<i>Various Artists & Architects from Byzantine, Islamic, Viking, Carolingian, Celtic, Antonin, Romanesque and Gothic Art</i>	<i>Middle east to European Provinces and Africa</i>	Various Elements, Patterns, Geometric patterns Architecture, Sculpture	<i>Eastern and Western Influences in frescos of cathedrals</i> Religious themes	Liturgical items, Large basilica, Scriptures, illuminated manuscripts Churches, Warship Places
Gothic Art 1200 AD – 1600 AD	<i>Giotto di Bondone (1266-1337)</i>	Emerged from France spread allover	Painter, Extreme stylization of body,	Biblical Theme, Flat treatment, Stained glass windows	Sculptures into buildings, Wall Paintings, Calligraphy

Early Renaissance 1400 - 1500 CE	<i>Paul & Jean de Limburg</i>	Europe	Painters	Biblical Theme,	Frescos, etc
Medici family commissions	<i>Masaccio 1401-1428</i>	Italian	Wall painting	Church interiors, first perspective	Jesus life events
	<i>Donatello</i>	Florentine	Sculpture	Marble, Bronze	Biblical themes
	<i>Jan Van Eyck (1390-1441)</i>	Netherland/ Belgium	Painter	First oil painting Landscapes,	Portraits of Dukes, Details
	<i>Fra Angelico 1400-55c</i>	Florence	Paintings	Frescos, Murals	Biblical
	<i>Sandro Botticelli 1445-1510</i>	Florence	Paintings	Frescos, Murals	Biblical

	<i>Pieter Brueghel the Elder</i>	Flemish	Painter	Paintings, Non biblical	
Baroque 1600-1750 AD (Overly exaggerated Religious advertisements to the masses)	<i>Caravaggio (1565- 1610)</i>	Milan,	Painter	Value, vivid colors	Shade and light
	<i>Peter Paul Rubens (1577-1640)</i>	Rome	Painter	Composition, portraits	Church themes
	<i>Gianlorenzo Bernini 1598-1680</i>	Florence	Sculptor	Marble, Figurative	Compositions, Church themes
	<i>Rembrandt van Rijn 1606-69</i>	Dutch, Holland	Painter	Value, Self Portraits, Light experiments	Seeing double light and shade
	<i>Diego Velasquez (1599-1660)</i>	Italy	Painter	Composition, details	Composition
	<i>Johannes Vermeer</i>	Dutch,	Painter	Composition	Composition
Rococo or Late Baroque 1725-1775 AD, Preserved many aspects of Baroque techniques but opted Less Political themes. Softer and brighter tones	<i>Jean-Honore Fragonard 1732-1806</i>	French	Painter	Rococo elements	Dramatic situation woven elements
	<i>Jean-Baptiste Chardin 1699-1779</i>	French	Realistic painter	Day to day themes	Non aristocratic, impasto
Neoclassicism mid 18th – 19th C, (Patriotism, Sacrifice, and courage, aimed towards symmetry, Archeology and rediscover Eg. Winkle man)	<i>Jacques-Louis David 1748-1825</i>	French	Painter	Roman republic elements	Roman traditional fresco like
	<i>Antonio Canova</i>		Sculptor	Greek influence	Classical, Ideal concepts
	<i>Jean-Auguste-Dominique Ingres (Davids Student)</i>	French	Painter	Neo-classicism to Romanticism	Oedipus story in painting
	<i>Thomas Jefferson 1743-1826</i>	American	Architecture	Buildings like Greek temples	Classical Ideas explorations
Romanticism Late 18th C 1800-1860 is the peak.	<i>William Blake 1757- 1827</i>	England	Poet, Painter	Romantic theories, illustrations	Flat paintings, watercolor, Gouache

(All about passion, artist expressed their beliefs. Monarchy across the world replaced by constitutions securing the peoples rule, Born in the wake of American revolution 1776, and French Revolution in 1789) Making art larger than the life.	<i>Theodore Gericault</i> 1791-1824 (33 years)	France	Painter	Agony paintings	Raft of the Medusa
	<i>Eugene Delacroix</i> 1798-1863	French	Painter	Paintings of revolution	Social themes
	<i>Francisco de Goya</i> 1746-1828	Spanish	Printmaking, Painting	Line	Realism Towards Symbolic
	<i>William Turner</i> 1775- 1851	England	Painter	Ideal landscapes	Romantic country landscapes
	<i>John Constable</i> 1776- 1837	England	Painter	Ideal landscapes	Romantic country landscapes
Realism Early 19th AD, Art from the day-to-day life after the French and industrial revolutions. 1840s-1880s scientist Charles Darin Carl Max August Kampft	<i>Gustave Courbet</i> 1819-77	French	Painter	Romantic theories	Towards realism
	<i>Francois Millet</i> 1814-75	French	Painting	Landscape of peasants,	Society
	<i>Honore Daumier</i> 1808- 79	French	Painting, illustrations	Sketchy outline	Social problems
	<i>Edouard Manet</i> 1832-83	French	Impressionism	Composition	Group Portrait, Realism
Pre-Raphaelite	<i>Various Artists</i>	English	Painting		
Japanese Prints locked country (1653-1853 Foreign relationship policy end)	<i>Utamaro Ketagawa</i> , 1753-1806 <i>Hokusai</i> 1760-1849 <i>Utagawa</i> 1786-1865	Japan	Printmaking	Shape, New Motifs, New Color scheme	Nature prints, Flatness, Vivid colors
Impressionism 1870-1890 Coined by Louise Louvre	<i>Edgar Degas</i> 1834-1917	French	Impressionism	Ballet Themes, Composition	Painting Motion
	<i>Claude Monet</i> 1840-1926	French	Impressionism	Line, light	Capturing a moment in time
	<i>Auguste Renoir</i> 1841-1919		Painting	Rapid brushstrokes, Open air dace	Informal, Natural light,
	<i>JAMN Whistler</i> 1834-1903	American	Painter	Artists Mother's Paintina	Minimum colors composition
	<i>Auguste Rodin</i> 1840- 1917	French	Sculpture	Movement	Sculpting Movement
Post Impressionism 1885-1914 AD	<i>Paul Cezanne</i> 1839-1906	French	Painter	Composition, Color to Form,	Constructing spaces, Native Affinity, Nature
	<i>Vincent Van Gogh</i> 1853-1890	Dutch, Holland	Painter	Color, Line, Movement	Japoniserie Autobiographica l
	<i>Henri de Toulouse-Lautrec</i> 1864-1901	French	Painter, Printmaker Poster designer	Posters, Flat use of Colors, Creating a color print.	Decorative became critiques favorite,
Pointillism/ Neo Impressionism/ Divisionalism	<i>Georges Seurat</i> 1859- 91	Paris	Painter	Color dots, color theory	Light experiments, outdoors
Symbolism	<i>Gustave Moreau</i> 1826-98	France	Painter	Greek myth	Symbolic
	<i>Edvard Munch</i> 1863-1944	Norwegian	Painter	Lithographs, Anxiety	Psychological
Synthetism	<i>Paul Gauguin</i> 1848- 1903	French	Painter	Symbolism, Tahiti	Vivid color, Primitive Themes
Art Nouveau 1880-1914	<i>Hector Guimard</i> 1867- 1942	Paris	Designer	Metro station entrance	Floral, Curvilinear lamp posts,
	<i>Gustav Klimt</i> 1862-1918	French	Painter	Posters, Murals, paintings	Decorative, Golden usage
Fauvism 1900-1920	<i>Henry Matisse</i> 1869-1954		Paintings	Color theory	Visual expressions
Expressionism	<i>Wassily Kandinsky</i> 1866-1944	Russian	Abstraction	Shape	Abstracting from Nature, Music
Cubism 1907-1914 (Multiple perspective and geometric arrangements of forms and shapes)	<i>Georges Braque</i> 1881-1963	French	Cubist	Shape	Cubist painting
	<i>Pablo Picasso</i>	Spanish	Geometric, and Synthetic Cubism	Shape, Collage, Assemblage	Cubist painting, Mixed Material
Futurism 1909	<i>Carlo Carra</i>	Italian	Painter	Movement,	
	<i>Giacoma Balla</i>	Italian	Painter	Photo re	Accidental results

	<i>Umberto Boccioni</i>	Italian	Sculptor, Painter	exposures Forms, Space, movement	Illusion of movement
Metaphysical Art (1911-20)	<i>Giorgio de Chirico</i>	Italy	Expressionistic	Mysterious, haunted feelings	Sharp contrast, Pessimistic themes
Machine Aesthetics	<i>Constantine Brancusi</i>	Romanian	Sculptures	Machined products	Minimal, Chromium
De Stijl 1917-1931	<i>Piet Mondrian</i>	Dutch	Painter	Minimalism, Geometric patterns	Basic colors, Lines
Dada Movement	<i>Marcel Duchamp 1887-1968</i>	French	Installation, Found objects	Visual Comment	Conceptual, Industrial output
	<i>Jean Arp</i>	German	Poet, Painter, Sculptor	Absurd,	Paper pieces
	<i>Man Ray</i>	American	Photographer	Found objects	Absurd, Shocking
Surrealism 1924-1930	<i>Salvador Dalí 1904- 1989</i>	Spanish	Painting, Mixed media Installations,	Super realistic, Fantasy,	Subconscious mind, Freud theories
	<i>Paul Klee 1879-1940</i>	Swiss	Paintings	Childlike	Purity of thoughts
	<i>Joan Miro 1893-1983</i>	Spanish	Painter, Sculptor	Surreal elements,	Mindscapes
	<i>Rene Magritte 1898-1967</i>	Belgian	Painter	Compositions, Conceptual	Psychic automation
Regional Artists	<i>Henri Rousseau 1844-1910</i>	French	Painter	Amateur, Color, back to nature	Fantasy, Landscape
	<i>Deigo Rivera</i>	Mexican	Murals	Unity	Political murals
	<i>Frida Kahlo</i>	Mexican	Painter	Amateur Style, Symbolic,	Autobiographica l
Abstract Expressionism 1945-1960 CE	<i>Willem de Kooning 1904-1997</i>	Dutch	Painting	Women, Aggression	Expressive handling
	<i>Jackson Pollock</i>	American	Abstract Painting	Action, Body movement, Rhythm	Drip technique, industrial paint
	<i>Frank Stella (1936-</i>	American (Boston)	Abstract	Pattern	Geometric Abstraction
	<i>Mark Rothko 1903-1970</i>	Russian	Painter	Color psychology	Composition
Kinetic Art 1950-60	<i>Alexander Calder</i>		Sculptures	Metal sheet, wire	Dynamic, Suspended
Pop Art (1955-	<i>Robert Rauschenberg 1925-2008</i>	American	Mixed media artist	Combines, collages	Non traditional, News paper
	<i>Andy Warhol</i>	American	Pop Themes	Shape	Popular Themes, Serigraph, Prints
Op Art/ Optical art	<i>Bridget Reilly 1931</i>	British	Paintings, illusions	Rhythm	Minimalistic, applied art
	<i>Kara Sandor</i>			Rhythm	Minimalistic, applied art
Minimalism 1960s	<i>Donald Judd 1928- 94</i>		Installations	Geometric	Florescent,
Conceptual Art	<i>Joseph Beuys 1921-86</i>	German	Installations	Performance	Mixed Material
Site Specific Art/Nature Art/ Earthworks/ Land art/ Environmental art	<i>Robert Smithson 1938-73</i>	American	Land Art, Documentary	Spiral, Natural Forces	Modern equipment's, Experience
	<i>Andy Goldsworthy</i>	British	Natural spots and material	Harmony, rearrangement	Natural laws
Feminists	<i>Kiki Smith 1954</i>	British	Painter, Sculptor	Feministic	
Contemporary / Mixed Styles/ Individualism	<i>Chuck Close</i>	American	Contemporary	Portrait	Grid, Pixel art
	<i>Anish Kapoor 1954-</i>	Indian/ British	Large works	Industrial Beauty	Mixed Materials
	<i>Jeff Koons 1955-</i>	American	Installations	Industrial Beauty	Monumental
	<i>Ai Weiwei 1957</i>	Chinese	Mix media	Installations	Installations
	<i>Yue Minjun 1962</i>	Chinese	Painter	Sarcasm	Figurative
	<i>Damien Hirst 1965-</i>	American	Installations	Shocking works,	Unconventional
And so on...	<i>N S Harsha 1969-</i>	Indian	Various media, water color	Miniature Style, Flat mannerism	Oriental themes, local references
Prepared by Prof. Arun Mascarenhas MFA, IDC School of Design, IIT Bombay, INDIA This list is limited, not exhaustive, meant for the educational purpose @ 27.2.2019					

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า Arun Mascarenhas (2019) ได้แบ่งประวัติศาสตร์ศิลป์ออกเป็นยุคสมัยโดยเรียงลำดับจากลำดับเวลา (Timeline) เช่นเดียวกับโครงสร้างหลักสูตรการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาของประเทศอังกฤษ ที่ได้แบ่งตามยุคสมัย 23 ยุค ตั้งแต่ 850-31 BCE จนถึง 1970 - ปัจจุบัน พบว่ามีการตัดทอนเนื้อหาบางช่วงเวลาให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของแต่ละวัย

Elementary Art Curriculum Guide ของประเทศแคนาดา ได้จัดทำคู่มือ Elementary Art เพื่อเป็นหนังสือแนวทางการสอนศิลปะสำหรับประถมศึกษาในหลักสูตร K-12 โดยมีเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (เกรด 4-6) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ตารางจำแนกยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่เหมาะสมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

เกรด 4	เกรด 5	เกรด 6
	Impressionism (1875)	
	Expressionism (1890)	
	Fauvism (1905)	
	Cubism (1907)	
	Surrealism (1924)	
	Pop Art (1950)	
	Minimalism (1970)	
แนวทางการสอน		
สร้างสรรค์หนังสือหรือสื่อการเรียนรู้ แนวคิดและรูปแบบศิลปะ การเลียนแบบผลงานศิลปิน นำเสนอรูปแบบการทำงานศิลปะที่แตกต่าง ให้ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะเฉพาะได้	สร้างห้องเรียนเป็น Gallery นำเสนอความแตกต่างของความเคลื่อนไหวศิลปะ ให้ร่วมกันอภิปราย	ให้ผู้เรียนแต่ละคนเลือกรูปแบบที่ชื่นชอบ และให้ตั้งกลุ่มที่มีความสนใจเหมือนกัน และทำงานร่วมกันเพื่อนำเสนอในชั้นเรียน

สำหรับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับประถมศึกษา Janet Alleman และ Jere Brophy (2010) ได้กล่าวถึงการสังเกตชั้นเรียนที่ผ่านมามีการเลือกเนื้อหา และวิธีการที่เหมาะสม และพวกเขา มีความเชื่อว่า การเรียนในระดับประถมศึกษาจะช่วยเพิ่มมุมมอง ปรับทัศนคติและสร้างความสมดุลไปสู่เรื่องของการศึกษาทางสังคม และการใช้ลำดับเวลา (Timelines) มีส่วนที่ช่วยเพิ่มความเข้าใจ โดยเฉพาะการใช้เทคนิคเล่าเรื่องผสมผสานลำดับเวลา โดยเฉพาะ Interactive timelines ที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจให้เด็กได้ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลง

การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับเด็กเล็กจึงปรากฏการนำลำดับเวลาหรือ (Timeline) มาใช้เป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น A History of Art in 21 Cats โดย Nia Gould ที่ได้บรรยายประเด็นประวัติศาสตร์ศาสตร์ศิลป์ในรูปแบบลำดับเวลาร่วมกับภาพประกอบในเรื่องราวของแมวพร้อมกับประเด็นค่านิยมของวัฒนธรรมในแต่ละยุคนั้น

เนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์นั้นมีจำนวนมาก สมควรปรับให้เหมาะสมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ถึงการแบ่งยุคสมัยประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน โดยได้เลือกสรรการแบ่งยุคจากตำรา หนังสือสำหรับเด็ก เพื่อนำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับระดับประถมศึกษาโดยใช้การเรียนการสอนแบบลำดับเวลา (Timeline)

ตารางที่ 5 ตารางการเปรียบเทียบการแบ่งยุคสมัยประวัติศาสตร์

แนวคิด	Art History TimeLine				
ยุคที่	History Year By Year DK Publishing	Timeline of Everything: From Woolly Mammoths to KIDS' Timeline of world history : Julia Florence SMITHSONIAN	Timelines of History DK Publishing	Arun Mascarenhas	
1	Before History Began 6.5 MYA- 3000BCE	Prehistory Before 3000 BCE	The Prehistoric World 8 MYA – 3000 BCE	Human Origin 8 MYA-3000 BCE	Creative activities 80000-30000 BCE Cave Painting 30000- 12000 BCE

					Lost Civilization 12000-8000 BC Neolithic 8000-3000 BC
2	Really ancient history 3000 BCE-700 BCE	The Ancient World 3000 BCE – 500 CE	Ancient Civilizations 3000 BCE-700 BCE	Early Civilizations 3000-700 BCE	Mesopotamian Art 3500-700 BC Egyptian Art 3000-30 BC Roman Art 800BC-476CE/AD
3	Much more civilized 700 BCE-500 CE		The Classical World 700 BCE-500 CE	The Classical Age 700-599 CE	Celtic Art 800 BC-1200AD
4	The marvelous Middle Ages 500-1450	The Medieval World 500 - 1450	The Medieval World 500 - 1500	Trade & Invention 600-1449	Early Christian Art 33AD-400AD Byzantine Empire 330AD Medieval Period 400AD-1300AD Gothic Art 1200AD-1600AD
5	Exploring and reforming 1450-1750	The Age of Exploration 1450-1750	The Enlightened World 1500-1775	Reformation & Exploration 1450-1749	Early Renaissance 1400-1500 CE High Renaissance 1500-1600 CE Mannerism/Late Renaissance 1550-1600 AD Baroque 1600-1750AD Rococo 1725-1775AD
6	Time for Change 1750-1850		The Industrialized World	The Age of Revolution 1750-1913	Neoclassicism mid 18 th -19 th C Romanticism 1800-1860

		1775-1900		Realism 19 th Impressionism 1870-1890 Post Impressionism 1885-1914 Art Nouveau 1880-1914
7	Empires and World Wars 1850-1945	The Modern World 1900-2015	Technology & Superpowers 1914-2017	Fauvism 1900-1920 Expressionism 1866-1944 Cubism 1907-1914 Futurism 1909 De Stijl 1917-1931 Surrealism 1924-1930
8	Fast forward 1945-Present	The Modern World After 1914		Abstract Expressionism 1945-1960 Pop Art 1955 Minimalism 1960S

ผู้วิจัยได้เลือกนำเอาการแบ่งยุคสมัยตามเนื้อหาลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์และเหตุการณ์สำคัญจากหนังสือ History Year By Year โดยผู้เขียน Peter Crisp, Joe Fullman และ Susan Kennedy เนื่องจากมีความครอบคลุมในเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่างๆ และแบ่งยุคสมัยสอดคล้องกับช่วงเวลาของวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในอดีตได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและลัทธิตามลำดับเวลาของประวัติศาสตร์ศิลป์

ขอบเขตเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับเด็กประถมศึกษาจึงเป็นการรวมเนื้อหาแต่ละยุคสมัย ลัทธิ และเหตุการณ์ เป็นช่วงเวลา โดยแบ่งออกเป็น 7 ยุคสมัย ดังนี้

ตารางที่ 6 ตารางแสดงการสังเคราะห์ การแบ่งยุคสมัยประวัติศาสตร์ศิลป์ในงานวิจัย

ยุคสมัย	ช่วงเวลา	รายละเอียด
---------	----------	------------

1. Pre Historic World	Before BCE	3000	Creative activities 80000-30000 BCE Cave Painting 30000-12000 BCE Lost Civilization 12000-8000 BC Neolithic 8000-3000 BC
2. Ancient Egyptian	3000 CE	BCE-700	Mesopotamian Art 3500-700 BC Egyptian Art 3000-30 BC
3. Classical	700 CE	CE-500	Roman Art 800BC-476CE/AD Celtic Art 800 BC-1200AD
4. Middle Ages	500 CE	CE-1500	Early Christian Art 33AD-400AD Byzantine Empire 330AD Medieval Period 400AD-1300AD Gothic Art 1200AD-1600AD
5. Renaissance	1500 CE	CE-1775	Early Renaissance 1400-1500 CE High Renaissance 1500-1600 CE Mannerism/Late Renaissance 1550-1600 AD Baroque 1600-1750AD Rococo 1725-1775AD
6. The Industrialized World	1775 CE	CE-1900	Neoclassicism mid 18 th -19 th C Romanticism 1800-1860 Realism 19 th Impressionism 1870-1890 Post Impressionism 1885-1914 Art Nouveau 1880-1914

7. Contemporary	1900 CE- Now	Fauvism 1900-1920 Expressionism 1866-1944 Cubism 1907-1914 Futurism 1909 De Stijl 1917-1931 Surrealism 1924-1930 Abstract Expressionism 1945-1960 Pop Art 1955 Minimalism 1960S
-----------------	--------------	---

ตารางที่ 7 ตารางแสดงเนื้อหาประเด็นทางประวัติศาสตร์ศิลป์

ยุคสมัย	ช่วงเวลา	ประเด็นเนื้อหา
1. Pre Historic World	Before 3000 BCE	ศิลปะสมัยก่อนประวัติศาสตร์ถูกสร้างขึ้นตามวิถีชีวิต และการดำรงอยู่ของมนุษย์ถ้ำ เป็นการแสดงความคิดของมนุษย์ก่อนที่จะสามารถประดิษฐ์ตัวอักษร ศิลปะสมัยก่อนประวัติศาสตร์มักจะเป็นรอยขีดเขียน เป็นภาพวาด ไม่มีการบรรยายเป็นตัวอักษร จึงต้องศึกษาด้วยการวิเคราะห์แปลความหมาย ศิลปะสมัยก่อนประวัติศาสตร์ถูกค้นพบครั้งแรกทางตะวันออกของทวีปยุโรป แบ่งเป็น 3 ยุคคือ 1) ยุคหินเก่า 2) ยุคหินกลาง 3) ยุคหินใหม่
2. Ancient Egyptian	3000 BCE- 700 CE	ความเชื่อของชาวอียิปต์ คือชีวิตในโลกหน้าและการฟื้นคืนชีพของฟาโรห์ จึงมีวัฒนธรรมในการสร้างสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ขึ้นมา นั่นคือ พีระมิด เพื่อเก็บพระศพ ทรัพย์สมบัติและข้าทาสบริวารของฟาโรห์ มีศิลปะจารึกความยิ่งใหญ่ของฟาโรห์ด้วยภาษาสัญลักษณ์ภาพ ที่เรียกว่า ฮีโรกลิฟฟิก ซึ่งต้องใช้วิธีแปลความหมายของภาพแทนที่จะใช้การอ่านออกเสียง ด้านนอกมีตัวสฟิงซ์ เป็นองครักษ์คอยเฝ้าดูแล

3. Classical	700 CE- 500 CE	โรมันได้ลอกเลียนศาสนาและปรัชญาจากกรีกแทบทั้งหมด แต่จะเลือกรับเอาความเจนโลกหรือความรู้ความสามารถในการทำให้ชีวิตมีความสุขมาใช้มากกว่า ส่วนศาสนาและปรัชญาของชาติต่างๆ ทางตะวันออกนั้น โรมันได้รับลัทธิที่สักการะบูชาขัตรีย์ในฐานะเป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ดั่งเทพสมมติมาใช้ รวมทั้งการสร้างรูปเคารพของเทพเจ้า แต่ชาวโรมันเป็นนักปฏิบัติและคำนึงประโยชน์ใช้สอยมากกว่าอุดมคติ จึงมีการสร้างสถาปัตยกรรมเป็นสถานที่ต่างๆ
4. Middle Ages	500 CE- 1500 CE	ศาสนาคริสต์ได้ถือกำเนิดขึ้นในพื้นที่แถบชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทางตะวันตกของทวีปเอเชีย แรงแศรีธาที่มีต่อศาสนาคริสต์ ก่อให้เกิดพลังมหาศาลในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมเพื่อรับใช้ศาสนจักรอย่างยาวนาน ศาสนาคริสต์เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิต สร้างความหมาย ความอบอุ่น และความหวังให้มนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ผู้คนมักจะถูกตีกรอบทางความคิด ซึ่งจะเป็ร่องรอยในเอกลักษณ์ของศิลปะคริสเตียน ส่งต่อไปไบแซนไทน์ โรมานเนสก์และกอธิค
5. Renaissance	1500 CE-1775 CE	การเกิดใหม่ ที่มีการเชื่อมโยงเข้ากับการฟื้นฟูศิลปกรรม ดนตรี นาฏกรรม วรรณกรรมและการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลายๆ ด้าน เชิดชูความเป็นมนุษย์เหนือสิ่งอื่นใด เป็นการใช่วิทยาการยุคคลาสสิกแบบกรีกและโรมันเพื่อให้หลุดพ้นจากความมืดมนงมกาย มองมนุษย์ตามหลักความเป็นจริงตามธรรมชาติ จุดเด่นคือใช้ศักยภาพของแต่ละบุคคลในทุกด้านเช่น วิทยาศาสตร์ การเมือง ศิลปกรรม วรรณกรรม ยุคทองของเรเนอซองส์ คือการอุปถัมภ์ของผู้ปกครองเมืองทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง มีสุนทรียภาพในการใช้ชีวิตในความรัก รสนิยมด้านความสวยงาม

6. The Industrialized World	1775 CE-1900 CE	วิทยาศาสตร์เปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตในแนวทางใหม่ นำมาซึ่งเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ รวมทั้งงานศิลปกรรม เมื่อยุคกลางผ่านพ้นไป ศิลปะที่มีแนวคิดตามหลักสุนทรียศาสตร์ถูกแทนที่ด้วยรูปแบบใหม่ เน้นความถูกต้องสมจริง กล้องถ่ายภาพทำให้ศิลปินเริ่มเปลี่ยนไปสนใจภาพบันทึกความจริงในธรรมชาติ สนใจสิ่งที่มองเห็นมากกว่าจินตนาการอยู่กับความเป็นจริงไม่เพ้อฝัน นิยมใช้เหล็กก่อสร้าง เน้นประโยชน์ใช้สอย
7. Contemporary	1900 CE- NOW	ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ศิลปะมีขอบเขตที่กว้างมาก ไม่ได้ถูกจำกัดไว้เฉพาะบนแผ่นกระดาษ ผืนผ้าใบ ก้อนดินเหนียว หินอ่อน โลหะ หรือไม้ ศิลปะนามธรรมให้ความสำคัญกับแนวความคิด วิธีสื่อความคิด ประกอบด้วย การแสดงอารมณ์อย่างอิสระ การเคลื่อนไหวของวัตถุ การเสียดสีสังคม ความขัดแย้ง และความเป็นจริงของชีวิต เกิดสังคมบริโภคนิยม ให้ความสำคัญกับเทคนิคและวัสดุใหม่ เน้นมโนทัศน์

จากตารางที่ 7 พบว่า ประเด็นเนื้อหาของประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้เชื่อมโยงกับเนื้อหาด้านวัฒนธรรมและสังเคราะห์เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมนั้น เป็นการสอนในรูปแบบลำดับเวลา (Timelines) เป็นโครงสร้างหลัก โดยพิจารณาจากองค์ความรู้ที่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาจะได้รับจากประเด็นความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับตะวันตก เรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม

ยุคสมัยประวัติศาสตร์ ศิลปะ	ประเด็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ และบริบททางวัฒนธรรมจากประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก		ความแตกต่างระหว่าง 2 วัฒนธรรม	ลักษณะ กิจกรรม	ตัวชี้วัด ผู้เรียน	หัวใจสำคัญ ของ วัฒนธรรม
	ด้านวัฒนธรรม	ด้านศิลปะ				
1. Pre Historic World Before 3000BCE	ความเชื่อยอมรับอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของธรรมชาติ อำนาจลึกลับ เชื่อในพิธีชำระให้บริสุทธิ์ บูชาสัตว์ บรรพบุรุษ เครื่องราง ความอุดมสมบูรณ์ มนุษย์ใช้เวลาว่างร้องรำทำเพลงเฉลิมฉลองในโอกาสพิเศษ อาทิ ภาพสัตว์	การเขียนภาพฝาผนังถ้า ใช้ ถ่าน หิน เขม่า ขูดขีด การประดิษฐ์เครื่องปั้น แกะสลัก และรูปปั้นต่างๆ เพื่อบูชา ประกอบพิธีกรรมและเคารพศรัทธา และบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการใช้ชีวิต	วัฒนธรรมระหว่างยุคก่อนประวัติศาสตร์ตะวันตกและไทยมีความคล้ายคลึงกัน แสดงถึงจุดเริ่มต้นของอารยธรรมในมนุษย์แบบเดียวกัน	1. การทำกิจกรรมผลงานศิลปะภาพพิมพ์ Stencil รูปลักษณะของสัตว์ลงบนผนัง ถ้ำ	ป.5/6 สร้างสรรค์งานภาพพิมพ์โดยเน้นการจัดวางตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ในภาพ	วัฒนธรรม ด้านกีฬาและ นันทนาการ
2. Ancient Egyptian 3000 BCE-700 BCE	ชาวอียิปต์มีวัฒนธรรมการแพทย์และสาธารณสุขมีความเชี่ยวชาญในด้าน การแพทย์หลากหลายสาขา แสดงผ่านภาพจิตรกรรมฝาผนัง	ภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนัง และศิลปะกรรมอียิปต์ ผ่าน ลักษณะการวาดแบบเฉพาะ รวมทั้งการใช้ Hieroglyphs และสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาของภาพ	วัฒนธรรมการแพทย์โบราณอียิปต์มีการเริ่มนำวิทยาศาสตร์มาใช้ในการรักษา ต่างจากแพทย์แผนไทยที่เน้นองค์รวม กายและจิต ไทยมีความเชื่อในการเคารพบูชาเทพเจ้าจากศาสนา พราหมณ์ ฮินดู	1. การวาดภาพลักษณะการใช้ชีวิตวิถีชีวิตไทยตามแนวคิดของอียิปต์	ป.5/3 วาดภาพโดยใช้เทคนิคของแสงเงา น้ำหนักและวรรณะสี	วัฒนธรรม ด้าน การแพทย์ สาธารณสุข

<p>3. Classical 700 BCE-500 BCE</p>	<p>ชาวกรีก โรมัน มีความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าผู้ปกป้อง</p>	<p>ศิลปกรรมในยุคสมัยนี้มีทั้ง จิตรกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม ส่วนใหญ่มีความเชื่อมโยงไปสู่การเคารพนับถือเทพเจ้า อาทิ การทำจิตรกรรม Frescoes เป็นภาพเขียนเทพเจ้า</p>	<p>เช่นกันแสดงออกในรูปเคารพส่วนใหญ่จากวัสดุที่ทำได้ง่ายในท้องถิ่น</p>	<p>1. สร้างสรรค์งานประติมากรรม ภาพชนแบบกรีกจากดินเหนียว โดยเน้นการถ่ายทอดจินตนาการ</p>	<p>ป.5/4 สร้างสรรค์งานปั้นจากดินน้ำมันหรือดินเหนียว โดยเน้นการถ่ายทอดจินตนาการ</p>	<p>วัฒนธรรมด้านระบบศาสนาและความเชื่อ</p>
<p>4. Middle Ages 500-1500 CE</p>	<p>ระหว่างยุคจักรวรรดิโรมันผู้เริ่มต้นเรนเนอของส์ ถูกเรียกว่าเป็นยุคมืด แต่ก็ไม่เสมอไปเพราะวิทยาศาสตร์และศิลปะมีพัฒนาการรวมทั้งการสร้างมหาวิทยาลัย ภูมิหายและธนาคาร รวมทั้งกฎหมายและธนาคาร รวมทังเป็นยุคที่ชาวยุโรปได้ท่องเที่ยวไปยังทวีปต่างๆ จุดกำเนิดของศาสนาอิสลามและมุสลิม</p>	<p>ศิลปินได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและการสร้างสรรค์งานศิลปะทั้งของตะวันตกและไทย วัสดุที่นำมาใช้สร้างของยุคนี้จะเป็นกระเบื้องเซรามิคขนาดเล็กที่มีสีหลากหลาย แต่ในไทยจะเน้นใช้วัสดุที่แข็งแรงทนทาน มีตามท้องถิ่นเช่น ศิลาลงและหินทราย</p>	<p>ศาสนาได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและการสร้างสรรค์งานศิลปะทั้งของตะวันตกและไทย วัสดุที่นำมาใช้สร้างของยุคนี้จะเป็นกระเบื้องเซรามิคขนาดเล็กที่มีสีหลากหลาย แต่ในไทยจะเน้นใช้วัสดุที่แข็งแรงทนทาน มีตามท้องถิ่นเช่น ศิลาลงและหินทราย</p>	<p>1. กิจกรรม ภาพโมเสค ภาพเขียนไทย เพื่อเรียนรู้เทคนิคการสร้างสรรค์ศิลปะ byzantine</p>	<p>ป.5/2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่แตกต่างกัน</p>	<p>วัฒนธรรมด้านระบบการเมืองและการปกครอง</p>
<p>5. Renaissance</p>	<p>บทบาทและการแสดงออกทางการแต่งกายระหว่างเพศ</p>	<p>ความสมบูรณ์ของความงามในอุดมคติของร่างกายมนุษย์ทำ</p>	<p>บทบาทและการแสดงออกทางการแต่งกายระหว่างเพศชายและหญิง</p>	<p>1. สร้างสรรค์ภาพจิตรกรรม</p>	<p>ป.5/7 บรรยาย</p>	<p>วัฒนธรรมระบบเครือ</p>

1500-1775 CE	ชายและหญิง แสดงถึงลำดับชั้นผ่านวัฒนธรรมการแต่งกาย	ให้การวาดภาพบุคคลในยุคสมัยนี้แสดงถึงลักษณะการแต่งกายที่หลากหลายตั้งแต่ชาย หญิง ไปจนถึงการแต่งกายตามลำดับชั้น	แสดงถึงลำดับชั้นผ่านวัฒนธรรมการแต่งกาย	จำลองการวาดภาพปูนเปียก เป็นแนวคิด ความงามอุดมคติและการแต่งกายแบบไทย	ประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีต่อชีวิตของคน	ญาติและ ความสัมพันธ์ทางเพศ
6. The Industrialized World 1775-1900 CE	การปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้เกิดงานศิลปะในรูปแบบใหม่ๆ รวมทั้งการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงทาง การเมืองของอเมริกาและยุโรป รวมทั้งเปลี่ยนเป็นระบบสังคมนิยม ยกเลิกชนชั้น	ผลงานศิลปะในยุคนี้มีลักษณะสะท้อนจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น ภาพการเลิกทาส หรือการนำอุตสาหกรรมมาสร้างงานศิลปะ เช่นการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยี	การปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้นอยู่ในยุคสมัยปลายรัชกาลที่ 3 - รัชกาลที่ 4 ทำให้ได้รับอิทธิพลจากการติดต่อชาติตะวันตกในความเป็นสมัย แต่ใช้เวลานานในการเปลี่ยนเป็นทุนนิยมเท่าตะวันตกมากกว่า 80 ปี	1. วาดภาพเคลื่อนไหว Motion Graphic เป็นสมุด 2. QR CODE ทำเป็น Motion เคลื่อนไหว	ป.5/1 บรรยายเกี่ยวกับจังหวะ ตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์	วัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ
7. Contemporary 1900-Now	จากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 20 บทบาทของภาพยนตร์ ดารา มีอิทธิพลต่องานศิลปะ	งานศิลปะเชิงการตูน การเลือกใช้สีสันฉูดฉาด ศิลปะเพื่อ การพาณิชย์	ในประเทศไทยมีการเริ่มต้นการใช้ศิลปะเชิงพาณิชย์ เช่นการออกแบบโปสเตอร์ภาพยนตร์	1. สร้างสรรค์งานภาพพิมพ์ เป็นรูปงานโฆษณาสินค้า	ป.5/5 สร้างสรรค์งานภาพพิมพ์ โดยเน้นการ	วัฒนธรรม ด้านระบบการสื่อสาร

	จัดวางตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ในภาพ					

ตัวอย่างการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในประเทศไทย มีดังนี้

1. ศุภิสรา พ่วงกระสินธุ์ (2562) ได้เสนอแนวทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์โดยใช้กิจกรรมแผ่น Bingo ด้วยการสร้างตาราง Microsoft Excel และใช้ภาพผลงานประวัติศาสตร์ศิลป์จัดวางให้เต็มช่อง จำนวน 25 ช่อง จากนั้นสร้างการ์ด เพื่อทำหน้าที่บัตร Bingo ของครูผู้สอน การเล่นเกมกิจกรรมครูจะให้นักเรียนหาข้อมูลก่อนหรือหลังก็ได้ รูปแบบการเล่นมีลักษณะคล้ายกับเกม Bingo

2. Udemy เป็นเว็บไซต์แพลตฟอร์มของไทย ที่เปิดโอกาสให้ผู้สอนทั่วโลกสามารถเรียนออนไลน์ได้ โดยเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ในแพลตฟอร์มนี้มีจำนวนมาก แบ่งหัวข้อเรื่องตามยุคสมัย หรือจำกัดเฉพาะขอบเขต จากอาจารย์ผู้สอนจากต่างประเทศ เป็นการบรรยายภาษาอังกฤษ

3. เตือนฤดี รักใหม่ (2556) ได้พัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถเข้าไปเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในลักษณะ Offline และนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งพบว่าต้องออกแบบให้ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนเนื้อหาและส่วนที่เป็นแบบทดสอบเพื่อทบทวนบทเรียน แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของระบบ Offline ทำให้ต้องบรรจุข้อมูลจำนวนมากจนกินพื้นที่ความจุของอุปกรณ์

4. โครงการศิลปศึกษาสู่สังคม ของสาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาศิลปวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นโครงการที่มองเห็นช่องว่างการเรียนรู้โดยผลักดันกิจกรรมไปสู่ชุมชน สนับสนุนให้เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมร่วมกับพิพิธภัณฑ์สถาน และนำเนื้อหาจากโบราณวัตถุมาสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะที่น่าสนใจ

5. การใช้สถานที่ที่เป็นฐานในการเรียนรู้เป็นแนวทางหนึ่งของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ ในบริบทของการศึกษานอกสถานที่ที่ผู้เรียนมีโอกาสได้สังเกตจากสภาพจริงด้วยตนเอง ในประเทศไทยมีการใช้สถานที่ที่เป็นฐานการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จากโบราณสถาน โบราณวัตถุในบริบทของประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย แต่ปัจจุบันเริ่มมีการนำเข้าวัฒนธรรมอื่นๆ เข้ามา ดังเช่น LHONG 1919 เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีวิทยากรคอยให้คำบรรยายอย่างใกล้ชิด รวมทั้งมีกิจกรรม Workshop ให้ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะอีกด้วย

6. หนังสือประวัติศาสตร์ศิลป์ในไทยมีผู้เขียนไว้หลายฉบับ อาทิ ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก 1 (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2558) ศิลปินหญิงในประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก (ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล, 2560) ศิลปะทวารวดี (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2558) ศิลปะหลังสมัยใหม่ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2547) เป็นต้น ส่วนใหญ่มีลักษณะการบรรยายเนื้อหาตัวอักษรและมีภาพประกอบบางส่วน ในปี 2554 กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์ ได้แปลหนังสือของ Choi Jung-Rak เป็นการ์ตูนประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก ตีพิมพ์โดยบริษัทนานมีบุ๊ค ในเชิงการ์ตูนช่อง ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับเยาวชนเป็นอย่างมาก โดยได้รับคำนิยมจาก ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ และเมื่อปี 2561 บริษัทนานมีบุ๊ค ได้จำหน่ายหนังสือเรื่อง

Timelines ย้อนรอยประวัติศาสตร์โลก โดยนุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี, อรวรรณ นาวายุทธ และสุจินตนา เหมตะศิลปะ ได้แปลมาจากผู้เขียน Jane Chisholm โดยเป็นกลุ่มหนังสือสำหรับเยาวชนอายุ 9-18 ปี ในการออกแบบเชิงลักษณะเรียงลำดับเวลา

7. สาขาวิชาศิลปะไทย ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ก่อตั้งแฟนเพจ Facebook ห้องเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยได้ทำการเผยแพร่เนื้อหา และจัดทำคลิปวิดีโอ ในโครงการทัศนศึกษาประกอบการเรียนการสอน กระบวนวิชา 116200 แนวคิดและทฤษฎีทางประวัติศาสตร์ศิลปะ โดยเป็นกิจกรรมที่ถ่ายทำการท่องเที่ยวศึกษาโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์และแหล่งศึกษาโบราณวัตถุในประเทศไทย

ตัวอย่างการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในต่างประเทศ มีดังนี้

1. องค์กร Incredible Art Department (Online) เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลสำหรับนักศึกษาศิลปะและนักเรียนตั้งแต่ปี 1994 โดยรวบรวมความคิดในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้สนุกสำหรับเด็กประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

1) Charista Wise ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมได้จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนสุ่มเลือกชื่อของศิลปิน และไปค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการทำงาน สร้างสรรค์ออกมาเป็นลวดลายกระดาษห่ของขวัญในงานวันเกิด ก่อนที่จะอธิบายแนวคิดการทำงานของศิลปินให้เพื่อนๆ คนอื่นเข้าใจ

2) Marvin Bartel จัดกิจกรรมโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก และให้เลือกศิลปินจากที่ครูได้เตรียมไว้ให้ จากนั้นจึงไปค้นหาข้อมูลและเตรียมนำเสนอ ผ่านเอกสารหรือโปสเตอร์

3) Renee Berge ได้สอนนักเรียนชั้นเกรด 8 ให้ทำโครงงาน Living Art โดยการค้นคว้าด้วยตนเอง เขียนคำอธิบายเป็นกลุ่มย่อย จากนั้นจึงสร้างสรรค์ผลงานเลียนแบบศิลปินในลักษณะใหญ่ และนำเสนอผลงานด้วยการเล่าเรื่องของนักเรียนเอง

4) Linda Woods ได้จัดทำสื่อโดยได้ความคิดมาจากหนังสือศิลปินศิลปะ คัดเลือกศิลปินที่น่าสนใจนำมาทำเป็นการ์ด ตกแต่งสวยงามและเข้าเล่มด้วยห่วงไว้ด้วยกัน

2. Rute Millington (2018) ได้เขียนบทความออนไลน์เกี่ยวกับ 13 หนังสือศิลปะและประวัติศาสตร์ศิลปะสำหรับเด็ก เล่มแรกชื่อว่า Salvador Dali (Colouring Book) โดย Prestel โดยในเล่มประกอบด้วยเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลปะและแบบฝึกหัดกิจกรรมศิลปะ โดยเป็น 1 ใช้ชุดหนังสือที่มีเรื่องราวของ 3 ศิลปินได้แก่ Salvador Dali, Monet และ Vangogh เล่มที่ 2 คือ Tell Me a Picture โดย Quentin Blake โดยเขียนเรื่องราวภาพผลงานของ 26 ศิลปิน และแนะนำเบื้องหลังการทำงานศิลปะของแต่ละคน หนังสือเล่มนี้ยังทำทนายให้ผู้อ่านค้นหา ผจญภัยเรื่องราวผ่านรูปภาพอีก

ด้วย และเล่มที่ 3 ชื่อว่า Children's Book of Art: An Introduction to the World's Most Amazing Paintings and Sculptures โดย DK โดยมีแนวคิดพาท่องโลกประวัติศาสตร์ศิลปะ ภายในเล่มจัดวางภาพผลงานขนาดใหญ่เต็มหน้ากระดาษ มีกิจกรรมให้สร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง โดยสอดแทรกเนื้อหาความรู้ศิลปะที่เหมาะสมกับผู้เรียนในวัย 9-12 ปี

3. Nikki Tuting (2019) ได้เขียนบทความออนไลน์เกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลปะไว้ว่า ประวัติศาสตร์ศิลปะ ที่ผสมผสานสร้างสรรค์ผลงานตามต้นฉบับ แนวทางการใช้เทคนิคศิลปะ และเรื่องราวของสังคมและวัฒนธรรมกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้หลากหลายสาระพร้อมกัน โดยผู้เขียนเสนอโครงการ Seasonal and Holiday Art Projects โดยเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์งานศิลปะแก่เด็กประถมในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์และวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ อีกประการผู้เขียนคิดว่าการได้รับชมผลงานศิลปะจากพิพิธภัณฑ์จะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลปะของนักเรียนได้ดี โดยยกตัวอย่าง The Boston Museum of Science เสนอให้เชื่อมโยงศิลปะกับคณิตศาสตร์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับ Leonardo Davinci ซึ่งภายหลังจากที่นักเรียนได้สังเกตผลงานของศิลปินแล้วก็จะสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

4. Amy Michele Bergh (2011) ได้ทำการพัฒนาบทเรียนประวัติศาสตร์ศิลปะในโรงเรียนมัธยม ด้วยแนวคิดการประยุกต์จาก ภาพเหตุการณ์ในอดีต สื่อการสอน แนวทางการสอนที่ทันสมัยผ่านการวิเคราะห์มุมมองที่หลากหลายทางเพศและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่มีการบรรยายเนื้อหา แต่เปลี่ยนเป็นองค์ความรู้และการอภิปราย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปะ Romanticism, Dadaism และ American Social Realism ตัวอย่างแผนการสอน Romanticism โดยใช้ภาพเหตุการณ์สงคราม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความเป็นมนุษย์ เห็นอกเห็นใจกัน และใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมยิ่งขึ้น

5. Art History Kids เป็น 1 ในเว็บไซต์การเรียนรู้ศิลปะออนไลน์สำหรับเด็กโดยเฉพาะ โดยจะประกอบด้วย 3 ส่วนคือ Read the Blog, Shop for Guides และ Join Our Community เว็บไซต์นี้มีการเผยแพร่บทเรียนประวัติศาสตร์ศิลปะใน Read the Blog คือนักเรียนสามารถเข้าไปอ่านได้ และจะมีวิดีโอสาธิตวิธีการทำงานของศิลปินแต่ละคน ในส่วน Shop for Guides จะเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือของศิลปินที่มีชื่อเสียงแต่ละคน อาทิ Henri Matisse, Piet Mondrian และ Pablo Picasso ซึ่งมีจุดประสงค์ในการสนับสนุนทักษะ 4 ด้านคือ การสังเกต การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการสร้างสรรค์ จากการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด

6. Babak Saleh และ Ahmed Elgammal อาจารย์ผู้สอนวิทยาการคอมพิวเตอร์ที่ Rutgers University ได้พัฒนาเครื่องจักรในการเรียนรู้แบบอัลกอริทึม เพื่อจดจำศิลปินและลักษณะ

งานของศิลปินโดยได้บรรจุผลงานศิลปะกว่า 80,000 ชิ้นจากศิลปินกว่า 1,000 คน โดยโปรแกรมนี้จะเชื่อมโยงสไตล์ผลงานงานของศิลปินได้อย่างถูกต้องมากกว่าร้อยละ 60 แต่การวิเคราะห์ผลงานจากโปรแกรมนี้ไม่สามารถทำให้สำเร็จทั้งหมดได้ เนื่องจากการแบ่งแยกผลงานของศิลปินบางคนมีความคล้ายคลึงกัน

7. Merissa Clifford และ Sarah Waldorf ได้กล่าวถึงแนวคิดนวัตกรรมในการเรียนประวัติศาสตร์ศิลปะ 5 แนวทางจากงานประชุม SIGGRAPH ด้านเทคโนโลยีกราฟิกและแอนิเมชัน ไว้ดังนี้

1) การฉายภาพ Michelangelo's David ในแบบ VR ซึ่งทำให้ผู้ทดลองใช้ได้เห็นรายละเอียดในเชิง 3 มิติของผลงานมากยิ่งขึ้น

2) Arts Edutainment: Ghost Paint เป็นนวัตกรรมการฉายภาพโดยผู้ร่วมกิจกรรมสามารถวาดภาพในแนวทางศิลปินจากเครื่องฉายลงบนผนังได้เสมือนจริง

3) การเรียนรู้โครงสร้างจาก AR Mail โดยผู้ออกแบบสร้างโปสการ์ดและเชื่อมต่อสู่แอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือเมื่อนำโทรศัพท์ไปส่องกล้องที่โปสการ์ดนั้นจะกลายเป็นภาพโครงสร้างของอาคาร

4) Tech-Mediated Human Interaction: Digital Playground เป็นการฉายภาพประวัติศาสตร์ศิลปะในผนังด้วยโปรเจคเตอร์ แต่ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถเคลื่อนไหวร่างกาย และมีการตอบสนองจากภาพไปพร้อม ๆ กัน

7. นวัตกรรมการศึกษา

การที่จะพัฒนาการศึกษาทั้งระบบโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาซึ่งหมายถึงการทำให้ใหม่ สร้างใหม่ หรือการดัดแปลงจากสิ่งใดๆ แล้วทำให้การศึกษาหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดผลต่อการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน เกิดแรงจูงใจในการเรียนนั้นต้องประกอบด้วยสิ่งๆ ที่ทำขึ้นใหม่ เป็นที่น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ เพื่อปรับปรุง พัฒนา แก้ไขปัญหาการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การบริหารการศึกษา หลักสูตร การเรียนการสอน วิธีการสอน และการประเมินผล (วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พริงน้อย, 2559)

กิดานันท์ มลิทอง (2543) กล่าวว่า นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง นวัตกรรมที่ช่วยให้การศึกษา และการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพผลสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจได้ด้วยนวัตกรรมเหล่านั้น และประหยัดเวลาในการเรียนได้อีกด้วย ปัจจุบันมีการใช้นวัตกรรมศึกษามากมาย เช่น สื่อหลายมิติ ความเป็นจริงเสมือน อินเทอร์เน็ต และการสอนออนไลน์ เป็นต้น

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2551) กล่าวว่า นวัตกรรมการเรียนการสอน คือสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

อิษฏาภรณ์ นิยมวงศ์ และ ฐะณพงค์ ศรีกาฬสินธุ์ (2561) กล่าวว่า นวัตกรรมเรียนการสอน มีส่วนช่วยในการพัฒนาการศึกษา ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และแนวทางการสอนแบบใหม่ๆ เพื่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้นแก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า นวัตกรรมการศึกษา เป็นสิ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ เป็นได้ทั้งในรูปแบบของ แนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อการเรียนการสอน

นวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนสามารถจัดเป็น 2 ประเภทคือ นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์เช่นชุดการเรียนการสอนแบบฝึกหัดบทเรียนเกม และนวัตกรรมประเภทรูปแบบเทคนิคและวิธีการสอนซึ่ง รวมทั้งการพัฒนาจิตพิสัยในการเรียนการสอนด้วย (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2551)

ดังนั้นคุณลักษณะของนวัตกรรมการเรียนการสอนสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) สิ่งใหม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งหมดเช่นวิธีการสอนใหม่ๆ การสอนใหม่ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน
- 2) เป็นสิ่งใหม่เพียงบางส่วนเช่นมีการผลิตชุดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่แต่ยังคงมีรูปแบบเดิมเป็นหลักอยู่เช่นชุดการสอนที่มีบัตรเนื้อหาบัตรทดสอบอยู่แต่มีการเพิ่มบัตรฝึกทักษะความคิดเป็นต้น
- 3) เป็นสิ่งใหม่ที่ยังอยู่ในกระบวนการทดลองว่าจะมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้มากน้อยเพียงใด
- 4) เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้บ้างแต่ยังไม่แพร่หลาย
- 5) เป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติมาแล้วครั้งหนึ่งแต่ไม่ค่อยได้ผลเนื่องจากขาดปัจจัยสนับสนุนต่อมาได้นำมาปรับปรุงใหม่ทดลองใช้และเผยแพร่จัดเป็นนวัตกรรมได้

ประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษา จำแนกโดย สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2544: 33) ดังนี้

1. แบ่งตามผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง ได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1.1 นวัตกรรมสำหรับครู เช่น แผนการสอน คู่มือครู เอกสารประกอบการสอน ชุด การสอน หนังสืออ้างอิง เครื่องมือวัดผลและอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 นวัตกรรมสำหรับนักเรียน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป เอกสารประกอบการเรียน ชุดฝึกปฏิบัติ ใบงาน หนังสือเสริมประสบการณ์ ชุดเพลง ชุดเกม และการ์ตูน เป็นต้น

2. แบ่งตามลักษณะของนวัตกรรม ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 สื่อการเรียนการสอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ชุดสื่อการสอน บทเรียน โมดูล วิดีทัศน์ สไลด์ประกอบเสียง ภาพยนตร์ เพลง เกม การ์ตูน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ใบงาน แผ่นโปรงใส บัตรคำ แผ่นพับ ภาพพลิก และแผ่นป้ายแม่เหล็ก เป็นต้น

2.2 เทคนิคและวิธีการ เช่น บทบาทสมมติ การสอนเป็นคณะ การสอนแบบศูนย์การเรียน การเรียนเพื่อรอบรู้ การสอนแบบโครงการ การสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัย การสอนซ่อมเสริม การเรียนตามความสามารถ การศึกษาเป็นรายบุคคล การฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม และการสอนแบบแก้ปัญหา เป็นต้น

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559: 85) ได้แบ่งประเภทของนวัตกรรมหลายลักษณะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ ดังนี้

1. การแบ่งประเภทของนวัตกรรมตามขอบข่ายของการจัดการศึกษา แบ่งออกได้ 5 ประเภท คือ

1.1 นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เป็นการใช่วิธีใหม่ ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของบุคคลให้มากขึ้น เช่น หลักสูตรบูรณาการ หลักสูตรรายบุคคล หลักสูตรกิจกรรมและประสบการณ์ หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น

1.2 นวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นการใช่วิธีการเชิงระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีคุณภาพขึ้น เช่น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียน การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการจัดการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต 95

1.3 นวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน เป็นนวัตกรรมที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยีโทรคมนาคมมาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย (multimedia) ชุดการสอน (instructional module) วิดีทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (interactive video) การเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมกับผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย

1.4 นวัตกรรมผลการประเมินผล เป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวัดและ ประเมินผล การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการวิจัยทางการศึกษา การวิจัย สถาบัน

1.5 นวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา เป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องข้องกับการใช้ สารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลก เช่น ระบบการจัดการฐานข้อมูลของหน่วยงานสถานศึกษา เกี่ยวกับฐานข้อมูล นักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูลครู อาจารย์ และบุคลากรในสถานศึกษา ฐานข้อมูลด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์

2. การแบ่งประเภทของนวัตกรรมตามผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู เป็นรูปแบบหรือเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แบบ ต่าง ๆ และสื่ออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เช่น การจัดการ เรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (project-based learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (problem-based learning)

2.2 นวัตกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับเน้นให้ผู้เรียนใช้ เพื่อการเรียนรู้ของตนเอง เช่น ชุดการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดฝึก ปฏิบัติ ใบงาน แบบฝึก หนังสือเสริมประสบการณ์ ชุดเพลง ชุดเกม

3. การแบ่งประเภทของนวัตกรรมตามลักษณะของนวัตกรรม แบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ

3.1 ผลิตภัณฑ์สิ่งประดิษฐ์ทางการศึกษาหรือสื่อการเรียนการสอน (product/invention) เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอนหนังสือ เสริมประสบการณ์ ชุดสื่อ ประสมวีดิทัศน์ สไลด์ประกอบเสียง เกม นิทานการ์ตูนเพลง ใบงาน แบบฝึก ชุดฝึก

3.2 เทคนิควิธีการสอน รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ (instructional/model) เช่น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การจัดการเรียนรู้ แบบบูรณา การ การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ เว็บช่วยสอน (web-based instruction) การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เทคนิคการปรับพฤติกรรม เทคนิคการจัดกิจกรรมพัฒนา รูปแบบการฝึกทักษะ การทำงานกลุ่ม รูปแบบการสอนหรือรูปแบบการ จัดการเรียนรู้ที่นักวิจัยพัฒนาขึ้น จากประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษาที่กล่าวมา

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา เป็นได้ทั้งนวัตกรรมเชิงนามธรรม ได้แก่ แนวคิด กระบวนการ เทคนิคการจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน และนวัตกรรมเชิงรูปธรรม ได้แก่ สื่อการสอน ชุดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรม บทเรียน หนังสือ แบบฝึกหัด การใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน

สอนต้องพิจารณาจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้น ครูผู้สอนจึงเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมที่จะช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้

จันทรา ต่ำนคงรักษ์ (2556) ได้นำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อดีและข้อด้อยในการใช้นวัตกรรมการศึกษา ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ตารางวิเคราะห์การใช้นวัตกรรมการศึกษา

ประเภทของนวัตกรรม	ข้อดี	ข้อด้อย	ตัวอย่างนวัตกรรมด้านศิลปศึกษา
เอกสารประกอบการสอน	- ให้ความรู้ละเอียดลึกซึ้งชัดเจนและกว้างขวางขึ้น - ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ดี - เป็นพื้นฐานในการค้นคว้าเมื่อเรียนระดับสูงขึ้น	- เหมาะเฉพาะกับผู้เรียนระดับสูงๆ ตั้งแต่มัธยมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา เพราะเป็นวิชาการมาก	เอกสารประกอบการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (เสาวภา ไพทยวัฒน์, 2560)
หนังสืออ่านเพิ่มเติม	- ใช้ได้กับผู้เรียนทุกวัยทุกช่วงชั้นตามความยากง่ายของเนื้อหา - อ่านง่ายกว่าเพราะไม่เน้นความเป็นวิชาการ	- ต้องใช้ภาพประกอบที่มีสีสันสวยงาม ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและทรัพยากร - ต้องมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น	หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดประวัติศาสตร์น่ารู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ขวัญใจ พรหมชัย)
บทเรียนสำเร็จรูป	- ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง - ผู้เรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตน - ทราบผลการเรียนรู้ของตนเองทุกขั้นตอน - ทำให้เกิดแรงเสริมทางบวกในการเรียน	- ถ้าใช้บทเรียนสำเร็จรูปทุกครั้งผู้เรียนจะเบื่อ เพราะมีแต่กิจกรรมศึกษด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ - ดังนั้นจึงควรนำไปใช้สอนสลับกับกิจกรรมการเรียนการสอนอื่นๆ ในรายวิชาเดียวกัน	Art History Kids: Vincent Van Gogh Guide

บทเรียน	- ครูประหยัดเวลาในการสอนหน้าชั้นเรียนเพราะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา ควบคุมชั้นเรียน	- เช่นเดียวกับบทเรียนสำเร็จรูป แต่ต้องใช้เวลารสร้างและพัฒนานานกว่า	หนังสือภาพประกอบ A History of Pictures by David Hockney and Martin Gayford โดย Rose Blake
ชุดการสอน	- สามารถจัดการเรียนการสอนได้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่มโดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และระดับชั้น - เป็นการส่งเสริมความสนใจและความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง - ลดปัญหาการขาดแคลนครู	- การลงทุนในการผลิตทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพค่อนข้างสูงและใช้เวลานานกว่าจะได้ชุดการสอนที่สมบูรณ์ มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้	ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (พัชรี ปุสีทา, 2559)
แบบฝึกทักษะ	- ใช้กับผู้เรียนทุกวัย - ใช้กับผู้เรียนที่มี Concept แล้วจะยิ่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น	- ถ้าผู้เรียนยังไม่มี Concept จะทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้	Color Your Own: Japanese Woodblock Prints (Marty Noble)
เกม	- ดึงดูดความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายและก่อให้เกิดการเรียนรู้	- ใช้ไม่ได้ผลกับผู้เรียนที่ไม่มีความชำนาญหรือไม่ชอบการแข่งขัน - ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจจะเกิดความสับสน ไม่สามารถเล่นเกมได้	Art History K-12 BINGO Game (Amanda Sayre)
เพลง	- ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกขั้นตอน - ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ช่วยให้จดจำบทเรียนได้ดี	- ต้องมีความรู้ด้านการแต่งคำประพันธ์ - ลงทุนสูง ต้องมีดนตรีประกอบนักร้อง - ไม่เหมาะสำหรับผู้ที่ย่านหนังสือไม่คล่อง อ่านช้า	Full Art History Timeline (Youtube: canbusinessschool)

เทป CD- VCD	- เช่นเดียวกับแบบฝึกทักษะ แต่เน้นการใช้ฝึกด้านการ อ่านหรือออกเสียง	- เช่นเดียวกับแบบฝึก ทักษะ	Udemy: Art History Courses
E-Learning	- ช่วยเพิ่มทักษะการใช้ เทคโนโลยีของผู้เรียน - ฝึกความรับผิดชอบและใฝ่ รู้	- ใช้ได้เฉพาะกับผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาหรือสูง กว่า	
การใช้ คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน (CAI)	- แก้ปัญหาผู้เรียนมี ความสามารถที่ต่างกัน - ผู้เรียนใช้เวลาล่าช้ากับ บทเรียนได้	- ลงทุนสูง ต้องมีครุภัณฑ์ หรือคอมพิวเตอร์ - ครูต้องมีความรู้ในการ สร้างและการใช้ คอมพิวเตอร์	การออกแบบแอปพลิเคชัน เพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลป์สำหรับนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี (เดือนฤดู รักใหม่, 2559)

นอกเหนือจากนี้ ผู้เรียนอายุ 9-11 ปี มีพัฒนาการในการเข้าใจสิ่งที่เป็นรูปธรรม สามารถจัดลำดับเวลาก่อนหลังได้ นวัตกรรมที่เหมาะสมจึงควรเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีตัวนำเรื่องเป็นดาราหรือคนดัง ซึ่งผู้เรียนรู้จัก โดยมีภาพประกอบสวยงาม เป็นบทเรียนการ์ตูน หรือใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีตัวนำเรื่อง

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยเลือกใช้นวัตกรรมการสอนประเภทหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผสมผสานกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่เชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมและการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เนื่องจากเหมาะสมสำหรับผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย โดยมีจุดประสงค์ตามแนวทางการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่ได้สังเคราะห์ ได้แก่

1. **ด้านความรู้** ผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของบริบทแต่ละพื้นที่
2. **ด้านทักษะ** ผู้เรียนต้องมีการฝึกฝนทักษะ จากการปฏิบัติ โดยเอาตนเองเข้าไปสัมผัสกับวัฒนธรรมที่แตกต่างนั้น โดยพบว่า การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติได้
3. **ด้านพฤติกรรม** ผู้เรียนต้องมีทัศนคติที่ดี ยอมรับและเข้าใจ สามารถปรับตัวใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขท่ามกลางวัฒนธรรมความแตกต่าง

การพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มการพัฒนาวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ (อรนุช, ม.ป.ป.) ดังนี้

1. การระบุปัญหา การมองเห็นปัญหาและความต้องการจะแก้ปัญหา
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาว่าจะมีประสิทธิผลอย่างไร
3. การศึกษาข้อจำกัด
4. การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม
5. การทดลองใช้
6. การเผยแพร่นำไปใช้

ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาชุดเครื่องมือการเรียนรู้ตามที่ กนกกาญจน์ ทองสงเคลี ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ และสุวิมล กฤษศยาสน์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า

การประเมินสื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วยรูปแบบกระบวนการ

1. การวิเคราะห์แบบประเมิน
2. การพัฒนาแบบประเมิน
3. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาคุณภาพ
4. การสรุปผลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์
5. การนำไปใช้

โดยงานวิจัยดังกล่าว ได้จำแนกรูปแบบการประเมินตามการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ได้แก่

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำแนกตามด้านเนื้อหา คือแบบฝึกหัด แบบทดสอบ และด้านเทคโนโลยีการศึกษา การจัดการบทเรียน การออกแบบระบบการเรียนการสอน ด้านตัวอักษร ภาพ กรัฟฟิค เทคนิคต่าง ๆ

2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามรูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
3. แบบประเมินรายการวีดิทัศน์ จำแนกตามเนื้อหา คือแบบฝึกหัด แบบทดสอบ การใช้ภาษา
4. ชุดการสอน จำแนกตามด้านเนื้อหา ด้านเทคโนโลยี การออกแบบ ด้านกิจกรรม

จากข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการประเมินนวัตกรรมประเภทชุดการเรียนรู้ โดยประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ได้แก่เนื้อหาที่นำมาใช้มีความเหมาะสม เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้ การใช้ภาษา การสื่อความหมาย ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา ด้านการออกแบบ ได้แก่ ความน่าสนใจ เหมาะสมกับระยะเวลาและสถานการณ์ วิธีและรูปแบบการนำเสนอ ด้านวัตถุประสงค์ ได้แก่ มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินผล มีความสอดคล้องกับ

เรื่องที่จะเรียนรู้ การตั้งวัตถุประสงค์ที่นำไปประเมิณผล และด้านการเรียนรู้ หรือการนำไปใช้ ได้แก่ ความสามารถในการนำไปใช้ได้จริง

**ตารางที่ 10 การสังเคราะห์การเลือกใช้นวัตกรรมการสอนให้เหมาะสมกับบริบทการใช้
ประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมทักษะการข้ามวัฒนธรรม**

นวัตกรรม	แนวคิด	จุดประสงค์	วิธีการสอน	เนื้อหาของการสอน	สื่ออุปกรณ์	
นวัตกรรม การ สอน ประวัติศาสตร์ ศิลป์ ผ่าน ความ เชื่อมโยง ของ ลำดับ เวลา ระหว่าง วัฒนธรรม ตะวันตก และ วัฒนธรรม ไทย	การสอน	ด้านความรู้		1. Pre Historic World Before 3000BCE วัฒนธรรมด้านศิลปะ	1. หนังสืออ่าน เพิ่มเติม	
	ประวัติศาสตร์	มีความรู้	เรียนรู้ผ่านการ บรรยาย	2. Ancient Egyptian 3000 BCE-700 BCE วัฒนธรรมด้าน การแพทย์สาธารณสุข	2. ชุดการ เรียนรู้ กิจกรรม	
	ศิลป์	ความเข้าใจ ในความต่าง ของ	ตามลำดับ เวลา (Timeline)		ได้แก่	
	ผ่าน	ข้าม	วัฒนธรรมที่	โดยใช้	3. การใช้	
	ความ	วัฒนธรรม	ถ่ายทอดใน	ภาพประกอบ	คอมพิวเตอร์	
	เชื่อมโยง	ผ่านการ	ผลงานศิลปะ	ให้มีความ เหมาะสมกับ ระดับ	ช่วยสอน ได้แก่ การใช้ เทคโนโลยีสื่อ ออนไลน์	
	ของ	ประวัติศาสตร์	ประวัตศาสตร์	ระดับ	3. Classical 700 BCE-500 BCE วัฒนธรรมด้านระบบ ศาสนาและความเชื่อ	ประกอบกร สอน
	ลำดับ	ศิลปะตะวันตก	สำหรับผู้เรียน ในระดับ	ประถมศึกษา	4. Middle Ages 500-1500 CE วัฒนธรรมด้าน การศึกษาและการขัด	
	เวลา	ประวัตศาสตร์	ในระดับ	ตอนปลาย	5. Renaissance 1500-1775 CE วัฒนธรรมระบบเครือ ญาติและความสัมพันธ์ ทางเพศ	
	ระหว่าง	ตอนปลาย	มีประสบการณ์ ในการศึกษา ค้นคว้าเรื่องราว และเหตุการณ์ ในอดีต	การทำ กิจกรรมศิลปะ โดยประยุกต์ จากแนวคิด ดั้งเดิมของแต่ละ ยุคสมัย		
วัฒนธรรม		ด้านพฤติกรรม				
ตะวันตก		มีความ	เน้นให้ผู้เรียน			
และ		ซาบซึ้งและ	มีส่วนร่วมกับ			
วัฒนธรรม		ทัศนคติที่ดี	กิจกรรมและ			
มไทย		ยอมรับและ	การเรียนรู้			

เข้าใจ	โดยแสดง	6. The
วัฒนธรรมที่	ความแตกต่าง	Industrialized
แตกต่าง	ระหว่าง 2	World
	วัฒนธรรม	1775-1900 CE
	เพื่อให้ผู้เรียน	วัฒนธรรมด้านระบบ
	ได้เรียนรู้และ	การเมืองและการ
	เกิดการ	ปกครอง
	ปรับตัว	7. Contemporary
		1900-Now
		วัฒนธรรมด้านระบบ
		เศรษฐกิจ

การสอนประวัติศาสตร์ในรูปแบบหนังสือสำหรับเด็กประถมนั้น มีจำนวนหลากหลาย David Hockney และ Martin Gayford ผู้เขียนหนังสือ A History of Pictures ซึ่งได้บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ผ่านรูปภาพและงานจิตรกรรม ภายหลังได้ เขียนหนังสือร่วมกับนักวาดภาพประกอบ Rose Blake ในชื่อว่า A History of Pictures for Children โดยผู้เขียนได้ออกแบบเป็นภาพวาด ประกอบร่วมกับการบรรยายผ่านผลงานในประวัติศาสตร์ศิลป์ตั้งแต่ยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน David Hockney ได้กล่าวว่า หนังสือที่เขาเขียนขึ้นไม่ได้มีเนื้อหาเหมือนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในรูปแบบดั้งเดิม แต่ยังมีการดำเนินเรื่องราวผ่านการบอกเล่าของตัวละครที่จำลองเป็นผู้เขียนขึ้น และกำหนดหัวข้อเป็นประเด็นคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของงานศิลปะในแต่ละยุคสมัย รวมทั้งให้ความสำคัญกับลำดับเวลา หรือแผนภาพ Timeline ไว้ข้างท้ายเล่ม นอกเหนือจากนี้ หนังสือยังเชื่อมโยงไปสู่คลิปวิดีโอออนไลน์ เป็นภาพ Motion Graphic ยกตัวอย่างผลงานศิลปะของแต่ละยุคสมัยในอีกด้วย

สำนักพิมพ์ A Dorling Kindersley Book (DK) ได้จัดทำหนังสือชื่อว่า Children's Book of Art โดยเรียนรู้ศิลปะผ่าน 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) Artist or Sculptor Profile 2) How Did They Do That 3) Gallery 4) Art Style ซึ่งหนังสือเล่มนี้จะบอกเล่าเรื่องราวผ่านผลงานประวัติศาสตร์ศิลป์ตามลำดับเวลา และมีกิจกรรมเสริมเป็นคำแนะนำสำหรับผู้อ่านในการสร้างสรรค์งานตามยุคสมัยนั้น

เช่นเดียวกับ Nia Gould ได้เขียนหนังสือ A History Of Art In 21 Cats เพื่อบอกเล่าเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ แสดงออกลักษณะของแต่ละยุคสมัยผ่านการวาดภาพรายละเอียดของ แมว ซึ่งมีที่มาตั้งแต่สมัยโบราณ ผู้เขียนได้บรรยายเนื้อหาในลักษณะสั้นๆ ถึงรายละเอียดของยุคสมัย และนำ

ภาพประกอบส่วนต่างๆ ของแมวมาอธิบายให้เห็นลักษณะเด่นของงานศิลปะในสมัยนั้น จากนั้นผู้เขียนยังได้เสนอลำดับเวลาของยุคสมัยประวัติศาสตร์ศิลป์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

แนวทางนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายนั้น จึงเป็นการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์โดยเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก ผ่านนวัตกรรมหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีการผสมผสานระหว่างการบอกเล่าเนื้อหา การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมศิลปะ และการใช้เทคโนโลยีสื่อออนไลน์ประกอบการสอน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

นิภากร ธาราภูมิ (2555) ศึกษา รูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา จากอาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับรูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ใน 5 ด้าน ได้แก่ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เทคนิค วิธีการ แนวความคิด รูปแบบ ของงานศิลปะ ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่า ภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น มีทักษะการค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีหลักการ และเหตุผล 2) เนื้อหาการเรียนการสอน ควรครอบคลุมทั้งแหล่งกำเนิด รูปแบบ อิทธิพลการเชื่อมต่อของแต่ละยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้สอนมาจาก เอกสาร ตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการทั้งของไทย และต่างประเทศ การไปศึกษาจากสถานที่จริง 3) วิธีดำเนินการเรียนการสอน เป็นแบบบูรณาการ ทั้งการบรรยาย อภิปราย และศึกษาด้วยตนเอง 4) สื่อการเรียนการสอน ภาพประกอบการบรรยาย ภาพถ่ายจากสถานที่จริง เอกสาร ตำราวิชาการ หรือจากทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้สื่อการสอนที่ดีที่สุด คือ การนำผู้เรียนไปศึกษาที่สถานที่จริง 5) การวัดและประเมินผล ด้านพุทธิพิสัยใช้ข้อสอบทั้งปรนัยและอัตนัย ด้านจิตพิสัยเป็นรายงาน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้านทักษะพิสัย ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์อย่างมีหลักการและเหตุผล และสามารถนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนได้

สาวิตรี บุตรเล็ก (2548) ได้ศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ตามแนวคิดแบบวิจารณ์ญาณ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 3 รอบตามเทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า 1) วัตถุประสงค์การสอน มุ่งให้ผู้เรียนบูรณาการ 2) กรอบเนื้อหาครอบคลุมด้าน ประวัติ อิทธิพลทางวัฒนธรรม และความสำคัญ 3) วิธีการสอน ใช้การสังเกต พิจารณาจาก

แหล่งข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปความ 4) การประเมินผล ใช้การตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหา และประเมินความสามารถในการสรุปความสัมพันธ์ของข้อมูลอย่างมีหลักการและเหตุผล

มนตรี วรารักษ์สัจจะ (2558) ทำการพัฒนาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์โดยใช้แผนผังกราฟิก ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคงทนและความเข้าใจในการเรียนรู้สำหรับระดับอุดมศึกษา โดยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนที่ใช้แผนผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่าภายหลังการใช้สื่อการเรียนการสอน เกิดความคงทนในการเรียนรู้เมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ และเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน อีกทั้งยังช่วยให้ลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น

เดือนฤดี รักใหม่ (2560) ศึกษาการออกแบบแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 1 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 กลุ่มวิชานิติศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 1 และนำไปสู่การออกแบบแอปพลิเคชันให้ เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 1 ที่ทันสมัย ใช้งานง่าย และสะดวกในการเข้าถึงบทเรียนผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 1 พบว่า นักศึกษามีความต้องการสื่อการเรียนการสอนที่สามารถเข้าไปเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตในลักษณะ Offline จึงนำไปสู่การออกแบบแอปพลิเคชันเป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 1 ที่มีโครงสร้างของเนื้อหาบนแอปพลิเคชัน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่เป็นเนื้อหาในบทเรียน และส่วนที่เป็นแบบทดสอบเพื่อการทบทวนบทเรียน

ทีฆกุล คำงาม และชัยรัตน์ โตศิลา (2560) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ของชัยรัตน์ โตศิลา (2555) มีขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา ตั้งสมมติฐาน กำหนดกรอบเนื้อหา ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์ และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการและแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ที่สอดคล้องนโยบายพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติ ส่งเสริมทักษะการคิด คล้ายขั้นตอนการเรียนรู้แบบมโนทัศน์ ใช้เครื่องมือวิจัยคือ แผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และแบบวัดการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกันและแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ประติมา ธีรบุรณัฏระกุล (2560) ได้ศึกษาการสร้างสรรค์งานศิลปะโดยได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปะดั้งเดิม เพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปะแรกเริ่มสมัยก่อนประวัติศาสตร์ทั้งต่างประเทศและประเทศไทย ที่จะเป็นแรงบันดาลใจให้กับศิลปินหลายคนในการใช้เป็นแนวทางการสร้างงานของตนเอง จากการศึกษาได้รวบรวมเนื้อหาและหลักฐานเอกสารผลงาน ศิลปะอนารยะ (Primitive Art) ศิลปะนาอีฟ (Naive Art) ศิลปะพื้นบ้าน (Folk Art) และศิลปะเด็ก (Child Art) ซึ่งแต่ละประเภทมีคุณสมบัติของตัวเอง แต่มีความคล้ายคลึงในด้านการแสดงออกส่วนรวม

ชลิต อธิฐโรตอง ดำเกิง โกทอง และวิลาศ โพธิสาร (2560) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์บ้านช่องแมว โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ 80/80 และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ปัญญา เทพสิงห์ (2555) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ศิลปะ ในสภาพการณ์ของกระบวนการเรียนรู้ศิลปะในบริบทสังคมและวัฒนธรรมชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ศิลปะในสถานศึกษาของรัฐ ด้านที่ส่งเสริม ได้แก่ ความรักและความถนัดทางศิลปะ การมีประสบการณ์และรับรู้ศิลปะในพื้นที่อื่นๆ ความเสียสละของผู้สอน การเห็นแบบอย่างความสำเร็จของผู้ศึกษาศิลปะอยู่ในพื้นที่ ด้านอุปสรรค ได้แก่ ความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนาที่แตกต่างกัน ความเห็นทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากรัฐไทย การตั้งพื้นที่ห่างไกลศูนย์กลางอำนาจ

สุนทรี คุณา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างหนังสือการ์ตูนเสริมประสบการณ์ ชุดวิถีชีวิตล้านนาสำหรับผู้เรียนภาษาไทยแบบข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โดยพัฒนาเป็นหนังสือการ์ตูนจำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย 1) เกิด (มือเท้าพ่อโลก) 2) บวชลูกแก้ว 3) แต่งงาน (กินแขกแต่งงาน) 4) คนรักษาคนป่วยทางล้านนา (หมอมือง) และ 5) ตาย (ชีวิตตึกต้าย) เพื่อประเมินคุณภาพและศึกษาจากความเห็นของนักเรียนและครูผู้สอนที่ใช้หนังสือเพื่อเสริมประสบการณ์ ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหนังสือการ์ตูน จำนวน 30 ข้อ แบบประเมินคุณภาพของหนังสือการ์ตูนสำหรับผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างและแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อหนังสือ

ณัฐกาญจน์ อนันทรวัน (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษา

ตอนต้น ผลการวิจัยสรุปว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม บทบาทครู บทบาทนักเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม 2) การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล 3) แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ 4) ร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ 5) ตรวจสอบพฤติกรรมกรร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ 6) แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ

ณัฐชานา มณีพุกษ์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในพหุวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ โดยศึกษาจากครูศิลปะ 5 คน นักเรียน 80 คนใช้เครื่องมือ แบบบันทึกหลักสูตรศิลปศึกษา แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอน แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน แบบสัมภาษณ์นักเรียน และแบบประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อเก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์ด้วยค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยกล่าวถึง 1) สภาพของหลักสูตรศิลปศึกษาในโรงเรียนนานาชาติมีการกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระที่แสดงถึงวัฒนธรรม มีการเสริมสร้างหลักสูตรความเข้าใจในพหุวัฒนธรรม บูรณาการศิลปะและวัฒนธรรม สื่อการสอนนำเสนอได้ดี ไม่ก่อให้เกิดอคติ และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนควรเป็นไปเพื่อเอื้อต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม บริบททางสังคม แสดงออกในรูปแบบของตนเองได้ เพื่อให้วิธีการทางศิลปะควบคู่ไปกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเจตคติที่ดี

กฤติน แก้วเอี่ยม สรัญญา จันทร์ชูสกุล อุบลวรรณ ส่งเสริม และ มานิตา ลีโทชวลิต อรรถนุพรรณ (2561) ได้ทำการพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นกระบวนการกลุ่มร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การอภิปรายที่น่าสนใจของงานวิจัยชิ้นนี้คือ การใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบวัดทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยสังเคราะห์เป็น 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) วางแผนการทำงาน 2) ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ 3) ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ผู้อื่น 4) รู้จักกาลเทศะ มีมารยาททางสังคมที่เหมาะสม 5) มีปฏิสัมพันธ์และเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นที่ดี 6) สื่อสารกับผู้อื่นด้วยภาษาและท่าทางสุภาพ เป็นมิตร 7) กล้าแสดงความคิดเห็นและเป็นผู้รับฟังที่ดี 8) เป็นผู้นำที่ให้คำชี้แนะที่ดีและเป็นผู้ตามที่ดี 9) รู้จักแก้ปัญหา และ 10) มีความรู้ในวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งแผนการเรียนรู้ผู้วิจัยได้เลือกหัวข้อ 4 เรื่อง ได้แก่ Greeting of ASEAN, National Dishes of ASEAN, Religions in ASEAN Countries และ National Costumes of ASEAN

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

เพเนโลพี จีรอฟ (Penelope Gioffre, 2012) ได้ทำการศึกษาการสอนด้วย Interactive ในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับนักศึกษา โดยใช้รูปแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ร่วมกับการเรียนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิด ผลการศึกษาพบว่าการสอนด้วยการใช้ปรับรูปแบบการนำเสนอบรรยายให้ผลมากกว่าการสอนด้วยวิธีดั้งเดิม โดยการเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝนด้วยตนเอง และยังเพิ่มคุณภาพของประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

ยงฮี ซู (Yonghee Suh, 2013) ได้ทำการศึกษาการวิจัยผ่านการใช้เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ศิลป์ในการสอนประวัติศาสตร์ โดยเป็นงานวิจัยกรณีศึกษาจากครูผู้สอนประวัติศาสตร์ใน 3 โรงเรียนของอเมริกา ที่ใช้ศิลปะในการฝึกฝน ผู้วิจัยตั้งคำถามถึงครูในโรงเรียนมัธยมที่นำศิลปะไปใช้ในการสอนประวัติศาสตร์ด้วยเหตุผลใด ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมจาก 3 แหล่ง ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต และลักษณะทางกายภาพในห้องเรียน ด้วยมีจุดประสงค์ให้ครูได้นำประวัติศาสตร์ศิลป์ไปใช้สอน เพื่อ 1) มีอารมณ์ร่วมกับช่วงวัย 2) สอนประวัติศาสตร์ และ 3) สอนควบคู่กับศิลปะในกระบวนการประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ครู 2 ใน 3 ล้มเหลวในการสอนทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ผ่านศิลปะ

โมฮัมมัด อัล-อัมรี และคณะ (Mohammad Al-Amri, Bassam N. Al-Radaideh, Fakhriya Al-Yahyai, Badar Almamari and Salman Alhajri, 2016) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศิลปินและผลงานของศิลปินเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพการสอนในศิลปศึกษา โดยใช้การวิจัยเชิงศึกษาทฤษฎีอภิปราย และวิเคราะห์แนวทางการสอน โดยการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวทางการทำงานจากศิลปินผ่านหลากหลายรูปแบบทั้ง ผลงานต้นฉบับ การทำงานในพิพิธภัณฑ์ การจัดแสดงผลงาน และการเรียนรู้จากรูปภาพ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการสอนดังกล่าวกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกมีแรงบันดาลใจในการเรียนศิลปะ พัฒนาความรู้ด้านศิลปะที่หลากหลาย พัฒนาทัศนคติ และส่งเสริมความรู้สึกสุนทรีย์ในผลงานศิลปะ

จาร์รี มาร์ติโคเนน (Jari Martikainen, 2017) ได้ทำการทดลองสอนโดยใช้ ภาพผลงาน เป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ โดยมีกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 25 คน และใช้วิธีการเรียนรู้โดยให้นักเรียนสร้างผลงานศิลปะจากบทเรียนของแต่ละยุคสมัยในประวัติศาสตร์ศิลปะ จากนั้นจะมีกระบวนการสะท้อนสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในช่วงท้าย ผลการวิจัยพบว่า ช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มและความคล่องแคล่ว มีอารมณ์ที่ชื่นชอบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลปะ

ซิทธิ ซูไรดา มาอูฟ และอลิซา โมต ซาเล และนอร์ ฟาฮานี ออทแมน (Siti Zuraida Maaruf, Aliza Mohd Salleh and Noor Farhani Othman, 2018) ได้ทำการพัฒนาบทเรียน Interactive

Module in Teaching and Learning Art History กลุ่มประชากรที่ศึกษาได้แก่ นักเรียนวิชาศิลปะ จำนวน 5 คน ครูผู้สอน 5 คน ด้วยเครื่องมือวิจัยได้แก่ บทเรียนประวัติศาสตร์ศิลปะ ผ่านโปรแกรม PowerPoint 2010 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาระบบความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ถึง ร้อยละ 93.9

ลินดา เอ็ม ปาปนิโคลัว (Linda M. Papanicolaou, 2018) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในชั้นเรียน การสอนศิลปะจากเรียนรู้จากศิลปิน (Tab) โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคือ 1) 5 นาทีเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ ควรมีการเรียนรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์เพื่อเปิดโอกาสสู่การทำกิจกรรม 2) ครูต้องมีการเคลื่อนไหว เช่นเมื่อนักเรียนถามคำถามบ่อยๆ ก็ควรหาภาพตัวอย่าง หรือวิธีที่จะทำให้เข้ามากขึ้น 3) ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นทางเลือกในการเรียนรู้ โดยวิดีโอจะได้ผลดีมากที่สุด นอกเหนือจากนี้ยังได้ให้ความเห็นว่า การเรียนจากศิลปินบางคนเช่น Vangogh Sunflowers หรือ Picasso Portraits ช่วยเสริมสร้างทักษะศิลปะและการชื่นชมความงาม แต่ไม่ใช่สิ่งที่นักเรียนต้องการ

ดิกสัน อัดัม และซาอิต อัดัม และโอซาโฟ อิกแมง (Dickson Adom, Saeed Adam and Osafo Agyemang, 2016) ได้ทำการศึกษา โดยค้นหาวิธีการแก้ไขประสิทธิภาพในการเรียนและความสนใจในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ของนักเรียนดกต่ำ จึงดำเนินการสำรวจผ่านการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การบรรยายงานวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเกลียว (The Data Analysis Spiral) ผลการวิจัยค้นพบแนวทางในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ดังต่อไปนี้ 1) The Directed Reading-Thinking Activity (D.R.T.A) 2) Question-Answer Relationship (Q.A.R) 3) Comparison Matrix 4) Acting out a Story 5) Collecting Anonymous Student Generated Questions 6X Response Cards 7) Daily Re-looping of Previously Learned Material 8) Graphic Organizers 9) Small Group 10) Paraphrasing 11) Peer Tutoring 12) Retelling 13) Using Visuals นอกจากนี้การใช้วิธีการสอนควรนำไปใช้ทั้งก่อนและหลังเพื่อเห็นผลการทดลอง รวมทั้งยังเหมาะสมสำหรับรายบุคคล เป็นคู่ หรือการทำงานกลุ่ม

โจชัว เยลเบิร์ก และเคลลี โดฮัว-วอลล์ (Joshua Yavelberg and Kelly Donahue-Wallace, 2020) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนรู้และมุมมองของนักเรียนที่มีต่อการสำรวจการเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์ผ่านการพัฒนาเกม โดยใช้กระบวนการ Project-based, Team-based และ Design-based ในการออกแบบวิจัย ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้แบบเกมแตกต่างจากแบบดั้งเดิมที่นักเรียนได้ให้ความเห็นว่าน่าเบื่อและต้องใช้เวลาท่องจำ แต่การเรียนแบบนี้ สนุก และสอดคล้องกับกระบวนการ Edutainment ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน

คริสเตียน โบโลสกี (Christin Bolewski, 2019) ได้ทำการศึกษา แนวทางการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมโดยใช้ภาพจิตรกรรมจีน ซึ่งได้ให้ความสำคัญของศิลปะตะวันตกและศิลปะตะวันออก ซึ่งผู้เขียนเพียงแค่นำเสนอแนวทางการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมโดยใช้วิดีโอแสดงการวาดภาพจิตรกรรมจีน Shan-Shui-Hua หรือภาพภูเขาแม่น้ำในรูปแบบของตะวันตก ซึ่งผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์รายบุคคลของผู้มีส่วนเข้าร่วมโดย Leng ได้กล่าวว่ามีความเข้าใจและได้รับประสบการณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

สเตฟานี ดี วีเนอร์ (Stephanie D. Weiner, 2010) ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมจะนำมาซึ่งความเห็นอกเห็นใจ มีความเป็นมนุษย์มากขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการทดลองสร้างบทเรียนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมจำนวน 2 บทเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความแตกต่างได้แก่ เพศ วัฒนธรรมเป็นต้น มีการทดสอบก่อนเรียนรู้ หลังจากกิจกรรมผู้วิจัยทำการสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เวลาเรียนศิลปะกับผู้วิจัย 40 นาทีต่อสัปดาห์ โดยมีจำนวนเชื้อชาติสเปนโปรตุเกสร้อยละ 30 แอฟริกัน อเมริกัน ร้อยละ 30 ชาวคอเคเซียน ร้อยละ 30 และอื่นๆ ร้อยละ 10 ใช้เวลาในการวิจัย 8 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยได้กล่าวถึงผลวิจัยจากการสังเกตที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสร้างเครื่องมือคือแผนการเรียนรู้ให้มีความเป็นคตินิยมหมู่ (Collectivism) โดยเลือกเนื้อหาที่เป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งพบว่าทำให้ผู้เรียนมีการช่วยเหลือกันระหว่างทำงาน

เดลิค เอเซอร์ (Delik Acer, 2014) ได้ทำการศึกษาโดยเป็นกรณีศึกษาในการนำโครงการศิลปะเพื่อการทำงานกลุ่มอย่างเป็นนานาชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบวิธีการเรียนรู้ศิลปะในกลุ่ม 9 ประเทศ และเปิดโอกาสให้นักเรียนในกลุ่มได้รู้จักวัฒนธรรมของต่างชาติ โครงการนี้ชื่อว่า The Turkey leg ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมืองของประเทศตุรกี จัดขึ้นในเมือง Ankara เมืองหลวงของประเทศ เด็กจำนวน 28 คน อายุระหว่าง 6-11 ปี กิจกรรมดังกล่าวเป็นการให้เด็กๆ ได้สร้างผลงานศิลปะในหัวข้ออาหารกลางวันผ่านวัสดุและอุปกรณ์ที่หลากหลาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อเข้าใจในวัฒนธรรมตนเอง และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานแล้วมอบให้เพื่อนร่วมชั้น เมื่อเสร็จกิจกรรมผู้วิจัยได้ตั้งคำถามสัมภาษณ์ความรู้สึกของเด็กและผู้ร่วมกิจกรรม พบว่าเด็กๆ มีความสุขที่ได้ทำกิจกรรม และมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก

ยาเรต เทสฮอม ยาชา และทาฮา ฮัสสัน โยซิฟ (Yared Teshome YaYa และ Thaha Hassan Yousif, 2014) ได้ทำการวิจัย เพื่อสำรวจนักเรียน ครูในสาขาวิชาศิลปะถึงความตระหนักและทัศนคติในเรื่องความหลากหลายของเชื้อชาติและวัฒนธรรมในประเด็นศิลปศึกษา งานวิจัยนี้ได้มุ่งเป้าหมาย

พื้นที่ Tigray Arts College หนึ่งในดินแดนทางตอนเหนือของประเทศเอธิโอเปีย เนื่องจากเป้าหมายหลักของวิทยาลัยแห่งนี้คือ ผลิตรายการที่มีความรู้และทักษะในการพัฒนาและสะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม ใน 3 สาขาวิชาคือ การแสดง ดนตรี และศิลปะ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนจำนวน 16 คน และครู 9 คน ทำการวิจัยโดยการสัมภาษณ์และตั้งคำถาม 3 ส่วนได้แก่ 1) สภาพภูมิหลัง 2) คำถามเกี่ยวกับความเข้าใจทางความหลากหลายทางวัฒนธรรมจำนวน 16 ข้อในระบบให้คะแนนและถูกผิด ส่วนสุดท้าย 3) เป็นคำถามเรื่องทัศนคติ การวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูและนักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรม เชื้อชาติของประเทศตน มีความตระหนักในเรื่องวัฒนธรรมที่แตกต่าง 2) ศิลปะมีส่วนที่ทำให้ให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและทัศนคติแง่บวกในเรื่องของความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เฟอร์นันโด โรดริกุวัล และ จอร์ดี ซอนโซนา พิกและมาเรีย แคปเดวิลลา กูทิส (Fernando Rodriguez-Valls, Jordi Solsona-Puig and Maria Capdevila-Gutierrez, 2017) ได้ทำการศึกษาวิจัยการสอนทักษะสังคมในโรงเรียนสเปน โดยการใช้ประวัติศาสตร์เป็นแนวทางการเรียนรู้ โดยการใช้รูปแบบความร่วมมือ (Collaboration Model) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถมองโลกได้ในมุมมอง 2 การเรียนรู้ ทั้งประวัติศาสตร์ และการมองอย่างคิดวิเคราะห์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยแบ่งประเด็นออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านประวัติศาสตร์ และด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยในประเด็นที่ค้นคว้า ผู้วิจัยได้ศึกษาความสำคัญและความเป็นมาของประเด็นแนวโน้มการศึกษาโลกที่เกิดขึ้น ซึ่งมีความชัดเจนในการบูรณาการเรียนรู้ที่มากกว่าการเรียนรู้เพื่อรู้ รวมทั้งเหตุการณ์ เศรษฐกิจและสังคมโลกที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดแนวโน้มการทำงานร่วมกันอย่างไม่มีกั้นเขตแดน หรือโลกไร้พรมแดน นำมาซึ่งความสำคัญของการเรียนรู้ เรียนเพื่อปฏิบัติ เรียนเพื่ออยู่ร่วมกันและ เรียนเพื่อใช้ชีวิตมากขึ้น ซึ่ง 2 ประเด็นการเรียนรู้หลัง นำมาซึ่งการปรับตัวของการศึกษาไทย ไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น

แต่การศึกษาที่ผ่านมาพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ ยังไม่ปรากฏการผนวกประวัติศาสตร์ศิลป์เข้ากับทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งจะแบ่งเป็นงานวิจัยประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งไม่ได้สอดคล้องกับ สี่เสาหลักทางการศึกษา ในขณะที่งานวิจัยในการพัฒนาทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เริ่มมีบทบาทและแพร่หลายใน 5 ปีที่ผ่านมา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย มีความเข้าใจมีความสามารถในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลเพื่อสร้างนวัตกรรม

การวิจัยในระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ โดยมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ผู้เชี่ยวชาญในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่มีประสบการณ์การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในโรงเรียน สถาบัน หรือมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 ท่าน
- 2) ผู้เชี่ยวชาญในการสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีประสบการณ์การสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 ท่าน
- 3) ผู้เชี่ยวชาญในการสอนในบริบทการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียน สถาบันหรือมหาวิทยาลัย หรือเป็นนักวิชาการ มีประสบการณ์อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 ท่าน

4) ผู้เชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ผลงาน และที่ปรึกษาด้านนวัตกรรม มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 ท่าน

ในการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 3 ด้าน จำนวนรวม 9 ท่าน ดังนี้

- 1) ผู้เชี่ยวชาญในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่มีประสบการณ์การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในโรงเรียน สถาบัน หรือมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 ท่าน
- 2) ผู้เชี่ยวชาญในการสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีประสบการณ์การสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 ท่าน
- 3) ผู้เชี่ยวชาญในการสอนในบริบทการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียน สถาบันหรือมหาวิทยาลัย หรือเป็นนักวิชาการ มีประสบการณ์อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 ท่าน
- 4) ผู้เชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ผลงาน และที่ปรึกษาด้านนวัตกรรม มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 ท่าน

2.2 การพิทักษ์สิทธิ์ตัวอย่างวิจัย

เนื่องจากในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นกระบวนการที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้วยการสัมภาษณ์การบันทึกเสียง จึงต้องมีกระบวนการพิทักษ์สิทธิ์ตัวอย่างวิจัยที่รัดกุม โดยมีสิ่งที่ต้องชี้แจงแก่ตัวอย่างวิจัยดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลการวิจัย วัตถุประสงค์ กระบวนการวิจัย การขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนา และอธิบายประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการนำผลการวิจัยไปใช้ให้ทราบ เมื่อผู้เชี่ยวชาญยินยอมพร้อมใจเข้าร่วมการวิจัย จึงติดต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ นำเอกสารข้อมูลไปให้ผู้เชี่ยวชาญรับทราบ เพื่ออนุญาตและเชิญเข้าร่วมโครงการวิจัย
- 2) เมื่อเข้าสู่โครงการวิจัย ในระหว่างการสัมภาษณ์หากผู้เชี่ยวชาญรู้สึกอึดอัดหรือรู้สึกไม่สบายใจในช่วงใดช่วงหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญมีสิทธิ์ที่จะไม่ออกความคิดเห็นใด ๆ ก็ได้ หรือแจ้งผู้วิจัยเพื่อหยุดการบันทึกเสียงเป็นระยะ ๆ หรือในระหว่างที่ตนกำลังแสดงความคิดเห็นก็ได้ และเมื่อ

ผู้วิจัยถอดเสียงบันทึกการสนทนาแล้วจะแจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบ หากผู้เชี่ยวชาญมีความประสงค์ขออ่านผลการถอดเสียงบันทึกการสนทนา สามารถขอจากผู้วิจัยได้ทุกเมื่อ

3) หากผู้เชี่ยวชาญมีความประสงค์ขอถอนตัวออกจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญสามารถแจ้งผู้วิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อผู้เชี่ยวชาญแต่อย่างใด

4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงการสนทนา ไฟล์เสียงและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจะถูกจัดเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ส่วนตัวและไม่นำขึ้นสู่ระบบออนไลน์เพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูล และไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ผู้ที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น และผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลดังกล่าวและข้อมูลอื่น ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ครู และนักเรียนภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัยเป็นเวลา 1 ปี

5) ลงพื้นที่เพื่อศึกษาภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ด้านบริหารการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และด้านนวัตกรรม

เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีตัวอย่างประเด็นการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

1) ท่านคิดว่านวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายควรเป็นไปในแนวทางใด

2) ท่านคิดว่าแนวคิดของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีลักษณะอย่างไร

3) จุดประสงค์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายคืออะไร

4) วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างไร

5) เนื้อหาของการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างไร

6) สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายคืออะไร

4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) และการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย รวมไปถึงความถูกต้องของภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย ด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และด้านการวิจัย วัดและประเมินผลทางการศึกษา

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. สรุปผลการศึกษากลับข้อมูลมาจัดสร้างนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการลงพื้นที่และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยหากเก็บข้อมูลได้จนครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจึงพิจารณายุติการเก็บข้อมูล แต่หากตัวอย่างวิจัยไม่ต้องการเข้าร่วมโครงการวิจัยหรือยุติการให้ข้อมูลระหว่างการวิจัย หรือผู้วิจัยยังได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ก็จะพิจารณาคัดเลือกตัวอย่างวิจัยอื่น ๆ เป็นตัวอย่างวิจัยเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ใช้วิธีการวิเคราะห์การจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ มาจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาคโดยการวิเคราะห์สารระบบ

2) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

การวิจัยในระยะนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย มีความเข้าใจ มีความสามารถในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีรายละเอียดดังนี้

7. การสร้างเครื่องมือวิจัย คือ นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย และแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอน

ประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยมีกระบวนการดำเนินวิจัย ดังนี้

7.1 ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในระยะที่ 1 นำมาสังเคราะห์แนวทางและรูปแบบของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

7.2 สร้างนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

7.3 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการสอน และด้านการวิจัย วัดและประเมินผลทางการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความสอดคล้องของข้อความ (IOC) และการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย รวมไปถึงความถูกต้องของภาษา เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข โดยในการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร
- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร

7.4 ตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรม โดยใช้แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยเป็นมาตรวัดมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) มีหัวข้อในการประเมิน 4 รายการ และมีข้อคำถามดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ด้านเนื้อหา

1	เนื้อหาที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
2	มีเนื้อหาสอดคล้องระหว่างด้านประวัติศาสตร์ศิลป์และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
3	ภาษาที่ใช้สื่อความหมายและเข้าใจง่าย
4	มีความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา
5	เนื้อหาสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้

ด้านการออกแบบ

6	มีการออกแบบที่ทันสมัย น่าสนใจ
7	มีความสมดุล และเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา

8	ความเหมาะสมและถูกต้องของกราฟิก ภาพประกอบ แผนภาพ แผนภูมิ
9	การออกแบบครอบคลุมแนวทางในการสอน ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรม และ การใช้สื่อเทคโนโลยี
10	วิธีการนำเสนอมีความน่าสนใจ และแสดงเนื้อหาสาระชัดเจน

ด้านวัตถุประสงค์

11	นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
12	นวัตกรรมมีความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย
13	นวัตกรรมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้
14	นวัตกรรมมีความสอดคล้องในเนื้อหาระหว่างประวัติศาสตร์ศิลป์การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
15	นวัตกรรมนี้สามารถนำไปใช้ได้จริง

ด้านการเรียนรู้

16	การจัดลำดับข้อมูลมีความถูกต้องและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้
17	ชุดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหา สามารถปฏิบัติได้
18	การใช้เทคโนโลยีในนวัตกรรม มีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้
19	นวัตกรรมสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้
20	นวัตกรรมมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม

7.5 ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย ตามคำแนะนำการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการนำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย และแบบประเมินคุณภาพของเครื่องมือไปให้ตัวอย่างวิจัย ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา โดยหากเก็บข้อมูลได้จนครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจึงพิจารณายุติการเก็บข้อมูล แต่หากตัวอย่างวิจัยไม่ต้องการเข้าร่วมโครงการวิจัย หรือยุติการให้ข้อมูลระหว่างการวิจัย หรือผู้วิจัยยังได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ก็จะพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ เป็นตัวอย่างวิจัยเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาคุณภาพของนวัตกรรม

8. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย อายุระหว่าง 10 -12 ปี

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย อายุระหว่าง 10 -12 ปี ที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ ด้านเวลา ประสบการณ์ และความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มเป็นผู้เรียนให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน มาศึกษาผลการทำกิจกรรมเหตุผลที่เลือกเด็กวัยประถมศึกษาตอนปลายเนื่องจาก ช่วงอายุ 10-12 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6) พัฒนาการของเด็กในช่วงนี้ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และทางร่างกายเข้าสู่วัยรุ่นเริ่มมีความรับผิดชอบในตนเองมากขึ้น มีช่วงความสนใจยาวขึ้น การแสดงออกทางด้านศิลปะจะแสดงออกในรูปแบบที่เหมือนจริง โดยนำสภาพแวดล้อมรอบตัวมาสร้างสรรค์งานศิลปะ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ระบุว่า การเรียนศิลปะในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานวัฒนธรรม

การพิทักษ์สิทธิตัวอย่างวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในระยะที่ 2 เป็นกระบวนการที่ต้องเก็บข้อมูลจากนักเรียนด้วยการเก็บข้อมูลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย และสัมภาษณ์นักเรียนด้วยการบันทึกเสียง จึงต้องมีกระบวนการพิทักษ์สิทธิตัวอย่างวิจัยที่รัดกุม โดยมีสิ่งที่ต้องชี้แจงแก่ตัวอย่างวิจัยดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลการวิจัย วัตถุประสงค์ กระบวนการวิจัย การขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนา รวมถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับในฐานะที่เป็นตัวอย่างวิจัย และอธิบายประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการนำผลการวิจัยไปใช้ให้ทราบ เมื่อนักเรียนยินยอมพร้อมใจเข้าร่วมการวิจัย จึงติดต่อไปยังผู้ปกครองของนักเรียน และให้นักเรียนนำเอกสารข้อมูลไปให้ผู้ปกครองของนักเรียนพิจารณาเป็นรายบุคคล เพื่ออนุญาตและเชิญเข้าร่วมโครงการวิจัย

2) เมื่อเข้าสู่โครงการวิจัย ในระหว่างการเก็บข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมและการสัมภาษณ์ หากนักเรียนรู้สึกอึดอัดหรือรู้สึกไม่สบายใจในช่วงใดช่วงหนึ่ง นักเรียนมีสิทธิ์ที่จะไม่ออกความคิดเห็น

ใด ๆ ก็ได้ หรือแจ้งผู้วิจัยเพื่อหยุดการบันทึกเสียงเป็นระยะ ๆ หรือในระหว่างที่ตนกำลังแสดงความคิดเห็นก็ได้ และเมื่อผู้วิจัยถอดเสียงบันทึกการสนทนาแล้วจะแจ้งให้นักเรียนทราบ หากนักเรียนมีความประสงค์ขออ่านผลการถอดเสียงบันทึกการสนทนา สามารถขอจากผู้วิจัยได้ทุกเมื่อ

3) หากนักเรียนมีความประสงค์ขอถอนตัวออกจากการสัมภาษณ์ นักเรียนสามารถแจ้งผู้วิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ และผลการเรียนของนักเรียน หรือด้านอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม

4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงการสนทนา ไฟล์เสียงและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจะถูกจัดเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ส่วนตัวและไม่นำขึ้นสู่ระบบออนไลน์เพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูล และไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ผู้ที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น และผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลดังกล่าวและข้อมูลอื่น ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัยเป็นเวลา 1 ปี

9. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านการสอนศิลปะในโรงเรียนประถม และด้านนวัตกรรมเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) และการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย รวมไปถึงความถูกต้องของภาษา เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข โดยในการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร
- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามตัวแปร

10. นำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย ไปทดลองใช้กับตัวอย่างขนาดเล็ก (Try Out)

11. เก็บข้อมูลผลการใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย ด้วยเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และแบบสัมภาษณ์

1) แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยการวัด 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การวัดด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) จำนวน 5 ด้าน มีจำนวน 18 ข้อประกอบด้วย

- 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
- 2) การควบคุมตนเอง
- 3) การสร้างแรงจูงใจ
- 4) การเอาใจเขามาใส่ใจเรา
- 5) ทักษะสังคม

ตอนที่ 2 การวัดด้านความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) จำนวน 2 ด้าน มีจำนวน 8 ข้อประกอบด้วย

- 1) การตระหนักรู้ทางสังคม
- 2) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

โดยมีข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวัดด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) จำนวน 18 ข้อ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง

1	ฉันรู้สึกดีใจหรือตื่นเต้นที่ได้เห็นสิ่งก่อสร้างหรือฟังเรื่องราวจากต่างประเทศ
2	ฉันไม่รู้สึกรู้สึกเป็นปัญหาเมื่อได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ
3	ฉันไม่รู้สึกรู้สึกหงุดหงิดทุกครั้งเมื่อต้องเดินทางไปต่างประเทศหรือดูวิถีทัศน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในต่างประเทศ
4	ฉันรู้สึกสนใจในเรื่องความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา

ด้านการควบคุมตนเอง

5	ฉันตั้งใจและให้ความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ
6	ฉันสามารถเปลี่ยนความรู้สึกที่ไม่ชอบให้เป็นชอบได้
7	ฉันไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้รุนแรงเมื่อต้องเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ
8	เมื่อต้องพบเจอเพื่อนหรืออยู่ในวัฒนธรรมที่ต่างฉันสามารถยอมรับได้

ด้านการสร้างแรงจูงใจ

9	ฉันยินดีที่จะมีเพื่อนต่างชาติ ชอบใจที่ได้พูดคุยกับพวกเขา และสามารถแนะนำเพื่อนต่างชาติเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง
10	ฉันอยากเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น
11	หลายครั้งที่ฉันได้รับแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมต่างชาติมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน
ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา	
13	ฉันรับฟังความคิดเห็นของคนที่มีความเชื่อแตกต่างจากฉัน
14	ฉันรู้ว่าสิ่งไหนควรทำไม่ควรทำ เมื่ออยู่กับคนต่างวัฒนธรรม
15	ฉันยอมรับได้หากมีคนแสดงความคิดเห็นต่างจากฉัน
ด้านทักษะสังคม	
17	เมื่อไม่เห็นด้วยหรือรู้สึกขัดแย้งกับการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง ฉันสามารถอธิบายเหตุผลได้
18	ฉันมีความรู้สึกดีต่อการรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง
19	หากเกิดความขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน ฉันรู้ว่าจะจัดการและแก้ไขปัญหาอย่างไร
20	ฉันคิดว่าการเรียนรู้และการใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนต่างวัฒนธรรมไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคอีกต่อไป
ตอนที่ 2 การวัดด้านความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) จำนวน 8 ข้อ	
ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม	
1	ฉันพยายามเข้าใจความรู้สึกของคนทุกคน
2	ฉันรู้สึกว่าคนทุกคนมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อสังคม
3	ฉันเข้าถึงเหตุการณ์แต่ละยุคสมัยที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล
4	ฉันรู้สึกได้ว่าความแตกต่างทางสังคมไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิต
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	
5	ฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่มีอุปสรรค
6	ฉันนึกถึงผู้อื่นอยู่เสมอ
7	ฉันมีความมั่นใจในการอยู่ร่วมกับกลุ่มที่ไม่รู้จัก
8	ฉันรู้สึกว่าตัวเองเป็นมิตรและเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย

2) แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนเรื่องนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน จำนวน 7 ข้อ ดังนี้
ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อเรื่องทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

- 1) นักเรียนคิดว่าการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมคืออะไร
- 2) นักเรียนคิดว่าการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมมีความสำคัญหรือไม่อย่างไร
- 3) นักเรียนคิดว่าอะไรเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

- 1) ความรู้สึกก่อนใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- 2) ความรู้สึกขณะใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- 3) ความรู้สึกหลังใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- 4) ความคิดเห็นที่มีต่อนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

12. รวบรวมผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนและผลจากการทดลองนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
13. วิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน เพื่อสรุปผล
14. ปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่พร้อมใช้งาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 รูปแบบนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ด้วยการเริ่มต้นศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประเด็นสังคมโลกและสังคมไทย ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย ศิลปศึกษา ประวัติศาสตร์ศิลป์ นวัตกรรมการศึกษา จากนั้นได้สังเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยได้ผลจากการศึกษาค้นคว้าร่วมกับข้อมูลสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ใน 4 ด้านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ด้านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และด้านนวัตกรรมการศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ จำนวน 3 ท่าน พบว่า เป็นเพศชาย 2 ท่าน และเพศหญิง 1 ท่าน อายุ ได้แก่ 57 ปี 42 ปี และ 38 ปี ประสบการณ์สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ได้แก่ 30 ปี 15 ปี และ 7 ปี

2. ด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 ท่าน พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 2 ท่าน อายุ 61 และ 45 ปี ประสบการณ์สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายได้แก่ 20 และ 16 ปี

3. ด้านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จำนวน 2 ท่าน พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 2 ท่าน อายุ 59 และ 31 ปี ประสบการณ์ในกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ได้แก่ 24 และ 10 ปี

4. ด้านนวัตกรรมการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 2 ท่าน พบว่า เป็นเพศชาย 1 ท่าน และเพศหญิง 1 ท่าน อายุ 44 และ 38 ปี ประสบการณ์ในนวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ 13 และ 10 ปี

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ 6 ประเด็น ได้แก่ แนวทาง แนวคิด จุดประสงค์ วิธีการสอน เนื้อหา และสื่ออุปกรณ์ ที่เหมาะสมในการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 11 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

ประเด็น สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์		
	รศ. ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล	ผศ. ดร. กิตติรินทร์ กิตติสกุล	รศ. พิษญา สุ่มจินดา
แนวทาง	“ศิลปะตะวันตกไม่ใช่การกระโดดข้ามวัฒนธรรม แต่ศิลปะครอบคลุมถึงวิถีชีวิต การเมือง การปกครอง อยู่แล้ว และวัฒนธรรมก็เป็นส่วนหนึ่ง การสอนจึงควรเป็นการบูรณาการ ไม่เน้นที่ท่องจำ ใช้แนวนักสืบ ผู้สำรวจ แล้วจะโยงเข้าหาอิทธิพลที่เกิดขึ้นเอง”	“อยากให้เครื่องมือการสอนนี้ ขยายให้เห็น texture สัมผัส ได้ทั้งสภาพแวดล้อม และมีบทสนทนา”	“ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นวิชาปรัชญา จึงควรมีการวิพากษ์วิจารณ์”
แนวคิด	“การสร้างคลิปออนไลน์ เป็นนวัตกรรมแนวการสอนใหม่ การเล่นเกมเป็นกิจกรรมแต่จะไม่มีก็ได้”	“จากประสบการณ์สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ส่วนใหญ่ ผู้เรียนจะให้ความสนใจในระยะสั้น ควรสร้างช่วงเวลาเรียนรู้ตอนท้าย เช่น คำถาม ให้เกิด Engaging ให้เห็นผลงานได้อย่างชัดเจน”	“การใช้ศิลปเป็นฐานการเรียนรู้ และเป็นจุดเด่นของศิลปะตะวันตก จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ”
จุดประสงค์	“เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น มากกว่าเป็นการเรียนเพื่อจดจำ เสริมสร้างความรู้สึก”	“เปิดโลก ทำให้เด็กได้เปิดโลก เอื้อให้คนที่ไม่เคยรู้จักศิลปะ ได้เห็นความสำคัญ”	“เสริมสร้างทักษะสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนที่หายไปจากการเรียนศิลปะทั่วไป”
วิธีการสอน	“สอนให้ตั้งข้อสังเกต และไม่เชื่อในสิ่งที่เห็น แต่เมื่อรู้ทั้งหมดต้องจุดประกายให้เขากลับแสดงออก ยกตัวอย่างเช่นการมองภาพจิตรกรรม ไม่จำเป็นว่าจะต้องเห็นว่าเหมือนกัน”	“สามารถใช้สื่อประเภท Powerpoint+Movement+ คำถาม+Interactive+Poll+ คลิปวิดีโอ”	“จัดทำในรูปแบบที่ง่าย ไม่ใช่บทเรียนน่าเบื่อ เช่น การ์ดเรียนรู้ ไม่ต้องให้เราเป็นผู้ตัดสิน อาจจะเป็นผู้นำเสนอข้อมูล แต่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น”

<p>เนื้อหา</p>	<p>“การแบ่งยุคสมัยสามารถใช้ได้ แต่การแบ่งเป็นยุคเล็ก ๆ จะไม่เหมาะกับเด็กวัยประถม ไม่จำเป็นต้องลงลึก การแบ่งเป็นกลุ่มที่เหมาะสมสามารถแบ่งเป็น ยุคโบราณ ยุคกลาง และยุคสมัยใหม่ ให้เรียนรู้แล้วสนุกมากกว่า ดังนั้นการแบ่งยุคสมัยอาจจะยากเกินไป”</p>	<p>“แบ่งยุคสมัย ด้วยความที่ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก มีหลายยุคสมัย จึงควรเลือกเฉพาะสิ่งที่ควรจะรู้จัก มีชื่อเสียงเป็นเอกลักษณ์ และสำคัญ”</p>	<p>“ไม่จำเป็นต้องทำในรูปแบบยุคสมัยดั้งเดิม เหมือนที่เคยมีมา เพราะเนื้อหาค่อนข้างมากและไม่เหมาะกับวัย ควรเน้นมุมมองของศิลปะ เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียศาสตร์ เน้นเนื้อหาร่วมสมัย ให้เห็นถึงความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงของศิลปะ”</p>
<p>สื่อและอุปกรณ์</p>	<p>“สื่อที่นำเสนอมาเหมาะสมมาก ไม่ว่าจะเป็นคลิปออนไลน์ บอร์ดเกม กิจกรรม สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง”</p>	<p>“ความคิดเห็นเกี่ยวกับ Packaging หนังสือ ศิลปะออนไลน์ หรือเกมเหมาะสม แต่ควรมี text ที่เป็นฐานข้อมูล หากคลิปวิดีโอที่เกี่ยวข้องมาเพิ่มความสนใจ”</p>	<p>“สื่อ และอุปกรณ์ที่มากเกินไปจะทำให้เด็กรู้สึกว่ายุงยากและไม่อยากเรียนและอาจเกิดความซับซ้อนมากเกินไป”</p>
<p>ข้อเสนอแนะอื่น</p>	<p>“การเมือง วรรณกรรม ดนตรี สังคมสามารถนำมาใช้เป็นเนื้อหาได้ การแบ่ง 3 ยุคจะชัดเจนกว่า แต่ไม่จำเป็นต้องเอายุคสมัยเป็นตัวตั้งก็ได้”</p>	<p>“เสริมสร้างการค้นหาความรู้เอง ด้วยเวลาที่จำกัดอาจจะต้องย่อเนื้อหาให้ผู้เรียนเพื่อเพิ่มความชัดเจนยิ่งขึ้น”</p>	<p>“หาเรื่องราวและความเชื่อมโยงที่น่าสนใจ ใน 1 บทเรียนไม่ควรมีจำนวนมากเกิน เน้นให้เข้าใจสุนทรียะเบื้องต้น ถึงจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อไป”</p>

ตารางที่ 12 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ประเด็น สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย	
	อาจารย์มนชัย พิทยวรภรณ์	ผศ. ทินกร บัวพูล
แนวทาง	“พิจารณาหลักสูตรประถมศึกษา ส่วนตัวมองว่า ถ้าเด็กได้รู้เรื่องยิ่งดี แม้จะมีเนื้อหาค่อนข้างยาก แต่ถ้าเปรียบเทียบให้เห็นรูปแบบน่าจะเข้าใจ ควรเน้นรูปภาพและการเปรียบเทียบ และการแบ่งยุคสมัยยังคงมีอยู่ ใช้การเล่าเรื่องเหมือนว่า เขาไปอยู่ในเหตุการณ์”	“เห็นด้วยว่าเป็นแนวคิดที่น่าสนใจที่แปลกใหม่ หากจะเติมให้มีสีสันคือการเรียนแบบไม่รู้สึกรู้ว่าเรียน การเชื่อมโยงเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้มีความยั่งยืน ไม่ใช่ดูหรือฟังอย่างเดียว แต่ต้องได้ลงมือทำ”
แนวคิด	“ การสอนเนื้อหาของตะวันตกค่อนข้างมีหลากหลายประเทศ ควรใช้แผนที่ หรือโมเดล 3 มิติให้เด็กรู้ว่าอยู่ตรงไหน และเน้นการบูรณาการ”	“ให้มีการเปรียบเทียบ จะช่วยทำให้เด็กเห็นภาพ เปรียบเทียบตะวันตกกับไทยในช่วงเดียวกัน”
จุดประสงค์	“ให้เด็กสามารถเอาเนื้อหาไปบูรณาการได้ การสอนที่ผ่านมามักทำเนื้อหาแยกเป็นส่วน อยากให้มีรูปแบบการเรียนผสมผสาน เพื่อให้ฝึกคิดวิเคราะห์แยกแยะ”	“ การสร้างทัศนคติที่ดี เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด คือเรียนแล้วต้องสนุกและซึมซับส่วนที่เป็นเนื้อหาได้ เป็นตัวขับเคลื่อน แรงบันดาลใจและสิ่งที่สนใจ เสริมสร้างการนำไปใช้ได้ต่อไป ต่อมาคือเนื้อหาครอบคลุมและรอบด้าน”
วิธีการสอน	“ใช้การเล่าเรื่อง เพราะเขาไม่ค่อยชอบอ่าน ให้ฟังเหมือนเป็นภาพยนตร์ จัดเนื้อหาที่น่าสนใจ”	“นำเสนอรูปแบบสั้น ๆ กระชับ เพราะจะดึงดูดความสนใจผู้เรียน แต่ไม่ใช่ว่าสั้นมาก อาจจะมีกิจกรรมหรือสิ่งเรียนรู้ประเภทอื่นร่วมด้วย”
เนื้อหา	“เน้นวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญา เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวจะทำให้เข้าใจได้มากกว่า ควรหาจุดเด่นของแต่ละยุคสมัยหรือบทเรียนที่จะนำมาสอน”	“สร้างเนื้อหาให้มีการเชื่อมโยงและบูรณาการ และครอบคลุม”
สื่อและอุปกรณ์	“ใช้ผู้เรียนเป็นเครื่องมือ ให้มีการแลกเปลี่ยน”	“ให้เป็นการเชื่อมออนไลน์บางส่วน และเด็กสามารถเปิดเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผสมผสานกับการเรียนรู้ในห้องเรียน”
ข้อเสนอแนะอื่น	“พยายามรวบสิ่งที่ดึงดูดและน่าสนใจ เนื้อหายืดหยุ่น เวลาเรียนจะน้อย ดังนั้นต้องบูรณาการ	“ให้เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสะท้อนความคิดของตนเองและนำเสนอได้”

ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ พยายามยกตัวอย่างให้เห็น”

ตารางที่ 13 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ประเด็น สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	
	อาจารย์ณวิน ต้นธนะเดชา	อาจารย์สถาพร อรุณวิลาส
แนวทาง	“ควรจรรู้ประวัติศาสตร์โลกทั้งหมด แล้วค่อยแบ่งย่อยลงมา เช่น การพูดถึงประวัติศาสตร์ศิลปะ ควรเชื่อมโยงสู่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ควรเน้นการท่องจำ แต่ให้เน้นที่ความเข้าใจ”	“เมื่อต้องบูรณาการระหว่างไทยกับต่างประเทศ ควรนำเสนอให้เด็กได้สัมผัสความรู้คู่ขนาน ใช้การเปรียบเทียบว่า ศิลปะไทยทำอะไร ศิลปะต่างประเทศทำอะไร เพราะเด็กไม่มีประสบการณ์”
แนวคิด	“ควรเน้นว่าใครทำอะไรมา ทำเพราะอะไร และส่งผลอย่างไร”	“ควรคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อม สภาพผู้เรียน”
จุดประสงค์	“ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สามารถเอาไปต่อยอดหรือพัฒนา หรือบูรณาการประยุกต์ใช้ได้จริง”	“ต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งรอบตัว รวมถึงบรรยากาศอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กสามารถเกิดความคิดและการสร้างสรรค์ได้ต่อไป”
วิธีการสอน	“การสอนด้วยการเล่า ยังใช้อยู่ได้ แต่ทำให้มีมิติมากขึ้น แต่สิ่งที่สำคัญคือต้องเชื่อมโยงสู่เรื่องใกล้ตัวให้ได้”	“ศิลปะตะวันตกมีพื้นฐานทางสังคมที่ไม่เหมือนไทย การทำให้เข้าใจไม่ใช่เรื่องง่าย นอกจากเด็กที่มีความพร้อมและการปูพื้นฐานควรทำให้เข้าใจและตีความจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่ไกลตัว”
เนื้อหา	“เนื้อหาที่เลือกมามีความเหมาะสม แต่หากเพิ่มเติมการเคลื่อนไหวอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแต่ไม่ได้รวมอยู่ในยุคหลัก และควรมีการอัปเดตข้อมูลอยู่เสมอ เพราะประวัติศาสตร์ไม่มีอะไรถูกอย่างถาวร”	“เนื้อหาที่เลือกมามีความน่าสนใจ เหมาะสำหรับวัยนี้ที่มีความกระตือรือร้น”
สื่อและอุปกรณ์	“เครื่องมือที่จะใช้ขึ้นอยู่กับบริบท แต่ควรเป็นเครื่องมือที่ทำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น เวลาที่เราให้ข้อมูลอะไรไป เด็กจะจำง่าย ลองพยายามให้น้ำหนักระหว่างสื่อหนังสือ และเทคโนโลยีเท่า ๆ กัน หนังสือที่มีมิติ เช่น ป๊อปอัพ หรือลูกเล่นจะทำให้ดึงดูดความน่าสนใจ”	“สังคมเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจต่อเด็กวัยนี้ และมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ผ่านสื่อวางแผนให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้พร้อมเพรียงและเท่าเทียมกัน ใช้เทคโนโลยีช่วยสอน ผู้สอนต้องติดตามผู้เรียนเพราะบางคนอาจไม่ได้ให้ความสนใจ”

ข้อเสนอแนะ อื่น	“ให้เลือกศาสตร์และเนื้อหาที่ใกล้ตัวกับเด็ก เพื่อให้เขามีมุมมองที่จะไปคิดกับเรื่องอื่น”	“ควรปูพื้นฐานให้ผู้เรียน อาจทำความเข้าใจหรือทำกิจกรรมกับสถานที่ภายนอก เช่น Workshop หรือเยี่ยมชมวัด โบราณสถานซึ่งในไทยได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศบางส่วน จะทำให้เกิดทักษะการสังเกต และเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ ต่อไป”
--------------------	--	---

ตารางที่ 14 สรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการศึกษา

ประเด็น สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการศึกษา	
	รศ. ดร. ประกอบ กรณีกิจ	อาจารย์ ดร. ประติมา ชาญบุรณะตระกูล
แนวทาง	“ต้องเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนหรือต่อยอดให้ดีกว่าเดิม”	“การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เด็กมีความเชื่อมโยงกับวิชาสังคม ในการข้ามวัฒนธรรมต้องรู้พื้นฐานของสังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่เราศึกษาด้วย ค่อยๆเข้าไปในวิชาศิลปะ เพราะบางเนื้อหา อาจารย์สังคมจะเอาเนื้อหา บ้านเรือนไทย สถาปัตยกรรม โบราณสถาน บางจุดสามารถที่จะเชื่อมโยงกับวิชาศิลปะได้ เรื่องของเทคโนโลยี มีแอปที่ไปไกล เช่น พิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศดูได้ทุกซอกทุกมุม ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพหรือเห็นงานศิลปะได้ชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถใช้เป็นสื่อการสอนให้ผู้เรียนได้มีสุนทรียะได้ง่ายยิ่งขึ้น ดูว่าเราจะลงลึกระดับไหน ถ้าป.6 จะมีข้อมูลความรู้ที่เป็นพื้นฐาน และค้นคว้าข้อมูลได้ด้วยตนเอง”
แนวคิด	“เน้นการตอบ โจทย์ ให้มี ความสามารถ ควบคู่กับมี ความสัมพันธ์ทาง สังคม”	“ตัวที่เป็นนวัตกรรมอาจจะมีทั้งเป็นเกม ไม่ใช่แค่บรรยาย มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เข้าไป อาจจะมีพื้นที่เป็นของไทยก่อน ที่จะมาสู่วัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เด็กยังไม่รู้จัก อาจจะไม่เลือกวัฒนธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น (ตะวันตกหรือตะวันออก) เอาแต่ในยุคของอียิปต์ หรือยุคอื่น ๆ หมายความว่า มีจุดเด่นอะไรบ้าง”
จุดประสงค์	“ยึดวัตถุประสงค์ตามคำถามการวิจัย ครอบคลุม 3 ด้านได้แก่ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม”	“น่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้เพื่อการเข้าใจความแตกต่าง เพราะต้องเกิดจากการรู้จักก่อน แต่จะรู้ได้ต้องผ่านการปฏิบัติ งานกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้จะจำได้ และมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมอื่น ๆ เหมือนที่เราจัดการสอนที่เป็นความรู้ ทักษะ และทัศนคติ”

วิธีการสอน	“Active Learning”	“ของเด็กเล็กหลากหลาย บรรยายอย่างเดียวอาจจะไม่รอด ควรเชื่อมโยงความรู้เก่า มีการถามนำ มีกิจกรรม เกมให้ลองเล่นเล็กน้อย แล้วค่อยเข้าสู่บทเรียนของเรา อาจจะมีสื่อที่เป็นเทคโนโลยีเข้ามา อาจจะมีกิจกรรมกลุ่ม ค้นคว้าข้อมูล โจทย์ที่ไม่ยากเกินไป”
เนื้อหา	“เนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมควรไปพร้อมกัน หรือเป็นรูปแบบการสอนที่มีอยู่แล้วนำมาพัฒนาให้สอดคล้อง”	“อยากให้ปูเนื้อหาของไทยด้วย ก่อนที่จะไปรู้ของคนอื่น ต้องรู้จักกิจกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม เพื่อจะเปรียบเทียบเคียง กับลำดับเวลาของต่างประเทศ จะได้เห็นความเหมือนหรือความแตกต่างทั้งด้านงานและเทคโนโลยี ทำให้เขาเห็น”
สื่อและอุปกรณ์	“หนังสือ หรือช่องทางออนไลน์ จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการทำความเข้าใจ หรือบอร์ดเกมก็ได้”	“โปรแกรม AR เพื่อดูพิพิธภัณฑ์ เจิงพาเด็กท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมมีคฤเทศก์ เอาสื่อเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เหมาะกับเด็กปัจจุบัน เช่น วิทยาศาสตร์ไปทำคล้ายแนวภาพยนตร์ แต่ไปถ่ายทำเป็นกลุ่ม เพื่อจะนำเสนอสถานการณ์ แต่เกี่ยวข้องกับศิลปะ มีการวางแผนร่วมกัน คลิปสามารถเอาไปให้คนอื่นดูต่อได้ น่าตื่นเต้น”
ข้อเสนอแนะอื่น	“ควรพัฒนาโดยเน้นบริบทให้ชัดเจน ดูกลุ่มเป้าหมายจะทำให้พัฒนานวัตกรรมได้ตรงจุดมากขึ้น”	“การประเมินผลอะไรที่เป็นรูปธรรมชัดเจน จะมีการวัดและประเมินผลอย่างไร ที่เห็นว่ามีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง ลองดูหัวข้อในการประเมินตนเองของเด็กเล็ก เช่นคำถามไม่ยาวมาก เด็กจะอ่านแล้วเข้าใจ ถ้าคำยาวมาก บางทีอาจจะงง /นวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ จะทำยังไงให้แตกต่างที่เคยมีมา ที่จะจุดเด่นของกิจกรรม ที่แปลกใหม่จากที่เคยมีมา”

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้ดังนี้

1) แนวทางของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย เนื่องด้วยนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ฯ เป็นการพัฒนาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ให้ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลายสามารถเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จึงควรคำนึงถึงวัยผู้เรียนเป็นหลัก ใช้หลักสูตรและสมรรถนะของผู้เรียนในวัย

ประถมศึกษาตอนปลายเป็นแนวทางในการพัฒนา ประกอบกับรูปแบบการเรียนรู้ควรเหมาะสมกับวัย เช่น ไม่ได้มุ่งวัดผลความรู้เพียงอย่างเดียว อีกทั้งมีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2) แนวคิดของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ออกแบบให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นต้องคำนึงถึงการเลือกใช้สื่อ ให้มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แนวคิดการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ผ่านมามีความสามารถนำมาพัฒนาต่อยอดได้ เช่น การเรียนรู้ตามลำดับเวลา แต่ควรแบ่งและจัดเนื้อหาให้เหมาะสม ไม่ยากและมากเกินไป สร้างการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการและมีความยืดหยุ่น และใช้เวลาในการเรียนรู้ที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3) จุดประสงค์ในการสอนสำหรับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย จุดประสงค์ที่สำคัญไม่ควรคำนึงถึงเพียงแค่ความรู้จากเนื้อหา แต่ควรเป็นการเสริมสร้างทัศนคติและประสบการณ์ของผู้เรียนที่มีต่อประวัติศาสตร์ศิลป์ เสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการร่วมกับองค์ความรู้อื่น พัฒนาความรู้ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ถึงที่มาวัฒนธรรมที่ส่งผลต่องานศิลปะในแต่ละยุคสมัย เรื่องราวความเป็นมา เทคนิค วิธีการ เหตุการณ์ที่ทั้งทางวัฒนธรรมและทางศิลปะที่เกิดขึ้น ด้านทักษะ มีความเข้าใจในเรื่องเทคนิค การสร้างสรรค์งานศิลปะที่หลากหลาย สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะอันเป็นพื้นฐาน และต่อยอดผ่านความคิดสร้างสรรค์ และด้านลักษณะนิสัย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่หลากหลาย เปิดประสบการณ์การเรียนรู้ และเกิดความสุนทรีย์

4) วิธีการสอนสำหรับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย วิธีการสอนยังคงใช้รูปแบบการเล่าเรื่อง แต่เพิ่มมิติและความน่าสนใจให้กับเรื่องที่เล่า โดยใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเข้ามามีส่วน อีกทั้งควรคำนึงว่าประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยเฉพาะเรื่องเล่าที่ไม่ได้อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเป็นเรื่องที่แปลกใหม่ ควรใช้วิธีทำความคุ้นเคย หรือแสดงให้เห็นผลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ศิลป์ และวัฒนธรรมคร่าว ๆ ก่อนนำไปสู่เนื้อหาจริง วางแผนหรืออาจปรับรูปแบบใหม่ เช่น หยิบยกเอาสิ่งที่น่าสนใจมาอธิบายมากกว่าที่จะเรียนตามลำดับขั้นไป ที่สำคัญอีกประการคือสุนทรียศาสตร์ คือการเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่วม และเห็นคุณค่ากับผลงานศิลปะ ที่มีเทคนิคและแนวคิดที่หลากหลาย เสริมสร้างให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ได้อภิปราย ไม่ทำให้รู้สึกว่าการเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นเรื่องที่ยากเกินไป

5) เนื้อหาของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย เนื้อหาทางประวัติศาสตร์ศิลป์มีจำนวนมหาศาล และอยู่ในระดับที่ยากเกินกว่าที่เด็กวัยประถมศึกษาจะเข้าใจจึงควรมีการคัดเลือกเนื้อหาให้เหมาะสม การเลือกประวัติศาสตร์ศิลป์ของตะวันตกจะส่งผลให้ผู้เรียนได้เห็นความแตกต่างมากที่สุด หากเทียบกับประวัติศาสตร์ศิลป์ในภูมิภาคของตน อีกทั้งเรื่องราวความเป็นมามีเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมาเกี่ยวข้อง แต่เมื่อยกประเด็นประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตกมาก็ยังคงมีเนื้อหาจำนวนมากอยู่ จึงควรมีการจัดกลุ่มเนื้อหา ซึ่งอาจเรียงลำดับตามยุคสมัย แต่ไม่จำเป็นต้องละเอียดมากเกินไป ยกประเด็นที่สำคัญ ตัวอย่างผลงาน ตัวอย่างศิลปิน ที่มีเอกลักษณ์ รวมทั้งเมื่อเป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จึงควรยกประเด็นเทียบระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรือเป็นเรื่องราวใกล้ตัวเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา

6) สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสม ด้วยการพัฒนาของการศึกษาที่มีทางเลือกการใช้สื่อค่อนข้างหลากหลาย สื่อที่เหมาะสมควรเป็นสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลายมีความอยากรู้อยากเห็น เริ่มมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งน่าจะดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้รู้สึกสนุก สร้างทัศนคติให้ผู้เรียนเหมือนได้อยู่ในเหตุการณ์เรื่องเล่า และมีส่วนเชื่อมโยงมิติทางศิลปะหลากหลายด้าน ได้แก่ ภาพ เสียง ภาพยนตร์ เคลื่อนไหว เพลงประกอบ

สามารถสรุปเป็นแผนภาพในการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แนวทาง	แนวคิด	จุดประสงค์	วิธีการสอน	เนื้อหา	สื่อและอุปกรณ์
เหมาะสมกับวัย	เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	ความรู้	เล่าเรื่อง	จัดกลุ่มเนื้อหา	เชื่อมโยงมิติ
มีการออกแบบที่ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลายสามารถเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจ	ผู้เรียนสามารถเลือกรูปแบบการการเรียนรู้ได้ หรือครูเป็นผู้แนะนำ หรือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะที่มีอิทธิพลจากสังคมและวัฒนธรรม	เล่าเรื่องให้สนุกเหมือนเป็นภาพยนตร์	จัดกลุ่มเนื้อหา อาจแบ่งเป็น ยุคสมัยหรือแนวคิด คล้ายกัน จำนวนไม่มาก จนเกินไป	เป็นสิ่งที่จับต้องได้ แต่ต้องมีมิติเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ
ดึงดูดความสนใจ		ทักษะ มีประสบการณ์ศิลปะจากการลงมือปฏิบัติ โดยนำความรู้จากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาปฏิบัติตามทักษะศิลปะ	เกิดความรู้สึก ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกต่อผลงานศิลปะ	ยกตัวอย่าง มีการยกตัวอย่างผลงาน ศิลปิน เรื่องราว	เทคโนโลยี มีการเชื่อมโยงไปสู่สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ออนไลน์
		จิตพิสัย มีความซาบซึ้งและทัศนคติที่ดี ยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตน มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่	สามารถแสดงอารมณ์และ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องได้		


```

graph TD
    A[แนวคิด] --> B[แผนการเรียนรู้]
    B --> C[สื่อ]
    B --> D[จุดประสงค์]
    B --> E[เนื้อหา]
    B --> F[วิธีการสอน]
    D --> D1[ความรู้]
    D --> D2[ทักษะ]
    D --> D3[พฤติกรรม]
    E --> E1[ประเด็นสังคม]
    E --> E2[ประวัติศาสตร์]
    F --> F1[ยุคสมัย]
    F --> F2[เรื่องเล่า]
    C --> C1[หนังสือ]
    C --> C2[ออนไลน์]
    C --> C3[เทคโนโลยี]
  
```

แผนภาพที่ 3 แผนภาพแสดงการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 รูปแบบนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้พัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยการนำข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ออกมาเป็นตารางสังเคราะห์แนวคิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม แผนภาพการสังเคราะห์แนวทางการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม แนวคิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ การสังเคราะห์การแบ่งยุคสมัยประวัติศาสตร์ศิลป์ แนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม ตารางวิเคราะห์การใช้นวัตกรรมการศึกษา การสังเคราะห์การเลือกใช้นวัตกรรมการสอนให้เหมาะสมกับบริบทการใช้ประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และสรุปแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล สามารถพัฒนารูปแบบของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้ดังต่อไปนี้

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ใช้ชื่อว่า “History of Art การเดินทางของศิลปะ” ประกอบด้วย

2.1 หนังสือประกอบการอ่าน (History of Art's Book) เป็นหนังสือขนาด B5 จำนวน 96 หน้าพิมพ์ 4 สี โดยแบ่งเป็นบทเรียน 6 บทเรียน ตามคู่มือและแผนการใช้ชุดกิจกรรม

2.2 คู่มือและแผนการใช้ชุดสื่อกิจกรรม (Manual) เป็นหนังสือขนาด B5 จำนวน 48 หน้า ประกอบด้วยคำอธิบายนวัตกรรม ที่มา แนวคิดของนวัตกรรม เนื้อหา และแผนการใช้นวัตกรรม ประกอบด้วย 6 แผน ได้แก่

- 1) Prehistoric Art บุ๊กเบิกโลกล้านปี
- 2) Ancient Egyptian ตะลุมอียิปต์โบราณ
- 3) Greek&Roman สนุกสนานกับเทพเจ้า
- 4) Renaissance ศิลปินชาวยุคทอง
- 5) Into the New Period ท่องแดนสมัยใหม่
- 6) Modern World เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น

โดยในแต่ละแผนประกอบด้วย นิยาม ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาครอบคลุมด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านวัฒนธรรม วัสดุอุปกรณ์ สำคัญ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

2.3 เกมการ์ดจับคู่ผลงานศิลปะ (Card Game) เป็นการ์ดพิมพ์ 4 สีหน้าหลัง ขนาด 4x3 นิ้ว จำนวน 40 ใบ โดยด้านหน้าเป็นภาพกราฟิกคล้ายเดียวกัน และด้านหลังแต่ละใบเป็นภาพผลงานศิลปะในแต่ละ

ละยุคสมัย พร้อมคำบรรยาย ชื่อ ยุคสมัย และศิลปิน วิธีการเล่นเกมการ์ดใช้วิธีการจับคู่ โดยกำหนดผู้เล่น 2-3 คน แจกเกมการ์ดคนละ 5 ใบแบบสุ่ม หากใครมีการ์ดที่เป็นแถบสีเดียวกัน หรือยุคสมัยเดียวกันให้วางลงและได้รับแต้มตามที่ระบุ ใครที่เกมการ์ดในมือหมดก่อนถือว่าเป็นผู้ชนะ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถใช้การ์ดเป็นภาพประกอบเนื้อหาของผลงานศิลปะในแต่ละยุคสมัย

2.4 ชุดทดลองศิลปะปฏิบัติ (Art History' Kit Play) เป็นอุปกรณ์ศิลปะที่จัดเตรียมมาไว้ประกอบการทดลองทำงานศิลปะตามแนวคิดของแต่ละยุคสมัยจำนวน 6 บทเรียน ผู้เรียนสามารถใช้อุปกรณ์เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างทันที

2.5 บทเรียนออนไลน์ (Art History Website) เป็นแพลตฟอร์มรองรับการเข้าถึงบทเรียนออนไลน์สำหรับผู้เรียน โดยสามารถสแกน QR CODE เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์ www.historyofart.com โดยภายในประกอบด้วย หนังสือ History of Art ฉบับ ebook คลิปวิดีโอบทเรียนแสดงภาพและเสียงบรรยายจำนวน 6 บทเรียน และบทเรียนส่วนเสริมรวบรวมเทคนิคศิลปะแบบต่าง ๆ จำนวน 8 บทเรียน รวมทั้งการใช้แพลตฟอร์มเว็บไซต์พิพิธภัณฑ์ออนไลน์อื่นในการแสดงภาพ และการมองเห็นเสมือนจริง (Virtual) เช่น Google Art, The Metropolitan Museum of Art, Foundation-Monet เป็นต้น

2.6 รูปแบบชุดกิจกรรม (Activities Package) เป็นองค์ประกอบรวมของนวัตกรรมทั้งหมด ใช้สำหรับบรรจุสื่อและอุปกรณ์การทำงานศิลปะอย่างเป็นระบบระเบียบ มีการจัดช่องว่าง วางอุปกรณ์ภายในแบ่งชั้น บรรจุหนังสือและคู่มือแผนการใช้ชุดสื่อกิจกรรม และบรรจุอุปกรณ์การวาดเขียนและเกมการ์ด อุปกรณ์ศิลปะจำนวน 6 ชุด

แผนภาพที่ 4 แผนภาพแสดงรูปแบบของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

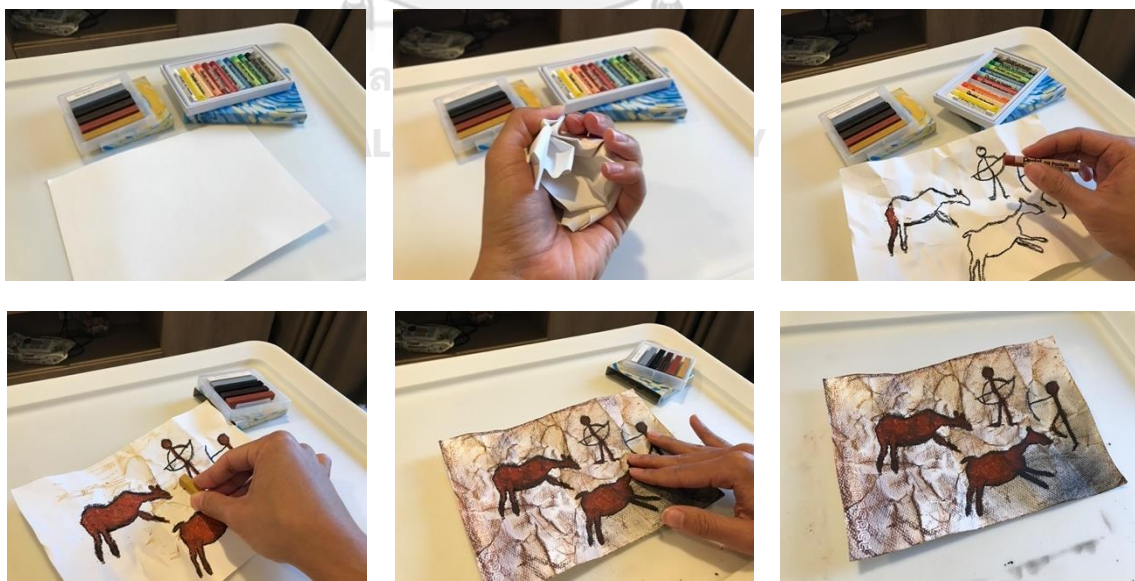
ชื่อ History of Art... การเดินทางของศิลปะ

ซึ่งผู้วิจัยได้นำนวัตกรรมนี้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน ประเมินคุณภาพโดยใช้แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม จากนั้นได้นำมาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยหลังจากการนำทดลองใช้ (Try-out) ได้มีการนำมาพัฒนาให้สมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้น โดยมีรูปแบบของนวัตกรรมเป็น 6 บทเรียน โดยปรับลดหัวข้อให้เหลือจำนวนที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามแนวทางคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้

บทเรียนที่ 1 Prehistoric Art บุ๊กเบิกโลกล้านปี

ระยะเวลาที่ศึกษา	30,000 ปีก่อนคริสตกาล
บริบทพื้นที่	ศิลปะในทวีปยุโรป ศิลปะจากถ้ำในประเทศสเปน ประเทศฝรั่งเศส
สาระสำคัญ	ด้านวัฒนธรรม เรื่องราวความเชื่อ พิธีกรรมทางศาสนา ด้านศิลปะ ภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังถ้ำ เครื่องปั้น งานประติมากรรม
เนื้อหาสาระ	<p>จุดเริ่มต้นของมนุษย์ เกิดขึ้นโดยการดำรงชีวิตอยู่คล้ายสัตว์ เพราะไม่มีความรู้ และประสบการณ์ในการใช้ชีวิต รวมทั้งการไม่มีความสามารถที่จะหาวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตให้ง่าย ดังนั้นอะไรที่ทำได้ อะไรที่อยู่ใกล้ตัวถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวันแทบทั้งสิ้น ต่อมา เมื่อมนุษย์เรียนรู้ที่จะอยู่อย่างไร จึงนำมาซึ่งการคิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนการใช้ชีวิต สิ่งเหล่านั้นคือประวัติศาสตร์ ที่เราจะได้ศึกษาความเป็นอยู่ของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่ามีวิวัฒนาการอย่างไร แล้วเกี่ยวข้องอย่างไรกับชีวิตเราในทุกวันนี้</p> <p>ประวัติศาสตร์ศิลปะ คือการศึกษาเรื่องราวความเป็นมาผ่านผลงานทางศิลปะที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น การเริ่มต้นของมนุษย์ในการนำสิ่งต่าง ๆ มาขีดเขียนจนเกิดเป็นเรื่องราว จึงนับว่ายุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์มีความสำคัญที่จะทำให้เราเห็นจุดเริ่มต้น ความเป็นอยู่ปัจจัยด้าน ต่าง ๆ ที่ส่งผลให้มนุษย์คนหนึ่งสร้างงานศิลปะ จนพัฒนามาเป็นผลงานในพิพิธภัณฑ์ที่เราได้ชื่นชม</p> <p>ศิลปะ มีการเคลื่อนไหวตลอดมา และในยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์นี้เอง ก็จะได้เห็นการเปลี่ยนแปลง และรูปแบบของงานศิลปะที่เริ่มตั้งแต่การขีดเขียนฝาผนังถ้ำ ไปจนถึงการสร้างงานศิลปะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเมื่อประมาณ 30,000 ปีก่อนคริสตกาลนี้มนุษย์เริ่มสร้างงานศิลปะจากภาพเขียนอาจเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดเหมือนการเขียนไดอารี่ รวมทั้งการถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับเรื่องราวความเชื่ออันลึกลับ</p>
ตัวอย่างผลงานศิลปะ	ภาพเขียนฝาผนังถ้ำในถ้ำอัลตามิรา ถ้ำลาสโกซ์ ประติมากรรมวินัสแห่งวิล
เลนดอร์ฟ	
เนื้อหาเพิ่มเติม	การเปรียบเทียบรูปภาพเขียนฝาผนังถ้ำของถ้ำลาสโกซ์และภาพเขียนที่คล้ายกัน
ใน	ประเทศไทย ซึ่งอยู่ที่ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี
กิจกรรมศิลปะ	การวาดภาพจำลองการเขียนภาพฝาผนังถ้ำ ด้วยสีชอล์กน้ำมันและสีชอล์กฝุ่น

บทเรียน	สาระสำคัญ	กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมศิลปะ
บทที่ 1 Prehistoric Art	วัฒนธรรม	ศิลปะ	กิจกรรมเสริม: วาดสีชอล์กลงบนภาพ
บุกเบิกโลกล้านปี (30,000 ปีก่อนคริสตกาล)	ความเชื่อ อำนาจ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ธรรมชาติ	ภาพเขียน จิตรกรรมฝาผนัง ผนังถ้ำ	สีชอล์กลงบนภาพ ฝาผนังจำลอง กิจกรรมศิลปะ: วาดภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำด้วยสีชอล์ก น้ำมัน สีชอล์กฝุ่น เป็นเรื่องราวของสัตว์ คน

กิจกรรมภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำ

บทเรียนที่ 2 Ancient Egyptian ตะลุมอียิปต์โบราณ

ระยะเวลาที่ศึกษา	5,000 ปีก่อนคริสตกาล
บริบทพื้นที่	ศิลปะในทวีปแอฟริกาใต้ อารยธรรมอียิปต์โบราณ
สาระสำคัญ อักษร	ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อเรื่องศาสนา พิธีกรรม การประดิษฐ์คิดค้นกระดาษ
เนื้อหาสาระ	<p>ด้านศิลปะ ภาพเขียนจิตรกรรมลักษณะอียิปต์ ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ศิลปะอียิปต์ เริ่มขึ้นเมื่อประมาณ 5,000 ปีก่อนคริสตกาล ด้วยการที่มีความเจริญของวัฒนธรรมทั้งด้านศิลปะและด้านแนวคิดการใช้ชีวิต รวมทั้งความยิ่งใหญ่ของการปกครองส่งผลให้วัฒนธรรมอียิปต์มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของผู้คนในบริเวณใกล้เคียง สมัยอียิปต์โบราณชาวอียิปต์ได้สร้างศิลปะที่สอดคล้องกับปรัชญา เช่น ความมีศีลธรรม และมีความเชื่อว่า ชีวิตในโลกปัจจุบันเป็นการเตรียมความพร้อมชีวิตใหม่ในโลกหน้าเชื่อว่าวิญญาณคนตายจะกลับคืนสู่ร่างเดิม โดยเฉพาะกับกษัตริย์หรือฟาโรห์ จะวางแผนวิธีการเก็บศพไว้ไม่ให้เน่าเปื่อย จึงเป็นที่มาของการทำมัมมี่ และการสร้างหีบบรรจุพระศพ การทำมัมมี่จะเป็นการเก็บรักษาศพ ไว้ในสุสานที่แข็งแรงซึ่งสร้างด้วยหิน เช่น มาสตาบา พีระมิด ซึ่งภายในจะแบ่งเป็นห้องไว้เก็บสิ่งของต่าง ๆ ลักษณะเด่นที่สำคัญของจิตรกรรมอียิปต์คือการเขียนสลักด้าน เช่น หัววาดด้านข้าง อวัยวะบนหน้าเห็นด้านข้าง ลำตัวเห็นด้านหน้า แขนและขาหันด้านข้าง เป็นต้น</p>
ตัวอย่างผลงานศิลปะ แผ่นหิน	ภาพเขียนจิตรกรรมอียิปต์ สฟิงซ์ หัวเสา ประติมากรรมพระนางเนเฟอร์ติตี ที่สลักอักษรอียิปต์ พีระมิด มาสตาบา
เนื้อหาเพิ่มเติม อักษร	ลำดับของพัฒนาการตัวอักษรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากอียิปต์ เช่นเดียวกับการกำเนิดอักษรไทย มีการเปรียบเทียบว่านักประวัติศาสตร์นำอักษรอียิปต์มาเทียบเคียงกับตัวอักษร A-Z ในปัจจุบัน
กิจกรรมศิลปะ	การวาดภาพจิตรกรรมแบบอียิปต์ด้วยดินสอ และสีไม้

บทเรียน	สาระสำคัญ	กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมศิลปะ	
บทที่ 2 Ancient Egyptian ตะลุมอียิปต์โบราณ (5,000 ปีก่อน คริสตกาล)	วัฒนธรรม ความตาย วิญญาณ ความ เชื่อเรื่องพิธีศพ การประดิษฐ์ กระดาษและ ตัวอักษร	ศิลปะ จิตรกรรมฝา ผนังใน รูปแบบ อียิปต์ที่บอก เล่าเรื่องราว ของความเชื่อ และพิธีกรรม การเขียนภาพ จิตรกรรม อียิปต์ ด้านข้าง	อารยธรรมอียิปต์ แม้ไม่ได้เกิดขึ้นที่ ศูนย์กลางยุโรป แต่ มีความยิ่งใหญ่และ เป็นเอกลักษณ์ ด้วย วิวัฒนาการด้านต่าง ๆ ทำให้มีอิทธิพลต่อ การสร้างสรรคงาน ศิลปะตะวันตกใน กาลต่อมา พิธีกรรม และความเชื่อเป็น ส่วนหนึ่งในการ สร้างสรรคงานศิลปะ เช่นเดียวกับคนไทย ที่มีการเขียนฝาผนัง บอกเล่าเรื่องราววิถี ชีวิตและศาสนา	กิจกรรมเสริม: เขียน ตัวอักษรอียิปต์เป็น ข้อความสั้น ๆ กิจกรรมศิลปะ: วาด ภาพจิตรกรรมฝา ผนังอียิปต์ใน รูปแบบหันด้านข้าง เล่าเรื่องราวที่ ต้องการสื่อสาร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กิจกรรมภาพจิตรกรรมฝาผนังอียิปต์

บทเรียนที่ 3 Greek&Roman สุนกสนานกับเทพเจ้า

ระยะเวลาที่ศึกษา	600 ปีก่อนคริสตกาล
บริบทพื้นที่ อิตาลี	ศิลปะในทวีปยุโรป โดยมีจุดเริ่มต้นที่อารยธรรมกรีกโรมัน ประเทศกรีซ และ
สาระสำคัญ ยุคนี้	ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อเรื่องเทพเจ้ามีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะใน
เนื้อหาสาระ	ด้านศิลปะ ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม กรีก รุ่งเรืองเมื่อประมาณ 600 ปีก่อนคริสตกาล ชาวกรีกมีความเชื่อเรื่องมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ เป็นศูนย์กลางของจักรวาล และเป็นเครื่องวัดความเจริญก้าวหน้าของสิ่งทั้งหลาย มีความเชื่อในเหตุผลและเคารพในความจริง เชื่อการเปลี่ยนแปลง เพราะชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ เชื่อว่าความจริงเป็นสิ่งไม่ตายตัว จินตนาการต้องแสดงออก มนุษย์เป็นตัวแทนที่ถูกถ่ายทอดจากเทพเจ้า อันเป็นความงามธรรมชาติ ชาวกรีกถือว่าเป็นนักคิด มีนักทฤษฎีมีชื่อเสียงมากมาย และเป็นที่มาของการนำไปใช้ในศาสตร์ต่าง ๆ ชาวโรมันมีความยุติธรรมและเคร่งครัดในระเบียบแบบแผน อำนาจการปกครองนำหลักการจากกรีกมาใช้ แต่นิยมสร้างสรรค์เพื่อการใช้งานอย่างแท้จริง
ตัวอย่างผลงานศิลปะ	วิหารพาเธนอน ประติมากรรม ภาชนะดินเผา สถาปัตยกรรมในสมัยโรมัน เช่น โฟรัม เอมเม โคลอสเซียม บาสซิลิกา ประตูดุซัย
เนื้อหาเพิ่มเติม	การเรียนรู้เรื่องเทพเจ้า เทพเจ้ากรีกหรือเทพโอลิมปัส มีผู้นำโดยซุส มีจุดเริ่มต้นจากเรื่องเล่าเทพกรีกโบราณ โดยแต่ละองค์เป็นตัวแทนของสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้รับการเคารพและนับถือตามอาคารบ้านเรือน เมื่อเปรียบเทียบกับไทย ซึ่งได้นำเอาเทพจากหลากหลายศาสนาเข้ามาเมื่ออิทธิพล ก็มีความนับถือและตั้งให้เทพแต่ละองค์ประจำสรรพสิ่งต่าง ๆ เช่นเดียวกัน อาทิ เช่น เทพประจำวัน
กิจกรรมศิลปะ	การปั้นภาชนะดินเผาแบบกรีกโดยใช้ดินไทย ดินญี่ปุ่น หรือดินเหนียว

บทเรียน	สาระสำคัญ		กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมศิลปะ
บทที่ 3	วัฒนธรรม	ศิลปะ	กรีกและโรมันเป็น	กิจกรรมเสริม:
Greek&Roman	ความเชื่อเรื่อง	ประติมากรรม	รากฐานของศิลปะ	ออกแบบลวดลาย
สนุกสนานกับเทพ	เทพเจ้าเป็น	และ	ตะวันตก พัฒนามา	ของภาชนะรูปแบบ
เจ้า	ศูนย์กลางนำมา	สถาปัตยกรรม	จากเหตุผลทาง	กรีก
(600 ปีก่อน	ซึ่งการ	มีความโดดเด่น	ความคิด ความ	กิจกรรมศิลปะ:
คริสตกาล)	สร้างสรรค์งาน	เด่น	ศรัทธาในเทพเจ้า	สร้างสรรค์งาน
	ศิลปะแบบ		จนนำไปสู่การ	ประติมากรรมจาก
	เคารพบูชา เทพ		ประยุกต์ใช้เพื่อการ	ดิน เป็นรูปภาชนะ
	เจ้ามีส่วนใน		ใช้งานใน	ในแบบของตัวเอง
	ชีวิตประจำวัน		ชีวิตประจำวัน เช่น	
			โล เหยือก	

กิจกรรมประติมากรรมจากดิน

บทเรียนที่ 4 Renaissance ศิลปินชาวยุคทอง

ระยะเวลาที่ศึกษา	คริสต์ศตวรรษที่ 13-16
บริบทพื้นที่	ศิลปะในทวีปยุโรป โดยมีจุดเริ่มต้นที่ประเทศอิตาลี
สาระสำคัญ	ด้านวัฒนธรรม การปกครองและความเจริญรุ่งเรืองทางสังคมมีอิทธิพลต่องานศิลปะ
เนื้อหาสาระ	<p>ด้านศิลปะ นำเอาศิลปะกรีกและโรมันมาปรับปรุง</p> <p>ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา คือการนำเอางานศิลปกรรมที่ดั่งงามในสมัยกรีกและโรมันมาปรับปรุงให้สวยงามตามแบบฉบับในสมัยนี้ จริง ๆ แล้วศิลปะในยุโรปเกิดขึ้นจากกรีกและโรมัน เพราะด้วยมีศูนย์กลางอยู่ยุโรป ด้วยเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะและแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้กรีกและโรมันถือเป็นแบบอย่างของการสร้างงานศิลปะต่อ ๆ กันมา ในยุคนี้ภายหลังจากที่โรมันได้เสื่อมลง ก็ได้ถูกนำกลับมาอีกครั้ง โดยในยุคนี้เป็นยุคที่การเมืองการปกครองรุ่งเรือง ทำให้ศิลปะได้รับการอุปถัมภ์ เราจะพบเห็นและรู้จักชื่อศิลปินที่มีชื่อเสียง โดยเริ่มต้นจากสมัยนี้ ส่วนแนวทางการสร้างสรรค์นอกจากจะนำหลักการจากกรีกโรมันมาใช้ ศิลปินที่มีชื่อเสียงแต่ละท่านยังได้คิดค้นแนวคิดและรูปแบบการทำงานศิลปะใหม่ ๆ เช่น หลักทัศนียภาพ หลักกายวิภาคศาสตร์ เหมือนที่ดาวินชีเป็นคนสร้างสรรค์ขึ้น</p>
ตัวอย่างผลงานศิลปะ	ตัวอย่างผลงานศิลปะ จาก 3 ศิลปินที่มีชื่อเสียงสำคัญ เช่น ลีโอนาร์โด ดาวินชี ซันโตร บอตติเชลลี และมิเกลันเจโล บูโอนาร์โรตี โดยภาพที่นำมายกตัวอย่าง เช่น โมนาลิซา ที่ดาวินชีวาดมีการนำหลักทัศนียภาพมาใช้ มิเกลันเจโลเป็นผู้สร้างสรรค์งานประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน นอกจากนี้ยังมีเทคนิคการเขียนภาพแบบเพรสโก ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในยุคสมัยนี้
เนื้อหาเพิ่มเติม	เรื่องราวของคริสต์ศาสนา ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ศิลปินนำมาใช้ในการเขียนภาพ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสังคม ศาสนา ประเพณี โดยเฉพาะเรื่องราวการตีความจากภาพ The Last Supper ของดาวินชี ที่เป็นการเขียนภาพพระเยซูในตอนหนึ่งของพระคัมภีร์ สะท้อนถึงวัฒนธรรมด้านอาหารการกิน ประเพณีและศาสนา
กิจกรรมศิลปะ	การจำลองเทคนิคปูนเปียกด้วยการใช้ปูนปลาสเตอร์ ผสมน้ำ นำสีระบายแต้มในขณะที่ปูนกำลังเปียกอยู่

บทเรียน	สาระสำคัญ		กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมศิลปะ
บทที่ 4	วัฒนธรรม	ศิลปะ	ยุคเรเนซองส์ เป็น	กิจกรรมเสริม: วาด
Renaissance	ศิลปะมีความ	นำเอาศิลปะ	ยุคทองของศิลปะ	ภาพสัดส่วนมนุษย์
ศิลปินชาวยุคทอง	เจริญสูงสุดตาม	กรีกโรมันมา	ตะวันตก ศิลปินเริ่ม	จากการเรียนรู้เรื่อง
(คริสต์ศตวรรษที่	ระบอบการ	ปรับปรุง มี	นำเอาวิถีชีวิตความ	กายวิภาคศาสตร์ให้
13-16)	ปกครอง ศิลปะ	ความเจริญ	เป็นอย่างมาก	ถูกต้องตามสัดส่วน
	ถูกยกย่อง มีผู้	สูงสุด ปรากฏ	สร้างสรรค์ผลงาน	กิจกรรมศิลปะ:
	อุปการะศิลปะ	ศิลปินโดด	ศิลปะ ยกตัวอย่าง	ทดลองการ
	มีความ	เด่นในด้าน	เช่น เรื่องศาสนา	สร้างสรรค์
	เจริญก้าวหน้า	ต่าง ๆ	ประเพณี อาหาร	จิตรกรรมปูนเปียก
	ในศาสตร์หลาย	เทคนิคใหม่		
	ด้าน	ถือกำเนิดขึ้น		
		เช่นการวาด		
		ภาพ		
		ทัศนียภาพ		
		จิตรกรรมปูน		

กิจกรรมจิตรกรรมปูนเปียก

บทเรียนที่ 5 Into the New Period ท่องแดนสมัยใหม่

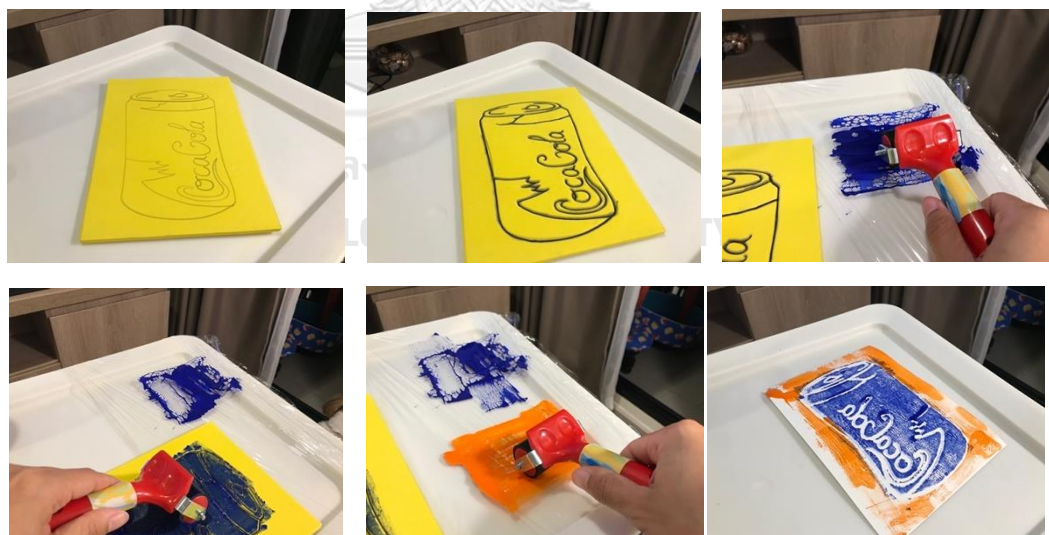
ระยะเวลาที่ศึกษา	คริสต์ศักราชที่ 1,850-1,900
บริบทพื้นที่	ศิลปะในทวีปยุโรป ประเทศฝรั่งเศส เยอรมนี
สาระสำคัญ	ด้านวัฒนธรรม อิทธิพลจากการปฏิวัติฝรั่งเศส ด้านศิลปะ ศิลปะหลากหลายแนวความคิดและรูปแบบการสร้างสรรค
เนื้อหาสาระ	ในช่วงประมาณปลาย 1,800 เรียกได้ว่าเป็นช่วงที่วงการศิลปะพัฒนาในแนวคิดที่น่าสนใจอย่างหลากหลาย ก่อนหน้านี้เราทราบกันว่ายุคฟื้นฟูศิลปวิทยา มีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เน้นภาพเหมือนจริง และในช่วงระหว่างนั้น ก็เกิดลำดับการเปลี่ยนแปลง เช่น ศิลปะที่หรูหราฟุ่มเฟือย ศิลปะที่เรียบง่ายแบบกรีก ศิลปะที่เน้นการแสดงอารมณ์ จนนำมาสู่สมัยนี้ที่ยังคงเจริญเติบโตในฝรั่งเศสและบริเวณใกล้เคียง เนื่องด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้คนให้ความสำคัญกับศิลปะ
ตัวอย่างผลงานศิลปะ	ศิลปะสำนึกนิยม ศิลปะอิมเพรสชันนิสม์ ศิลปะโพสต์อิมเพรสชันนิสม์ ศิลปะคิวบิสต์ ศิลปะฟิวริสม์ ศิลปะลัทธิเหนือจริง
เนื้อหาเพิ่มเติม	ตัวอย่างผลงานศิลปินที่มีชื่อเสียง เช่น Daumier, Monet, Van Gogh, Matisse, Munch, Picasso, Dali การปฏิวัติสังคมในยุโรปเกิดจากการที่มีชนชั้นใหม่เกิดขึ้น เป็นนายทุนที่มีความรู้และทรัพย์สิน กลุ่มคนเหล่านี้สงสัยว่าศิลปะทำไมจึงเป็นไปเพื่อชนชั้นสูง จึงมีการเรียกร้องนำมาซึ่งสิทธิมนุษยชน ให้สังคมเป็นประชาธิปไตย ศิลปะจึงเข้าถึงคนทุกกลุ่ม ในประเทศไทยก็มีการเรียกร้องการปกครองเป็นประชาธิปไตยในปี 2475 หรือที่เรียกว่าการปฏิรูปสยาม นำมาซึ่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจให้กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากขึ้น
กิจกรรมศิลปะ	การปักผ้า สร้างงานศิลปะด้วยเส้นไหม

บทเรียน	สาระสำคัญ		กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมศิลปะ
บทที่ 5 Into the New Period ท่องแดนสมัยใหม่ (คริสต์ศักราชที่ 1,850 – 1,900)	วัฒนธรรม	ศิลปะ	ศิลปะที่เกิดขึ้น	กิจกรรมเสริม: วาดภาพสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ตามแนวคิด Surrealism ศิลปะสมัยใหม่
	จุดเริ่มต้นมาจาก การได้รับ อิทธิพลการ ปฏิวัติฝรั่งเศส ทำให้เกิด แนวคิดใหม่ทาง สังคม การเมือง ศิลปะ	ศิลปะในช่วงนี้ ประกอบด้วย แนวคิดที่หลากหลาย เริ่มจากการ ยอมรับความจริง และ พัฒนามาสู่ ความรู้สึกของ ศิลปิน ไปจนถึงการ สร้างนิยาม ของศิลปะ รูปแบบใหม่	ในยุคนี้ เป็นผลจากการปฏิวัติฝรั่งเศส ทำให้เกิดแนวคิดทางสังคม การเมือง ศิลปะ และ สถาปัตยกรรม เป็นที่มาของอิสรภาพ และสิทธิเสรีภาพ มากขึ้น ศิลปะที่สะท้อนการ เปลี่ยนแปลงจาก เดิมที่เพื่อชนชั้นสูง ต่อมาถูกตีแผ่ สะท้อนชีวิตผู้คนในสังคมและทำให้ เข้าถึงผู้คนในสังคมมากขึ้น เกิดเป็น ศิลปะหลากหลาย แนวคิดตามมา	กิจกรรมศิลปะ: สร้างสรรค์งาน ศิลปะจากเทคนิค การปักผ้า

บทเรียนที่ 6 Modern World เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น

ระยะเวลาที่ศึกษา	คริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา
บริบทพื้นที่	ศิลปะในทวีปยุโรป ก่อนการเคลื่อนไหวไปที่ประเทศสหรัฐอเมริกา
สาระสำคัญ ยุคนี้	ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อเรื่องเทพเจ้ามีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะใน ด้านศิลปะ มีการเกิดของศิลปะแนวความคิดใหม่และรูปแบบที่สร้างสรรค์แปลก
ดา	
เนื้อหาสาระ	ในช่วงสุดท้ายแต่ไม่ท้ายสุดของแนวทางศิลปะ ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น สงครามโลก การปฏิรูปอุตสาหกรรม ทำให้แนวทางการสร้างสรรค์งานศิลปะเปลี่ยนไปจากเดิม แต่ความเปลี่ยนแปลงนั้นทำให้ศิลปินได้สร้างสรรค์งานศิลปะที่หลากหลายใหม่มากขึ้น ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ยุโรปเกิดเหตุการณ์หลายอย่าง ทำให้เปลี่ยนการทำงานโดยเน้นโรงงาน คนต้องอพยพ เข้ามารวมกันที่ในเมืองเพื่อทำงานโรงงาน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกจากนี้ สงครามโลกครั้งที่ 1 ยังเป็นปัจจัยนำไปสู่การที่คนในสังคมเกิดความคิดอิสระเสรี อีกทั้งยังต้องสละภัยการเมือง ถิ่นฐานความเจริญทางศิลปะจึงอยู่ที่อเมริกา เกิดเป็นแนวศิลปะที่เน้นการสะท้อนสังคม และเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น
ตัวอย่างผลงานศิลปะ	ศิลปะดาด้า ศิลปะสำแดงพลังนามธรรม ศิลปะป๊อปอาร์ต ศิลปะลวงตา ศิลปะเน้นแนวคิด
เนื้อหาเพิ่มเติม	ศูนย์กลางความเจริญของศิลปะไปเจริญอยู่ที่อเมริกา แทนยุโรป เนื่องด้วยผลพวงทางการเมือง และเศรษฐกิจ เช่น การเกิดสงคราม การปฏิรูปการปกครองอเมริกันว่าเป็นเมืองใหม่ที่มีความเจริญ นำมาซึ่งอุตสาหกรรมเครื่องจักร ทำให้เกิดศิลปะแนวใหม่ เช่นการทำภาพพิมพ์ การพิมพ์ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาวงการภาพยนตร์จนเกิดเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือที่เรียกว่า ฮอลลีวูด ศิลปะป๊อปอาร์ตเป็นหนึ่งในการสะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นศิลปะที่ล้าไปตามกระแสสังคม
กิจกรรมศิลปะ	การทำภาพพิมพ์โพลี

บทเรียน	สาระสำคัญ	กระบวนการเรียนรู้	กิจกรรมศิลปะ
บทที่ 6 Modern World	วัฒนธรรม ภายหลัง	ศิลปะ ศิลปะมีอิสระ	กิจกรรมเสริม: วาดภาพใบหน้าตนเอง
เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น (คริสต์ศักราชที่ 1,900 จนถึง ปัจจุบัน)	ความก้าวหน้าของเครื่องจักร ก่อให้เกิดวิถีชีวิตยุคใหม่ มีกระแสสังคม บริโภคเกิดขึ้น	อย่างไม่จำกัด มีรูปแบบที่แปลก แตกต่างไป จากเดิม ไม่จำกัดการ แสดงออก	อิทธิพลหลายส่วน ทั้งการปกครอง สงคราม เป็นปัจจัย ให้ศูนย์กลางศิลปะ ย้ายไปเดิไบโตที่ อเมริกา เนื่องจาก เป็นเมืองใหม่ การ เข้าถึงเทคโนโลยีทำ ให้ศิลปะเป็นไปเพื่อ กระแส ชีวิตประจำวัน

กิจกรรมภาพพิมพ์

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้นำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญใน 4 ด้านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ด้านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และด้านนวัตกรรมการศึกษา ตามที่เคยได้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาไว้ในตอนที่ 1 ประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอน

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการประเมินจากแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอน นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ จำนวน 3 ท่าน พบว่า เป็นเพศชาย 2 ท่าน และเพศหญิง 1 ท่าน อายุ ได้แก่ 57 ปี 38 ปี ประสบการณ์สอนประวัติศาสตร์ศิลป์ได้แก่ 30 ปี และ 7 ปี

2. ด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 ท่าน พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 2 ท่าน อายุ 61 และ 45 ปี ประสบการณ์สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายได้แก่ 20 และ 16 ปี

3. ด้านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จำนวน 2 ท่าน พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 2 ท่าน อายุ 59 และ 31 ปี ประสบการณ์ในกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ได้แก่ 24 และ 10 ปี

4. ด้านนวัตกรรมการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 2 ท่าน พบว่า เป็นเพศชาย 1 ท่าน และเพศหญิง 1 ท่าน อายุ 44 และ 38 ปี ประสบการณ์ในนวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ 13 และ 10 ปี

ตอนที่ 2 แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม

แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม มีเนื้อหาการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์ระดับความเหมาะสม ดังนี้

- 5 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตารางที่ 15 ตารางสรุปผลการประเมินจากแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม

ข้อ	คุณภาพของนวัตกรรม	ระดับความเหมาะสม					เฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
		5	4	3	2	1		
ด้านเนื้อหา								
1	เนื้อหาที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4	4	1			4.33	มาก
2	มีเนื้อหาสอดคล้องระหว่างด้านประวัติศาสตร์ศิลป์และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	4	5				4.44	มาก
3	ภาษาที่ใช้สื่อความหมายและเข้าใจง่าย	5	2	1	1		4.22	ปานกลาง
4	มีความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา	3	3	3			4.00	มาก
5	เนื้อหาสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้	3	5	1			4.22	มาก
เฉลี่ยรวม							4.24	มาก
ด้านการออกแบบ								
6	มีการออกแบบที่ทันสมัย น่าสนใจ	8		1			4.77	มาก
7	มีระยะเวลาในการเรียนรู้ที่เหมาะสม	4	3	2			4.22	มาก

8	ความเหมาะสมและถูกต้องของกราฟิก ภาพประกอบ แผนภาพ แผนภูมิ	4	3	2	4.22	มาก
9	การออกแบบครอบคลุมเนื้อหา ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรม และ การใช้สื่อเทคโนโลยี	6	3		4.66	มาก
10	วิธีการนำเสนอมีความน่าสนใจ และ แสดงเนื้อหาสาระชัดเจน	5	4		4.55	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม					4.48	มาก
ด้านวัตถุประสงค์						
11	นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถ ตอบสนองวัตถุประสงค์การสอน ประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	4	4	1	4.33	มาก
12	นวัตกรรมมีความเหมาะสมสำหรับกลุ่ม นักเรียน	4	4	1	4.33	มาก
13	นวัตกรรมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ และการประเมินผล	3	3	3	4.00	มาก
14	นวัตกรรมมีความสอดคล้องในเนื้อหา เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในประเทศ	5	3	1	4.44	มาก
15	นวัตกรรมนี้สามารถนำไปใช้จัดการ เรียนรู้ได้จริง	4	3	2	4.22	มาก
เฉลี่ยรวม					4.26	มาก
ด้านการเรียนรู้						
16	การจัดลำดับข้อมูลมีความถูกต้องและ เอื้อให้เกิดการเรียนรู้	3	5	2	4.55	มาก
17	ชุดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับ เนื้อหา สามารถปฏิบัติได้	3	4	2	4.11	มาก
18	การใช้เทคโนโลยีในนวัตกรรม มีส่วน ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้	6	2	1	4.55	มาก
19	นวัตกรรมสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้	5	4		4.55	มาก

20	นวัตกรรมมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม	5	4	4.11	มาก
เฉลี่ยรวม				4.37	มาก

จากตารางที่ 5 ข้างต้น สามารถสรุปผลการประเมินนวัตกรรม โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านการเรียนรู้

ด้านเนื้อหา มีระดับความเหมาะสม เฉลี่ยอยู่ที่ 4.24 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม มาก โดยมีประเด็นมีเนื้อหาสอดคล้องระหว่างด้านประวัติศาสตร์ศิลป์และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เหมาะสมมากที่สุด อยู่ที่ 4.44 ระดับความเหมาะสมมาก

ด้านการออกแบบ มีระดับความเหมาะสม เฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม มาก โดยมีประเด็นการออกแบบที่ทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมมากที่สุด อยู่ที่ 4.77 ระดับความเหมาะสมมาก

ด้านวัตถุประสงค์ มีระดับความเหมาะสม เฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม มาก โดยมีประเด็นด้านความสอดคล้องในเนื้อหาเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในประเทศ เหมาะสมมากที่สุด อยู่ที่ 4.44 ระดับความเหมาะสมมาก

ด้านการเรียนรู้ มีระดับความเหมาะสม เฉลี่ยอยู่ที่ 4.59 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม มาก โดยมีประเด็นด้านการจัดลำดับข้อมูลถูกต้องและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีในนวัตกรรม มีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และนวัตกรรมสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้ เหมาะสมมากที่สุด อยู่ที่ 4.55 ระดับความเหมาะสมมาก

หากพิจารณาในด้านต่าง ๆ จะเห็นว่า คะแนนความเหมาะสมมากที่สุดสำหรับนวัตกรรมนี้ คือด้านการเรียนรู้ เฉลี่ยอยู่ที่ 4.59 มีระดับความเหมาะสมมาก และคะแนนความเหมาะสมต่ำที่สุดสำหรับนวัตกรรมนี้ คือด้านเนื้อหา เฉลี่ยอยู่ที่ 4.24 ระดับความเหมาะสมมาก

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ในส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยสามารถแบ่งประเด็นเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 16 ตารางแสดงข้อดี และข้อปรับปรุงจากแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม

ด้านเนื้อหา	ข้อดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีกรอบเนื้อหาที่ค่อนข้างครบถ้วน 2. ตั้งชื่อเนื้อหาที่น่าสนใจ 3. มีการเสริมด้วยข้อมูลภายนอกเอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง 4. ลำดับการเคลื่อนไหวของเนื้อหาสะท้อนถึงวัฒนธรรม 5. นำเนื้อหาซับซ้อนมาปรับให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น
	ข้อปรับปรุง	<ol style="list-style-type: none"> 1. แก้ไขความแม่นยำของยุคสมัย 2. เพิ่มยุคสมัยที่เป็นรายละเอียดของไทย 3. เพิ่มส่วนที่เป็นการ์ดเกม 4. ตรวจสอบการใช้งานของ QR CODE 5. ตรวจสอบข้อมูลให้เป็นล่าสุด 6. แก้ไขข้อมูลภาพให้มีรูปแบบสากล 7. เนื้อหาในคลิปการบรรยายบางจุดไม่สัมพันธ์กัน 8. เพิ่มเนื้อหาในคลิปในส่วนของกิจกรรมช่วงท้าย
ด้านการออกแบบ	ข้อดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีสื่อที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน 2. มีกิจกรรมที่ชัดเจน 3. ภาพประกอบสวยงามน่ารัก เหมาะกับผู้เรียน 4. รูปแบบและองค์ประกอบสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย
	ข้อปรับปรุง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้ตัวอักษรที่ค่อนข้างเล็กมาก ทำให้อ่านยาก 2. ควรปรับเนื้อหาให้กระชับเนื่องจากข้อจำกัดของการพิมพ์ลงบนหนังสือและน่าจะเหมาะสมกับผู้เรียนมากกว่า 3. แก้ไขคำอธิบายในคู่มือให้ละเอียด 4. เพิ่มหน้าพักสายตา หรือแบ่งบทเรียนออกเป็นส่วน ๆ 5. คู่มือการใช้งานนวัตกรรมควรมีแผนภาพระบุรายละเอียด

ด้านวัตถุประสงค์	ข้อดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นการเปิดประสบการณ์ผู้เรียนให้เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี 2. ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง 3. ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ในการเรียน
	ข้อปรับปรุง	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการตั้งมติการเชื่อมวัฒนธรรมน้อยเกินไป ควรเพิ่มเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของศิลปะ
ด้านการเรียนรู้	ข้อดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา
	ข้อปรับปรุง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับรูปแบบบางกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียน และการทำงานในชีวิตประจำวัน 2. เนื้อหาในคลิปมีจังหวะเร็วทำให้ฟังยาก 3. ควรแนะนำว่าอุปกรณ์ศิลปะสามารถหาซื้อได้ที่ไหน เพื่อนำไปใช้สอนได้จริง 4. เปิดโอกาสให้มีการถามคำถาม

จากตารางที่ 16 ข้างต้น แสดงถึงข้อดีและข้อปรับปรุงของนวัตกรรมที่สามารถนำไปพัฒนา นวัตกรรมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีรูปแบบของนวัตกรรมดังต่อไปนี้

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

<p>แนวทาง เป็นเครื่องมือการนำประวัติศาสตร์ศิลป์มาใช้สอนนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ตามสมรรถนะและหลักสูตร เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย</p>	<p>องค์ประกอบของนวัตกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) คู่มือการใช้วัตกรรมการ อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบและวิธีใช้วัตกรรมการสอน 2) เนื้อหา เนื้อหาครอบคลุมประวัติศาสตร์ศิลป์ ตะวันตก บูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับความเป็นไทย 3) สื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือชุด History of Art การเดินทางของศิลปะ, แผ่นเกม การ์ด 2) สื่อเทคโนโลยี ได้แก่ คลิปวิดีโอ บรรยาย, QR CODE, พิพม์ภัณฑ์ออนไลน์ 3) สื่ออุปกรณ์ ได้แก่ อุปกรณ์ศิลปะ 3) การประเมินผล <ol style="list-style-type: none"> 1) ด้านความรู้ ใช้การถามคำถาม สร้าง Keyword ในการเรียนรู้ 2) ด้านทักษะ ใช้แบบการประเมินผล 			
<p>แนวคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตั้งจุดความสนใจให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน และเกิดการบูรณาการร่วม อย่างยืดหยุ่นภายใต้เวลาอันจำกัด</p>				
<p>จุดประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ความรู้ความเข้าใจ วัฒนธรรมที่ส่งผลต่องานศิลปะในแต่ละยุคสมัย เรื่องราวความเป็นมา เทคนิค วิธีการ 2) ทักษะ มีความเข้าใจในเรื่องเทคนิค การสร้างสรรค์งานศิลปะที่หลากหลาย สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะอันเป็นพื้นฐาน และต่อยอดผ่านความคิดสร้างสรรค์ 				
<p>วิธีการสอน ใช้รูปแบบการสอนเชิงบรรยายประกอบเรื่องเล่า โดยให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ได้ผ่านสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งการปฏิบัติ</p>				
<p>เนื้อหา เปรียบเทียบเนื้อหาโดยอ้างอิงประวัติศาสตร์ศิลป์ ตะวันตกร่วมกับไทย ประกอบด้วยองค์ความรู้ด้านศิลปะ และวัฒนธรรม</p>				
<p>สื่อและอุปกรณ์ สื่อหลายมิติ สามารถสัมผัส มองเห็น ได้ยิน ร่วมกับการเชื่อมโยงทางเทคโนโลยี</p>				
<p>ชุดกิจกรรม</p>	<p>หนังสือ</p>	<p>คลิปวิดีโอเสริม 8 บทเรียน</p>	<p>วัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมศิลปะ</p>	
<p>คู่มือการใช้</p>	<p>History of</p>	<p>คลิปวิดีโอ 6 บทเรียน</p>	<p>เกมการ์ด</p>	<p>QR CODE</p>

<p>การสอนแบบบรรยาย</p>	<p>การใช้เทคโนโลยี</p>	<p>เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	<p>เชื่อมโยงศิลปะตะวันตก/ไทย</p>
------------------------	------------------------	------------------------------	----------------------------------

แผนภาพที่ 5 แผนภาพแสดงรูปแบบของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย อายุระหว่าง 10 – 12 ปี ที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ ด้านเวลา ประสบการณ์ และความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มเป็นผู้เรียนให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 10 – 12 ปี มีความพร้อมด้านการเรียนรู้ และเนื่องด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินในยุคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ทำให้การเรียนการสอนต้องปรับรูปแบบเป็นการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ นักเรียนในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลออนไลน์ การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าออนไลน์ ซึ่งการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้ผลการทดลองดังนี้

1) ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้นำเอานวัตกรรมการสอน ปรับรูปแบบเป็นการเรียนรู้ออนไลน์ โดยเรียนรู้ผ่านระบบ Cud Smart School ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ในพื้นที่ดังกล่าวผู้สอนสามารถแนบเอกสารและสื่อประกอบการสอน รวมทั้งสร้างห้องเรียนออนไลน์แบบเผชิญหน้าด้วยโปรแกรม Zoom โดยผู้วิจัยได้มีการแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 6 ครั้ง ตามบทเรียนในนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

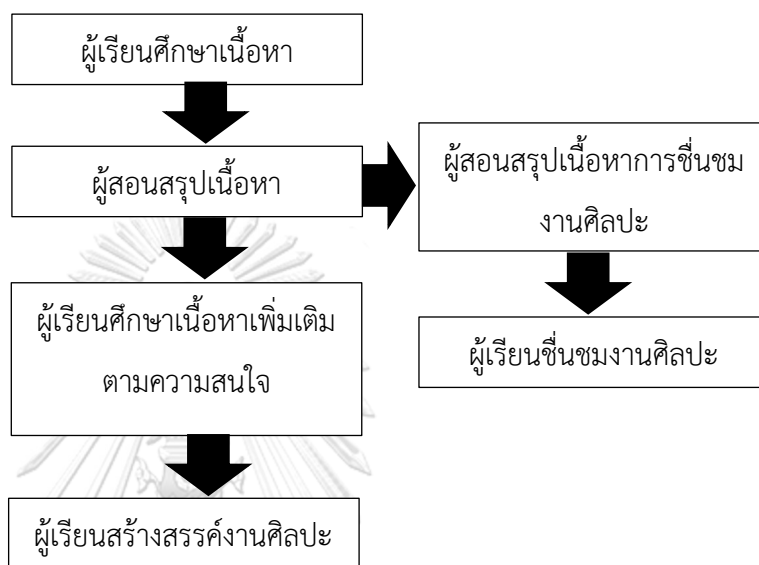
ตารางที่ 17 ตารางการนำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ไปใช้

ครั้งที่	เนื้อหาการเรียนรู้ (ผู้สอน)	เนื้อหาการเรียนรู้ (ผู้เรียน)	กิจกรรมศิลปะ
1	<p>- ผู้สอนดำเนินปฐมนิเทศผู้เรียนถึงเนื้อหาสาระ และองค์ประกอบในรายวิชา รวมทั้งการอธิบายกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทราบ</p> <p>- ผู้สอนดำเนินการสอนแบบสรุปเนื้อหา บทเรียนที่ 1 Prehistoric Art บุกเบิกโลก ล้านปี และบทเรียนที่ 2 Ancient Egyptian ตะลุม อียิปต์โบราณ</p> <p>- ผู้สอนสรุปเนื้อหา และมอบหมายงานส่วนกิจกรรมศิลปะให้นักเรียนปฏิบัติ</p>	<p>- ผู้เรียนศึกษาบทเรียนที่ 1 Prehistoric Art บุกเบิกโลก ล้านปี และบทเรียนที่ 2 Ancient Egyptian ตะลุม อียิปต์โบราณ จากคลิปวิดีโอด้วยตนเอง</p> <p>- ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากหนังสือ History of Art การเดินทางของศิลปะ ด้วยตนเอง</p> <p>- ผู้เรียนสร้างสรรค์งานศิลปะตามคำแนะนำในแต่ละกิจกรรม</p>	<p>- กิจกรรมจากบทเรียนที่ 1 Prehistoric Art บุกเบิกโลก ล้านปี : สร้างสรรค์จิตรกรรมฝาผนัง</p> <p>- กิจกรรมจากบทเรียนที่ 2 Ancient Egyptian ตะลุมอียิปต์โบราณ : สร้างสรรค์งานจิตรกรรมฝาผนังอียิปต์</p>
2	<p>- ผู้สอนดำเนินการสอนแบบสรุปเนื้อหา บทเรียนที่ 3 Greek&Roman สนุกสนานกับเทพเจ้า และบทเรียนที่ 4 Renaissance ศิลปินชาวยุคทอง</p> <p>- ผู้สอนดำเนินการสอนเรื่อง “รู้จักกับศิลปิน”</p> <p>- ผู้สอนสรุปเนื้อหา และมอบหมายงานส่วนกิจกรรมศิลปะให้นักเรียนปฏิบัติ</p>	<p>- ผู้เรียนศึกษาบทเรียนที่ 3 Greek&Roman สนุกสนานกับเทพเจ้า และบทเรียนที่ 4 Renaissance ศิลปินชาวยุคทอง จากคลิปวิดีโอด้วยตนเอง</p> <p>- ผู้เรียนศึกษาเทคนิคศิลปะ ได้แก่ 1) Basic Drawing 2) Portrait Drawing 3) Anime Drawing และ 4) Water Color จากคลิปวิดีโอตามความสนใจ</p>	<p>- กิจกรรมจากบทเรียนที่ 3 Greek&Roman สนุกสนานกับเทพเจ้า : ประติมากรรมภาชนะดินเผา</p> <p>- กิจกรรมจากบทเรียนที่ 4 Renaissance ศิลปินชาวยุคทอง : จิตรกรรมปูนเปียก</p>

		- ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามคำแนะนำในแต่ละกิจกรรม	
3	- ผู้สอนดำเนินการสอนแบบสรุปเนื้อหา บทเรียนที่ 5 Into the New Period ท่องไปในโลกสมัยใหม่ และบทเรียนที่ 6 Modern World เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น	- ผู้เรียนศึกษาบทเรียนที่ 5 Into the New Period ท่องไปในโลกสมัยใหม่ และบทเรียนที่ 6 Modern World เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น จากคลิปวิดีโอด้วยตนเอง	- กิจกรรมจากบทเรียนที่ 5 Into the New Period ท่องไปในโลกสมัยใหม่ : การปักผ้า
	- ผู้สอนสรุปเนื้อหา และมอบหมายงานส่วนกิจกรรมศิลปะให้นักเรียนปฏิบัติ	- ผู้เรียนศึกษาเทคนิคศิลปะ ได้แก่ 1) Printing 2) Poster Color 3) Clay Sculpture 4) Perspective จากคลิปวิดีโอตามความสนใจ	- กิจกรรมจากบทเรียนที่ 6 Modern World เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น : การทำภาพพิมพ์
4	- ผู้สอนสรุปเนื้อหาทั้งหมดเป็นแผนภาพ และอภิปรายร่วมกับนักเรียน	- ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์งาน Art Project สร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามความสนใจ	- กิจกรรม Art Project สร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามความสนใจ
5	- ผู้สอนดำเนินการสอนเรื่องการชื่นชมงานศิลปะ (ตามแนวคิดศิลปะวิจารณ์)	- ผู้เรียนชื่นชมงานศิลปะ และฝึกฝนการเขียนชื่นชมงานศิลปะ (ตามแนวคิดศิลปะวิจารณ์)	- กิจกรรม ชื่นชมงานศิลปะ (ตามแนวคิดศิลปะวิจารณ์)
6	- ผู้สอนดำเนินการสอน โดยให้ผู้เรียนได้นำเสนองาน Art Project	- ผู้เรียนนำเสนอผลงาน Art Project ของตนเอง	-

จากตารางข้างต้น ผู้วิจัยได้นำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ไปใช้สอนในรูปแบบออนไลน์ โดยแบ่งการเรียนรู้เป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ผู้สอนดำเนินการสอนด้วยการเรียนออนไลน์แบบเผชิญหน้าผ่านโปรแกรม Zoom และ

ส่วนที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากคลิปวิดีโอด้วยตนเอง นอกเหนือจากนี้ยังมีส่วนที่ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มขึ้นมา จากทั้งการปรับปรุงนวัตกรรมหลังจากได้รับการประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองใช้ ทำให้มี แผนภาพของการนำนวัตกรรมไปใช้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 6 แสดงกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ผ่านนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การนำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับ ประถมศึกษาตอนปลาย ไปทดลองใช้ในการสอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงมีขั้นตอน รูปแบบการสอนดังนี้ 1) ผู้เรียนเป็นหลักในการเรียนรู้ ศึกษาเนื้อหาผ่านสื่อการเรียนรู้จากสื่อประเภท หนังสือออนไลน์ คลิปวิดีโอบรรยายเนื้อหา และการทำกิจกรรมศิลปะด้วยแนวคิดของประวัติศาสตร์ ศิลป์แต่ละยุคสมัย 2) ผู้สอนมีหน้าที่สรุปเนื้อหาอย่างกระชับ เพื่อสร้างความเข้าใจในบทเรียน และ สรุปเนื้อหาเสริมเรื่องการชื่นชมงานศิลปะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการชมงานศิลปะที่ถูกต้อง 3) ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมด้วยตนเอง อันได้แก่ แนวทางศิลปะอื่นนอกเหนือจากที่ผู้สอนระบุ และคลิปวิดีโอเทคนิคการสร้างสรรคศิลปะ จำนวน 8 เรื่องที่ผู้สอนได้อัพโหลดไว้ โดยส่วนนี้ผู้สอน ไม่ได้บังคับผู้เรียน แต่ให้เลือกรับชมสื่อด้วยความสมัครใจและความสนใจ และ 4) ผู้เรียนเลือก

สร้างสรรค์งานศิลปะโดยได้รับแรงบันดาลใจจากบุคคลมีประวัติศาสตร์ศิลปะที่ได้เรียนรู้ ตามความสนใจของตนเอง อย่างมีแนวคิดและกระบวนการ

2) ผลของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จากการสอนนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยได้นำแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ไปให้นักเรียนได้ทดสอบก่อนและหลังทำกิจกรรม สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 18 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ผลค่าเฉลี่ยรวมคะแนนแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	n	\bar{x}	S.D.	t-test	sig
ก่อนเรียน	30	3.72	.47	12.14	.000
หลังเรียน	30	4.12	.61		

เมื่อนำค่าเฉลี่ยรวมคะแนนแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่ได้ผ่านการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย มาเปรียบเทียบกับกันพบว่า ผลคะแนนแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพนักเรียน

ข้อมูลสถานภาพของนักเรียนแบ่งเป็นประเด็นด้านเพศ พบว่า เพศชาย 18 คน (ร้อยละ 60) เพศหญิง 12 คน (ร้อยละ 40) ด้านเชื้อชาติ พบว่า เชื้อชาติไทย 30 คน (ร้อยละ 100) ด้านศาสนา พบว่า ศาสนาพุทธ 27 คน (ร้อยละ 90) ศาสนาคริสต์ 3 คน (ร้อยละ 10) ด้านประสบการณ์ท่องเที่ยวในต่างประเทศ พบว่า ไม่เคย 25 คน (ร้อยละ 83.3) เคย 5 คน (ร้อยละ 16.7) ด้านประสบการณ์ในการรับชมวิดีโอทัศน์หรือสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในต่างประเทศ ไม่เคย 25 คน (ร้อยละ 83.3) เคย 5 คน (ร้อยละ 16.7) และด้านอายุ 10 ปี 29 คน (ร้อยละ 96.7) 11 ปี 1 คน (ร้อยละ 3.33)

ตอนที่ 2 การวัดด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) จำนวน 18 ข้อ

ข้อ	ความฉลาดทางอารมณ์	คะแนนเฉลี่ย		ความแตกต่าง
		ก่อนเรียน	หลังเรียน	
ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง				
1	ฉันรู้สึกดีใจหรือตื่นเต้นที่ได้เห็นสิ่งก่อสร้างหรือฟังเรื่องราวจากต่างประเทศ	4	4	เท่าเดิม
2	ฉันไม่รู้สึกรึเป็นปัญหาเมื่อได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ	4	4	เท่าเดิม
3	ฉันไม่รู้สึกรึหงุดหงิดทุกครั้งเมื่อต้องเดินทางไปต่างประเทศหรือดูวิดีโอที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในต่างประเทศ	1	5	สูงขึ้น
4	ฉันรู้สึกสนใจในเรื่องความหลากหลายของเชื้อชาติศาสนา	3	4	สูงขึ้น
ด้านการควบคุมตนเอง				
5	ฉันตั้งใจและให้ความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ	4	4	เท่าเดิม
6	ฉันสามารถเปลี่ยนความรู้สึกที่ไม่ชอบให้เป็นชอบได้	4	4	เท่าเดิม
7	ฉันไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้รุนแรงเมื่อต้องเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ	2	5	สูงขึ้น
8	เมื่อต้องพบเจอเพื่อนหรืออยู่ในวัฒนธรรมที่ต่างฉันสามารถยอมรับได้	4	4	เท่าเดิม
ด้านการสร้างแรงจูงใจ				
9	ฉันยินดีที่จะมีเพื่อนต่างชาติ พวกเขาและสามารถแนะนำเพื่อนต่างชาติเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง	4	4	เท่าเดิม
10	ฉันอยากเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น	3	4	สูงขึ้น
11	หลายครั้งที่ฉันได้รับแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมต่างชาติมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4	5	สูงขึ้น

ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา				
12	ฉันรับฟังความคิดเห็นของคนที่มีความเชื่อแตกต่างจากฉัน	4	4	เท่าเดิม
13	ฉันรู้ว่าสิ่งไหนควรทำไม่ควรทำเมื่ออยู่กับคนต่างวัฒนธรรม	4	4	เท่าเดิม
14	ฉันยอมรับได้หากมีคนแสดงความคิดเห็นต่างจากฉัน	4	4	เท่าเดิม
ด้านทักษะสังคม				
15	เมื่อไม่เห็นด้วยหรือรู้สึกขัดแย้งกับการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง ฉันสามารถอธิบายเหตุผลได้	4	4	เท่าเดิม
16	ฉันมีความรู้สึกดีต่อการรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง	4	4	เท่าเดิม
17	หากเกิดความขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน ฉันรู้ว่าจะจัดการและแก้ไขปัญหอย่างไร	4	4	เท่าเดิม
18	ฉันคิดว่าการเรียนรู้และการใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนต่างวัฒนธรรมไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคอีกต่อไป	4	4	เท่าเดิม

ตอนที่ 3 การวัดด้านความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) จำนวน 8 ข้อ

ข้อ	ความฉลาดทางสังคม	คะแนนเฉลี่ย		ความหมาย
		ก่อนเรียน	หลังเรียน	
ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม				
1	ฉันพยายามเข้าใจความรู้สึกของคนทุกคน	4	4	เท่าเดิม
2	ฉันรู้สึกว่าคุณค่าและมีประโยชน์ต่อสังคม	4	4	เท่าเดิม
3	ฉันเข้าถึงเหตุการณ์แต่ละยุคสมัยที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล	4	5	สูงขึ้น
4	ฉันรู้สึกได้ว่าความแตกต่างทางสังคมไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิต	4	4	เท่าเดิม
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม				

5	ฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่มีอุปสรรค	4	4	เท่าเดิม
6	ฉันนึกถึงผู้อื่นอยู่เสมอ	4	4	เท่าเดิม
7	ฉันมีความมั่นใจในการอยู่ร่วมกับกลุ่มที่ไม่รู้จัก	3	5	สูงขึ้น
8	ฉันรู้สึกกว่าตัวเองเป็นมิตรและเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	4	4	เท่าเดิม

จากแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมโดยมีค่าเฉลี่ยหลังเรียน 4.12 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน 3.72 ส่วนในประเด็นรายละเอียดพบว่า ตอนที่ 2 การวัดด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) มีผลคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ได้แก่ หัวข้อ 1) ฉันไม่รู้สึกหงุดหงิดทุกครั้งเมื่อต้องเดินทางไปต่างประเทศหรือควิติตักซ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในต่างประเทศ และ 2) ฉันรู้สึกสนใจในเรื่องความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา ต่อมาด้านการควบคุมตนเอง ได้แก่ หัวข้อฉันไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้รุนแรงเมื่อต้องเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ หัวข้อ 1) ฉันอยากเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น 2) หลายครั้งที่ฉันได้รับแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมต่างชาติมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเราและ ด้านทักษะสังคมมีผลคะแนนเฉลี่ยเท่าเดิม

ส่วนผลคะแนนเฉลี่ยในตอนที่ 3 การวัดด้านความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) มีผลคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการตระหนักรู้สังคม ได้แก่ หัวข้อฉันเข้าถึงเหตุการณ์แต่ละยุคสมัยที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล และด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ หัวข้อฉันมีความมั่นใจในการอยู่ร่วมกับกลุ่มที่ไม่รู้จัก

ผลของแบบสัมภาษณ์ผู้เรียนจากการสอนนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิจัยในส่วนนี้ได้จากการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนจากการสอนนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยมีผลสรุปได้ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยมีประเด็นการให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อเรื่องทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ประเด็นแรก ผู้เรียนเข้าใจความหมายของวัฒนธรรมว่าอย่างไร ผู้เรียนส่วนใหญ่คิดว่า วัฒนธรรมคือเรื่องของอาหาร ภาษา การแต่งกาย การแสดง สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน รองลงมาคิดว่าเป็นสิ่งที่แตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศ และคิดว่ามีการพัฒนามาจากปัจจัยบางอย่าง เช่น ศาสนา ประเด็นที่สอง ผู้เรียนคิดว่าการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร ผู้เรียนส่วนใหญ่คิดว่า มีความสำคัญมาก โดยให้เหตุผลว่า ทำให้ทราบถึงที่มาของการใช้ชีวิตและวิวัฒนาการศิลปะ และคิดว่าทำให้เข้าใจความเป็นอยู่ของคนในแต่ละวัฒนธรรม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อกิจกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ประเด็นแรก ความรู้สึกก่อนใช้นวัตกรรม ผู้เรียนคิดว่าการเรียนศิลปะทั่วไปคือการเรียนวาดภาพ ประเด็นต่อมา ความรู้ของผู้เรียนขณะใช้นวัตกรรม ผู้เรียนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า รู้สึกว่าการเรียนในลักษณะนี้แตกต่างจากวิชาศิลปะที่เคยมีมา เช่น ปกติจะเรียนเกี่ยวกับวาดรูประบายสี แต่เมื่อนำประวัติศาสตร์และศิลปะมารวมกันจึงทำให้เข้าใจที่มาของศิลปะในยุคต่าง ๆ มากขึ้น และรู้สึกสนุกมากขึ้น รองลงมาผู้เรียนรู้สึกว่าได้รับเนื้อหามากขึ้น ทำให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ และตื่นเต้น ในลำดับท้ายผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นเนื้อหาที่ไม่ยากจนเกินไป ผู้สอนอธิบายให้ฟังเข้าใจง่าย มีความสนใจในเนื้อหามากขึ้น ประเด็นต่อมา ความรู้สึกหลังใช้นวัตกรรม ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รู้สึกชอบ มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รู้เรื่องราวเกี่ยวกับชาวตะวันตก มีความกระตือรือร้นอยากทำงานศิลปะ ประเด็นสุดท้ายความคิดเห็นที่ผู้เรียนมีต่อกิจกรรมนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า รูปแบบที่สอนมีความน่าสนใจ และทำให้รู้สึกสนุกสนาน ได้รับความรู้ที่ดี มีการกลับไปค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์เพิ่มขึ้น แต่ยังมีบางส่วนที่ต้องใช้สมาธิในการเรียน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ถูกพัฒนาขึ้นจากแนวคิดการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ และการเรียนรู้เพื่อทักษะข้ามวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบนวัตกรรม เนื่องจากเป็นแนวการสอนที่ไม่เคยมีมาก่อน ประการแรกคือ เป็นการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และประการที่สองคือ เป็นการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่ระยะแรก คือการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรม และระยะที่สอง คือการพัฒนา นวัตกรรม โดยนำผลจากระยะแรกมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เป็นนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ที่สามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย มีความเข้าใจมีความสามารถ ในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) มีการจำแนก ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลายได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติ เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ผู้เชี่ยวชาญในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่มีประสบการณ์การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในโรงเรียน สถาบัน หรือมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 ท่าน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญในการสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีประสบการณ์การสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 ท่าน

1.3 ผู้เชี่ยวชาญในการสอนในบริบทการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียน สถาบันหรือมหาวิทยาลัย หรือเป็นนักวิชาการ มีประสบการณ์อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 ท่าน

1.4 ผู้เชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ผลงาน และที่ปรึกษาด้านนวัตกรรม มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 ท่าน

2. เพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย มีความเข้าใจ มีความสามารถในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้แก่ เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย อายุระหว่าง 10 -12 ปี ที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้านเวลา ประสบการณ์ และความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มเป็นผู้เรียนให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน มาศึกษาผลการทำกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทาง และระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทาง

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านการสอนศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ด้านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และด้านนวัตกรรมการศึกษา โดยสัมภาษณ์ข้อมูลใน 6 ประเด็น ได้แก่ แนวทาง แนวคิด จุดประสงค์ วิธีการสอน เนื้อหา และสื่ออุปกรณ์

ระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรม

2. แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบประเมินนวัตกรรมภายหลังจากที่มีการพัฒนาขึ้น โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ทั้ง 4 ด้านที่ได้ให้ข้อมูลในระยะที่ 1 ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง เป็นแบบประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพียงครั้งเดียว ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านการเรียนรู้

3. นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย คือนวัตกรรมที่ถูกพัฒนาขึ้นจากการศึกษาและพัฒนาในระยะที่ 1 และ 2

4. แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นแบบวัดทักษะการเรียนรู้ที่ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ในระยะทดลองใช้นวัตกรรมก่อนใช้และหลังใช้ ซึ่งจะดำเนินการใช้แบบวัดทักษะชุดเดียวกันทั้งก่อนนำไปใช้และหลังนำไปใช้ ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การวัดความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) แบ่งเป็นด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านเอาใจเขามาใส่ใจเรา และด้านทักษะสังคม ตอนที่ 2 การวัดความฉลาดทางสังคม ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม และด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

5. แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมโดยใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทาง ระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรม และระยะทดลองใช้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทาง

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแผนผังการวิจัยและศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือวิจัยในระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่านด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 สรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ระยะที่ 2 ระยะพัฒนา

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือวิจัยในระยะที่ 2 ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม นวัตกรรม และเครื่องมือประเมินผลนวัตกรรม ได้แก่ แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 นำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลายไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่านประเมินด้วยแบบประเมินคุณภาพ นวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 3 แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลายจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลายทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาและพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย สามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งนำผลจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม นวัตกรรมนี้จะเป็นการพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้หลายมิติ โดยใช้เนื้อหาประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตกในเชิงเปรียบเทียบและบูรณาการ เพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ให้แก่ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยองค์ประกอบ โดยมีองค์ประกอบทั้งหมด 6 ประการ ได้แก่

1.1 แนวทางของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก มีรูปแบบการเรียนรู้ตามหลักสูตรและสมรรถนะของผู้เรียน

1.2 แนวคิดของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดึงดูดความสนใจและเหมาะสมกับวัย

1.3 จุดประสงค์ของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรพัฒนาองค์ความรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านลักษณะนิสัย

1.4 วิธีการสอนของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย สามารถใช้รูปแบบการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เคยมีมา เช่น การบรรยาย แต่เพิ่มมิติและปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับวัย เช่น การเล่าเรื่อง การยกตัวอย่าง

1.5 เนื้อหาของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย สามารถใช้เนื้อหาของศิลปะตะวันตก แต่ควรปรับเนื้อหาให้มีจำนวนเหมาะสม ทำการคัดเลือกสิ่งที่เกี่ยวข้องและใกล้ตัวกับผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย

1.6 สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสม สำหรับวิธีการสอนของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย สามารถเป็นได้ทุกชนิด อาจเพิ่มความหลากหลาย หรือเชื่อมโยงกับเทคโนโลยี เพื่อสร้างอารมณ์และความสนุกสนานให้กับผู้เรียน

สืบเนื่องจากผลการวิจัยในตอนที่ 1 แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ข้อมูลจากแผนภาพที่ 3 แผนภาพแสดงการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (หน้าที่ 112) ได้รูปแบบการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนานวัตกรรม โดยประกอบด้วยองค์ประกอบ

- 1) แนวคิด การเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 2) แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย
 - 2.1) จุดประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ พฤติกรรม
 - 2.2) เนื้อหา ได้แก่ ประเด็นสังคม และประวัติศาสตร์ศิลป์
 - 2.3) วิธีการสอน ได้แก่ การลำดับยุคสมัย การเล่าเรื่องบรรยาย
 - 3) สื่อ ได้แก่ รูปแบบหนังสือ ที่สามารถจับต้องและสัมผัสได้ รูปแบบออนไลน์สะดวกต่อการเข้าถึง และรูปแบบเทคโนโลยีที่ช่วยดึงความสนใจผู้เรียน
- จึงทำให้สามารถพัฒนานวัตกรรมได้ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสรุปผลการวิจัยตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องแนวทางการพัฒนานวัตกรรม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล สามารถพัฒนานวัตกรรม ได้ดังต่อไปนี้

รูปแบบของนวัตกรรม

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ใช้ชื่อว่า “History of Art การเดินทางของศิลปะ” มีองค์ประกอบของนวัตกรรมได้แก่

2.1 หนังสือประกอบการอ่าน (History of Art’s Book) เป็นหนังสือขนาด B5 จำนวน 96หน้าพิมพ์ 4 สีโดยแบ่งเป็นบทเรียน 6 บทเรียนตามคู่มือและแผนการใช้ชุดกิจกรรม

2.2 คู่มือและแผนการใช้ชุดสื่อกิจกรรม (History of Art’s Manual) เป็นหนังสือคู่มือขนาด B5 จำนวน 48 หน้า ประกอบด้วย คำอธิบายนวัตกรรม ที่มา แนวคิดของนวัตกรรม เนื้อหา และแผนการใช้นวัตกรรม ประกอบด้วย 6 แผน ได้แก่

- 2.2.1 Prehistoric Art บุกเบิกโลกล้านปี
- 2.2.2 Ancient Egyptian ตะลุมพีอียิปต์โบราณ
- 2.2.3 Greek&Roman สนุกสนานกับเทพเจ้า
- 2.2.4 Renaissance ศิลปินชาวยุคทอง
- 2.2.5 Into the New Period ท่องแดนสมัยใหม่
- 2.2.6 Modern World เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น

โดยในแต่ละแผนประกอบด้วย นิยาม ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหา ครอบคลุมด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านวัฒนธรรม กิจกรรมศิลปะ วัสดุอุปกรณ์ สำคัญ การจัดกระบวนการเรียนรู้และการวัดประเมินผล

2.3 เกมการ์ดจับคู่ผลงานศิลปะ (History of Art’s Card Game) เป็นการ์ดพิมพ์ 4 สี หน้าหลัง ขนาด 4X3 นิ้ว จำนวน 40 ใบ โดยด้านหน้าเป็นภาพกราฟิกลายเดียวกัน และด้านหลังแต่ละใบเป็นภาพผลงานศิลปะในแต่ละยุคสมัยพร้อมคำบรรยาย ชื่อ ยุคสมัย และศิลปิน วิธีการเล่นเกมการ์ดใช้วิธีการจับคู่ โดยกำหนดผู้เล่น 2-3 คน แจกเกมการ์ดคนละ 5 ใบแบบสุ่ม หากใครมีการ์ดที่เป็นแถบสีเดียวกัน หรือยุคสมัยเดียวกันให้วางลง และได้รับแต้มตามที่ระบุ ใครที่เกมการ์ดในมือหมดก่อนถือว่าเป็นผู้ชนะ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถใช้การ์ดเป็นภาพประกอบเนื้อหาของผลงานศิลปะในแต่ละยุคสมัย

2.4 ชุดทดลองศิลปะปฏิบัติ (History of Art's Kit Play) เป็นอุปกรณ์ศิลปะที่จัดเตรียมมาไว้ประกอบการทดลองทำงานศิลปะตามแนวคิดของแต่ละยุคสมัยจำนวน 6 บทเรียน ผู้เรียนสามารถใช้อุปกรณ์เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างทันที

2.5 บทเรียนออนไลน์ (History of Art's Website) เป็นแพลตฟอร์มรองรับการเข้าถึงบทเรียนออนไลน์สำหรับผู้เรียน โดยสามารถสแกน QR CODE เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์ www.historyofart.com โดยภายในประกอบด้วย หนังสือและคู่มือ History of Art การเดินทางของศิลปะ ฉบับ Ebook พร้อมดาวน์โหลด คลิปวิดีโอบทเรียนแสดงภาพและเสียงบรรยายประกอบจำนวน 6 บทเรียน รวมทั้งการใช้แพลตฟอร์มเว็บไซต์พิพิธภัณฑ์ออนไลน์อื่นในการแสดงภาพ และการมองเห็นเสมือนจริง (Virtual) เช่น Google Art, The Metropolitan Museum of Art, Foundation-Monet เป็นต้น

2.6 ชุดกิจกรรม (Activities Package) เป็นองค์ประกอบรวมของนวัตกรรมทั้งหมด ใช้สำหรับบรรจุสื่อและอุปกรณ์การทำงานศิลปะอย่างเป็นระบบระเบียบ มีการจัดช่องว่างวางวัสดุและอุปกรณ์ภายใน ภายในบรรจุหนังสือและคู่มือแผนการใช้ชุดสื่อกิจกรรม อุปกรณ์การวาดเขียนและเกมการ์ด และบรรจุอุปกรณ์ศิลปะจำนวน 6 ชุด

รูปแบบที่ใช้สอนคือการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ จัดเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนได้เลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนจากสื่อที่หลากหลายชนิด ได้แก่ หนังสือ หนังสือ ebook การฟังคลิปวิดีโอบรรยายเรื่องเล่า การเล่นเกมกิจกรรม และการนำความรู้ที่ได้ มาทดลองสร้างสรรค์งานศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากแต่ละยุคสมัย นำไปสู่การค้นพบเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะตามแนวทางของตนเองต่อไป รูปแบบการเรียนรู้นี้เรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้นำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 9 ท่าน ประเมินด้วยแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก โดยแบ่งการประเมินผลเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านเนื้อหา มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่ นวัตกรรมมีกรอบเนื้อหาที่ค่อนข้างครบถ้วน การใช้ข้อบทเรียนมีความน่าสนใจและดึงดูดให้ชวนติดตาม มีการเสริมการเรียนรู้สู่ภายนอกบทเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม และการเชื่อมโยงข้อมูลออนไลน์มีความทันสมัย หลากหลาย ลำดับการนำเสนอของเนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้ และนำรูปแบบเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ซับซ้อน มาปรับให้เข้าใจง่ายสำหรับผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย ในส่วนข้อที่ควรปรับปรุงคือ เนื้อหายังขาดความแม่นยำ ควรปรับปรุงเนื้อหาหรือหาวิธีทำให้ข้อมูลมีการอัปเดตมากที่สุด ประการต่อมาควรเพิ่มเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดของไทย และแก้ไขเนื้อหาในคลิปวิดีโอให้สัมพันธ์กับเนื้อหาสิ่งพิมพ์มากขึ้น

2. ด้านการออกแบบ มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่การมีสื่อที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน การมีกิจกรรมที่ชัดเจน มีภาพประกอบที่สวยงามน่ารักเหมาะกับผู้ใช้เรียน ในส่วนข้อที่ควรปรับปรุงคือ การใช้ตัวอักษรในสิ่งพิมพ์เล็ก ทำให้อ่านยาก ควรปรับเนื้อหาให้กระชับเนื่องจากข้อจำกัดของการพิมพ์ แก้ไขคำอธิบายในคู่มือให้ละเอียด ควรแบ่งเนื้อหาให้มีหน้าพักสายตา เนื่องจากบางส่วนเป็นข้อมูลออนไลน์ หรือแบ่งข้อมูลออกเป็นส่วน ๆ เช่นการทำสิ่งพิมพ์หนังสือจากที่รวมเล่ม อาจแบ่งออกเป็นเล่มละบทเรียน

3. ด้านวัตถุประสงค์ มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่การเปิดประสบการณ์ให้ผู้เรียนให้เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง เกิดปฏิสัมพันธ์ในการเรียน ในส่วนข้อที่ควรปรับปรุงคือ การเชื่อมโยงมิติวัฒนธรรมยังน้อยเกินไป ควรเพิ่มเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของศิลปะมากขึ้น

4. ด้านการเรียนรู้ มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา โดยมีส่วนที่ควรปรับปรุงอยู่ที่ปรับรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน และการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้มีการถามคำถาม หรือช่องให้ผู้เรียนได้ตอบโต้มากขึ้น การปรับรูปแบบจังหวัดของคลิปวิดีโอให้ช้าลงเพื่อให้เข้าใจได้มาก และแนะนำแหล่งการจัดซื้ออุปกรณ์ เมื่อนำนวัตกรรมนี้ไปใช้ในการเรียนรู้กับผู้เรียนจำนวนมาก โดยเฉพาะการปรับใช้ในช่วงสอนออนไลน์ เพื่อให้ใช้ได้อย่างสะดวกและราบรื่น ควรมีรายละเอียดชี้แจงในส่วนนี้

ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

1. การนำนวัตกรรมไปใช้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ดำเนินการสอนด้วยการเรียนรู้ออนไลน์ โดยมีพื้นที่ในการเรียนรู้เพื่อบรรจุเนื้อหาดิจิทัล เช่น หนังสือ ebook คลิปวิดีโอ การมอบหมายงานและกิจกรรม

2. บทเรียนที่ใช้ในการเรียนรู้จำนวน 6 บทเรียนถูกปรับรูปแบบให้อยู่ในผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ด้วยผู้สอน และการเรียนรู้ด้วยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยประกอบด้วย 6 ครั้ง แบ่งเป็นการศึกษาด้วยตนเองของผู้เรียน และการสรุปเนื้อหาในชั้นเรียนเผชิญหน้า เพื่อนำไปสู่กิจกรรมศิลปะ

3. ผู้สอนสอดแทรกเนื้อหา เช่น เรื่องราวของศิลปิน การชื่นชมงานศิลปะ และเทคนิคการสร้างสรรคผลงานศิลปะ ภายหลังจากที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและการสอบถามจุดประสงค์จากผู้เรียน

ในการนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงในกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ได้ข้อเสนอแนะในตัวนวัตกรรม ดังต่อไปนี้

1. นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในแบบออฟไลน์ คือการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ โดยเป็นชุดสื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถเสนอให้ผู้เรียนประกอบการสอน เช่น การบรรยายโดยให้ผู้เรียนดูหนังสืออ่านประกอบ การนำการ์ดเกม มาแสดงให้ผู้เรียนได้เห็นภาพที่ชัดเจน หรือสามารถนำไปใช้แบบออนไลน์ คือ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านคลิปวิดีโอ หรือการอ่านหนังสือทาง ebook

2. เมื่อนำนวัตกรรมไปใช้สอนแบบออนไลน์ สิ่งที่ผู้สอนจัดการเรียนสอนคือ มอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาตามความสนใจ ผ่านคลิปวิดีโอหรือหนังสือทาง ebook แล้วจึงจัดห้องเรียนแบบเผชิญหน้า หรือ Zoom เพื่อสรุปบทเรียนและทำความเข้าใจกับผู้เรียนมากขึ้น

3. ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนโดยเพิ่มส่วนเสริม คือการถามความรู้สึกและความต้องการของผู้เรียน ทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีสิ่งที่ยากรู้โดยมีความเชื่อแบบเดิมว่าศิลปะคือรูปร่างตามประสบการณ์ แต่ผู้สอนได้จัดทำคลิปวิดีโอบทเรียนเทคนิคศิลปะปฏิบัติจำนวน 8 รูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาเนื้อหา

4. ในการสอนแบบออนไลน์ ทำให้การเรียนรู้ผ่านวัสดุอุปกรณ์ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้มีอยู่อย่างจำกัด จึงมอบหมายชิ้นงานกิจกรรมศิลปะ โดยยึดจากสิ่งที่ผู้เรียนได้ให้ความคิดเห็นว่าอยากเรียนรู้แตกต่างวิธีการ ให้เป็น Art Project โดยให้ผู้เรียนสามารถเลือกสร้างสรรค์งานศิลปะตามแบบฉบับที่ตนสนใจ โดยได้รับความรู้จากนวัตกรรมการสอนฯ ที่มีแนวทางศิลปะที่หลากหลาย โดยท้ายสุดผู้สอนยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมนำผลงานที่ตนสร้างสรรค์ขึ้นมาเสนอในชั้นเรียน

5. นอกเหนือจากนี้ผู้สอนยังเพิ่มบทเรียน เรื่องการชื่นชมงานศิลปะที่สามารถสร้างองค์ความรู้การวิจารณ์งานศิลปะอย่างถูกวิธีให้กับผู้เรียน เพื่อให้เห็นคุณค่าของงานศิลปะทุกประเภท

6. นวัตกรรมการสอนฯ นี้สามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมตามผลของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และช่วยเปิดประสบการณ์ผู้เรียนจากผลของแบบสัมภาษณ์

ผู้เรียนได้ดี นอกจากนี้ยังนับว่านวัตกรรมการสอนฯ นอกจากจะนำแกนประวัติศาสตร์ศิลป์มาใช้สอน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานผ่านแกนศิลปะปฏิบัติแล้ว ผู้เรียนยังจะได้ชื่นชมผลงานที่หลากหลาย และมีความรู้ในการวิจารณ์ชื่นชมงานศิลปะที่ถูกต้องอีกด้วย

ผลของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จากการสอนนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผลของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (ค่าเฉลี่ย = 4.12) สูงกว่า ก่อนเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.72) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยในบางข้อสูงขึ้น จึงสรุปได้ว่า นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีส่วนช่วยให้ผู้เรียน ลดความรู้สึกหงุดหงิดใจ เมื่อต้องเดินทางหรือรับชมเรื่องราวของต่างประเทศ มีความสนใจในความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนามากขึ้น รวมทั้งมีปฏิกิริยาตอบโต้รุนแรงเมื่อต้องเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติลดลง และได้รับแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมต่างชาติมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น อีกทั้งยังเข้าใจเหตุการณ์ในอดีตอย่างมีเหตุผล และมั่นใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมที่ไม่รู้จักได้อย่างมีความสุข

ผลของแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน จากการสอนนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

สรุปผลของแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน จากการสอนนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย สรุปได้ว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจ และทัศนคติในแง่บวกต่อนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยให้เหตุผลว่า เมื่อก่อนใช้นวัตกรรมเข้าใจว่าศิลปะคือการวาดรูปอย่างเดียว พอทราบว่ามาได้เรียนเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ก็รู้สึกสงสัย และกังวลเนื่องจากมีเนื้อหาที่ค่อนข้างมาก แต่ความรู้สึกขณะได้ใช้ ทำให้เกิดความสนใจในเนื้อหามากขึ้น รวมทั้งมีความกระตือรือร้นในการทำงานศิลปะที่หลากหลาย จากการรับชมผลงานศิลปะหลากหลายแนวคิดตามเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ และความเห็นต่อนวัตกรรมว่ามีความน่าสนใจ สนุกสนานและเพลิดเพลิน เป็นความรู้ที่แปลกใหม่และทำให้กระตือรือร้น เรียนรู้ด้วยตนเองจากการค้นหาตามแหล่งข้อมูล เทคโนโลยี

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีประเด็นในการอภิปราย 3 ประเด็นดังนี้

1. แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย
2. การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

1. แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย พัฒนามาจากการสังเคราะห์เอกสารและทฤษฎีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ การสอนศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษา กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และนวัตกรรมการศึกษา ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน 4 ด้านข้างต้น จึงได้สรุปแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย นวัตกรรมนี้จะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนศิลปะอีกแนวทาง ที่นำเอาองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ศิลปะ ผสมผสานกับวัฒนธรรม ที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

การนำประวัติศาสตร์ศิลป์มาใช้ในการเรียนการสอนมีการทำมาเป็นเวลานาน สำหรับประเทศไทยแล้ว พบว่าหลักสูตรที่กำหนดอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยของต่างประเทศพบว่ามี การนำประวัติศาสตร์ศิลป์มาสอนผู้เรียนในวัยประถมศึกษา เช่น Elementary Art Curriculum Guide ของประเทศแคนาดา ได้จัดทำคู่มือ Elementary Art เพื่อเป็นหนังสือแนวทางการสอนศิลปะสำหรับประถมศึกษาในหลักสูตร K-12 โดยมีเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ อีกทั้ง Janet Alleman และ Jere Brophy (2010) ได้กล่าวถึงการสังเกตชั้นเรียนที่ผ่านมาพบว่าการสอนประวัติศาสตร์สำหรับเด็กเล็กแม้กระทั่ง เกรด 1 และ 2 สามารถเป็นไปได้หากมีการเลือกเนื้อหา และวิธีการที่เหมาะสม และพวกเขามีความเชื่อว่า การเรียนในระดับประถมศึกษาจะช่วยเพิ่มมุมมอง ปรับทัศนคติและสร้างความสมดุลไปสู่เรื่องของการศึกษาทางสังคม ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่สามารถส่งเสริมบริบทวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในวัยประถมศึกษาได้ ทั้งนี้จากการที่ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ แบบแผนและแนวทางในการเรียนรู้ จากนั้นจึงได้เข้าสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา ออกเป็น 6 ด้าน นั้น พบว่า

1) ด้านแนวทางของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรและสมรรถนะของผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างดัง โดยความรู้ ความเข้าใจเรื่องการทำงานข้ามวัฒนธรรมนี้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง และได้รับการกำหนดไว้เป็นหนึ่งในทักษะที่ผู้คนในศตวรรษที่ 21 พึงต้องมีหรือพัฒนา โดยจัดอยู่ในหมวดทักษะชีวิตและอาชีพ เพราะสังคมโลกมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น (วิจารณ์ พานิช, 2555)

2) ด้านแนวคิดของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดการบูรณาการร่วมอย่างยืดหยุ่นภายใต้เวลาอันจำกัด ดังที่การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้รูปแบบตามแนวคิดของ Joyce and Weil (ศศิธร บัวทอง, 2560) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานได้ด้วยตนเอง เรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเกิดความยืดหยุ่น

3) ด้านจุดประสงค์ในการสอนสำหรับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมที่ส่งผลต่องานศิลปะในแต่ละยุคสมัย เรื่องราวความเป็นมา เทคนิค วิธีการ 2) ทักษะ มีความเข้าใจในเรื่องเทคนิค การสร้างสรรค์งานศิลปะที่หลากหลาย สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะอันเป็นพื้นฐาน และต่อยอดผ่านความคิดสร้างสรรค์ 3) ลักษณะนิสัย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่หลากหลาย เปิดประสบการณ์การเรียนรู้ และเกิดความสุนทรีย์ ตามแนวคิดทักษะการข้ามวัฒนธรรมของ Johnson, Lenartowicz et al. (2006) ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) มิติความรู้ (the knowledge dimension) มีด้านความรู้ทั่วไป มุ่งเน้นที่ความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และด้านความรู้เฉพาะ มุ่งเน้นที่ด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างในเรื่อง ชาติพันธุ์ เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย ประวัติศาสตร์ การแต่งกาย 2) มิติทักษะ (skill) คือ ความชำนาญและความคล่องแคล่วในการทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในส่วนของความสามารถข้ามวัฒนธรรมนั้น จะประกอบไปด้วยความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ การปรับตัวในเรื่องพฤติกรรม การแก้ไขความขัดแย้ง 3) มิติคุณลักษณะส่วนตัวบุคคล (attribute) ประกอบด้วยค่านิยมภายใน บรรทัดฐาน ความเชื่อในวัฒนธรรม การยอมรับ

4) ด้านวิธีการสอนสำหรับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ที่ใช้รูปแบบการเล่าเรื่องอย่างมีมิติร่วมกับการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ดังที่ สาวิตรี บุตรเล็ก (2548) ได้เสนอรูปแบบการสอนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ว่า การสอนโดยบรรยายเนื้อหาประกอบ เป็นเทคนิคการสอนที่เก่าที่สุดในกระบวนการสอนทั้งหลาย แต่ก็เป็นการสอนที่ผู้สอนในระบบการศึกษาใช้มากที่สุด เพราะการ

บรรยายสามารถนำเสนอสาระความรู้ได้มาก แต่ในขณะที่เดียวกันควรการสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับกาเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ตามที่ Richard M. Felder และ Rebecca Brent (2009) ได้ให้ความเห็นว่า มีส่วนเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่มากกว่าการนั่งฟัง เช่นเดียวกับการรวบรวมแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ของ (Marie Gasper-Hulvat, 2017) ผู้วิจัยจึงขอเรียกวิธีการสอนว่าการสอนเชิงรุก (Active Learning) ที่ประกอบด้วยการบรรยายแบบลำดับเหตุการณ์ (Narration) ที่มากกว่าการบรรยาย (Description) หรือเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือก ปฏิบัติ และดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก

5) ด้านเนื้อหาของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรเลือกเนื้อหาให้เหมาะสม ใช้อรรถความรู้ใกล้ตัวเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตามที่ ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล (2564) ได้กล่าวในบทสัมภาษณ์ว่า ประวัติศาสตร์ศิลป์มีเนื้อหาค่อนข้างมาก ควรปรับให้กระชับและสั้นลง เพราะกลุ่มเป้าหมายเป็นวัยประถมศึกษาตอนปลาย ไม่ชอบอ่านหรือตามเนื้อหายาว ๆ

6) สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่การเชื่อมโยงสื่อหลากหลายประเภท ร่วมกับเทคโนโลยีให้มีมิติของการเรียนรู้ โดยนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน เป็นนวัตกรรมที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เครือข่ายให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบมวลชน (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2559)

2. รูปแบบของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับที่ ศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2543) กล่าวว่า การเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิด ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์การสร้างสรรค์ศิลปกรรมของช่างแต่ละสมัย อันเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เช่นเดียวกันที่การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งหวังให้เกิดการบูรณาการทักษะ ซึ่งทักษะสังคมและข้ามวัฒนธรรมเป็นหนึ่งใน ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบัน (วิจารณ์ พานิช, 2555) ดังนั้นการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ จะมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจในผลงานศิลปะช่วงเวลาและเหตุการณ์ การเปลี่ยนผ่านของช่วงเวลา สังคม วัฒนธรรม และ

สภาพแวดล้อมล้วนเป็นสิ่ง que แสดงถึงรากเหง้า ทำให้เกิดความเข้าใจผ่านการถ่ายทอดผลงานศิลปะ (Jerrold Ross, 2005) หรือเข้าใจความเป็นมาของรากฐานวัฒนธรรม ได้แก่

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ใช้ชื่อว่า “History of Art การเดินทางของศิลปะ” โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ กล่องชุดสื่อกิจกรรม (Package) เป็นองค์ประกอบรวมของนวัตกรรมทั้งหมด ใช้สำหรับบรรจุสื่อและอุปกรณ์การทำงานศิลปะอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยภายในบรรจุ สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่ 1) หนังสือประกอบการอ่าน (History of Art’s Book) 2) คู่มือและแผนการใช้ชุดสื่อกิจกรรม (Manual) 3) เกมการ์ดจับคู่ผลงานศิลปะ (Card Game) สื่อประเภทเทคโนโลยี ได้แก่ QR CODE เข้าถึงคลิปวิดีโอการสอน พิพิธภัณฑ์ศิลปะออนไลน์ และสื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ ชุดทดลองศิลปะปฏิบัติ (Art History’ Kit Play) โดยนับว่านวัตกรรมการเรียนการสอน ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในรูปแบบใหม่ ด้วยหลักการที่ว่า 1) เป็นนวัตกรรมประเภทสิ่งประดิษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2551) และ 2) เป็นนวัตกรรมประเภทรูปแบบเทคนิค และวิธีการสอน โดยนำเอาประวัติศาสตร์ศิลป์ บูรณาการร่วมกับ การเรียนรู้ วัฒนธรรม สำหรับใช้สอนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย

โดยบทเรียนที่ใช้ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยอ้างอิงเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก จากการแบ่งยุคสมัยของ Art History Timeline ของ Arun Mascarenhas (2019) ร่วมกับเนื้อหาจากหนังสือ Timelines of everything (DK, 2018) ร่วมกับเนื้อหาจากหนังสือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก 1, 2 และ 3 (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2558) ร่วมกับ ประวัติศาสตร์ศิลปะ (วุฒิ วัฒนสิน, 2552) แบ่งเป็นเนื้อหา 6 บทเรียน มีการเปลี่ยนแปลงและจัดกลุ่มให้ย่อยลง ตามการสรุปแนวทางการพัฒนาจากผู้เชี่ยวชาญ และอ้างอิงจากเนื้อหา Art History Timeline ของ Arun Mascarenhas (2019) โดยมีแนวคิดการสังเคราะห์เนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ ร่วมกับแนวคิดการเกิดวัฒนธรรม (งามพิศ สัตย์สงวน, 2553) ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 Prehistoric Art บุ๊กเบิกโลกล้านปี เป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ในยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ สังเคราะห์ร่วมกับวัฒนธรรมของจุดเริ่มต้นอารยธรรมมนุษย์ ความเชื่อในเรื่องพิธีกรรมและศาสนา

บทที่ 2 Ancient Egyptian ตะลุมอียิปต์โบราณ เป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ในช่วง 5,000 ปีก่อนคริสตกาล เป็นเนื้อหาในยุคสมัยอียิปต์ สังเคราะห์ร่วมกับวัฒนธรรมอียิปต์ที่มีความเชื่อในพิธีกรรม ศาสนา วิญญาณ และการประดิษฐ์คิดค้นตัวอักษร

บทที่ 3 Greek&Roman สนุกสนานกับเทพเจ้า เป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ในช่วง 600 ปีก่อนคริสตกาล ยุคสมัยกรีกและโรมัน สังเคราะห์ร่วมกับวัฒนธรรมความเชื่อ ความศรัทธาในเรื่องเทพเจ้า

บทที่ 4 Renaissance ศิลปินชาวยุคทอง เป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ในช่วง คริสต์ศตวรรษที่ 13 – 16 ยุคสมัยแห่งความเจริญรุ่งเรืองของศิลปะในยุโรป สังเคราะห์ร่วมกับวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี อาหาร

บทที่ 5 Into the New Period ท่องแดนสมัยใหม่ เป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ในช่วง คริสต์ศตวรรษที่ 1,850 – 1,900 รวมเอาแนวคิด ลัทธิศิลปะที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนี้ สังเคราะห์ร่วมกับอิทธิพลของการเมือง การปกครอง และสงคราม

บทที่ 6 Modern World เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น เป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ในช่วง คริสต์ศตวรรษที่ 1,900 จนถึงปัจจุบัน รวมเอาแนวคิด ลัทธิศิลปะที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนี้ สังเคราะห์ร่วมกับอิทธิพลของการเมือง การเจริญเติบโต และกระแสสังคม

การประเมินผลด้วยแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านการเรียนรู้ อภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ด้านเนื้อหา มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่การนำเสนอมีความสอดคล้องของกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย มีความทันสมัยและหลากหลาย ตามพัฒนาการของผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีความสามารถในการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Stage) คิดย้อนกลับไปได้ (Reversibility) คิดหลายมิติ มีกระบวนการจำ ตลอดจนสามารถใช้การให้เหตุผลในการคิดได้ (Jean Piaget, 1936)

2) ด้านการออกแบบ มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่การมีสื่อที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน ดังที่ สาวิตรี บุตรเล็ก (2548) กล่าวว่า การสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเปิดโอกาสให้ได้ศึกษาหาความรู้ตามเรื่องที่ตนเองสนใจ และจุดที่ต้องปรับปรุงคือความแม่นยำของเนื้อหา

3) ด้านวัตถุประสงค์ มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่เปิดประสบการณ์ให้ผู้เรียนให้เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ตามแนวคิดของ Jansson, Johanson & Ramstrom (2007) ที่กล่าวถึงขั้นตอนในการเรียนรู้วัฒนธรรม ได้แก่ ขั้นเริ่มตระหนักและเริ่มปรับตัวต่อผู้ที่แปลกและแตกต่าง (Awareness phase adaptation to “stranger”) ขั้นการสำรวจค้นหาความรู้ทางวัฒนธรรมจากประสบการณ์ของตนเอง (exploration phase: adaptation to acquaintance) และขั้นการปรับตัวเข้าหาเพื่อน (expansion phase: adaptation to “friend”) และจุดที่ต้องปรับปรุงคือเพิ่มเนื้อหาของมิติวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดมิติความรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural knowledge) จนส่งผลไปสู่ความตระหนักรู้ทาง

ความคิด (Critical awareness) เกิดการพัฒนาทักษะ (Skill development) และการฝึกใช้ (Practice and application)

4) ด้านการเรียนรู้ มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่ กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา และจุดที่ต้องปรับปรุงคือปรับรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน สถานที่ และเวลา ตามที่ ัญลักษณ์ ตรีรยาภิวัดน์ (สัมภาษณ์, 2563) ได้ให้ทรรศนะว่า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ในห้องเรียนนั้น ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยายภายในเวลาที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้ เนื่องจากมีเนื้อหาค่อนข้างมาก จึงควรมีแนวทางการสอนที่ตอบโจทย์เวลาในการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างจำกัด

ในส่วนของการทดลองใช้ นอกเหนือจากการได้รับการประเมินคุณภาพ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับแก้ไขและพัฒนาเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้นั้น ผู้วิจัยยังได้นำหลักของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวว่า นักเรียนควรมีส่วนสำคัญในการวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของตน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน ที่ใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (ศศิธร บัวทอง, 2560) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบการสอนในขั้นทดลองใช้ โดยให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนจากสื่อที่หลากหลาย ลำดับขั้นตอนเรียนเอง สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากแนวคิดประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ตนเองได้เลือกมา

ก่อนและหลังจากที่ดำเนินการทดลองใช้นวัตกรรม ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยนำรูปแบบการวัดมาจาก ศิริขวัญ กลางสุพรรณ (2560) และกำหนดตัวแปรการวัดในด้านความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางสังคม จำนวน 26 ข้อ ผลปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องด้วยนวัตกรรมมีส่วนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติและประสบการณ์ใหม่ นำมาซึ่งความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น ในส่วนต่อมาคือการสัมภาษณ์ผู้เรียน พบว่ามีความชื่นชอบ และรู้สึกน่าสนใจในนวัตกรรม ทำให้เกิดความตื่นตัวและได้รับความรู้ประวัติศาสตร์จนเกิดความเข้าใจถึงที่มาของศิลปะที่หลากหลายรูปแบบ ดังที่ Jerrold Ross (2005) กล่าวว่า การเข้าใจในผลงานศิลปะควรตั้งใจศึกษาช่วงเวลา ผลงานถูกสร้างขึ้น การเปลี่ยนผ่านของช่วงเวลา สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมล้วนเป็นสิ่งที่แสดงถึงรากเหง้า และเหตุการณ์จะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงเรื่องราวได้ดี ทำให้เกิดความเข้าใจผ่านการถ่ายทอดผลงานศิลปะ

การนำนวัตกรรมไปใช้สอน โดยนับว่าผู้เรียนมีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ เนื่องจากครูหรือผู้สร้างชุดกิจกรรม ได้บรรจุเนื้อหาให้อยู่ในรูปแบบของสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีมิติการนำไปทดลองใช้โดยเรียงลำดับเวลาเพื่อแสดงให้ผู้เรียนเห็นประวัติความเป็นมาที่สอดคล้องกัน ซึ่งตรงกับที่ Stinespring และ Steele (1993) ได้เสนอแนวในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ว่า การสอนแบบลำดับเวลาจะช่วยให้เข้าใจเหตุและผลอย่างชัดเจน ทั้งนี้การออกแบบนวัตกรรมในเชิงชุดกิจกรรม ที่ประกอบด้วย หนังสือ หนังสือ ebook คลิปวิดีโอ เกม และกิจกรรมศิลปะ ซึ่งผู้เรียน

สามารถเลือกวิธีการเรียนรู้ได้หลากหลายช่องทาง เลือกว่าจะเรียนรู้จุดเน้นใด ภายในขอบเขตเนื้อหาและสื่อที่นวัตกรรมได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นหนึ่งในการสอนตามความสนใจ (Spontaneous Approach) (Paterakis, 1976 อ้างถึงใน โสมฉาย บุญญานันต์, 2560) และในภาพรวมนี้ขอเรียกว่านวัตกรรมนี้เป็นชุดกิจกรรม (Activities Package) ที่ใช้วิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ช่วยเพิ่มมิติการเรียนรู้ละยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Marie Gasper-Hulvat, 2017) ซึ่งเป็นแนวทางการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามแนวคิดของ Joyce and Weil (ศศิธร บัวทอง, 2560) และเป็นนวัตกรรมฉบับใหม่ ที่ผสมผสานระหว่างประวัติศาสตร์ศิลป์และองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม สำหรับระดับประถมศึกษาตอนปลาย ที่จะช่วยเพิ่มความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติแห่งการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมให้กับผู้เรียน

จึงสรุปได้ว่าการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็น 1 ใน 4 แกนศิลปศึกษา ที่จะเอื้อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ เพราะเป็นการส่งเสริมความรู้รอบตัวจากเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดทักษะอื่น ๆ ตามมา อีกทั้งยังมีส่วนช่วยเปิดประสบการณ์และทำให้ผู้เรียนได้เห็นเข้าใจ กับวัฒนธรรมที่หลากหลาย จนก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีที่จะปรับใช้เมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนสามารถเลือกหัวข้อ หรือผลงานศิลปะที่ใกล้เคียง ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละบทเรียน หรือพิจารณาจากผู้เรียนเป็นหลัก เนื่องจากนวัตกรรมนี้เป็นเพียงแม่แบบ ที่ผู้สอนสามารถเลือกเนื้อหาที่น่าสนใจเพิ่มเติมได้ และพิจารณาผู้เรียนว่ามีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด และไม่ควรรยึดติดกับรูปแบบการเรียนและประเมินผลที่ความรู้ความเข้าใจเพียงอย่างเดียว เช่น ทดสอบความรู้ที่จดจำเนื้อหา แต่ให้เน้นที่ประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะได้รับมากกว่า

2. นวัตกรรมนี้เป็นการพัฒนาเพื่อต่อยอดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ซึ่งเหมาะสมกับสถานการณ์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องเผชิญในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา ซึ่งหากนำบทเรียนนี้ไปใช้สอน เนื้อหาบางส่วนต้องเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เรียนมากขึ้น เช่น การเข้าถึงภาพเคลื่อนไหวเสมือนจริงผ่าน QR CODE ซึ่งอาจมีการเข้าไม่ถึงด้านอุปกรณ์สำหรับนักเรียนทุกคน ผู้สอนอาจใช้วิธีสร้างคลิปวิดีโอ ที่อธิบายลักษณะและแสดงภาพให้เห็นในคราวเดียว หรือด้านอุปกรณ์ ควรพิจารณาใช้อุปกรณ์ใกล้ตัวหรือสามารถหาได้ง่ายทดแทนเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเรียนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องด้วยผู้วิจัยได้เลือกประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตกใช้สำหรับการพัฒนานวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งอาจจะมีความขัดแย้งกับผู้เรียนค่อนข้างมาก หากพัฒนานวัตกรรมในบริบทใกล้เคียงกันโดยเลือกประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เกิดขึ้นภายในภูมิภาคใกล้เคียงกับท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์ศิลป์เอเชีย ประวัติศาสตร์ศิลป์อินเดีย อาจจะทำให้เห็นความสอดคล้องและใกล้เคียงในบริบทของวัฒนธรรม อีกทั้งจะช่วยเพิ่มมุมมองและทัศนคติให้กับผู้เรียนมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กนกกาญจน์ ทองศฤงคสี, ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ และสุวิมล กฤษศฤงคสี. (2556). การพัฒนาชุดเครื่องมือการประเมินสื่อการเรียนการสอนสำหรับการวิจัยทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร, 8(2), 1-10.
- กมลชนก ชำนาญ และอวยพร เรืองตระกูล. (2557). การพัฒนาแบบวัดและการวิเคราะห์ระดับความสามารถทางวัฒนธรรมของครู. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา *OJED*, 9(2), 534-548.
- กรมวิชาการ. (2535). ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน การวัดประเมินผล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมวิชาการ. (2545). แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2533). ปัญหาและกลวิธีการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กฤติน แก้วเอี่ยม, สรัญญา จันทร์ชูสกุล, อุบลวรรณ ส่งเสริม และ มานิตา ลีโทขวลิต อรรถนุพรรณ (2561). การพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นกระบวนการกลุ่มร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(1), 120-135.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2536). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2562). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติวรรณ สินธุนาวา และสถาพร ปกป้อง. (2562). ปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรม. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 9(2), 63-76.
- กิตติศักดิ์ ธรรมอภิบาล และภัทริรา ธีรสวัสดิ์. (2557). การพัฒนาชุดสื่อการสอนศิลปะ เรื่อง การทำหัวโขนหุ่นมาโนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ, 14(1), 100-113.
- กียรติกร, ก. (2557). อุดมศึกษาไทย เวทีไทยเวทีโลก. กรุงเทพฯ: ซีโน พับลิชชิ่ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง จำกัด.
- ขจรศักดิ์ สอนแพร, กาญจนา บุญส่ง และไพรัช มณีโชติ. (2561). การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ 1S2C ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต1. วารสารสมาคมนักวิจัย, 24(2), 185-199.

- ขวัญชัย ขั้วนา, ธ. ข. แ. เ. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 37(2), 77-96.
- คณะกรรมการมานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21. (2551). การเรียนรู้: ชุมทรัพย์ในตน = *Learning: The Treasure within* (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2555). มคอ.3 รายวิชาศิลปะสำหรับครูระดับประถมศึกษา. Retrieved <http://regis.dusit.ac.th/images/download/1091401.pdf>
- คณิตพันธุ์ ทองสายสืบ. (2552). การพัฒนาแบบวัดความฉลาดทางสังคมสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- จันทร์ดา ด่านคงรักษ์. (2556). คู่มือการเขียนรายงานวิจัย เล่ม 1. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.
- ชญาณิศ พุระทีปศิริ. (ม.ป.ป.). การเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะกับลีลาการเรียน. Retrieved <http://elearning.psu.ac.th/courses/163/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B9%83%E0%B8%8A%E0%B9%89%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD.pdf>
- ชลิต อัฐไธสง, ดำเกิง โถทอง และวิลาศ โพธิสาร (2560). การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บ้านช่องแมว โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 19(1), 69-82.
- ชุตินันท์ จันทร์เสนานนท์. (2553). การพัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกาญจน์ อนันทราวิน. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐชานา มณีพุกฤษ์ และอภิชาติ พลประเสริฐ. (2560). แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในพหุวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา *OJED*, 12(4), 531-546.
- ณิชภา จันท์เพ็ญ. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้และแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามภูมิหลังของครู. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- दनัย ไชโยธธา. (2534). หลักการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ดำรง วงศ์อุปราช. (2524). การวิจารณ์ทัศนศิลป์และแนวการศึกษาศิลปะไทย สัมมนาการวิจารณ์ศิลปะ. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- ดิเรก วรณเศียร. (ม.ป.ป.). *MACRO Model* : รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เดือนถิติ รักใหม่. (2556). การออกแบบแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล, 23, 119-132.
- ทิตนา แชมณี. (2555). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 15 ed.). กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสหวิชาการพิมพ์ จำกัด.
- ทิตนา แชมณี. (2557). pluggedโลกการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่. นนทบุรี: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิง จำกัด.
- ทีฆกุล คำงาม และชัยรัตน์ โตศิลา. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้มนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(3)*, 1817-1832.
- จิรารัตน์ รักประยูร. (2545). การเผยแพร่วัฒนธรรมวัยรุ่นผ่านสื่อในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรรัตน์ รัตนวิสุทธิอมร. (2553). Edutainment มิติใหม่แห่งการศึกษา. วารสาร *FFU ACADEMIC REVIEW*, 4(2), 44-50.
- นพรัตน์ นานาสิงห์. (2551). การศึกษาเปรียบเทียบทักษะสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัยที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิพนธ์ ทวีกาญจน์. (2529). ประวัติศาสตร์ศิลป์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิภากร ทองธาราภูมิ. (2555). การศึกษารูปแบบการสอนของผู้เชี่ยวชาญวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. (2525). ศิลปศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตีรณสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- บุญรอด โชติวชิรา. (2554). รูปแบบการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษยากร ตีระพลดีกุลชัย. (2561). ปัญหาในการสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวต่างชาติที่ทำงานในสถาบันการศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 26(50), 189-212.

- ประติมา ันยบุรณ์ตระกูล, อภิชาติ พลประเสริฐ และวีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. (2562). การพัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาโดยใช้สถานที่เป็นฐานเพื่อสร้างนวัตกรรม ศิลปวัฒนธรรมชุมชนชนานเมือง. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 12(4), 1-18.
- ปัญญา เทพสิงห์. (2555). กระบวนการเรียนรู้ศิลปะในบริบทสังคมและวัฒนธรรมชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา ของรัฐ. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*, 14(1), 85-94.
- พัชรภา เอื้ออมรวันช. (2560). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม. *วารสารวิชาการคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม*, 2(3), 97-102.
- พัชรี ประจัญ, อรุณช ศรีสะอาด และปรีชา จันทร์. (2556). การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม: ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจ. *วารสาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 19(1), 89-96.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พร แก้วเครือ. (2544). สื่อการเรียนการสอน. Retrieved http://sps.lpru.ac.th/script/show_article.pl?mag_id=5&group_id=23&article_id=194
- พิริยะ ไกรฤกษ์. (2544). อารยธรรมไทย พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ศิลปะ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2546). มโนภาพและการรับรู้ ทางศิลปะและศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- เพชรยุพา บุรณ์สิริจรรยา. (2558). หลักการพัฒนาความฉลาดทางสังคม. กรุงเทพฯ: เฉมิ เดียมอง.
- เพ็ชรี รูปีเชตร์. (2554). การเรียนรู้ลักษณะการจัดการ: การจัดการข้ามวัฒนธรรม. เชียงใหม่: นอเลจเซนเตอร์.
- เพ็ชรี รูปีเชตร์. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการจัดฝึกอบรมแบบศูนย์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้เรื่องการทำงาน การ สื่อสารข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาอีสเทอร์น*, 10(4), 175-186.
- ไพบุลย์ แจ่มพงษ์. (2543). การพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. *วารสารวิชาการ*, 3(3), 27-28.
- ภาคภูมิ ภักวิภาส, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, สุธินันต์ ทรงศิริโรจน์ และชาญชัย พัชราพัฒน์ศักดิ์ดา (2560). ระบบ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจของธุรกิจ SMEs: แผนธุรกิจ: รายงานฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม.
- มนตรี วรารักษ์สังจะ. (2558). การพัฒนาการสอนด้วยการใช้แผนผังกราฟิกเพื่อสร้างความเข้าใจและความคงทนใน การเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2545). ศิลปศึกษาแนวปฏิรูปฯ ความเปามา ปรัชญาหลักการ วิวัฒนาการด้านหลักสูตร ทฤษฎี การเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2559). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา ขำเขียว. (2544). ประวัติศาสตร์ศิลป์. กรุงเทพฯ: พรานนกการพิมพ์.
- วนิดา เตียวพานิช. (2537). ผลของการฝึกทักษะทางสังคมที่มีต่อการสื่อสารกับผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. (ปริญญาณินันท์ กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษา), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วริศรา จ้อยดอนกลอย. (2553). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 ที่มี ภาวะสมาธิสั้น. (ปริญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: บริษัท ตถาดตา พับลิเคชั่น จำกัด.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิทย์ พิณคันเงิน. (2547). ประยุกต์ศิลป์ของไทย. กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์.
- วินัย พงษ์ศรีเพียร. (2543). ปัญหาในประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- วิภาดา พินลา. (ม.ป.ป.). เทคนิคการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สำหรับครูสังคมศึกษาในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 21. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 1-9.
- วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์. (2529). ศิลปะในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2545). ทศนศิลป์วิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อีแอนดีไอคิว สันติศิริการพิมพ์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2552). วิสัยทัศน์ศิลปวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พริ้งน้อย. (2559). นวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะเพื่อการ ดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21. วารสารร่มพฤษภ มหาวิทยาลัยเกริก, 34(3), 55-78.
- วีระวัฒน์ ปันดินามย์. (2551). เขาวงกตอารมณ์ (EQ): ดัชนีเพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 7 ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีธรรม ธนภูมิ. (2535). พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- ศรียา นิยมธรรม. (2544). ศิลปะกับเยาวชน. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและการประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(2), 1856-1867.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2543). กระแสทางประวัติศาสตร์ศิลปะ. กระแสทางประวัติศาสตร์ศิลปะ., 21(8), 142-143.

- ศิริขวัญ กลางสุพรรณ และสุวิมล กฤษณกุลหาสน์. (2560). การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมและทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. Paper presented at the การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ในยุค Thailand 4.0.
- สกนธ์ ภู่งามดี. (2547). การเรียนการสอนวิชาศิลปะกับการพัฒนาเยาวชน. วารสารวิชาการศรีปทุม, 1(1), 31-42.
- สกาวิรัตน์ ไกรมาก. (2563). คู่มือการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ). พะเยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2.
- สาวิตรี บุตรเล็ก. (2548). ทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ตามแนวคิดแบบวิจารณ์ญาณในสาขาทัศนศิลป์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุขุมล เกษมสุข. (2535). การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุนธ์ สิ้นพานนท์. (2551). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควรรณดี.
- สุนทรี คุณา. (2558). การสร้างหนังสือการ์ตูนเสริมประสบการณ์ ชุดวิถีชีวิตล้านนาสำหรับผู้เรียนภาษาไทยแบบข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาปีที่ 6. พิษณุสวรรค์สาร, 11(1), 99-113.
- สุพัทธรา สุภาพ. (2546). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภลักษณ์ ฮานีรัตน์, มารุต พัฒนาผล, วิชัย วงษ์ใหญ่ และนิชดา สารถวัลย์แพศย์. (2558). การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะทางวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 9(2), 69-75.
- โสมฉาย บุญญานันต์. (2560). การนำเครือข่ายทางสังคมออนไลน์มาใช้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0. วารสารครุศาสตร์, 45(3), 221-232.
- อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8(1), 1-17.
- อภิรักษ์ จิตรกร. (2559). การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียน. Retrieved http://www.ska2.go.th/reis/data/research/25620508_175948_9194.pdf.
- อมรัตน์ แซ่กั้ง. (2559). การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อใหม่. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(1), 251-274.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2547). ความหลากหลายทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัครวรรณ์ แสงวิภาค. (ม.ป.ป.). กระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่มีความจำเป็นต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 19-26.

อัจศรา ประเสริฐสุนทร, เทพสุตา จิวตระกูล และจอย ทองกล่อมศรี (2560). การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 10(2), 78-79.

อารี สุทธิพันธ์. (2532). การศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ มนุษย์กับจินตนาการ. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.

อารีย์ นัยพินิจ, ภัทรพงษ์ เกริกสกุล และธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2557). การปรับตัวภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 7(1), 1-12.

อิษฎาภรณ์ นิยมวงศ์, แ. ฐ. ศ. (2561). นวัตกรรมการสอนของนิสิตครูกับเทคโนโลยีสารสนเทศใน Thailand 4.0. วารสารวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารสังคม, 1(11), 76-83.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. (2532). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียน. กรุงเทพฯ: ฟีนินิพับบลิชซิง.

อุบล ตูจินดา. (2532). หลักและวิธีการสอนศิลปะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

โอภาส เกาไศยาภรณ์. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายสังคมเชิงเสมือนสำหรับห้องเรียนพหุวัฒนธรรมเพื่อการสร้างความรู้และความตระหนักในคุณค่าทางวัฒนธรรมสำหรับนิสิตนักศึกษา ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โอฬาริก ขุนสิทธิ์. (2555). การสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของบุคลากรไทยในบริษัทสาขาประจำประเทศเพื่อนบ้าน. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

_____. (2011). *Timelines of History*. NY: DK Publishing.

_____. (2016). NAEA Position Statement on 21st Century Skills and Visual Arts Education. Retrieved April, 18 2020

http://www.p21.org/storage/documents/P21_arts_map_final.pdf

A, S. J., & D, S. B. (1993). Teaching Art History: Getting Started. *Art Education*, 46(2), 7-13.

Acer, D. (2012). Cross-cultural practices in Art Education: The Art Lunch Project in Turkey. *Childhood Education*. Retrieved www.tandfonline.com/loi/uced20

Adom, D., Adam, S., & Agyemang, O. (2016). Effective Instructional Methods and Strategies for Teaching Art History. *International Journal of Art and Art History*, 4(2), 45-62.

Alleman, J., & Brophy, J. (2003). History Is Alive: Teaching Young Children about Changes over Time. *The Social Studies*, 94(3), 107-110.

- arXiv, E. T. f. t. (2015). The Machine Vision Algorithm Beating Art Historians at Their Own Game. Retrieved <https://www.technologyreview.com/2015/05/11/110568/the-machine-vision-algorithm-beating-art-historians-at-their-own-game/>
- Aucoin, C. (n.d.). Elementary Art Curriculum Guide. Retrieved https://www.gov.nl.ca/eecd/files/k12_curriculum_guides_art_elementary_art_elementary_curriculum_guide.pdf
- Basak, R. (2017). The Discipline-Based Art Education (DBAE) and the Visual culture Theory. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 7(4), 1-12.
- Bencze, L., & Carter, L. (2011). Globalizing students acting for the common good. *Journal of Research in Science teaching*, 48(6), 648-669.
- Bently, L. (2009). Cultural dimensions for a foreigner teaching English in a Thai university. *TESOL in Context. Special Edition*, 25(2), 1-10.
- Bergh, A. (2011). *To The Ages of Ages: Reconceptualizing High School Art History Curriculum*. (Bachelor of Fine Arts in Art Education), Virginia Commonwealth University.
- Bolewski, C. (2019). Cross cultural art: a contemporary approach to traditional Chinese landscape painting. *US-Chuna Foreign Language*, 9(1), 1-9.
- Bolton, R. (1979). *People Skills: how to assert yourself, listen to others and resolve conflict*. New York: Simon&Schuster.
- Broom, L., & Selznick, P. (1963). *Sociology: A text with adapted readings*. New York: Harper&Row.
- Burchum, J. (2002). Cultural Competence: an Evolutionary Perspective. *Nursing Forum*, 37(4), 5-15.
- Campinha-Bacote, J. (1999). A Model and instrument for addressing chultural competence in healthcare. *Journal of Nursing Education*, 38(5), 203-207.
- Chrisp, P., Fullman, J., & Kennedy, S. (2019). *History Year by Year*. NY: DK Publishing.
- Clifford, M., & Waldorf, S. (2017). 5 Cutting-Edge Innovations in Art History Tech. Retrieved May, 4 2020 <https://blogs.getty.edu/iris/5-cutting-edge-innovations-in-art-history-tech/>

- E, R. R. (2007). The Test of Variables of Attention (T.O.V.A.). Retrieved January, 25 2020
<http://www.mindalive.com>
- E.M., R., W.B., H., & Mike, Y. (2002). Edward T. Hall and the History of Intercultural Communication: The United States and Japan. *Keio Communication Review*, 24(2004), 3-26.
- Elkins, J. (2008). Timelines, Comics and a Plurogenic View of Art History. Retrieved
http://www.markstaffbrandl.com/dissertation/Mark_Staff_Brandl_CHAPTER_NINE_timelines.pdf.
- Felder, R. M., & Brent, R. (2003). Active Learning: An introduction. *ASQ Higher Education Brief*, 2(4).
- Florence, J., & Sahai, S. (2015). *The Kids' Timeline of World History*. UK: EXWHYZED Cambridge.
- Gaspar-Hulvat, M. (2017). Active Learning in Art History: A Review of Formal Literature. *Art History Pedagogy&Practice*, 2(1), 1-32.
- Glowa, L., & Goodell, J. (2016). *Student-Centered Learning: Functional Requirements for Integrated Systems to Optimize Learning*. Vienna: International Association for K-12 Online Learning (iNACOL).
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Books.
- Gould, N. (2019). *A History of Art In 21 Cats*. Missouri: Andrews Mcmeel Publishing.
- Guilford, J. P. (1954). *Psychometric Methods*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Hockney, D., Gayford, M., & Blake, R. (2018). *A History of Pictures for Children*. China: Shanghai Offset Printing Products Ltd.
- Inglehart, R. (2018). *Culture Shift in advanced industrial society*. New Jersey: Princeton University Press.
- Ingram, C. (2015). Exploring Narrative in Art. Retrieved
<http://www.artjunction.org/archives/looking@art.pdf?fbclid=IwAR2GKu6YAApHcSYRAJVN3RvGSsDrTEHX8LjMoUjrOECSRnwA4g32p6DY2gO>
- Ishii, S. (2006). Complementing Contemporary Intercultural Communication Research with East Asian Sociocultural Perspectives and Practice. *China Media Research*, 13-20.

- Jansson, H., Johanson, M., & Ramstrom, J. (2007). Institutions and networks: Business networks in the Chinese, Russian and West-European institutional contexts. *Journal of Industrial Marketing Management*, 36(7), 955-967.
- Johnson, J. P., Lenartowicz, T., & Apud., S. (2006). Cross-cultural competence in international business: toward a definition and a model. *Journal of International Business Studies*, 37, 525-543.
- Johnston, J., Paris, C., Maccoy, C., Severe, C., & Hughes, G. (2010). *A framework for cross-cultural competence and learning recommendations*. (. Paper submitted to Defense Language Office), Rosslyn, VA.
- Kim, Y. Y. (1994). Adapting to new culture. Samovar, L.A. & Porter. *Intercultural Communication: A Reader*, 392-403.
- Maaruf, S. Z., & Othman, N. F. (2019). The Development of (ArtHis) Interactive Module in Teaching and Learning Art History. *Social and Management Research Journal*, 16(2), 57-76.
- Maneen, C. A. (2016). *A Case Study of Arts Integration Practices in Developing the 21st Century Skills of Critical Thinking, Creativity, Communication, and Collaboration*. (the Degree of Doctor of Education), Gardner-Webb University.
- Martikainen, J. (2017). Making Picture as a Method of Teaching Art History. *International Journal of Education & the Arts*, 18(19), 1-25.
- Mascarenhas, A. (2020). Art History Timeline of Western World and Famous Artist Idea Sheet. Retrieved https://www.academia.edu/39039661/ART_HISTORY_TIMELINE_OF_WESTERN_WORLD_AND_FAMOUS_ARTIST_IDEA_SHEET
- McAllister, G., & Irvine, J. J. (2000). Cross Cultural Competency and Multicultural Teacher Education. *Review of Educational Research*, 70(1), 3-24.
- Millington, R. (2018). 13 of the best art & art history books for children. Retrieved May, 4 2020 <http://ruthmillington.co.uk/best-art-books-for-children/>
- Ollhoff, J. L. (2004). *Getting Along: Teaching Social Skills to Children and Youth*. Minnesota: Sparrow Media Group.

- Omodara, O. D., & Adu, E. I. (2014). Relevance of Educational Media and Multimedia Technology for Effective Service Delivery in Teaching and Learning Process. *IOSR Journal of Research & Method in Education*, 4(2), 48-51.
- Paterakis, A. G. (1976). Art Education: Senior High School. *The National Art Education Association*.
- Pazienza, J. (1986). Teaching Art History to Children: A Philosophical Basis. *Marilyn Zumuehlem Working Papers in Art Education*, 5(1), 53-61.
- Reinsinifer, Y. (1971). *International Tourism Cultures and Behavior*. USA: Butterworth Heineman.
- Ross, D. (2017). Empowering Our Students with 21st Century Skills for Today. Retrieved <https://www.gettingsmart.com/2017/04/empowering-students-21st-century-skills/>
- Ross, J. (2005). Community in the Making: The Promise of Lincoln Center Institute. *the Perspective Of a New York City Dean*, 22-23.
- Ross, K. G., Thornso, C. A., Mcdonald, D. P., Fritzsche, B. A., & Le., H. (N.D.). Development of the Cross Cultural Competence Inventory (3CI). Retrieved <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD1051865.pdf>
- Scholte, J. A. *Globalization: A Critical Introduction* (2nd ed.). New York: Palgrave Macmillan.
- Skills, P. f. s. C. (2010). 21st Century Skills Map. Retrieved https://www.researchgate.net/publication/279372818_21st_Century_Skills_Map_The_Arts
- Suarez-Balcazar, Y., Rodawoski, J., Balcazar, F., Taylor-Ritzler, T., Portillo, N., Barwacz, D., & Willis, C. (2009). Perceived levels of cultural competence among occupational therapists. *Am J Occup Ther*, 63(4), 498-505.
- Sue, D. W. (2001). Multimedimensional facets of cultural competence. *The Counseling Psychologist*, 29(6), 790-821.
- Tuting, N. (2019). Art Lesson Plans: Creative Ways to teach history, culture and society. Retrieved May, 4 2020 <https://medium.com/@talesfromthecla/art-lesson-plans-creative-ways-to-teach-history-culture-and-society-2c4ad287cf33>

- Unesco. (2006). Road Map for Arts Education: The World Conference on Arts Education Building Creative Capacities for the 21st Century Lisbon Retrieved http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HO/CLT/CLT/pdf/Arts_Edu_RoadMap_en.pdf
- Urbani, J. M., Roshandel, S., Michaels, R., & Truesdell, E. (2017). Developing and Modeling 21st Century Skills with Preservice Teachers. *Teacher Education Quarterly*, 27-50.
- Vanderpool, M. (2002). *The Cross-Cultural Adaptability Scale: A comparison of the psychometric properties observed in a Canadian and an Australian administration*. (Sponsor Research Report 2002-07), Ottawa Ontario: Human Resources Research and Evaluation.
- Walker, W. (1880). *Handbook of Drawing* (Published by Forgotten Books 2013. England: FB&c Ltd.
- Weiner, S. D. (2010). *My Experiences of Integrating a Cross-cultural Curriculum with Latino Students in an Art Education Classroom*. (Master's thesis College of Arts and Sciences), Georgia State University.
- Y.Y, K. (1995). Cross-cultural adaptation: An integrative theory. *International and intercultural communication annual*, 19, 170-193.
- YaYa, Y. T., & Yousif, T. H. (2014). *The Role of Multicultural Art Education in a cultural Diversified Society*. (Master's thesis Department of Applied Information Technology), Gothenburg Sweden.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกร หงส์พนัส
อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิมพ์พร อสัมภินพงศ์
รองผู้อำนวยการฝ่ายแผน งบประมาณและประกันคุณภาพ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
3. อาจารย์สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์สกุล
หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญผู้ให้สัมภาษณ์และประเมินคุณภาพนวัตกรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์และประเมินคุณภาพนวัตกรรม

ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

1. รองศาสตราจารย์ ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล
อาจารย์ประจำภาควิชาทฤษฎีศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. รองศาสตราจารย์ พิชญ่า สุ่มจินดา
อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะไทย ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติรินทร์ กิตติสกุล
อาจารย์ประจำสาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านการสอนศิลปศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลาย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทินกร บัวพูล
อดีตผู้อำนวยการและอาจารย์ประจำกลุ่มสาระศิลปะ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
2. อาจารย์มนชัย พิทยวารภรณ์
เจ้าของสถาบันสอนศิลปะ Art of Art

ด้านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

1. อาจารย์สถาพร อรุณวิลาศ
อาจารย์ประจำหน่วยวิชาอารยธรรมไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์นาวัน ต้นธนะเดชา
อาจารย์ประจำแผนกศิลปะ โรงเรียนนานาชาติ NIST International School

ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณีกิจ
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร.ประติมา ฉันทบุรณ์ตระกูล
อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. เพศ.....
2. อายุ.....
3. อาชีพ.....
4. สถานที่สัมภาษณ์

.....

5. วันที่สัมภาษณ์

.....

6. เวลาเริ่มต้นการสัมภาษณ์

.....

7. เวลาสิ้นสุดการ

สัมภาษณ์.....

8. ประสบการณ์เชี่ยวชาญด้าน

การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่มีประสบการณ์การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ใน
โรงเรียน

สถาบัน หรือมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 3 ปี **ประสบการณ์.....ปี**

การสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีประสบการณ์การสอนศิลปะ
ใน

ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อย่างน้อย 3 ปี **ประสบการณ์.....ปี**

การสอนในบริบทการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียน สถาบัน
หรือ

มหาวิทยาลัย หรือเป็นนักวิชาการ มีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปี **ประสบการณ์.....ปี**

การพัฒนานวัตกรรมการสอน มีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปี **ประสบการณ์.....**

ปี

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่านวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายควรเป็นไปในแนวทางใด
2. ท่านคิดว่าแนวคิดของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีลักษณะอย่างไร
3. จุดประสงค์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายคืออะไร
4. วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างไร
5. เนื้อหาของการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างไร
6. สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายคืออะไร
7. ข้อเสนอแนะ

**แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย**

แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบประเมินคุณภาพของนวัตกรรมการ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่านวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีความเหมาะสมตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่กำหนดหรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ระดับความเหมาะสม” ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง รายการที่มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	คุณภาพของนวัตกรรม	ระดับความเหมาะสม					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
ด้านเนื้อหา							
1	เนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่นำมาใช้มีความเหมาะสม	/					

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง เพียงหนึ่งตัวเลือกหน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
3. ประสบการณ์เชี่ยวชาญด้าน

การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่มีประสบการณ์การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ในโรงเรียน สถาบัน หรือมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 3 ปี **ประสบการณ์.....ปี**

การสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีประสบการณ์การสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อย่างน้อย 3 ปี **ประสบการณ์.....ปี**

การสอนในบริบทการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียน สถาบันหรือมหาวิทยาลัย หรือเป็นนักวิชาการ มีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปี **ประสบการณ์.....ปี**

การพัฒนานวัตกรรมการสอน มีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปี **ประสบการณ์.....ปี**

ตอนที่ 2 แบบประเมินคุณภาพของนวัตกรรม

แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย กำหนดหัวข้อการประเมินออกเป็น 4 รายการ ดังนี้

- 1) ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ถูกต้อง ลำดับชั้นในการนำเสนอ
- 2) ด้านการออกแบบ มีความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย น่าสนใจตอบสนองการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 3) ด้านวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะสื่อสารและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- 4) ด้านการเรียนรู้ ส่งเสริมความเข้าใจ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม

ข้อ	คุณภาพของนวัตกรรม	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
ด้านเนื้อหา							
1	เนื้อหาที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย						
2	มีเนื้อหาสอดคล้องระหว่างด้านประวัติศาสตร์ศิลป์และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม						
3	ภาษาที่ใช้สื่อความหมายและเข้าใจง่าย						
4	มีความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา						
5	เนื้อหาสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้						
ด้านการออกแบบ							
6	มีการออกแบบที่ทันสมัย น่าสนใจ						
7	มีระยะเวลาในการเรียนรู้นวัตกรรมเหมาะสม						
8	ความเหมาะสมและถูกต้องของกราฟิก ภาพประกอบ แผนภาพ แผนภูมิ						
9	การออกแบบครอบคลุมเนื้อหา ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรม และการใช้สื่อเทคโนโลยี						
10	วิธีการนำเสนอมีความน่าสนใจ และแสดงเนื้อหาสาระชัดเจน						
ด้านวัตถุประสงค์							
11	นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม						
12	นวัตกรรมมีความเหมาะสมสำหรับกลุ่มนักเรียน						
13	นวัตกรรมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินผล						
14	นวัตกรรมมีความสอดคล้องในเนื้อหาเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในประเทศ						
15	นวัตกรรมนี้สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้จริง						
ด้านการเรียนรู้							

16	การจัดลำดับข้อมูลมีความถูกต้องและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้						
17	ชุดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหา สามารถปฏิบัติได้						
18	การใช้เทคโนโลยีในนวัตกรรม มีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้						
19	นวัตกรรมสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้						
20	นวัตกรรมมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม						

ข้อดี

.....

.....

.....

.....

ข้อเสีย

.....

.....

.....

.....

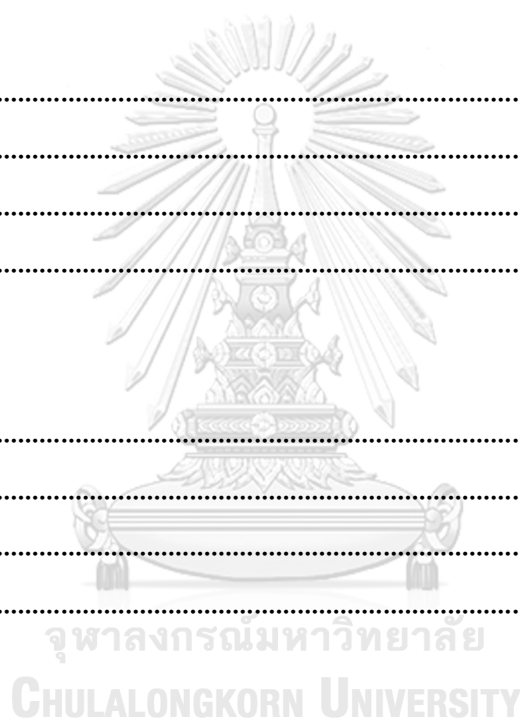
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ก่อนและหลังทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน

ตอนที่ 1 การวัดด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) จำนวน 5 ด้าน มีจำนวน 20 ข้อประกอบด้วย

- 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
- 2) การควบคุมตนเอง
- 3) การสร้างแรงจูงใจ
- 4) การเอาใจเขามาใส่ใจเรา
- 5) ทักษะสังคม

ตอนที่ 2 การวัดด้านความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) จำนวน 2 ด้าน มีจำนวน 8 ข้อประกอบด้วย

- 3) การตระหนักรู้ทางสังคม
- 4) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

คำชี้แจง โปรดอ่านรายการในแต่ละข้อ และระบุระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้เรียน และใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	ความฉลาดทางอารมณ์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง							
1	ฉันสามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้	/					

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง เพียงหนึ่งตัวเลือกหน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ฉันเป็น ชาย หญิง
2. ฉันมีเชื้อชาติ ไทย อื่นๆ
3. ฉันนับถือศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่นๆ
4. ฉันมีประสบการณ์ท่องเที่ยวในต่างประเทศ เคย ไม่เคย
5. ฉันมีประสบการณ์ในการรับชมวิดีโอหรือสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในต่างประเทศ เคย ไม่เคย
6. ฉันอายุ ปี

ตอนที่ 2 การวัดด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) จำนวน 18 ข้อ

ข้อ	ความฉลาดทางอารมณ์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง							
1	ฉันรู้สึกดีใจหรือตื่นเต้นที่ได้เห็นสิ่งก่อสร้างหรือฟังเรื่องราวจากต่างประเทศ						
2	ฉันไม่รู้สึกเป็นปัญหาเมื่อได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ						
3	ฉันไม่รู้สึกหงุดหงิดทุกครั้งเมื่อต้องเดินทางไปต่างประเทศหรือดูวิดีโอเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในต่างประเทศ						
4	ฉันรู้สึกสนใจในเรื่องความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา						
ด้านการควบคุมตนเอง							
5	ฉันตั้งใจและให้ความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ						
6	ฉันสามารถเปลี่ยนความรู้สึกที่ไม่ชอบให้เป็นชอบได้						
7	ฉันไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้รุนแรงเมื่อต้องเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ						

8	เมื่อต้องพบเจอเพื่อนหรืออยู่ในวัฒนธรรมที่ต่างฉันสามารถยอมรับได้							
ด้านการสร้างแรงจูงใจ								
9	ฉันยินดีที่จะมีเพื่อนต่างชาติ ชอบใจที่ได้พูดคุยกับพวกเขา และสามารถแนะนำเพื่อนต่างชาติเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง							
10	ฉันอยากเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น							
11	หลายครั้งที่ฉันได้รับแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมต่างชาติ มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน							
ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา								
13	ฉันรับฟังความคิดเห็นของคนที่มีความเชื่อแตกต่างจากฉัน							
14	ฉันรู้ว่าสิ่งไหนควรทำไม่ควรทำ เมื่ออยู่กับคนต่างวัฒนธรรม							
15	ฉันยอมรับได้หากมีคนแสดงความคิดเห็นต่างจากฉัน							
ด้านทักษะสังคม								
17	เมื่อไม่เห็นด้วยหรือรู้สึกขัดแย้งกับการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง ฉันสามารถอธิบายเหตุผลได้							
18	ฉันมีความรู้สึกดีต่อการรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง							
19	หากเกิดความขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน ฉันรู้ว่าจะจัดการและแก้ไขปัญหาอย่างไร							
20	ฉันคิดว่าการเรียนรู้และการใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนต่างวัฒนธรรมไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคอีกต่อไป							

ตอนที่ 3 การวัดด้านความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) จำนวน 8 ข้อ

ข้อ	ความฉลาดทางสังคม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม							
1	ฉันพยายามเข้าใจความรู้สึกของคนทุกคน						
2	ฉันรู้สึกว่าคุณค่าและมีประโยชน์ต่อสังคม						
3	ฉันเข้าถึงเหตุการณ์แต่ละยุคสมัยที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล						

4	ฉันรู้สึกได้ว่าความแตกต่างทางสังคมไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิต						
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม							
5	ฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่มีอุปสรรค						
6	ฉันนึกถึงผู้อื่นอยู่เสมอ						
7	ฉันมีความมั่นใจในการอยู่ร่วมกับกลุ่มที่ไม่รู้จัก						
8	ฉันรู้สึกว่าตัวเองเป็นมิตรและเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย						

แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน
เรื่อง นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. เพศ.....
2. อายุ.....
3. ระดับชั้น.....
4. สถานที่สัมภาษณ์

.....

5. วันที่สัมภาษณ์

.....

6. เวลาเริ่มต้นการสัมภาษณ์

.....

7. เวลาสิ้นสุดการ

สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อเรื่องทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

1. นักเรียนเข้าใจความหมายของวัฒนธรรมว่าอย่างไร
2. นักเรียนคิดว่า การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

1. ความรู้สึกก่อนใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
2. ความรู้สึกขณะใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
3. ความรู้สึกหลังใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
4. ความคิดเห็นที่มีต่อนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

คู่มือการใช้

“นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการ
เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เอกสารคู่มือฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยและพัฒนาภายใต้หัวข้อวิทยานิพนธ์
การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย”
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563

ก่อนจะเปิดหน้าถัดไป...

โลก หมุนเปลี่ยนไปตามกาลเวลาอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนี้ เห็นได้ชัดว่า สังคมก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การไม่มีพรมแดนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสื่อสารอย่างไร้รอยต่อ ผู้คน แต่ละพื้นที่เชื่อมถึงกันมากขึ้น หนึ่งใน การสื่อสารที่น่าอัศจรรย์ใจ คือ ศิลปะ ภาษาที่ไม่มีตัวอักษร ภาษาที่สามารถทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้สึกจรจโรงใจ หากว่าศิลปะจะช่วยเป็นสื่อกลางที่ทำให้มนุษย์เกิดความเข้าใจได้มากขึ้น

ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นสาระสำคัญที่นำมาใช้เป็นการเรียนการสอนในศิลปศึกษาในวงกว้าง ทั้งนี้ส่วนใหญ่ก็ด้วยระดับมัธยมปลาย อุดมศึกษา ไปจนถึงการทำวิจัยต่าง ๆ เนื่องด้วยมีเนื้อหาที่ละเอียด และจำนวนมาก แต่แท้จริงแล้ว ประวัติศาสตร์ก็คือวัฒนธรรม คือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย ที่มนุษย์ต้องทำความเข้าใจเพื่อเรียนรู้เหตุ อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองต่อไป ประวัติศาสตร์ศิลป์จึงเป็นเรื่องใกล้ตัวมนุษย์

เด็ก ๆ ทั่วโลก มีศักยภาพที่น่าส่งเสริม นำแปลกที่เด็กในยุคนี้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ก้าวกระโดด แต่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนี้ เด็ก ๆ พึงจะต้องเข้าใจถึงการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน มากเสียยิ่งกว่าเรียนเพื่อรู้และแข่งขัน ในอนาคตที่พวกเขาจะต้องเติบโตไปข้างหน้า การมีมิตรสัมพันธ์ เข้าใจเพื่อนมนุษย์ที่ต่างที่มา ย่อมทำให้เขามีความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จะช่วยทำให้เขาเข้าใจวัฒนธรรมที่ต่างมากขึ้น และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์จะทำให้เขาเข้าใจวัฒนธรรมอย่างมีสุนทรียะมากขึ้นเช่นกัน

แม้ว่าศิลปะ จะมีการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์อย่างแพร่หลาย แต่สำหรับเด็ก โดยเฉพาะวัยประถมศึกษาตอนปลาย อันจะเติบโตไปสู่วัยรุ่น วัยแห่งการเข้าสังคมและรู้จักเพื่อนใหม่ สมควรที่จะเปิดโลกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายให้เกิดความเข้าใจ รวมทั้งสร้างสรรค์ประสบการณ์ ศิลปะที่มีใช้การจับดินสอหรือสีวาดเท่านั้น ประวัติศาสตร์ศิลป์จะช่วยนำมาซึ่งความคิดอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ต่อไป

คู่มือนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลายนี้จะช่วยให้ไม่ว่าครู ผู้ปกครอง หรือนักเรียนเอง สามารถเรียนรู้ถึงที่มาของ ศิลปะมนุษย์จากอีกฝั่งของโลก (ตะวันตก) เพื่อให้เกิดประสบการณ์ และความเข้าใจ รวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่แตกต่างต่อไป

คำอธิบาย

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ประกอบด้วย

- 1) กล่องชุดสื่อกิจกรรม HISTORY OF ART การเดินทางของศิลปะ
- 2) หนังสือประกอบการอ่าน HISTORY OF ART การเดินทางของศิลปะ
- 3) คู่มือและแผนการใช้ ชุดสื่อกิจกรรม HISTORY OF ART การเดินทางของศิลปะ
- 4) เกมการ์ดจับคู่ภาพผลงานศิลปะ
- 5) ชุดทดลองศิลปะปฏิบัติ

ที่มาของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์

นวัตกรรมนี้พัฒนาขึ้นจากทฤษฎี เอกสาร และเนื้อหาทางศิลปะตะวันตก ประกอบกับการเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่านใน 4 ด้านได้แก่ ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ด้านการพัฒนาวัตกรรมการศึกษา และด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยมีประเด็น 6 ข้อได้แก่

1. นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายควรเป็นไปในแนวทางใด
2. แนวคิดของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีลักษณะอย่างไร
3. จุดประสงค์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายคืออะไร
4. วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างไร
5. เนื้อหาของการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างไร
6. สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายคืออะไร

จากนั้นจึงทำการสรุปผล และสังเคราะห์ออกมาเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้สอน และเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

**แนวทางของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย**

นวัตกรมนีมีแนวทางเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่ออำนวยความสะดวก และเป็นเครื่องมือในการสอนของประวัติศาสตร์ศิลป์อย่างเป็นรูปธรรมให้กับ ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายซึ่งยังไม่เคยมีมาก่อน รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับ นักเรียนหรือเด็กทั่วไปในวัยประถมศึกษาตอนปลาย ให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้ด้วยตนเอง

**แนวคิดของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย**

แนวคิดของนวัตกรมนีเป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระระหว่างประวัติศาสตร์ศิลป์ และประเด็นน่ารู้ สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลายในวัฒนธรรมตะวันตก รวมทั้งความเชื่อมโยงต่าง ๆ นำมาซึ่งการออกแบบให้เป็นที่ที่นักเรียนสามารถสัมผัส มอง จับต้องได้ ผ่านการอ่านหนังสือ การเชื่อมโยงสู่โลกออนไลน์ผ่าน QR CODE การเล่นเกมการ์ด และการทดลองสร้างสรรค์งานศิลปะที่ได้แรงบันดาลใจจากเนื้อหาสาระ

**จุดประสงค์ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย**

จุดประสงค์ของนวัตกรมนี มีเป้าหมายเพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจถึงประวัติศาสตร์ศิลป์ และ วัฒนธรรมที่แตกต่างจากตน เพื่อเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันได้

วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูสามารถใช้สื่อวัตกรมนีหรือเป็นเพียง ผู้ดูแล เช่นเดียวกับผู้ปกครอง สามารถเป็นผู้ดูแลการใช้สื่อนี้ หรือแม้แต่นักเรียนเองสามารถเรียนรู้ ผ่านสื่อนี้ได้ด้วยตนเอง การบรรจุเนื้อหาต่าง ๆ ถูกคัดย่อและแบ่งหมวดหมู่ตามลำดับเวลาและความ เชื่อมโยง

ถ่ายทอดในลักษณะของหนังสืออ่านภาพประกอบ การเชื่อมโยงสู่เทคโนโลยีพิพธิภัณฑ์ออนไลน์ และการให้นักเรียนได้ทดลองการปฏิบัติศิลปะปฏิบัติด้วยตนเอง

เนื้อหาของการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

เนื้อหาที่นำมาใช้สอนในครั้งนี้ ได้คัดเลือกเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก เนื่องด้วยมีความ

ชัดเจน และหลักฐานทางสายตาที่ประจักษ์ อีกทั้งมีความเชื่อมโยงสู่วัฒนธรรมที่หลากหลาย เพื่อนำมาเชื่อมโยงสู่วัฒนธรรมเดิมของตน

**สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย**

สื่อและอุปกรณ์ที่ได้นำมาใช้ เป็นทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออุปกรณ์ศิลปะ และสื่อเทคโนโลยี ได้แก่ การใช้เครื่องมือสื่อสารสแกน QR Code เข้าสู่พิพิธภัณฑ์ออนไลน์ การรับชมผ่านจอในระบบ Virtual 3D

การรับชมผ่านเว็บไซต์ และคลิปวิดีโอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เนื้อหา

ช่วง	เวลา	รายละเอียด
Prehistoric Art บุกเบิกโลกล้านปี	30,000 BCE	Cave Painting
Ancient Egyptian ตะลุมขุยิปต์โบราณ	5,000 BCE	Egyptian Art
Greek&Roman สนุกสนานกับเทพเจ้า	600 BCE	Greek Art Roman Art
Renaissance ศิลปินชาวยุคทอง	13rd-16th	Early Renaissance 1400-1500 CE High Renaissance 1500-1600 CE Mannerism/Late Renaissance 1550-1600 AD
Into The New Period ท่องแดนสมัยใหม่	1850 - 1900	Realism 1850 Impressionism 1860 Post Impressionism 1886 Expressionism 1893 Cubism 1901 Fauvism 1904 Surrealism 1920
Modern World เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น	1900 - Now	Dadaism 1914-1918 Abstract Expressionism 1940-1950 Pop Art 1955 Op Art 1960 Conceptual Art

แผนการใช้ นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
กิจกรรมที่ 1 Pre Historic บุ๊กเบิกโลกล้านปี

1

หัวใจสำคัญของวัฒนธรรม

จุดเริ่มต้นของอารยธรรมมนุษย์ที่ไม่แตกต่างกัน

นิยาม

จุดเริ่มต้นของศิลปะ คือการที่มนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์รู้จักการขีดเขียน เพื่อบันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีตผ่านวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ตามวิถีการใช้ชีวิตของมนุษย์ในยุคนั้น ศิลปะตะวันตกก็เริ่มต้นขึ้นจากการขีดเขียนผนังถ้ำเช่นเดียวกัน ดังที่พบหลักฐานในถ้ำอัลตามิรา ประเทศสเปน หรือถ้ำลาสโก ประเทศฝรั่งเศส จึงถือได้ว่ามนุษย์ในแต่ละพื้นที่ของโลก มีจุดเริ่มต้นอารยธรรมที่คล้ายคลึงกัน

ตัวชี้วัดผู้เรียน สำหรับใช้สอนในโรงเรียนที่อิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/1 เปรียบเทียบรูปลักษณะของรูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์	รูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์
ป.4/5 มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์งานวาด ภาพระบายสี	การใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการวาด ภาพระบายสี
ป.5/1 บรรยายเกี่ยวกับจังหวะตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏใน สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์	จังหวะ ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ใน สิ่ง แวด ล้อม และ ง า น ทัศนศิลป์
ป.5/6 ระบุปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์และการสื่อ ความหมายในงานทัศนศิลป์ของตนเองและบอกวิธีการปรับปรุง งานให้ดีขึ้น	การจัดองค์ประกอบศิลป์และ การสื่อความหมายในงาน ทัศนศิลป์

ป.6/2 อธิบายหลักการจัดขนาดสัดส่วนความสมดุลในการสร้างงานทัศนศิลป์	หลักการจัดขนาด สัดส่วนความสมดุลในงานทัศนศิลป์
ป.6/5 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยใช้หลักการของรูปและพื้นที่ว่าง	รูป และ พื้นที่ว่างในงานทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	งานทัศนศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	บทบาทของงานทัศนศิลป์ในชีวิตและสังคม

จุดประสงค์	
ด้านความรู้	มีความรู้ความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดในผลงานศิลปะ
ด้านทักษะ	มีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีต
ด้านพฤติกรรม	มีความซาบซึ้งและทัศนคติที่ดี ยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง

เนื้อหา

ศิลปะตะวันตก 30,000 ปีก่อนคริสตกาล

ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อยอมรับอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของธรรมชาติ อำนาจลับ เชื่อในพิธีชำระให้บริสุทธิ์ บูชาสัตว์ บรรพบุรุษ เครื่องราง ความอุดมสมบูรณ์ มนุษย์ใช้เวลาว่างร้องรำทำเพลงเฉลิมฉลองในโอกาสพิเศษ อาทิ ภาพสัตว์

ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ การเขียนภาพฝาผนังถ้ำ ใช้ถ่าน หิน เขม่า ขูดขีด การประดิษฐ์เครื่องปั้น แกะสลัก และรูปปั้นต่าง ๆ เพื่อบูชา ประกอบพิธีกรรมและเคารพศรัทธา และบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการใช้ชีวิต

เนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	เนื้อหาด้านวัฒนธรรม
-------------------------------	---------------------

<p>ในอดีตจุดเริ่มต้นของอารยธรรม พบผลงานศิลปะในถ้ำ ซึ่งยังคงมีความสมบูรณ์ปรากฏในปัจจุบันเนื่องจากงานศิลปะนั้นอยู่ในหุบเขาหรือชั้นใต้ดิน สันนิษฐานถึงเทคนิคการเขียนภาพฝาผนังถ้ำ เชื่อว่าภาพเขียนนี้มนุษย์ที่เป็นผู้เขียนอาจจะใช้ถ่านเขียนร่างภาพก่อนหรือใช้หินคมๆ ร่างภาพ โดยขีดให้เป็นรอยลึกลงไปในเค้าโครง แล้วใช้เขม่าหรือดินผสมกับไขมันสัตว์ หรือน้ำมันสัตว์เป็นสีเขียน สำหรับภาพที่ใช้หินขีดขีดจนเป็นรอยลึกลงไปมากๆ นั้นมักจะทำกับผนังถ้ำที่มีสีและมีความลวดลายของหินงดงามอยู่แล้ว ช่วงเขียนก่อนประวัติศาสตร์จึงเพียงแต่เขียนภาพบรรจุลงไปให้เข้ากับลวดลายของพื้นผิวธรรมชาติ แล้วใช้สีผสมไขมันสัตว์อัดลงไปตามร่องของหินเพื่อให้แลเห็นรูปร่างของภาพเด่นชัด และมีความคงทน นับว่ามนุษย์สมัยนั้นมีความคิดและความรู้สึกในความงามแล้ว</p>	<p>สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์ได้สร้างสรรค์ศิลปวัตถุขึ้น เพื่อแทนความคิดและความรู้สึกที่ตนมีอยู่ในคนอื่น รับทราบและเข้าใจได้ มนุษย์ถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกอันเกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ความเร้นลับและความตาย ความอุดมสมบูรณ์ หรือต้องการบันทึกเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพื่อแสดงถึงความประทับใจในสิ่งต่างๆ ที่ตนสัมผัสสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ความเชื่อของมนุษย์ในยุคนี้ยอมรับอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของธรรมชาติ เชื่อในอำนาจลี้ลับ เชื่อในพิธีขำระให้บริสุทธิ์ เชื่อการบูชาสัตว์ที่มีลักษณะพิเศษ เชื่อการบูชาบรรพบุรุษ เชื่อเครื่องหมายและเครื่องราง เชื่อเกี่ยวกับความตายและความอุดมสมบูรณ์</p>
--	--

แนวทางการเรียนรู้

ด้านจุดมุ่งหมายของภาพเขียนบนผนังถ้ำ มีไว้ใช้เป็นของขลัง ช่วยในการล่าสัตว์ ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิวิญญาณนิยม เพราะภาพสัตว์หลายภาพเป็นสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บ มีร่องรอยปรากฏอาวุธบนร่างกาย หรืออาจเป็นพิธีกรรมที่เรียกว่า **ข่มวิญญาณร้ายหรือตัดไม้ข่มนาม** คือก่อนออกไปล่าสัตว์ก็จะวาดภาพสัตว์ที่ต้องการล่า บนผนังถ้ำในอาการที่ถูกทำร้ายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าถ้าออกไปล่าสัตว์นั้นแล้วจะประสบความสำเร็จกลับมาจะเห็นได้ว่าลักษณะและเรื่องราวที่ใช้ในการเขียนภาพฝาผนังถ้ำมีความคล้ายคลึงกัน มนุษย์นั้นแม้ว่าจะเป็นวัฒนธรรมตะวันตกหรือวัฒนธรรมไทย ล้วนมีความเหมือนกันของที่มา

American Rock art – petroglyphs

ภาพการล่าสัตว์ ฝาแต้ม จ. อูปลราชธานี

การทำกิจกรรมเลียนการวาดภาพเขียนฝาผนังถ้ำบ้านทีกเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอด โดยเป็นรูปคนหรือสัตว์

วัสดุอุปกรณ์

1. หนังสือ History of Art การเดินทางของศิลปะ
2. เกมการ์ด
3. อุปกรณ์สื่อสารที่สแกน QR Code
4. อุปกรณ์ศิลปะ ได้แก่ กระดาษวาดเขียน สีชอล์กฝุ่น สีชอล์กน้ำมัน

สาระสำคัญ

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	แนวทางการสอน
ป.4/1 เปรียบเทียบรูปลักษณะของรูปร่างรูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์	ผู้สอนชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงของรูปทรงที่ถูกขีดเขียนมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นไปและที่มาของรูปภาพ
ป.4/5 มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์งานวาดภาพระบายสี	ผู้เรียนได้ทดลองใช้สีชอล์กฝุ่น สีชอล์กน้ำมัน
ป.5/1 บรรยายเกี่ยวกับจังหวะตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์	ผู้สอนอธิบายเรื่องการจัดวางภาพ การจัดองค์ประกอบ
ป.5/6 ระบุปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์และการสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตนเองและบอกวิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น	ผู้สอนลองให้ผู้เรียนอธิบายลักษณะการจัดวางภาพของภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำ และแนวทางอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน
ป.6/2 อธิบายหลักการจัดขนาดสัดส่วนความสมดุลในการสร้างงานทัศนศิลป์	ผู้สอนอธิบายเรื่องขนาดและสัดส่วนของภาพวาดที่ใช้ในงานจิตรกรรมฝาผนังถ้ำ
ป.6/5 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยใช้หลักการของรูปและพื้นที่ว่าง	ผู้เรียนได้ทดลองสร้างสรรค์ผลงานตามรูปแบบของจิตรกรรมฝาผนังถ้ำ

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	ผู้สอนให้ผู้เรียนได้บรรยายที่มาของงานศิลปะ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ผู้เรียนได้ทดลองเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	ผู้สอนอธิบายถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

- เวลา 30 นาที
1. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้จากนวัตกรรม
 2. ผู้สอนบรรยายเรื่องราวเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถบันทึกเนื้อหาที่ได้จากการบรรยาย
- จัดลำดับ วัสดุภาพประกอบ หรือทดลองใช้เทคโนโลยีประกอบขณะเรียนรู้ได้
- เวลา 20 นาที
1. ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะจากชุดทดลองศิลปะ

การวัดและการประเมินผล

1. ด้านความรู้

ใช้การถามตอบคำถาม ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคำ

Keyword: ผาผนังถ้ำ, เขม่า, ไขมันสัตว์, ลีลา, บุชาสัตว์, ขูดขีด

2. ด้านทักษะ

ใช้การประเมินผลงานศิลปะตามเกณฑ์การให้คะแนน

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนประเมินชิ้นงานตามวัตถุประสงค์

ประเด็น	เกณฑ์การให้คะแนน				
	10	8	6	4	2
การสร้างสรรคงานศิลปะ	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรคงานศิลปะได้อย่าง	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรคงานศิลปะ ได้อย่าง	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรคงานศิลปะ ได้อย่าง	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค	ผู้เรียนสามารถ

จากชุด กิจกรรม	งานศิลปะ ได้ อย่างมี เรื่องราว ประกอบ เช่น การเล่าสัตว์ กิจกรรม การ ใช้ชีวิต มี กิจกรรม การ ใช้ชีวิต มี ความ สอดคล้องใน มิติวัฒนธรรม และสามารถ นำเสนอ ผลงานได้	มีเรื่องราว ประกอบ เช่น การเล่าสัตว์ กิจกรรม การ ใช้ชีวิต มีการ จัด องค์ประกอบที่ สวยงาม มี ความ สอดคล้องใน มิติวัฒนธรรม	มีเรื่องราว ประกอบ เช่น การเล่าสัตว์ กิจกรรม การ ใช้ชีวิต มีการ จัด องค์ประกอบที่ สวยงาม	งานศิลปะ ได้ อย่างมี เรื่องราว ประกอบ เช่น การเล่าสัตว์ กิจกรรม การ ใช้ชีวิต	สร้างสรรค์ งานศิลปะ ได้
-------------------	--	--	---	--	----------------------------

3. ด้านพฤติกรรม

ใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

**แผนการใช้ นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
กิจกรรมที่ 2 Ancient Egyptian ตะลุมอียิปต์โบราณ**

2

หัวใจสำคัญของวัฒนธรรม**พัฒนาการของการกำเนิดตัวอักษร****นิยาม**

อารยธรรมอียิปต์ แม้ไม่ได้เกิดขึ้นศูนย์กลางที่ยุโรปเช่นเดียวกับงานศิลปะในช่วงอื่น ๆ ของตะวันตก แต่มีความยิ่งใหญ่และเป็นเอกลักษณ์ เพราะด้วยวิวัฒนาการในด้านต่าง ๆ ประกอบกับทำให้มีอิทธิพลบางส่วนต่อศิลปะตะวันตกในกาลต่อมา ยกตัวอย่างเช่น การประดิษฐ์ตัวอักษร ที่แตกแขนงออกไปตามอารยธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งต่างก็ได้รับอิทธิพลจากชนชาติใกล้เคียง เช่นเดียวกับอักษรไทย รวมทั้งแนวทางการสร้างสรรค์จิตรกรรมของชาว อียิปต์ที่มีเอกลักษณ์ครึ่งตัว คล้ายคลึงกับงานจิตรกรรมไทย

ตัวชี้วัดผู้เรียน สำหรับใช้สอนในโรงเรียนที่อิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/3 จำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์โดยเน้นเรื่องเส้น สี รูปร่าง รูปทรงพื้นผิวและพื้นที่ว่าง	เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว และพื้นที่ว่างในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์
ป.4/5 มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรคงานวาดภาพระบายสี	การใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการวาดภาพระบายสี
ป.5/3 วาดภาพโดยใช้เทคนิคของแสงเงา น้ำหนักและวรรณะสี	จังหวะ ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ใน สิ่งแวดล้อม และ งานทัศนศิลป์

ป.6/7 สร้างงานทัศนศิลป์เป็นแผนภาพ แผนผังและภาพประกอบ เพื่อถ่ายทอดความคิดหรือเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ	การสร้างงานทัศนศิลป์เป็นแผนภาพ แผนผัง และภาพประกอบ
---	--

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	งานทัศนศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	บทบาทของงานทัศนศิลป์ในชีวิตและสังคม

จุดประสงค์	
ด้านความรู้	มีความรู้ความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดในผลงานศิลปะ
ด้านทักษะ	มีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีต
ด้านพฤติกรรม	มีความซาบซึ้งและทัศนคติที่ดี ยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง

เนื้อหา

ศิลปะตะวันตก 5,000 ปีก่อนคริสตกาล

ด้านวัฒนธรรม ชาวอียิปต์เป็นชนชาติแรกที่ประดิษฐ์ตัวอักษร นำจะมีอิทธิพลต่อชนชาติอื่น ๆ ในการพัฒนาตัวอักษรของตนขึ้น จะเห็นได้ว่าแต่ละชนชาติต่างได้อิทธิพลจากชนชาติใกล้เคียง อีกทั้งวิวัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์ และศิลปะของชาวอียิปต์มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์

ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังและศิลปกรรมอียิปต์ ผ่านลักษณะการวาดแบบเฉพาะ รวมทั้งการใช้ Hieroglyphs และสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาของภาพ

เนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	เนื้อหาด้านวัฒนธรรม
<p>ภาพของชาวอียิปต์มักเกี่ยวข้องกับความตายและวิญญาณ จิตรกรรมของอียิปต์ที่พบตามหลุมฝังศพนิยมวาดภาพสัตว์พร้อมกระบวยสี ใช้สีเขียนแบนแล้วตัดเส้นรอบนอก เขียนรายละเอียดชัดเจนมีลักษณะเป็นภาพกึ่งนามธรรม ภาพคนมักเขียนสลับด้าน เช่น หัววาดด้านข้าง ตาเป็นภาพด้านหน้า และเท้าเป็นด้านข้าง ผลงานเด่นที่สร้างในยุคสมัยอียิปต์นอกจากจิตรกรรมแล้วยังมีสถาปัตยกรรมเชิงโครงสร้างได้แก่ มาสตาบ่า (Mastaba) เป็นที่เก็บศพที่มีรูปร่างคล้ายม้าหิน เป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมแท่งสูงที่ข้างบนเป็นพื้นราบ มุมทั้งสี่เฉียงลาดเล็กน้อยจนลงไปเป็นฐาน พีระมิด (Pyramid) เป็นที่ฝังศพที่วิวัฒนาการมาจากมาสตาบ่า มีลักษณะเป็นฐานรูปสี่เหลี่ยมที่มียอดแหลมขึ้นไปบรรจบกัน พีระมิดใหญ่ที่มีชื่อเสียงคือ พีระมิดหมู่เมืองกิเซห์ (Gizeh) สำหรับพีระมิดที่ใหญ่ที่สุด สร้างโดยฟาโรห์คูฟู (Khufu) หรือเคอปส์ (Cheops) แห่งราชวงศ์ที่ 4 ราว 2570 B.C.</p> <p>นอกจากนั้นยังมีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจได้แก่ สุสานสกัดหน้าผา (Rockcut Tomb) และ หอคอยสูง ซิกกูรัต (Ziggurat) รวมทั้งประติมากรรมสฟิงซ์ (Sphinx)</p>	<p>สมัยอาณาจักรโบราณชาวอียิปต์ได้สร้างศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญา คือความมีคุณธรรมสูง ความมีศีลธรรม และเชื่อว่าชีวิตในโลกปัจจุบันเป็นการเตรียมชีวิตใหม่ในโลกหน้า ชาวอียิปต์มีความคิดในเรื่อง “ช่วงกาลนาน” หรือ “นิรันดร” เชื่อว่ามนุษย์มีสิ่งสำคัญของชีวิต คือ “วิญญาณ” อยู่ภายในร่างกาย และเชื่อว่าเมื่อมนุษย์สิ้นชีวิตไป ดวงวิญญาณจะออกจากร่างไปอยู่ต่างหาก จึงยอมลำบากกับการเก็บร่างกายของคนตายไว้ โดยทำให้ร่างนั้นแห้งและห่อเก็บไว้ซึ่งเรียกว่า “มัมมี่” แล้วก็เก็บไว้ในสุสานที่แข็งแรง ซึ่งสร้างด้วยหินเพื่อไม่ให้ใครมารบกวนได้</p>
แนวทางการเรียนรู้	
<p>หากเทียบชาวอียิปต์มีรูปแบบการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังที่คล้ายคลึงกับคนไทยที่วาดจิตรกรรมตามโบสถ์ หรือวัดวาอารามต่าง ๆ ความเป็นเอกลักษณ์ของจิตรกรรมอียิปต์คือการวาดภาพคนด้านข้าง การเลือกใช้สีที่เข้ม และถ่ายทอดเรื่องราวประกอบพิธีกรรม ส่วนจิตรกรรมโบราณของไทยนั้นก็มีการถ่ายทอดเรื่องราวตามความเชื่อที่คล้ายกัน แต่ลักษณะการวาดภาพจะมีความอ่อนช้อยและสละสลวย รวมทั้งวิวัฒนาการของการประดิษฐ์ตัวอักษร</p>	
	

กิจกรรม

การวาดภาพบอกเล่าเรื่องราว โดยทดลองการวาดภาพคล้ายจิตรกรรมของอียิปต์ การเลือกใช้ตัวอักษรอียิปต์มาถ่ายทอดเป็นข้อความที่ต้องการสื่อสาร

วัสดุอุปกรณ์

1. หนังสือ History of Art การเดินทางของศิลปะ
2. เกมการ์ด
3. อุปกรณ์สื่อสารที่สแกน QR Code
4. อุปกรณ์ศิลปะ ได้แก่ กระดาษวาดเขียน สีไม้ ดินสอ ยางลบ

สาระสำคัญ

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	แนวทางการสอน
ป.4/3 จำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์โดยเน้นเรื่องเส้น สี รูปร่าง รูปทรงพื้นผิวและพื้นที่ว่าง	ผู้เรียนได้สร้างสรรค์รูปจิตรกรรมของตนเองประกอบทางทัศนธาตุ
ป.4/5 มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์งานวาดภาพระบายสี	การใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการวาดภาพระบายสี
ป.5/3 วาดภาพโดยใช้เทคนิคของแสงเงา น้ำหนักและวรรณะสี	ผู้สอนแนะนำเรื่องวรรณะสีที่นำมาใช้ในงานศิลปะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจสามารถเลือกใช้ได้
ป.6/7 สร้างงานทัศนศิลป์เป็นแผนภาพแผนผังและภาพประกอบเพื่อถ่ายทอดความคิดหรือเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ	ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานเพื่อถ่ายทอดเรื่องเล่าภาพประกอบ

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	ผู้สอนให้ผู้เรียนได้บรรยายที่มาของงานศิลปะ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ผู้เรียนได้ทดลองเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	ผู้สอนอธิบายถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

- เวลา 30 นาที
1. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้จากนวัตกรรม
 2. ผู้สอนบรรยายเรื่องราวเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถบันทึกเนื้อหาที่ได้จากการบรรยาย
- จัดลำดับ วาดภาพประกอบ หรือทดลองใช้เทคโนโลยีประกอบขณะเรียนรู้ได้
- เวลา 20 นาที
1. ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะจากชุดทดลองศิลปะ

การวัดและการประเมินผล

1. ด้านความรู้

ใช้การถามตอบคำถาม ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคำ

Keyword: จิตรกรรมฝาผนัง, Hieroglyphs, มัมมี่, วิญญาณ, ผังศพ, ภาพเขียนด้านข้าง,

พิธีกรรม

2. ด้านทักษะ

ใช้การประเมินผลงานศิลปะตามเกณฑ์การให้คะแนน

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนประเมินชิ้นงานตามวัตถุประสงค์

ประเด็น	เกณฑ์การให้คะแนน				
	10	8	6	4	2
การสร้างสรรคงานศิลปะ	ผู้เรียนสามารถวาดภาพตามรูปแบบจิตรกรรมฝา	ผู้เรียนสามารถวาดภาพตามรูปแบบจิตรกรรมฝา	ผู้เรียนสามารถวาดภาพตามรูปแบบ	ผู้เรียนสามารถวาดภาพตามรูปแบบ	ผู้เรียนสามารถวาดภาพตามรูปแบบ

จากชุด กิจกรรม	ผนังอียิปต์ได้ โดยมีเรื่องราว สอดคล้องกับ วิถีชีวิต สังคมไทย โดยมี เรื่องราวและ การจัด องค์ประกอบที่ สมบูรณ์ ประณีต สวยงาม	ผนังอียิปต์ได้ โดยมีเรื่องราว สอดคล้องกับ วิถีชีวิต สังคมไทย โดยมี เรื่องราวและ การจัด องค์ประกอบที่ สมบูรณ์	จิตรกรรมฝา ผนังอียิปต์ได้ โดยมี เรื่องราว สอดคล้องกับ วิถีชีวิต สังคมไทย โดยมี เรื่องราว	จิตรกรรมฝา ผนังอียิปต์ได้ โดยมี เรื่องราว สอดคล้องกับ วิถีชีวิต สังคมไทย	จิตรกรรมฝา ผนังอียิปต์ได้
-------------------	--	--	--	--	------------------------------

3. ด้านพฤติกรรม

ใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

แผนการใช้ นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
กิจกรรมที่ 3 GREEK&ROMAN สนุกสนานกับเทพเจ้า

3

หัวใจสำคัญของวัฒนธรรม

ความเชื่อและความศรัทธาต่อเทพเจ้าที่เคารพนับถือ

นิยาม

กรีกและโรมันถือเป็นรากฐานของศิลปะในตะวันตก มีความสวยงามสมบูรณ์เนื่องด้วยเหตุผลทางแนวคิดจากนักทฤษฎี และลักษณะนิสัยของชาวกรีกและชาวโรมัน แต่ทั้งนี้ทั้งสองชนชาติแม้จะใกล้เคียงกันก็มีความแตกต่างและความเชื่อในวิถีชีวิตของตน สิ่งหนึ่งที่กล่าวถึงชาวกรีกและโรมันได้เป็นอย่างดีคือความเคารพนับถือเทพเจ้า จนมีงานศิลปะในรูปลักษณะของการสร้างสรรค์เทวสถาน รูปสลักเคารพ เรื่องราวของเทพเจ้ากรีกโรมันมีความน่าสนใจ เพราะสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับเทพที่คนไทยนับถือ

ตัวชี้วัดผู้เรียน สำหรับใช้สอนในโรงเรียนที่อิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/8 เปรียบเทียบความคิดความรู้สึกที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่น	ความเหมือนและความแตกต่างในงานทัศนศิลป์ ความคิดความรู้สึกที่ถ่ายทอดในงานทัศนศิลป์
ป.5/4 สร้างสรรค์งานปั้นจากดินน้ำมันหรือดินเหนียว โดยเน้นการถ่ายทอดจินตนาการ	การสร้างงานปั้นเพื่อถ่ายทอดจินตนาการด้วยการใช้ดินน้ำมันหรือดินเหนียว
ป.6/3 สร้างงานทัศนศิลป์จากรูปแบบ 2 มิติเป็น 3 มิติโดยใช้หลักการของแสงเงาและน้ำหนัก	งานทัศนศิลป์รูปแบบ 2 มิติและ 3 มิติ

ป.6/4 สร้างสรรค์งานปั้นโดยใช้หลักการเพิ่มและลด	การใช้หลักการเพิ่มและลดในการสร้างสรรค์งานปั้น
--	---

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	งานทัศนศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	บทบาทของงานทัศนศิลป์ในชีวิตและสังคม

จุดประสงค์	
ด้านความรู้	มีความรู้ความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดในผลงานศิลปะ
ด้านทักษะ	มีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีต
ด้านพฤติกรรม	มีความซาบซึ้งและทัศนคติที่ดี ยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง

เนื้อหา

ศิลปะตะวันตก 600 ปีก่อนคริสตกาล

ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อและความศรัทธาต่อเรื่องเทพเจ้าผู้ปกป้อง

ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปกรรมในยุคสมัยนี้มีทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ส่วนใหญ่มีความเชื่อมโยงไปสู่การเคารพนับถือเทพเจ้า อาทิ การทำจิตรกรรม Frescos เป็นภาพเขียนเทพเจ้า

เนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	เนื้อหาด้านวัฒนธรรม
<p>ศิลปะของกรีกเป็นจุดเริ่มต้นของหัวเลี้ยวหัวต่อของประวัติศาสตร์ศิลป์ของตะวันตก ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล ศิลปะกรีกไม่ปรากฏผลงานด้านจิตรกรรมที่มีชื่อเสียงเพราะได้ถูกทำลายไปหมด คงเหลือเพียงเครื่องปั้นดินเผาหรือแจกัน ซึ่งมีภาพวาดประดับเป็นจิตรกรรมบนแจกัน เช่น Hercules Feasting Among the Gods on Olympus ซึ่งเป็นภาพวีรบุรุษในภาพถือถ้วยเหล้าองุ่นยามเวลาพักผ่อน นอกจากนี้ยังมีประติมากรรมที่สำคัญได้แก่ อะโฟไดท์แห่งมิลโล (Venus De Milo) และนักขว้างจักร (Discobolos) รวมทั้งสถาปัตยกรรมเพื่อถวายเทพเจ้า วิหารพาร์เธนอน (Parthenon) ศิลปะโรมันได้รับอิทธิพลจากกรีก แต่หรรษาสง่างามกว่า รวมทั้งใหญ่โตมโหฬาร เป็นชนชาติแรกที่สร้างคอนกรีต สถาปัตยกรรมส่วนโค้งและโดม ผลงานจิตรกรรมโรมันมีการระบายสีและใช้เส้นเขียนประสานกลมกลืน แสดงคุณค่าความอ่อนแก่ของแสงเงา นิยมภาพคนตามสัดส่วนธรรมชาติ แต่เน้นความเข้มแข็งแบบทหาร</p> <p>สถาปัตยกรรมที่สำคัญได้แก่ เทอร์เม, โพรรัม, ประตูชัย, โคลอสเซียม, บาสซิลิกา และอะควีดักต์</p>	<p>ความเชื่อของมนุษย์ในยุคกรีก เชื่อว่ามนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ เป็นศูนย์กลางของจักรวาล และเป็นเครื่องวัดความเจริญก้าวหน้าของสิ่งทั้งหลาย มีความเชื่อในเหตุผลและเคารพในความจริง เชื่อในการเปลี่ยนแปลง เพราะชีวิตและจักรวาลเปลี่ยนแปลงเสมอ เชื่อว่าความจริงเป็นสิ่งตายตัวไม่เปลี่ยนแปลง และเป็นอมตะ เชื่อว่าจินตนาการของมนุษย์ต้องแสดงออกมาให้ปรากฏเด่นชัด สามารถแสดงออกมาเป็นงานศิลปกรรมที่มองเห็นได้ มีความเชื่อในความงามความสมบูรณ์ของเรือนร่างมนุษย์ เชื่อว่าการถ่ายทอดเทพเจ้ามาสู่รูปทรงของมนุษย์ต้องคำนึงถึงความสมบูรณ์ของเรือนร่างเป็นสิ่งสำคัญ และเชื่อว่าธรรมชาติให้ความงามและช่วยขัดเกลารสนิยมของมนุษย์ และมนุษย์ต้องแสวงหาความงาม ในขณะที่ต่อมายุคสมัยโรมันมีความรุ่งเรือง ความเชื่อของมนุษย์ในยุคโรมันคือ ความกล้าหาญและชัยชนะของนักรบ ความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายและจิตใจของประชาชน นับถือบุคคลที่มีความสามารถ ใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบัน</p>
แนวทางการเรียนรู้	
<p>การเคารพและศรัทธาสสิ่งหนึ่ง ปรากฏขึ้นมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ทำให้เห็นว่าแต่ละยุคสมัยต่างมีความเชื่อในวิถีของตน เช่นเดียวกับความเชื่อใน เทพเจ้าผู้ปกป้องของชาวกรีก จนถึงกับสร้างสรรค์งานศิลปะในเชิงเทวสถาน และรูปเคารพ การเรียกชื่อหรือตั้งเทพเจ้าให้เป็นตัวแทนสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน คนไทยก็มีการเคารพนับถือเทพ หนึ่งในนั้นคือการนับถือเทพประจำวัน ดังจะพบเห็นได้ในการทำบุญ หรือการกล่าวถึงทั่วไป</p>	
กิจกรรม	
<p>การสร้างสรรค์งานศิลปะในลักษณะของงานประติมากรรม 3 มิติเป็นรูปถ้วยหรือภาชนะในรูปแบบของชาวกรีก คือการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ด้วยเทคนิคการปั้นดิน ประกอบการระบายสีและวาดลงบนภาชนะเป็นรูปเคารพหรือเทพเจ้าที่ตนศ</p>	

วัสดุอุปกรณ์

1. หนังสือ History of Art การเดินทางของศิลปะ
2. เกมการ์ด
3. อุปกรณ์สื่อสารที่สแกน QR Code
4. อุปกรณ์ศิลปะ ได้แก่ ดินไทย สีโปสเตอร์ ดินสอ ยางลบ พู่กัน

สาระสำคัญ

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	แนวทางการสอน
ป.4/8 เปรียบเทียบความคิดความรู้สึกที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่น	ผู้เรียนลองอธิบายแนวคิดหรือเหตุผลที่เลือกสร้างสรรค์งานศิลปะ
ป.5/4 สร้างสรรค์งานปั้นจากดินน้ำมันหรือดินเหนียว โดยเน้นการถ่ายทอดจินตนาการ	ผู้เรียนสร้างสรรค์งานปั้นภาชนะและระบายสีเป็นภาพสิ่งที่ตนศรัทธา
ป.6/3 สร้างงานทัศนศิลป์จากรูปแบบ 2 มิติ เป็น 3 มิติโดยใช้หลักการของแสงเงาและน้ำหนัก	ผู้เรียนสร้างสรรค์งานปั้นภาชนะและระบายสีเป็นภาพสิ่งที่ตนศรัทธา
ป.6/4 สร้างสรรค์งานปั้นโดยใช้หลักการเพิ่มและลด	ผู้เรียนสร้างสรรค์งานปั้นภาชนะและระบายสีเป็นภาพสิ่งที่ตนศรัทธา

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	ผู้สอนให้ผู้เรียนได้บรรยายที่มาของงานศิลปะ

ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ผู้เรียนได้ทดลองเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	ผู้สอนอธิบายถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

เวลา 30 นาที 1. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้จากนวัตกรรม
2. ผู้สอนบรรยายเรื่องราวเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถบันทึกเนื้อหาที่ได้จากการบรรยาย
จัดลำดับ ภาพประกอบ หรือทดลองใช้เทคโนโลยีประกอบขณะเรียนรู้ได้

เวลา 20 นาที 1. ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะจากชุดทดลองศิลปะ

การวัดและการประเมินผล

1. ด้านความรู้

ใช้การถามตอบคำถาม ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคำ

Keyword: เทพเจ้า, ความสมบูรณ์, ภาชนะ, เทวสถาน, รูปเคารพ

2. ด้านทักษะ

ใช้การประเมินผลงานศิลปะตามเกณฑ์การให้คะแนน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนประเมินชิ้นงานตามวัตถุประสงค์

ประเด็น	เกณฑ์การให้คะแนน				
	10	8	6	4	2
การสร้างสรรคงานศิลปะจากชุดกิจกรรม	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรคงานจากดินปั้นเป็นรูปภาชนะได้ มีรูปทรงที่	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรคงานจากดินปั้นเป็นรูปภาชนะได้ มีรูปทรงที่	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรคงานจากดินปั้นเป็นรูปภาชนะได้ มีรูปทรงที่	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรคงานจากดินปั้นเป็นรูปภาชนะได้	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรคงานจากดินปั้นได้

	สมบูรณ์ สามารถ นำไปใช้ได้ จริง ตกแต่ง ด้วยสีและ ลวดลายแบบ ต่างๆ อย่าง ประณีต	สมบูรณ์ สามารถ นำไปใช้ได้ จริง ตกแต่ง ด้วยสีและ ลวดลายแบบ ต่างๆ	สมบูรณ์ สามารถ นำไปใช้ได้ จริง		
--	---	---	---	--	--

3. ด้านพฤติกรรม

ใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

แผนการใช้ นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
กิจกรรมที่ 4 RENAISSANCE ศิลปินชาวยุคทอง

4

หัวใจสำคัญของวัฒนธรรม

เรื่องราวของชีวิตความเป็นอยู่และอาหารที่มีอิทธิพลต่อผลงานศิลปะ

นิยาม

ยุค Renaissance ถือเป็นยุคทองของศิลปะตะวันตก เพราะมีการกำเนิดชื่อศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีแนวทางการสร้างสรรค์งานที่เป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งเทคนิคทางศิลปะที่ได้ถูกคิดค้นขึ้น รูปแบบการสร้างสรรค์งานศิลปะในยุคนี้ถือว่าเริ่มต้นการนำเอาอิทธิพลชีวิตความเป็นอยู่มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ยกตัวอย่างเช่นเรื่องของศาสนาและอาหาร ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้คนที่แตกต่างกันได้รู้จักและชื่นชม

ตัวชี้วัดผู้เรียน สำหรับใช้สอนในโรงเรียนที่อิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/6 บรรยายลักษณะของภาพโดยเน้นเรื่องการจัดระยะ ความลึก น้ำหนักและแสงเงาในภาพ	การจัดระยะความลึก น้ำหนัก และแสงเงาในการวาดภาพ
ป.4/2 อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของสีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น ที่มีต่ออารมณ์ของมนุษย์	อิทธิพลของสี วรรณะอุ่น และวรรณะเย็น
ป.5/2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการที่ต่างกัน	ความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์
ป.6/5 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยใช้หลักการของรูปและพื้นที่ว่าง	รูป และ พื้นที่ว่างในงานทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	งานทัศนศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	บทบาทของงานทัศนศิลป์ในชีวิตและสังคม

จุดประสงค์	
ด้านความรู้	มีความรู้ความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดในผลงานศิลปะ
ด้านทักษะ	มีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีต
ด้านพฤติกรรม	มีความซาบซึ้งและทัศนคติที่ดี ยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง

เนื้อหา

ศิลปะตะวันตก คริสต์ศตวรรษที่ 13-16

ด้านวัฒนธรรม การสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยเทคนิคและความสามารถเฉพาะของศิลปิน รวมทั้งการนำเอาเรื่องราวในชีวิตประจำวันเข้ามามีส่วนสำคัญในแนวคิดของผลงานศิลปะ ยกตัวอย่าง เช่น เรื่องศาสนาและอาหาร ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีของผู้คนในช่วงเวลานั้น

ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ความสมบูรณ์ของความงามในอุดมคติของร่างกายมนุษย์ทำให้การวาดภาพบุคคลในยุคสมัยนี้แสดงถึงวิถีชีวิตของผู้คน รวมทั้งมีความโดดเด่นในเรื่องจิตรกรรมฝาผนังในอาคาร หรือเทคนิค Frescos

เนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	เนื้อหาด้านวัฒนธรรม
<p>ยุคสมัยนี้เป็นการเกิดใหม่คือ การนำเอาศิลปกรรมที่ดีงามของกรีกและโรมันโบราณ มาปรับปรุงใหม่ โดยมีผู้อุปการะศิลป์ได้แก่ ขุนนาง นักบวช กษัตริย์และเอกชนผู้มั่งคั่ง เป็นช่วงที่ศิลปะเจริญอย่างสูงสุด นำความรู้เรื่องทัศนียภาพมาใช้ ในด้านจิตรกรรมมีศิลปินที่มีชื่อเสียง และมีความสามารถล้ำลึกในหลายวิชา เช่น จิตรกร ประติมากร สถาปนิก นักประพันธ์ วิศวกรและวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ลีโอนาร์โด ดา วินชี กล่าวว่า “ศิลปะมิใช่เป็นสิ่งซึ่งสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อค้าขาย แต่ศิลปะเป็นการแสดงออกอย่างอิสระ เพื่อให้บรรลุถึงคุณค่าแห่งอุดมคติ ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมายและความจริง”</p>	<p>ยุคสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา หรือ Renaissance มีความเชื่อว่าอารยธรรมกรีกและโรมันโบราณมีความดีงามควรค่าแก่การอนุรักษ์ ฟื้นฟูใหม่ เป็นการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางวรรณกรรม ศิลปะ ศาสนาการเมือง รวมทั้งวิทยาศาสตร์ ปรัชญา มีอิทธิพลในยุคสมัยนี้</p> <p>ยุคนี้ถือว่าเป็นยุคฟุ่มเฟือย หรุหระ และเป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาสิทธิเสรีภาพ มีระบบการศึกษาที่ดีขึ้น วิทยาการสิ่งพิมพ์ก้าวหน้า</p>
แนวทางการเรียนรู้	
<p>การหยิบยกเอาเรื่องราวในสังคม เช่น การนับถือศาสนา มาสร้างสรรคงานศิลปะ ศิลปินมีรูปแบบการนำเสนอและเทคนิคศิลปะที่น่าสนใจและแปลกใหม่ ผลงานมีความละเอียดประณีตมากขึ้น เนื่องด้วยความสามารถของศิลปินและวัสดุอุปกรณ์ ผลงานศิลปะสะท้อนถึงช่วงเวลา วัฒนธรรม และการใช้ชีวิต</p>	
กิจกรรม	
<p>การทดลองสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมด้วยเทคนิคจิตรกรรมปูนเปียก (Frescos) เป็นภาพสิ่งของ วัตถุที่เชื่อมโยงไปสู่วัฒนธรรม หรือท้องถิ่นของตน</p>	

วัสดุอุปกรณ์

1. หนังสือ History of Art การเดินทางของศิลปะ
2. เกมการ์ด
3. อุปกรณ์สื่อสารที่สแกน QR Code
4. อุปกรณ์ศิลปะ ได้แก่ ปูนปลาสเตอร์ น้ำ สีน้ำ

สาระสำคัญ

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	แนวทางการสอน
ป.4/6 บรรยายลักษณะของภาพโดยเน้นเรื่อง การจัดระยะ ความลึก น้ำหนักและแสงเงาใน ภาพ	ผู้สอนอธิบายเรื่องทัศนียภาพ การจัดระยะภาพ การสร้างสรรค์งานศิลปะโดยใช้แสงและเงา
ป.4/2 อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของสีวรรณะ อุ่นและสีวรรณะเย็นที่มีต่ออารมณ์ของมนุษย์	ผู้สอนอธิบายเรื่องสีที่ใช้ในงานศิลปะ โดย ยกตัวอย่างโทนสีที่ศิลปินในยุคนี้นิยมเลือกใช้
ป.5/2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงาน ทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุ อุปกรณ์และ วิธีการที่ต่างกัน	ผู้เรียนทดลองสร้างสรรค์งานศิลปะ
ป.6/5 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยใช้หลักการ ของรูปและพื้นที่ว่าง	ผู้เรียนทดลองสร้างสรรค์งานศิลปะ

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างาน ทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจาก วัฒนธรรมต่าง ๆ	ผู้สอนให้ผู้เรียนได้บรรยายที่มาของงานศิลปะ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะ รูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือ นิทรรศการศิลปะ	ผู้เรียนได้ทดลองเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และแหล่ง เรียนรู้ออนไลน์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่ สะท้อนชีวิตและสังคม	ผู้สอนอธิบายถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

เวลา 30 นาที 1. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้จากนวัตกรรม

2. ผู้สอนบรรยายเรื่องราวเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถบันทึกเนื้อหาที่ได้จากการบรรยาย
จัดลำดับ วาดภาพประกอบ หรือทดลองใช้เทคโนโลยีประกอบขณะเรียนรู้ได้
เวลา 20 นาที 1. ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะจากชุดทดลองศิลปะ

การวัดและการประเมินผล

1. ด้านความรู้

ใช้การถามตอบคำถาม ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคำ

Keyword: ยุคทอง, ฟินฟู, กายวิภาค สัตว์ส่วน, ทักษะภาพ, เพรสโกล

2. ด้านทักษะ

ใช้การประเมินผลงานศิลปะตามเกณฑ์การให้คะแนน

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนประเมินชิ้นงานตามวัตถุประสงค์

ประเด็น	เกณฑ์การให้คะแนน				
	10	8	6	4	2
การสร้างสรรค งานศิลปะ จากชุด กิจกรรม	ผู้เรียน สามารถ สร้างสรรค งานศิลปะการ วาดภาพบน ปูนได้เป็น ภาพที่ เชื่อมโยงสู่ วัฒนธรรม ท้องถิ่น ผลงานมีความ สมบูรณ์ และ ประณีต	ผู้เรียน สามารถ สร้างสรรค งานศิลปะการ วาดภาพบน ปูนได้เป็น ภาพที่ เชื่อมโยงสู่ วัฒนธรรม ท้องถิ่น ผลงานมีความ สมบูรณ์	ผู้เรียน สามารถ สร้างสรรค งานศิลปะการ วาดภาพบน ปูนได้เป็น ภาพที่ เชื่อมโยงสู่ วัฒนธรรม ท้องถิ่น	ผู้เรียน สามารถ สร้างสรรค งานศิลปะการ วาดภาพบน ปูนได้เป็น ภาพที่ เชื่อมโยงสู่ วัฒนธรรม ท้องถิ่น	ผู้เรียน สามารถ สร้างสรรค งานศิลปะการ วาดภาพบน ปูนได้

3. ด้านพฤติกรรม

ใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

แผนการใช้ นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
กิจกรรมที่ 5 INTO THE NEW PERIOD ท่องแดนสมัยใหม่

5

หัวใจสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเศรษฐกิจ และการปกครอง

นิยาม

ศิลปะที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ หลังการปฏิวัติฝรั่งเศสทำให้เกิดแนวคิดทางสังคม การเมือง ศิลปะและสถาปัตยกรรม เป็นที่มาของอิสรภาพและสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ศิลปะที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงนี้คือจากเดิมเป็นเพียงการก่อสร้างหรือสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อชนชั้นสูง แต่ต่อมาถูกนำมาตีแผ่ สะท้อนชีวิตผู้คนในสังคมและทำให้ผู้คนได้เข้าถึงมากขึ้น สิ่งที่สำคัญคือทำให้เกิดศิลปะหลากหลายแนวความคิดตามมา

ตัวชี้วัดผู้เรียน สำหรับใช้สอนในโรงเรียนที่อิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/9 เลือกใช้วรรณะสีเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในการสร้างงานทัศนศิลป์	การเลือกใช้วรรณะสีเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก
ป.5/2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการที่ต่างกัน	ความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์
ป.6/1 ระบุสีคู่ตรงข้ามและอภิปรายเกี่ยวกับการใช้สีคู่ตรงข้ามในการถ่ายทอดความคิดและอารมณ์	วงสีธรรมชาติและสีคู่ตรงข้าม

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	งานทัศนศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	บทบาทของงานทัศนศิลป์ในชีวิตและสังคม

จุดประสงค์	
ด้านความรู้	มีความรู้ความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดในผลงานศิลปะ
ด้านทักษะ	มีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีต
ด้านพฤติกรรม	มีความซาบซึ้งและทัศนคติที่ดี ยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง

เนื้อหา

ศิลปะตะวันตก คริสต์ศักราชที่ 1,850-1,900

ด้านวัฒนธรรม การปฏิรูปการปกครองในฝรั่งเศสมีอิทธิพลต่องานศิลปะทำให้เกิดสิทธิเสรีภาพ และการเข้าถึงงานศิลปะในชนชั้นทั่วไปมากขึ้น

ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะมีการเรียงลำดับแนวคิดจากเดิม Renaissance ที่นำเอากรีกและโรมันมาใช้ ต่อมาทำให้หรูหราและวิจิตร ภายหลังจากนั้นมีการกลับไปเรียบง่ายเหมือนกรีกและโรมัน แต่ต่อมาหลังจากเกิดการปฏิรูปการปกครองทำให้งานศิลปะได้สะท้อนความเป็นจริงของสังคมนวมทั้งแนวคิดศิลปะที่เป็นอิสระตามมา

เนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	เนื้อหาด้านวัฒนธรรม
<p>ศิลปะในช่วงยุคสมัยนี้ ประกอบด้วยแนวความคิดที่หลากหลาย ได้แก่ 1) แนวความคิดการยอมรับความจริงที่มองเห็นและพิสูจน์ได้ คือการสร้างงานศิลปะจากความจริงเท่านั้น ต่อมาถูกพัฒนาโดยความรู้สึกของศิลปินที่ต้องการแสดง 2) แสง สี บรรยากาศที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อม จากนั้นมีการพัฒนาตามความถนัดของศิลปินที่นำเอาเทคนิคการแต้มจุดสี การใช้สีสดใส สีสะอาด ไปจนถึง 3) การไม่เลียนแบบธรรมชาติ นิยมสร้างรูปทรงใหม่ขึ้น ยุคสมัยศิลปะในช่วงปฏิวัติอุตสาหกรรม ประกอบด้วย Neoclassicism, Romanticism, Realism, Impressionism, Post Impressionism, Art Nouveau เป็นต้น</p>	<p>จุดเริ่มต้นที่มาของงานศิลปะในช่วงยุคนี้ ได้รับอิทธิพลจากการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี 1789 เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่ ทำให้เกิดแนวคิดทางสังคม การเมือง ศิลปะและสถาปัตยกรรมให้มีความเป็นสาธารณะหรือผู้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ การปกครองแนวใหม่นำมาซึ่งสิทธิ เสรีภาพและความเท่าเทียม ทำให้ศิลปินมีอิสรภาพที่จะสร้างสรรค์แนวทางศิลปะตามแนวคิดของศิลปินต่อไป</p>
แนวทางการเรียนรู้	
<p>ศิลปะที่เกิดขึ้นในช่วงยุคสมัยนี้มีพัฒนาการในแนวความคิดการสร้างงานศิลปะ โดยถ้าหากเรียงลำดับจากช่วงหลัง Renaissance จะเห็นว่าศิลปะมีการผกผันแนวคิดกลับไปมา เช่นหลังจากยุครุ่งเรืองที่นำเอากรีกและโรมันมาปรับใช้ ก็ทำให้มีความหรูหรา วิจิตรพิสดารมากขึ้น จนต่อมาได้มีการปรับให้เรียบง่ายแต่เน้นความประณีต จนในท้ายที่สุดหลังปัจจัยทางการเปลี่ยนแปลงการเมือง และผลักดันศิลปะให้ผู้คนส่วนใหญ่เข้าถึงได้ ศิลปะมีความหลากหลาย และสะท้อนความเป็นจริงในสังคมมากขึ้น รวมทั้งการเปิดกว้างให้สามารถแต่งเติมจินตนาการและความเป็นตัวตนของศิลปินได้</p>	
กิจกรรม	
<p>การทดลองสร้างงานศิลปะในรูปแบบใหม่ที่มีใช้การวาดภาพดั้งเดิม คือการใช้เทคนิคปักผ้าเป็นรูปงานศิลปะ</p>	

วัสดุอุปกรณ์

1. หนังสือ History of Art การเดินทางของศิลปะ
2. เกมการ์ด
3. อุปกรณ์สื่อสารที่สแกน QR Code
4. อุปกรณ์ศิลปะ ได้แก่ สะดิง ไหมปักผ้า เข็ม กรรไกร

สาระสำคัญ

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	แนวทางการสอน
ป.4/9 เลือกใช้วรรณะสีเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกในการสร้างงานทัศนศิลป์	ผู้สอนอธิบายถึงวรรณะของสีที่มีอิทธิพลต่อ อารมณ์และความรู้สึก
ป.5/2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงาน ทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุ อุปกรณ์และ วิธีการที่ต่างกัน	ผู้เรียนอธิบายความรู้สึกหลังจากได้ทดลอง สร้างสรรค์งานศิลปะที่มีใช้การวาดภาพ
ป.6/1 ระบุสีคู่ตรงข้ามและอภิปรายเกี่ยวกับการใช้สีคู่ตรงข้ามในการถ่ายทอดความคิดและ อารมณ์	ผู้สอนอธิบายถึงทฤษฎีสีคู่ตรงข้าม

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างาน ทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจาก วัฒนธรรมต่าง ๆ	ผู้สอนให้ผู้เรียนได้บรรยายที่มาของงานศิลปะ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะ รูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ผู้เรียนได้ทดลองเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และแหล่ง เรียนรู้ออนไลน์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่ สะท้อนชีวิตและสังคม	ผู้สอนอธิบายถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

เวลา 30 นาที

1. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้จากนวัตกรรม
2. ผู้สอนบรรยายเรื่องราวเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถบันทึกเนื้อหาที่ได้จากการบรรยาย

จัดลำดับ วาดภาพประกอบ หรือทดลองใช้เทคโนโลยีประกอบขณะเรียนรู้ได้

เวลา 20 นาที

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะจากชุดทดลองศิลปะ

การวัดและการประเมินผล

1. ด้านความรู้

ใช้การถามตอบคำถาม ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคำ

Keyword: การปกครอง, สิทธิเสรีภาพ, บรรยาอากาศ, ความประทับใจ, การแสดงอารมณ์, รูปทรงเรขาคณิต, จินตนาการ, การใช้สีรุนแรง

2. ด้านทักษะ

ใช้การประเมินผลงานศิลปะตามเกณฑ์การให้คะแนน

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนประเมินชิ้นงานตามวัตถุประสงค์

ประเด็น	เกณฑ์การให้คะแนน				
	10	8	6	4	2
การสร้างสรรค์งานศิลปะจากชุดกิจกรรม	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยเทคนิคการปักผ้า ผลงานมีความสมบูรณ์ มีองค์ประกอบครบถ้วน และประณีต	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยเทคนิคการปักผ้า ผลงานมีความสมบูรณ์ มีองค์ประกอบครบถ้วน	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยเทคนิคการปักผ้า ได้สมบูรณ์	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยเทคนิคการปักผ้า ได้	-

3. ด้านพฤติกรรม

ใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

แผนการใช้ นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
กิจกรรมที่ 6 MODERN WORLD เดินไปสู่ยุคโมเดิร์น

6

หัวใจสำคัญของวัฒนธรรม

การปฏิรูปอุตสาหกรรมในยุโรป

นิยาม

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคนี้ ได้รับอิทธิพลหลายส่วน ทั้งการปฏิรูปการปกครองในฝรั่งเศส การปฏิวัติอุตสาหกรรม และสงครามโลก เป็นปัจจัยที่ทำให้ศิลปะได้เปลี่ยนศูนย์กลางจากยุโรปไปสู่อเมริกา เนื่องจากเป็นเมืองใหม่ มีความเจริญรุ่งเรือง อีกทั้งอุตสาหกรรมเครื่องจักรได้มีอิทธิพลทำให้เกิดงานศิลปะเทคนิคใหม่ กระแสสังคมบริโภค ทำให้ศิลปะได้เข้ามามีส่วนในชีวิตประจำวัน และมีแนวทางสร้างงานศิลปะที่หลากหลายมากขึ้น

ตัวชี้วัดผู้เรียน สำหรับใช้สอนในโรงเรียนที่อิงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/4 มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ	การใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างงานพิมพ์ภาพ
ป.5/5 สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ โดยเน้นการจัดวางตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในภาพ	การจัดภาพในงานพิมพ์ภาพ
ป.5/7 บรรยายประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม	ประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์
ป.6/5 สร้างงานทัศนศิลป์ โดยใช้หลักการของรูปและพื้นที่ว่าง	รูป และ พื้นที่ว่างในงานทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	งานทัศนศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	บทบาทของงานทัศนศิลป์ในชีวิตและสังคม

จุดประสงค์	
ด้านความรู้	มีความรู้ความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดในผลงานศิลปะ
ด้านทักษะ	มีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวและเหตุการณ์ในอดีต
ด้านพฤติกรรม	มีความซาบซึ้งและทัศนคติที่ดี ยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง

เนื้อหา

ศิลปะตะวันตก คริสต์ศักราชที่ 1,900 ถึงปัจจุบัน

ด้านวัฒนธรรม ปัจจัยทั้งการปฏิรูปการปกครอง การปฏิวัติอุตสาหกรรม และผลจากสงครามโลกทำให้ยุโรปค่อนข้างเสื่อมอำนาจลง เศรษฐกิจไม่สู้ดีเหมือนก่อน ศิลปินได้อพยพไปสู่อเมริกา เมืองใหม่ที่มีความเจริญก้าวหน้า มีกระแสสังคมบริโภคนิยม

ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะมีรูปแบบของการประชดประชันสังคมจากการทำสงครามโลก ศูนย์กลางศิลปะไปเจริญที่ประเทศอเมริกา ศิลปินมีทั้งรูปแบบการแสดงอารมณ์ การล้อตามสังคม บริโภคนิยม การเข้าถึงศิลปะของคนทั่วไป ไปจนถึงการไม่ยึดติดกับงานศิลปะ ที่กลายเป็นการแสดงแนวคิดของศิลปิน

เนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	เนื้อหาด้านวัฒนธรรม
ภายหลังสงครามโลก การปฏิวัติทำให้จิตรกรรมมีบทบาทมากกว่าศิลปะทุกแขนง ไม่นิยมวาดเหมือนต้นแบบ ลดทอนรายละเอียดและใช้สีที่ตัดกัน ศิลปะมีขอบเขตที่กว้างมาก ไม่ได้ถูกจำกัดไว้เฉพาะบนแผ่นกระดาษ ผืนผ้าใบ มีแนวคิดและการแสดงอารมณ์อย่างอิสระ การเคลื่อนไหวของวัตถุ การเสียดสีสังคม ความขัดแย้งและความเป็นจริงในชีวิต ให้ความสำคัญกับเทคนิคและวัสดุใหม่	ภายหลังความก้าวหน้าทางด้านเครื่องจักร ก่อให้เกิดวิถีชีวิตของคนในยุคใหม่ ได้แก่ ภาพยนตร์ โฆษณา โทรทัศน์ ดนตรี เป็นที่ชื่นชอบและนิยมแก่ผู้คนในยุคนี้ การติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์ การโฆษณาสินค้า มีมากขึ้น ผู้คนรับเอาอิทธิพลจากดารามีชื่อเสียง ภาพยนตร์ จนเกิดเป็นแนวความคิดสังคมบริโภคนิยม

แนวทางการเรียนรู้
ศิลปะ ไม่ใช่เรื่องไกลตัว แต่เกิดขึ้นจากอิทธิพลต่าง ๆ ในสังคม ในช่วงสมัยนี้เกิดงานศิลปะที่หลากหลายแนวคิด เนื่องด้วยสาเหตุจากการปกครอง และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งหนึ่งที่ทำให้ศิลปะยังอยู่ได้จนทุกวันนี้คือการนำเอาศิลปะไปแทรกซึมในชีวิตประจำวัน ซึ่งเกิดจากกระแสสังคม บริโภค ภาพยนตร์ ผลิตภัณธ์ ที่มีการใช้ศิลปะเข้าไปออกแบบ
กิจกรรม
การทดลองสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องในสังคม

วัสดุอุปกรณ์

1. หนังสือ History of Art การเดินทางของศิลปะ
2. เกมการ์ด
3. อุปกรณ์สื่อสารที่สแกน QR Code
4. อุปกรณ์ศิลปะ ได้แก่ โฟม EVA สีโปสเตอร์ ลูกกลิ้ง พู่กัน ดินสอ กระดาษวาดเขียน

สาระสำคัญ

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าของทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด	แนวทางการสอน
ป.4/4 มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์ สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ	ผู้เรียนสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์
ป.5/5 สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ โดยเน้นการจัดวางตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในภาพ	ผู้เรียนสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์
ป.5/7 บรรยายประโยชน์และคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม	ผู้เรียนบอกถึงประโยชน์ของงานศิลปะในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง

ป.4/2 บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	ผู้สอนให้ผู้เรียนได้บรรยายที่มาของงานศิลปะ
ป.5/1 ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของงานทัศนศิลป์ในแหล่งเรียนรู้หรือนิทรรศการศิลปะ	ผู้เรียนได้ทดลองเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์
ป.6/1 บรรยายบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม	ผู้สอนอธิบายถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

- เวลา 30 นาที
1. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้จากนวัตกรรม
 2. ผู้สอนบรรยายเรื่องราวเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถบันทึกเนื้อหาที่ได้จากการบรรยาย
- จัดลำดับ วัสดุภาพประกอบ หรือทดลองใช้เทคโนโลยีประกอบขณะเรียนรู้ได้
- เวลา 20 นาที
1. ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะจากชุดทดลองศิลปะ

การวัดและการประเมินผล

1. ด้านความรู้

ใช้การถามตอบคำถาม ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคำ

Keyword: อเมริกา, สังคมบริโภค, ตัดทอน, สาดสี, แนวคิด, นามธรรม

2. ด้านทักษะ

ใช้การประเมินผลงานศิลปะตามเกณฑ์การให้คะแนน

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนประเมินชิ้นงานตามวัตถุประสงค์

ประเด็น	เกณฑ์การให้คะแนน				
	10	8	6	4	2
การสร้างสรรคงานศิลปะ	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค	ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค
จากชุดกิจกรรม	แม่พิมพ์ และมีกระบวนการ	แม่พิมพ์ และมีกระบวนการ	แม่พิมพ์ และมีกระบวนการ	แม่พิมพ์ และมี	แม่พิมพ์ได้

	ทำภาพพิมพ์ ที่ถูกต้องและ สมบูรณ์ เป็น เรื่องราวที่สื่อ ถึงสังคม และ มีความ ประณีต สวยงาม	ทำภาพพิมพ์ ที่ถูกต้องและ สมบูรณ์ เป็น เรื่องราวที่สื่อ ถึงสังคม	ทำภาพพิมพ์ ที่ถูกต้องและ สมบูรณ์	มีกระบวนการ ทำภาพพิมพ์	
--	---	---	--	---------------------------	--

3. ด้านพฤติกรรม

ใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพโมเดลนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

QR CODE หนังสือวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

QR CODE คู่มือการใช้งานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

QR CODE คลิปวิดีโอส่วนหนึ่งของวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้าม
วัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

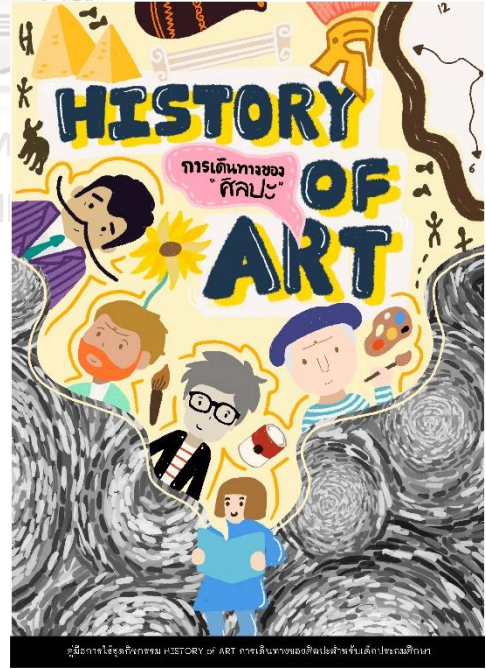
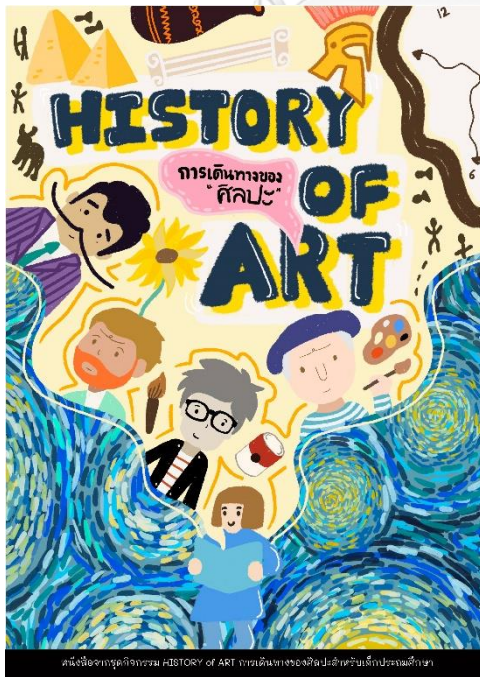
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก จ

ภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ “History of Art... การเดินทางของศิลปะ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชุดกิจกรรม “History of Art... การเดินทางของศิลปะ”

50

Greek

Marble head of a god, probably Zeus

Terracotta Nolan amphora (jar)

The Parthenon

The Townley Discobolus

Gold Stater

600 ปีก่อน

51

ROMAN

Forum

Aqueduct

Arch of Triumph

Thermae

Colosseum

Basilica

สิ่งที่น่าสนใจในโรมัน คืออาคารที่เป็นเอกลักษณ์และมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่ยังคงปรากฏให้เห็น ส่วนด้านศิลปะและสถาปัตยกรรมแล้ว ยังมีการใช้หินสีต่าง ๆ มากมาย และสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น ได้แก่

Forum - โฟรัม - ถือเป็นศูนย์กลางสำหรับชุมชน มีลักษณะที่คล้ายกับที่ทำการ และเป็นที่ตั้ง Aqueduct - อควาดีคัส - คือทางระบายน้ำที่มีลักษณะเป็นช่องน้ำซึ่งใช้ระบบการชักน้ำเป็นต้นทาง

Thermae - เทร์มา - อาคารที่ใช้สำหรับอาบน้ำและอาบน้ำร้อน มีลักษณะเป็นอาคารขนาดใหญ่และสวยงาม

Arch of Triumph - อาร์ค ออฟ ไตรัมฟ์ - เป็นอนุสรณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเชิดชูวีรกรรมของแม่ทัพผู้กล้าหาญ

Colosseum - โกลิแอธัม - สนามกีฬาขนาดใหญ่ ใช้สำหรับการต่อสู้ที่มีลักษณะการต่อสู้ที่ดุเดือด

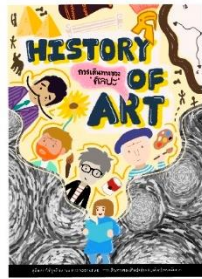
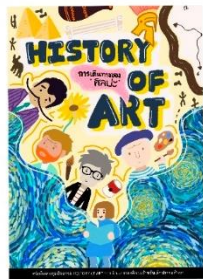
Basilica - บาซิลิกา - อาคารที่ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

เสาหิน Doric Style

เสาหิน Ionic Style

เสาหิน Corinthian

เข้าสู่ห้องเรียน

| ชมคลิปวิดีโอ

| เหนือมาร์ท

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2
 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 อาคารจามจุรี 1 ชั้น 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
 โทรศัพท์ : 0 2218 3210-11 E-mail: curec2.ch1@chula.ac.th

COA No. 101/2564

ใบรับรองโครงการวิจัย

โครงการวิจัยที่ 033/64 การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยหลัก นางสาวสุวิญญา สมทา

หน่วยงาน คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และ
 ศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณาจริยธรรมการวิจัยโดยยึดหลัก ของ Declaration of Helsinki,
 the Belmont report, CIOMS guidelines และ The international conference on harmonization – Good
 clinical practice (ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม วิมลรัตน์ นิลสีลาภรณ์

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)
 ประธานคณะกรรมการ

ลงนาม นพิน ทรัพย์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนึ่งหทัย แร่งผลสัมฤทธิ์)
 กรรมการและเลขานุการ

รูปแบบการพิจารณาทบทวน: แบบเต็มขั้นตอน

วันที่รับรอง: 7 พฤษภาคม 2564

วันหมดอายุ: 6 พฤษภาคม 2565

เอกสารที่คณะกรรมการรับรอง

1. ข้อเสนอโครงการวิจัย
2. ประวัติและผลงานของผู้วิจัย
3. เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
4. หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย
5. แบบวัดทักษะ และแบบสัมภาษณ์

เลขที่โครงการ	033 / 64
วันที่รับรอง	- 7 พ.ค. 2564
วันหมดอายุ	- 6 พ.ค. 2565

เงื่อนไข

1. ผู้วิจัยรับรองว่าเป็นการวิจัยจริยธรรม หากดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยก่อนได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยฯ
2. หากใบรับรองโครงการวิจัยหมดอายุ การดำเนินการวิจัยต้องยุติ เมื่อต้องการต่ออายุต้องขออนุมัติใหม่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 เดือน พร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
3. ต้องดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
4. ให้เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ไปเป็นของของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และเอกสารเชิงเข้าร่วมวิจัย (ถ้ามี) เฉพาะที่ประทับตราคณะกรรมการเท่านั้น
5. หากเกิดเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุร้ายแรงในสถานที่เก็บข้อมูลหรือข้อมูลจากคณะกรรมการ ต้องรายงานคณะกรรมการภายใน 5 วันทำการ
6. หากมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการวิจัย ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณาใบรับรองก่อนดำเนินการ
7. โครงการวิจัยไม่เกิน 1 ปี ส่งมอบรายงานสิ้นสุดโครงการวิจัย (AF 03-13) และบทคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น สำหรับโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ให้ส่งบทคัดย่อผลการวิจัย ภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น ทั้งนี้ต้องเป็นหลักฐานในการปิดโครงการ
8. โครงการวิจัยที่ได้ใบการอนุมัติโครงการพิจารณาทบทวนแบบกรณีข้อยกเว้น (Exemption review) ปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อ 1,6 และ 7 เท่านั้น

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม spss

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 posttest	4.1282	30	.47754	.08719
pretest	3.7218	30	.60869	.11113

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 posttest & pretest	30	.972	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 posttest - pretest	.40641	.18340	.03348	.33793	.47489	12.138	29	.000

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	สุภิญญา สมทา
วัน เดือน ปี เกิด	14 กันยายน 2536
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพฯ
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	55/7 สุขุมวิท 65 แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY